Mihai Ionescu

ANTRENORI LA ORA CONFESIUNILOR

Editura SPORT-TURISM

MIHAI IONESCU

ANTRENORI LA ORĂ CONFESIUNILOR

Mihai Ionescu

Ioan - Constanța
6 martie 1983

ANTRENORI LA ORA CONFESIUNILOR

Editura
SPORT-TURISM

BUCUREȘTI 1982

Sorin.

CUVÎNT ÎNAINTE

Înainte de a fi cronicar de fotbal am fost și antrenor.

Stînd la marginea terenului, pe timp frumos, ca și pe arșiță, ploaie sau ger, am trăit, mulți ani la rînd, emoțiile luptei pentru rezultat, am gustat și din cupa satisfacțiilor, și din cea a decepțiilor. Am simțit, nu o dată, nedreapta judecată a arbitrilor, cu unii ba m-am și certat. Mi-a încercat de multe ori răbdarea și neșansa, am rezistat însă și nu m-am resemnat.

Din anii antrenoratului am rămas cu multe amintiri frumoase. Cîteva dintre ele mi se par, în ciuda anilor care au trecut, mereu la timpul prezent. În dreptul lor se înscriu numele lui Augustin Deleanu și Gigi Tătaru, care, în perioada uceniciei lor sportive, mi-au fost elevi sîrguincioși și au rămas, în continuare, credincioși fotbalului. Se înscrie și numele marelui nostru Ilie Năstase, un virtuos precoce al balonului rotund, pe care n-am reușit (și nu-mi pare rău) să-l despart de tenis, spre care-l atrăgeau, uneori și forțîndu-l, Costică Chivaru și Gogu Viziru. Se înscrie și numele admirabilului atlet Dinu Piștalu, un as al săritorilor noștri cu prăjina, fotbalist cu vocație de atacant, sau cel al lui Radu Șerban, mijlocaș

laborios și tenace, devenit portar de hochei pe gheață în prima divizie.

Dar cele mai frumoase amintiri rămîn tot acelea care m-au legat, în timp, de ceilalți antrenori. Mari sau mici, cunoscuți sau simpli anonimi, pe care i-am simțit întotdeauna aproape și cărora le-am înțeles zbuciumul sufletesc și năzuințele. Pentru ei și pentru profesia pe care au slujit-o, am scris aceste rînduri.

Într-un fel, și o invitație, pentru toți cei care doresc să îmbrățișeze meseria de antrenor, de a urca treptele competenței și ale afirmării profesionale numai prin muncă, probitate și pasiune.

MIHAI IONESCU

București – ianuarie 1982

AŞA S-A NĂSCUT IDEEA

În vara anului 1978, într-o dimineaţă de august dinaintea începerii campionatului republican de fotbal, telefonul a sunat prelung şi cineva foarte grăbit, puţin nervos parcă, a zis de la celălalt capăt al firului : „Alo, redacţia ziarului Sportul ?“ „Da“ am răspuns. „Secţia fotbal ?“ „Da“ am zis din nou. „Aş vrea să vă pun o întrebare, în numele unui grup de prieteni ai fotbalului“. „Poftiţi, vă ascult.“ „Cum se face că dumneavoastră, care întocmiţi tot felul de clasamente, nu v-aţi gîndit niciodată pînă acum să întocmiţi şi un clasament al antrenorilor ?“

Au urmat cîteva secunde de pauză, după care, ca să mai cîştig ceva timp, am răspuns întrebînd : „Un clasament al antrenorilor ?“ „Da, al antrenorilor. Ce vi se pare aşa de curios ?“ „Să ştiţi că avem unul, dar trebuie să-l mai verificăm ; să-l mai discutăm ; să-l mai actualizăm ; să-l mai...“ „Bine, bine, am înţeles. Făceţi-i ce-l faceţi şi publicaţi-l mai repede. Noi, cititorii, îl aşteptăm“. „Aveţi vreo preferinţă anume, sînteţi cumva angajat în vreo prinsoare sau vă interesează, pur şi simplu, cum ar arăta o clasificare a antrenorilor români, în prezent ?“ Interlocutorul meu, suspectîndu-mă, poate, de indiscreţie sau, cine ştie, iritat de formularea întrebării cu iz de interogatoriu, mi-a tăiat-o scurt : „Important este să apară clasamentul“. Apoi s-a prezentat — Constantin Bădin, din Bucureşti — şi, în final, a adăugat ceva mai rela-

cat : „Să ştiţi că sînt rapidist, deşi, ca să fiu sincer, ţin şi cu Petrolul şi înainte de orice, cu echipa naţională".

...Cîteva zile mai tîrziu, tot dimineaţa, secretara redactorului şef m-a sunat „pe interior", spunîndu-mi cu un aer grav : „Vă pofteşte tovarăşul Neagu". De ce oare ? m-am întrebat imediat şi parcurgînd culoarul lung al redacţiei, continuam să mă întreb, nu fără oarecare îngrijorare : „De ce să mă cheme, aşa de dimineaţă, redactorul şef ?"

Aurel Neagu, gazetar vechi, om cu mare experienţă profesională şi mereu în căutare de idei, m-a întîmpinat în uşa cabinetului, zîmbind de la înălţimea staturii sale de fost voleibalist şi baschetbalist de performanţă : „Te-am chemat să te întreb dacă, tu care eşti familiarizat cu statisticile, cu evidenţele şi clasificările de tot felul, te-ai gîndit vreodată să faci şi un clasament al antrenorilor ?"

Cîteva momente am rămas mut. Nu ştiam ce să cred. De unde, aşa, deodată, atîta interes pentru un asemenea clasament ? Redactorul şef aştepta însă un răspuns. Acela pentru care mă chemase în mod expres. „De fapt, am început eu, am toate datele necesare pe întreaga perioadă de după război". „Şi ce mai aştepţi ?" „Am unele rezerve în privinţa publicării lui" „Cum adică ?" „Adică este foarte greu să fixezi — indiferent prin ce criterii — o ierarhie în timp, echitabilă şi exactă. Şi este, în acelaşi timp, foarte uşor ca, plecînd de aici, să creezi de zece ori mai multe nemulţumiri decît satisfacţii." Pe redactorul şef nu l-a înduplecat însă răspunsul meu şi, în virtutea autorităţii sale profesionale şi administrative, mi-a spus scurt : „Să-mi prezinţi clasamentul antrenorilor, ca să-l publicăm. Mi se pare ceva foarte interesant".

M-am apucat, aşadar, de lucru. Şi n-a fost o muncă prea grea să centralizez nişte date adunate cu grijă de-a lungul anilor. Mai greu a fost să mă obişnuiesc cu ideea clasamentului, care a şi apărut la data de 9 septembrie 1978 în ziarul „Sportul", la rubrica „Răspundem cititorilor". Dar, în aceeaşi zi s-a stîrnit... furtuna. Au zbîrnîit toată ziua telefoanele în redacţie. Unii ne felicitau. N-aş spune cîţi. Alţii ne criticau. Nici aici n-aş da o cifră. Treptat, apoi, furtuna s-a potolit şi în mai puţin

de o lună totul era ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Nu se mai vorbea de clasamentul antrenorilor, nu mai apăreau curioşi la telefon să întrebe de ce cutare e pe nu ştiu ce loc şi nu pe altul.

Şi totuşi, paradoxal oarecum, pe fondul unei asemenea atmosfere de calm, şi-a făcut loc o idee generoasă, o idee menită să fixeze în primplan figura acelui personaj atît de discutat, controversat şi plin de zbucium — ANTRENORUL. Confratele şi tizul Mircea M. Ionescu mi-a sugerat realizarea unei cărţi inspirată şi susţinută de întreaga documentaţie care a servit la întocmirea clasamentului antrenorilor, publicat în septembrie 1978 în ziarul „Sportul". Părea, într-adevăr, ceva interesant şi ispititor. Mi-am zis însă că a comenta un „top" al antrenorilor ar însemna, de fapt, o recunoaştere a unei ierarhii valorice făcută cu un cîntar, despre care am spus, din capul locului, că nu poate să dea sentinţe. În schimb, am considerat că ar fi mai firesc să scriu despre viaţa încărcată de emoţii, satisfacţii şi amărăciuni a antrenorilor. Şi, dintr-o discuţie cu antrenorul emerit Cibi Braun, am înţeles că nimic nu poate fi mai util în formarea şi educarea generaţiilor viitoare de tehnicieni ai fotbalului nostru decît exemplul de muncă şi experienţa unor antrenori valoroşi — indiferent de locul lor în clasament — care au găsit calea şi cheia pentru obţinerea succeselor şi marilor performanţe.

Aşa s-a născut ideea acestei cărţi. În fapt, o suită de secvenţe din viaţa unor oameni greu încercaţi, încărunţiţi înainte de vreme, pe care îi trădează, de fiecare dată, neastîmpărul şi încordarea, niciunde mai mari, mai chinuitoare, ca acolo, pe „banca suferinţei", de la marginea gazonului.

ŞI TOTUŞI... CLASAMENTUL

...A biruit, aşadar, ideea de a scrie o carte ce îşi propune să aducă în lumina adevărului fapte, evenimente, simple întîmplări, poate, din viaţa unor reputaţi tehnicieni ai fotbalului nostru.

Şi, totuşi, chiar dacă numai curiozitatea ar fi aceea care ne-ar îndemna să o facem, includerea în perimetrul cărţii a unui clasament al antrenorilor apare nu numai ca ceva inedit, ci într-o oarecare măsură, şi necesar.

Să vedem, deci, cum ar arăta un astfel de „top" întocmit pentru întreaga perioadă postbelică 1946—1982. Iată-l mai întîi în forma sa, aşa cum a apărut în „Sportul" din 9 septembrie 1978 : 1. Angelo Niculescu (41 de puncte) ; 2. Traian Ionescu (36) ; 3. Gheorghe Popescu (35) ; 4—5. Valentin Stănescu şi Ilie Oană (30) ; 6. Nicolae Dumitrescu (28) ; 7. Ştefan Covaci (26) ; 8. Ilie Savu (25) ; 9. Francisc Ronnay (21) ; 10. Constantin Cernăianu (20) ; 11. Emeric Jenei (19) ; 12—13. Basil Marian şi Dumitru Nicolae-Nicuşor (18) ; 14. Silviu Ploieşteanu (17) ; 15—16. Coloman Braun-Bogdan şi Ion Nunweiller (14) ; 17. Iuliu Baratki (13) ; 18. Constantin Teaşcă (12) ; 19. Gheorghe Staicu (11) ; 20. Florin Halagian (10) ; 21—23. Andrei Şepci, Ştefan Onisie, Tiberiu Bone (9) ; 24—27. Nicolae Covaci, Iosif Lengheriu, Remus Ghiuriţan şi Ion Ionescu — Timişoara (8) ; 28—32. Ion Mihăilescu, Ion Motroc, Ştefan Vasile, Marin Bărbulescu şi Gică Nicolae (7) ; 33—35. Eugen Mladin, Viorel Mateianu şi Vili Covaci (6).

Sistemul de punctaj folosit la alcătuirea acestui clasament a fost următorul : campionatul național de seniori, locul I=5 puncte, locul II=3, locul III=1 ; cîștigarea Cupei României =4 puncte ; calificarea în finală = 2 ; cîștigarea titlului de campioană națională la juniori = 2 puncte ; cîștigarea campionatului de tineret = 1 punct ; promovarea în Divizia A = 3 puncte ; calificarea în turneul final al Campionatului Mondial = 10 puncte ; calificarea în sferturile de finală ale Campionatului Europei = 7 puncte ; calificarea la Jocurile Olimpice de la Tokio = 7 puncte ; locul V ocupat la J. O. de la Tokio = 2 puncte ; cîștigarea titlului de campioană mondială universitară = 2 puncte ; Balcaniada de seniori : locul I = 5 puncte, locul II = 2 puncte ; Balcaniada de tineret, locul I = 3 puncte, locul II = 1 punct; Turneul U.E.F.A. campionatul european de juniori, locul I în serii = 2 puncte, finalistă a turneului = 3 puncte, cîștigarea turneului = 5 puncte ; Cupa Balcanică pentru echipe de club, locul I = 4 puncte, locul II = 2 puncte ; calificarea echipelor de club în turul II al cupelor europene = 1 punct, în turul III = 2 puncte, în turul IV = 5 puncte.

În perioada de timp care s-a scurs de la apariția primei încercări de ierarhizare a antrenorilor, în raport de performanțele reușite, s-a mai produs o serie de modificări determinate, în primul rînd, de disputarea unor noi competiții interne și internaționale. Pe de altă parte, au fost luate în considerație și unele realizări importante obținute înainte de război (cazul C. Braun-Bogdan). De asemenea, s-a ținut seama și de „amendamentul" propus de un cititor, de a fi penalizați, cu scăderea de puncte, antrenorii care și-au înscris în palmares și... contraperformanțe. Cum ar fi, de pildă, retrogradarea din prima divizie sau ratarea unui important obiectiv pe plan internațional.

În aceste condiții, forma actualizată a clasamentului antrenorilor, la 1 ianuarie 1982, era următoarea : 1. A. Niculescu (43 puncte) ; 2—3. Tr. Ionescu și V. Stănescu (38) ; 4. Gh. Popescu (35) ; 5—6. I. Oană și N. Dumitrescu (27) ; 7. C. Cernăianu (26) ; 8—9. D. Nicolae-Nicușor și I. Savu (25) ; 10. Fr. Ronnay (21) ; 11—12. C. Braun-Bogdan și Șt. Covaci (20) ; 13. Fl. Halagian (19) ;

14—15. B. Marian şi I. Nunweiller (18); 16—17. Em. Vogl şi S. Ploieşteanu (17); 18. Em. Jenei (16); 19. Gh. Constantin (14); 20. I. Baratki (13); 21—22. C. Teaşcă şi Şt. Onisie (12); 23—25. I. Oblemenco, Gh. Staicu şi I. Ionescu-Timişoara (11); 26—28. A. Şepci, T. Bone şi P. Moldoveanu (9); 29—30. N. Covaci, R. Ghiuriţan (8); 31—37. V. Mateianu, I. Mihăilescu, D. Anescu, M. Bărbulescu, Gică Nicolae, Şt. Vasile şi Wetzer III (7); 38—41. M. Rădulescu, E. Mladin, V. Covaci şi Gh. Hanga (6); 42—45. C. Drăguşin, T. Ozon, V. Neagu şi I. Lengheriu (5); 46—55. R. Cosmoc, I. Motroc, N. Gorgorin, M. Jijik, C. Vîlcov, Fr. Dvorjak, C. Voroncovschi, Şt. Stănculescu, A. Schertz şi Silviu Avram (4).

După cum lesne se poate observa, modificările nu sînt — nici nu puteau fi, într-un interval de timp foarte scurt — prea spectaculoase. Atrag, totuşi, atenţia „salturile" realizate de Fl. Halagian, D. Nicolae-Nicuşor şi C. Cernăianu, precum şi apariţia în plutonul fruntaş a doi foşti mari jucători: „profesorul" Constantin şi „tunarul" Craiovei, Oblemenco. În acelaşi timp, nu pot trece neobservate „căderile" înregistrate de Şt. Covaci, Em. Jenei şi Gh. Staicu, ultimii doi avînd, fireşte, şansa tinereţii şi, deci, posibilitatea (teoretică cel puţin) a recîştigării şi chiar a depăşirii vechilor poziţii.

Dar să încercăm să privim puţin şi dincolo de ceea ce poate oferi pînă la urmă un simplu „top". Să vedem, de fapt, în ce au constat premisele opţiunii pentru cei zece eroi ai cărţii. Altfel spus...

DE CE UNII ŞI NU ALŢII ?

Am apreciat ca numărul antrenorilor cărora să li se ofere ocazia de a-şi spune cuvîntul să nu depăşească cifra corespunzătoare aceleia care reprezintă, în joc, o echipă de fotbal. Era nevoie deci de 11 titulari. Şi care să fie aceştia ? Fără a privi deloc clasamentul antrenorilor — pe care l-am socotit, repet, un cîntar aproximativ — selecţia a cuprins, de la început, un grup de şase nume consacrate : Nicolae Dumitrescu, Traian Ionescu, Angelo Niculescu, Ilie Oană, Gheorghe Popescu şi Valentin Stănescu. Întîmplarea a făcut ca toţi aceştia să ocupe şi primele şase locuri în topul postbelic al antrenorilor. Dincolo de o asemenea fericită coincidenţă, trebuie să recunoaştem că alegerea este în conformitate şi cu performanţele obţinute de cei şase şi cu aportul lor la afirmarea fotbalului românesc. În acest fel aveam asigurat ceva mai mult de jumătate din efectivul echipei.

Mai rămî eau „vacante" încă cinci locuri. Unul dintre ele l-am atribuit decanului de vîrstă al tehnicienilor români, lui Coloman Braun-Bogdan, figură aproape legendară, în fotbalul nostru. Locul 8 l-am oferit lui Cornel Drăguşin, cel care de-a lungul a trei decenii de activitate desfăşurată la toate eşaloanele de pregătire şi la toate nivelele de reprezentare a fotbalului competitiv a acumulat o vastă experienţă de muncă, pe care a pus-o în slujba formării multor jucători din generaţiile de schimb.

Locurile 9 şi 10 au revenit unor antrenori tineri, ambii foşti jucători de mare performanţă : Florin Halagian

— un excelent constructor de echipă, iscusit „dirijor“ al acesteia de la marginea terenului și Viorel Mateianu — un mare obsedat de fotbal, antrenor cu vocație de tactician. Ajungînd la locul 11 m-am oprit. Și am renunțat din cauza numărului foarte mare de candidaturi, două dintre ele fiind chiar ale unor nume de marcă, tehnicieni de mare greutate, ca să spunem așa, în fotbalul românesc. Este vorba de Ștefan Covaci, care și-a cîștigat o binemeritată faimă la cîrma celebrei echipe olandeze Ajax, și de Constantin Teașcă, omul care și-a închinat viața întreagă numai fotbalului. I-am lăsat însă lui Ștefan Covaci posibilitatea de a-și aduna confesiunile într-o compoziție personală aparte, lucru pe care sînt convins că-l va face la anii pensiei. În ce-l privește pe Constantin Teașcă, acesta a spus, de fapt, cu mult curaj și talent scriitoricesc, în cărțile pe care le-a publicat, cam tot ceea ce avea de spus.

Alte candidaturi au vizat pe Ilie Savu, antrenorul „marelui C. C. A.“ din anul 1956 ; pe Constantin Cernăianu, cel care, printre alte numeroase performanțe, a adus Olteniei, în 1974, cu Universitatea Craiova, primul titlu de campioană a țării, și țării, în 1981, o medalie de bronz la Campionatul mondial de juniori din Australia ; pe Dumitru Nicolae-Nicușor, tehnicianul prob și modest, sobru și conștiincios, de al cărui nume se leagă multe dintre succesele, mai vechi sau mai noi, ale echipei Dinamo ; pe Bazil Marian, considerat de mulți cel mai mare talent al fotbalului românesc din toate timpurile. Ar mai fi putut fi luați, de asemenea, în discuție și Gheorghe Constantin, Ion Nunweiller, Emeric Jenei, Robert Cosmoc, Petre Moldoveanu, Ion Motroc, dr. Constantin Rădulescu, Tiberiu Bone, Mircea Rădulescu, Ion Reinhardt, Ion Ionescu — Timișoara, Gheorghe Staicu, Nicolae Vătafu, Mircea Nedelcu, Mircea Dridea, Leonid Antohi, cu toții „meseriași“ de prim rang, avînd și frumoase realizări cu care se pot mîndri oricînd. Ca dealtfel și aceia din grupul, din păcate restrîns, al făurarilor de valori fotbalistice : Ion Costea, Ioan Kluge, Nicolae Gorgorin, Ion Morărescu, Leonte Ianovschi, Dumitru Pătrașcu, Francisc Fabian, Ștefan Stănculescu, Mihai Bîrzan etc.

Să sperăm totuși că despre toți aceștia, ca și despre cei din „noul val“ de tehnicieni ai fotbalului nostru, în

cadrul căruia se înscriu Mircea Lucescu, Ion Oblemenco, Petre Gavrilă, Alexandru Constantinescu, Marcel Pigulea, Lică Nunweiller, Viorel Kraus şi alţii, se vor mai ivi prilejuri de a se vorbi şi scrie lucruri frumoase, în măsura în care şi rezultatele muncii fiecăruia vor susţine aspiraţiile lor actuale.

Deocamdată însă, raţiuni obiective, în cea mai mare măsură, au făcut ca opţiunile autorului să se oprească, acum, la numai cei 10 antrenori aleşi iniţial : Coloman Braun-Bogdan, Cornel Drăguşin, Nicolae Dumitrescu, Florin Halagian, Traian Ionescu, Viorel Mateianu, Angelo Niculescu, Ilie Oană, Gheorghe Popescu şi Valentin Stănescu. Aceasta este dealtfel şi ordinea înscrierii lor la cuvînt. Ordinea alfabetică, prin care se confirmă şi ideea de a da clasamentului antrenorilor un caracter, în principal, orientativ şi nicidecum unul decisiv.

Începem cu capul de listă, bătrînul şi în acelaşi timp veşnic tînărul Cibi Braun.

„DECANUL"

19 martie 1980. În sala de ședințe a Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, de la etajul VIII, se aniversează împlinirea unei jumătăți de secol de la înființarea F.R.F. Sînt prezenți oameni de fotbal din toate generațiile. Vorbește, printre alții, de la tribună, și unul dintre primii președinți ai acestui for, Alexandru Căpățînă, om la venerabila vîrstă de 80 de ani, care evocă amintirea unor zile de pionierat, în care sportul cu balonul rotund încerca să-și croiască drum propriu în viață. L-a urmat la cuvînt antrenorul emerit Coloman Braun-Bogdan. Privirile toate s-au îndreptat, din nou, cu atenție și respect, spre omul scund, uscățiv, dar mereu cu o văpaie de foc în obraji și în priviri, a cărui biografie se identifică aproape cu istoria fotbalului nostru.

— Cine ar fi crezut că am să mai apuc această frumoasă zi? Să fiu prezent la aniversarea celei de-a 50-a primăveri a federației! Și ochii bătrînului „lup de fotbal" s-au umplut de lacrimi.

Privindu-l cum vorbea de la tribună, mi-am amintit atunci că pe Cibi-baci îl știu de cînd am deschis și eu ochii în fotbal. Eram copil cînd l-am văzut prima oară arînd terenul, în lung și în lat, ca half centru, la Juventus. L-am urmărit apoi cu interes, în anii din preajma celui de-al doilea război mondial, cum dirija pe „tricolori" în meciurile cu Anglia și Italia de pe A.N.E.F., la București. Ceva mai tîrziu, în vara anului 1947, l-am avut ca antrenor la fosta „C.C.A". Cînd s-a făcut selecția pentru alcă-

tuirea lotului echipei militare, care tocmai luase ființă, Cibi-Braun m-a reținut și pe mine dintr-o mare grămadă de jucători, peste o sută, care au trecut printr-o sită deosebit de severă, într-un interval de două săptămîni. M-a selecționat și mi-a zis : „Fii atent, să nu greșești !". N-am știut bine ce-a vrut să spună atunci. Dar, după numai o zi, l-am întîlnit — nu cred că din întîmplare — la ieșirea dintr-o grădină de vară, unde tocmai sărbătorisem, în toată regula, evenimentul selecției. Cibi-Braun n-a zis decît atît : „Cred c-am să mă răzgîndesc". Dar nu s-a răzgîndit. În schimb, m-a ținut „în șah" multă vreme, fără să-mi spună ce are, de fapt, de gînd cu mine. Pînă într-o bună zi, cînd m-a chemat de-o parte și mi-a zis, așa, conspirativ : „Vezi că duminică joci cu I.T.A., la Arad". Parcă mi se tăiaseră picioarele. Ce-o fi avînd de gînd cu mine ? mi-am spus. Și tot eu am răspuns : probabil că vrea să mă „curețe". Pentru că un debut în fața unei formații din care făceau parte, în acea vreme, numai celebrități fotbalistice, îți oferea, aproape exclusiv, șanse de lichidare, nicidecum de afirmare. Iată, spre convingere, și echipa folosită, atunci, de I.T.A. : Marki-Vass, Farmati-Băcuț, Pall, Petschovschi-A. Covaci, Stibinger, Bonihady, Reinhardt, Dumitrescu III. Am jucat destul de șters, echipa noastră a pierdut la scor, iar la sfîrșit Cibi Braun m-a certat, ca și cum numai eu aș fi fost vinovat. Nervos fiind, i-am răspuns puțin obraznic. El m-a amenințat că mă termină, ca jucător ; mie mi-a fost cam teamă și mi-am cerut scuze ; m-a iertat spunîndu-mi că, de fapt, ține foarte mult la mine. De atunci, am rămas prieteni. Așa cel puțin spune Cibi Braun, iar eu sînt măgulit că mă consideră astfel.

În casa-muzeu de pe malul Mureșului

Anii au trecut peste noi. Cibi-baci a rămas însă, în ciuda vîrstei care înaintează implacabil, mereu cu aerul veșnicei tinereți. Totdeauna vesel și amabil, dispus să dea un sfat bun și mai ales să-ți „vîndă" o glumă bună. Ieșise de mult la pensie, dar era la fel de activ, ca și în anii cînd lucra ca antrenor federal. Într-o zi, din

primăvara anului 1980, l-am întîlnit pe scările federației și, pe un ton de dojană părintească, mi-a reproșat că de mult nu-i mai făcusem o vizită acasă, la Arad. „Măcar ca să-mi mai vezi muzeul personal și tot ar merita efortul unei deplasări". Era o invitație care nu putea rămîne fără răspuns.

N-a trecut mult timp și iată-mă, făcînd o escală de o zi, la Arad, în drum spre Timișoara. Locuința soților Braun este situată dincolo de podul peste Mureș, aproape chiar de malul apei. Din curtea casei, din strada Ion Păun Pincio nr. 8, pînă la plaja rîului, unde vara este o plăcere să stai cînd la soare, cînd la umbră, nu-i decît o azvîrlitură de băț. Casa propriu-zisă, cu excepția bucătăriei, este toată un muzeu! Insigne de tot felul, peste 2 000 de bucăți, obiecte de artă din 86 de țări, colecții de ziare, de reviste, fotografii, pliante, fanioane, cărți, albume, brelocuri, cupe, medalii. Printre acestea din urmă, și una de aur! Singura medalie de aur din istoria fotbalului nostru, obținută în 1977 la un campionat mondial. De... surdo-muți însă. Cibi Braun era conducătorul tehnic al echipei și își amintește cu mare plăcere de acest succes, dar mai ales de disciplina de care au dat dovadă jucătorii săi care, spunea el, glumind, nu răspundeau niciodată la observațiile pe care le făcea.

Aici, în casa-muzeu din Arad a venit într-o zi, în trecere fiind prin oraș, fostul portar al echipei naționale dinainte de război, inginerul Mircea David, „il dio" cum era supranumit. Acesta s-a oprit în fața peretului cu fanioane și cînd a dat cu ochii de cel al clubului bucureștean Venus s-a trezit, fără să-și dea seama, cu lacrimi pe obraz. Venus era clubul în care el se afirmase ca jucător și rămăsese pentru Mircea David ca o familie, în cadrul căreia s-a format ca om, reprezentînd o parte din viața sa. Cîți dintre jucătorii de azi mai simt așa ceva pentru clubul lor, pentru echipa în care au crescut și ale cărei culori le-au apărat?

Atunci cînd l-am vizitat, la Arad, Cibi Braun era în plină activitate a unei zile obișnuite de muncă, în care se scula la ora 5 dimineața și nu se culca mai înainte de 12 noaptea. „Pentru că, spunea el, asta-i o metodă sigură de a trăi mai mult, de a-ți prelungi viața. Cine doarme prea mult nici nu observă că a trăit". Princi-

pala sa ocupație o reprezintă corespondența. Răspunde la tot felul de scrisori venite din întreaga țară. Scrie totul de mînă, îngrijit, citeț. Între două scrisori vorbește, povestește, mai scapă cîte o glumă, ca reclamele care întrerup, din cînd în cînd, un film american. E ca un argint viu, în ciuda celor 75 de ani pe care-i poartă, fără să le simtă, totuși, greutatea. Pentru că nu stă un moment. Muncește, și iar muncește.

Iar eu, ca să-l mai scot puțin din treburile de scrib și să-l transfer în alt domeniu, acela al amintirilor, îi spun așa, puțin provocator: „Nea Cibi, mi-e tare dor să mai aud de la dumneata o vorbă de duh". Cibi-baci mă privește iscoditor, să vadă cît de sinceră e rugămintea mea și apoi, cînd se convinge de adevăr, închide dosarele cu scrisori, le aliniază cu un gest tandru la cap de masă și răspunde cu un surîs fermecător:

— O vorbă de duh? Să știi de la mine că nimeni în lumea asta nu minte mai mult ca foștii jucători. Spunea unul, în Arad, odată: „Știi ce gol am marcat eu cînd jucam? Cu un șut de la 50 de metri!". De fapt, cînd a spus-o prima oară, distanța era de 5 metri, apoi tot repetînd-o mereu, a mai adăugat, în fiecare an, cîte 5 metri, ajungînd, cu timpul, să șuteze din afara terenului sau de dincolo de graniță. Și mingea intra cu... pașaportul în țară.

— Dar o amintire de neuitat ai, așa, mai la îndemînă?

— O amintire vrei? Îți spun una care n-o știe nimeni. E din copilărie. Ascultă aici: aveam vreo 14—15 ani și pentru că-mi plăcea atît de mult fotbalul, nu-mi era destul că jucam, uneori de dimineața pînă seara, ci mă mai țineam scai și după cei de la echipa întîia. Eram mereu, mai ales, în gară cînd plecau cei mari în deplasări. Îmi ziceam: poate e unul bolnav sau are cine știe ce treabă și nu vine! Pe vremea aceea plecau exact cei 11 care jucau, nu ca acum două echipe la număr ca să nu joace nici cît jumătate... Și, într-o duminică, am avut noroc. Plecase unul în armată. M-am suit în tren, pe partea cealaltă a peronului, ca să nu fiu văzut. N-aveam nici bilet. Echipa juca la Brașov. Aici, cînd am coborît în gară, s-au bucurat toți cînd m-au văzut. Că, oricum, eram unsprezece. Așa am debutat

în prima echipă. Mai greu a fost cînd m-am înapoiat acasă, unde tata de-abia mă aștepta să mă ia în primire. Și m-a bătut de n-am putut să stau pe scaun cîteva zile. Eram însă fericit! Jucasem la cei mari! Și cine mă întreba prin oraș de ce merg așa chinuit, răspundeam că m-am accidentat în meciul de la Brașov. Și toți mă priveau cu un fel de admirație. Dar numai eu știam că cel ce mă „accidentase" fusese tata și... cureaua lui de la pantaloni.

De unul singur la... două piane

— Cibi-baci, asta-i așa de „încălzire", spune-mi mai bine, cum ai ajuns antrenor?

— Simplu și foarte greu în același timp. Era în 1928, cînd m-am întors din armată, de la Timișoara, acasă la Arad, cu gradul de sergent. Am revenit la A.M.E.F.A., echipă muncitorească și săracă, neluată în seamă, neajutorată. Ca pe atunci... împlinisem 23 de ani. Conducătorii clubului m-au chemat și mi-au zis: „Ascultă, Cibi, ai făcut armata, ești, cum se spune, un om întreg. De mîine ai să te ocupi de juniori". „Păi, am replicat eu, nu știu nimic." „Ai să înveți și ai să știi". Și, bineînțeles, am învățat și am început să știu din ce în ce mai mult. Și de la antrenor la echipa de juniori am ajuns antrenor-jucător la echipa mare. Pînă în 1932, cînd a intervenit un moment de cotitură în viața mea. Jucam pe atunci un meci acasă cu marele C.A.O., în atacul căruia figurau cinci fotbaliști de mare faimă: Glanscmann-Covaci I-Ronnay-Bodola-Cociș. La pauză, la scorul de 2—0 pentru orădeni, i-am ambiționat așa de tare pe jucătorii mei, încît în cea de-a doua repriză i-am măturat, pur și simplu, pe adversarii noștri de pe teren, învingîndu-i cu 3—2! Bucuria victoriei a fost atunci completată cu o invitație făcută de conducerea C.A.O. de a participa, cu echipa lor, la un lung turneu prin Europa și Africa, în cadrul căruia am parcurs vreo 35 000 de kilometri. Și de aici am rămas apoi în Franța, solicitat de Racing club Calais, echipă la care am jucat doi ani, 1933 și 1934. Cu banii strînși, ca jucător profesionist, am plecat, pe contul meu, pentru două luni, în Anglia,

unde am urmat cursul de antrenori de la Folkstonne. Și încă nu puteam să spun că sînt antrenor. Pentru că nu pătrunsesem suficient în tainele meseriei. Apoi, mai eram și jucător. Iar două săbii într-o teacă...

Cînd am revenit în țară, în 1935, conducerea clubului Juventus, la care semnasem ca jucător, mi-a propus să iau în primire echipa după plecarea antrenorului ungur Hess. Aveam 30 de ani atunci. Am acceptat, dar ăsta era lucrul cel mai simplu. Mai greu era să mă impun în fața celor care îmi erau și colegi de echipă și elevi, în același timp. Cum să fac să mă impun ? Ideea unui test (cuvîntul nu era la modă în acea vreme) mi-a venit salvatoare. I-am pus pe toți jucătorii, pe rînd, să trimită mingea la un punct fix. Nereușită totală ! Am trecut și eu să execut. Parcă o puneam cu mîna. Și nu era o simplă întîmplare. Învățasem acest exercițiu în timpul șederii mele în Anglia și mă pregătisem special pentru a-l face corect. Era șansa mea cea mai mare ca, reușind să-l fac bine, să-i pot convinge și pe jucătorii cărora urma să le fiu antrenor, că merit acest rol. Curînd însă, după un an chiar, au intervenit și alte dificultăți mai puțin prevăzute, dar aproape inevitabile. Trebuia să-i critic pe cei care greșeau în joc, să iau chiar unele măsuri disciplinare. Un jucător mai tînăr, pe care l-am muștruluit cam tare după un meci, în care a comis o serie de greșeli, Dunăreanu se numea, s-a pornit deodată, nici mai mult nici mai puțin, pe plîns. „De ce plîngi băiete ?“ l-am întrebat. „Nici tata n-a țipat vreodată așa la mine“, mi-a zis el. „Bine, dar cu taică-tu nu joci fotbal“, am spus eu. „Da. Dar dumitale cine-ți spune cînd ai greșit ?“ a fost răspunsul jucătorului admonestat cu care, practic, acesta m-a lăsat fără replică. Și mi-am dat seama că are dreptate. Că nu se poate să fiu și jucător și antrenor la aceeași echipă. Trebuia să aleg una din două. Îmi venea tare greu. Și pînă la urmă am găsit o soluție, oarecum salvatoare, de compromis. Am rămas ca jucător la Juventus, în prima divizie, cu care făceam antrenamente marți și joi, iar miercuri și vineri, în timpul meu liber, antrenam pe Sportul studențesc, care era în Divizia B. Pe atunci echipele se antrenau de două ori pe săptămînă, nu ca

acum în fiecare zi și chiar de două ori pe zi. În schimb, jucau parcă mai bine. Și mai cu poftă și mai frumos!

— Cum s-ar zice, ai reușit să te descurci cu „doi pepeni într-o mînă".

— Cam așa ceva. Comparația cea mai bună ar fi, cred, aceea cu cîntatul, de unul singur la două piane. Problemele cele mai greu de rezolvat le aveam, totuși, ca antrenor la Sportul studențesc. Pentru că trăgeam la promovare în prima divizie. Jucau, pe atunci, în formația de bază : Ego Munteanu (Mișu Constantinescu) -Duce, Mitan-Drăgan, Robe, Tache Dumitrescu-Titi Dumitrescu, Voicu, Marinescu, Ștefănescu-Cauciuc, Gică Popescu. În anul acela, 1937, spre vară, noi aveam șase jocuri amînate, pentru că Gică Popescu fusese reținut un timp mai îndelungat la lotul național. Ca să terminăm campionatul pe primul loc, trebuia să cîștigăm toate cele șase meciuri amînate. Greu. Mai ales că în lupta pentru promovare mai era angajată și A.C.F.R. Brașov, o formație foarte robustă și redutabilă. Ce să mai zic, a fost chin mare! Noroc că încheiasem campionatul Diviziei A cu Juventus și aveam timp să mă ocup, ca antrenor, de „Sportul". Ultimele două meciuri mi-au scos și primele fire de păr alb. În penultimul, cel cu Dragoș Vodă, mai era un minut de joc și scorul se menținea, în ciuda dominării noastre insistente, egal, 1—1. În minutul 90, beneficiem de un corner. Execută Gică Popescu, cu stîngul de pe dreapta, portarul advers, Schrameck, iese spre minge, dar n-o ajunge și... gol! Echipa adversă protestează vehement. Arbitrul indică mingea la centru. Ce-a fost n-am văzut. După meci, mi-a explicat Tache Dumitrescu că la faza cu lovitura de colț, el s-a plasat lîngă portarul Schrameck și cînd mingea era prin aer, s-a așezat cu vîrful bocancului pe piciorul lui de bătaie, împiedicîndu-l să sară, să se desprindă de la pămînt. Nimeni n-a văzut asta. Nici Schrameck nu și-a dat bine seama ce s-a întîmplat. Cînd s-a dumirit, era prea tîrziu. Mingea intrase în plasă și noi am cîștigat. Așa am aflat și eu cum am învins. Mai aveam însă încă un hop. Ultimul. Cu Sporting. Grija meciului ne luase parcă mințile. Ne era frică să n-o scrîntim tocmai la... mal. Intrasem în panică. Ne temeam să nu se îmbolnăvească jucătorii ; în ziua jocului uitasem unde

pusesem legitimațiile jucătorilor, pe care le pitisem așa de bine, să nu ni le fure cineva, încît nu mai știam nici noi unde sînt. Cu chiu cu vai le-am găsit, pînă la urmă, dosite într-o sobă, sub o cărămidă care căzuse. Transpirasem de trei ori pînă să înceapă meciul. Ultimul care avea să ne hotărască soarta. În teren, la joc, Gică Popescu a prins o zi fantastică. Am avut inspirația să-l trec din extremă stînga, centru înaintaș. A marcat două goluri, pe care arbitrul, unul Chiciu, directorul C.A.M. Timișoara, le-a anulat. Apoi a mai înscris unul, al treilea, acordat în sfîrșit. Golul care ne-a adus victoria! Nici nu mai știu cum a fost finalul meciului. M-am trezit îmbrățișat, am simțit și un pumn în ochi, cred că la înghesuială mi-a plătit careva o poliță. Eram însă fericit, rîdeam și plîngeam în același timp. Era prima mea reușită, în meseria de antrenor. Și nu aveam decît 32 de ani. Pentru promovare ni se promisese o primă de 10 000 de lei. Pînă la urmă ne-au dat cîte 5 000. Buni și ăia! Clubul era sărac, nu prea avea de unde. Deplasările le făceam cu clasa a treia, și nu se luau pentru toți bilete, ca să mai facem economie, iar mîncarea se aducea de acasă. Nu știam ce-i ăla hotel sau restaurant. Astăzi și cei de la pitici au parte de așa ceva.

Campionatul Diviziei A în anul 1937—38 s-a organizat pe două serii de cîte zece echipe. Sorții au decis ca Sportul studențesc, echipa pe care o antrenam, și Juventus, echipa în care jucam, să facă parte din aceeași serie. Totul a decurs normal pînă la meciul direct între cele două formații, cîștigat de aceea pe care o antrenam. Atunci conducerea Juventusului m-a sfătuit să nu mai alerg după doi iepuri. Și a făcut-o într-un anumit fel încît am înțeles că iar a venit timpul să aleg : antrenor, jucător, antrenor-jucător ? Eram de-acum la o vîrstă care impunea o hotărîre fără compromisuri, de maturitate. Și am optat pentru antrenorat. Am rămas numai ca antrenor la Juventus, începînd din toamna anului 1938.

Din albumul de amintiri cu echipa națională

— Dacă-mi amintesc bine, Cibi-baci, în perioada 1937—1939, începînd de la vîrsta de 32 de ani, ai fost în

colectivul tehnic al echipei naționale, pare-mi-se cu Costel Rădulescu, pe atunci selecționer unic. Hai să răscolim puțin printre filele îngălbenite de vreme ale istoriei fotbalului nostru în preajma celui de-al doilea război mondial și să scoatem la iveală vreo cîteva amintiri.

Cibi Braun parcă atît ar fi așteptat. S-a sculat de la masă, m-a luat de mînă și ne-am oprit în fața unei fotografii mari desprinsă dintr-un album vechi.

— Vezi, mi-a spus Cibi-baci, echipa asta ? Hai s-o reconstituim pe posturi : David, în poartă ; Burger cu Albu, fundași ; Vintilă, Juhasz și Raffinski, mijlocași ; Beke, Covaci I, Baratki, Bodola și Gică Popescu, înaintași. Este echipa care a învins cu 2—1 Belgia, la București, în meciul disputat la 10 iunie 1937, pe stadionul A.N.E.F., Republicii de astăzi. Atunci a debutat Gică Popescu în echipa națională. Era elev de liceu. Nu împlinise încă 18 ani ! Debutul lui a intervenit în urma îmbolnăvirii lui Dobay. Costel Rădulescu m-a întrebat : „Cine să joace pe stînga ?". Eu i-am răspuns imediat : „Gică, cine altcineva ?". Nu era el jucătorul meu de la Sportul ? După lungi dezbateri s-a luat hotărîrea să joace Gică Popescu. Și datorită lui am fost adus și eu la echipa națională. Eu l-am propus pe el și el m-a adus pe mine. Gică a fost copilul meu o viață întreagă. L-am iubit ca pe nimeni altul. Mai tîrziu, cînd a ajuns președinte al federației, se scula în picioare ori de cîte ori intram în biroul lui, mă saluta, mă consulta, mă respecta, cu adevărat. A fost și a rămas, cum se spune la noi în Ardeal, un domn.

În același album al anului 1937, o altă fotografie, cu aproape aceleași personaje. În locul celor două extreme din meciul cu Belgia — Beke și Gică Popescu — apăreau acum Mitică Moldoveanu și respectiv, Dobay. Cibi-baci continuă cu mine seminarul : „Știi de la ce meci este echipa ?" Răspund fără ezitare, pentru că o mai văzusem, cu un an în urmă, tot în acelasi album : „Din meciul cu Suedia, pe A.N.E.F., în 27 iunie 1937". „Bravo, spune Cibi Braun, 25 de puncte și, ca supliment, îți mai ofer o amintire inedită de la fața locului. În sîmbăta jocului a venit la mine Costel Rădulescu să-mi spună, vesel, că portarul titular al suedezilor, despre care știam

că-i foarte bun, s-a îmbolnăvit şi nu joacă. În locul său urma să apară şi chiar a apărut un tînăr debutant, pe nume Sjoberg. Mai bine apăra titularul, pentru că tinerelul ăsta, înlocuitorul lui, a făcut pur şi simplu minuni în poartă. Mai rămăseseră doar două minute de joc şi suedezii ne conduceau cu 2—1 ! În minutul 89, Baratki este faultat în careu, în timp ce balonul era la Moldoveanu. Arbitrul, celebrul belgian Langenus, dictează, fără ezitare, 11 metri ! Giussy Baratki aşază calm mingea pe punctul de executare a loviturii de pedeapsă, o tot aranjează, o dichiseşte, o descîntă, portarul suedez începe să se enerveze, să se agite. Giussy îşi face elan, vreo 10—12 metri, şi apoi vine, încet de tot, spre minge. Se face că trage cu stîngul, pe care-l pune însă scurt lîngă balon. Şi Sjoberg se aruncă într-o parte. Baratki se întoarce însă şi, cu dreptul, şutează în partea opusă. Dar a lovit mingea destul de încet, că de-abia se ducea spre poartă, încît mi-era şi frică că n-o să atingă plasa. Dealtfel nici n-a atins-o, dar a fost gol şi am egalat. Iar lumea era în delir. Se arunca cu pălăriile de pai şi cu bastoane în sus ! Eu parcă murisem şi înviasem în acelaşi minut !"

... 25 septembrie 1938, Bucureşti. România—Germania 1—4. „Atunci l-am cunoscut pe Helmuth Schön, îmi spune Cibi-baci. Juca inter stînga într-un atac faimos din care mai făceau parte : Biolasa, Hahnemann, Stroh şi Pesser. El ne-a marcat primul gol".

Albumul anului 1939 este şi mai bogat. Cibi Braun îl deschide direct, cu o mişcare de prestidigitator, la fila meciului cu Anglia, din 24 mai.

— Hai, să vedem dacă-i cunoşti pe toţi jucătorii noştri. Să-i luăm pe rînd : Pavlovici, Bürger, Sfera, Vintilă, Juhasz, Demetrovici, Orza, Ploieşteanu, Bodola, Reuter şi Dobay. Cred că-ţi aminteşti, îmi spune, că meciul ăsta, cu marea echipă a Angliei, din care nu lipseau Woodley, Morris, Mercer, Brome şi, mai ales, Lawton, l-am jucat, 88 de minute, în zece oameni, pentru că Bürger s-a accidentat în minutul 2 şi pe atunci nu se puteau face înlocuiri de jucători. Am pierdut cu 0—2. Dar ce meci a fost La mai puţin de o lună după Anglia a venit la Bucureşti şi marea echipă a Italiei,

de două ori campioană mondială, ultima oară în 1938 la Paris. Avea în formație 7 argentinieni naturalizați.

Cibi Braun îmi face semn cu mîna către unul din pereții dormitorului, pe care era prins un tablou mare, frumos înrămat. Apoi, fără să-mi mai dea răgaz să întreb despre ce e vorba, începe prezentarea eroilor din fotografie: „Olivieri, Foni, Rava, Campatelli, Andreolo, Locatelli, Biavatti, Perazzolo, Piola, Meazza, Colaussi. Aceasta era marea echipă a Italiei. În continuare: Pavlovici, Slivăț, Lengheriu, Vintilă, Iuhasz, Lupaș, Orza, Reuter, Baratki, Bodola, Dobay. Echipa României".

— În meciul cu Italia, spune Cibi Braun, Slivăț a fost de nerecunoscut. L-a alergat Colaussi de l-a înnebunit. Slivăț, dezorientat, a dat cîteva lufturi de pomină, la unul dintre ele sărindu-i din picior și bocancul, pe care i l-am ad ıs eu, în teren. În minutul 32 a mai luftat o dată în fața lui Colaussi, care nu l-a mai iertat și a marcat singurul gol al meciului, pedepsindu-ne pe toți.

Ultimul meci al anului 1939 a fost cu Ungaria, tot la București. La 20 octombrie. Rezultatul: 1—1. Au marcat: Toth, pentru unguri și Spielman, pentru noi. Cibi Braun scoate fotografia-document și îmi arată unul cîte unul jucătorii echipei noastre: Pavlovici, Sfera, Negrescu, Vintilă, Rășinaru, Lupaș, Oană, Spielman, Reuter, Bodola, Bogdan. Apoi se oprește cu degetul arătător asupra cîtorva dintre celebritățile echipei ungare: Boldizsar, Korany, Sarosi III, dr. Sarosi I, Zsengeller, Toth III.

O pauză scurtă apoi un oftat semnificativ.

— A urmat războiul, cu toate necazurile de pe lume aduse de el. Fotbalul a fost și el în mare suferință. Pe mine m-au concentrat și m-au trimis la Petroșani. Aici m-am și căsătorit. Soția mea era din apropiere, din Cugir. În Valea Jiului era o mare rivalitate sportivă. Lupenii, Aninoasa, Vulcan, Petrila, Lonea aveau, toate, echipe bune. Am preluat conducerea tehnică a Jiului, dar eram într-o serie tare și, practic, aveam puține șanse de promovare în prima divizie. Pînă la urmă însă, în ciuda tuturor obstacolelor, avînd și un pic de șansă, am reușit. Era multă mizerie în Valea Jiului, dar exista, în schimb, pasiune pentru sport, pentru fotbal, care rămînea, pînă

la urmă, singura posibilitate de a mai înveseli oamenii, de a-i face să mai uite necazurile și marile lipsuri. Am promovat cu Jiul în „A“ și am rămas cu drepturile cîștigate pînă după terminarea războiului. Eu însă am plecat în 1945. Am venit la București, la o altă echipă muncitorească, la Rapid. Am găsit aici o adevărată familie. Aveam condiții modeste, dar rezultate de cinci ori pe atît. Pentru că exista o unitate sufletească pe care n-am mai întîlnit-o nicăieri. Și aveam și valori dintre cele mai autentice ale fotbalului nostru : Apolzan, Fănică, Filotte, Mihăilescu, Radu Florian, Florică Tănăsescu.

Două întîmplări cu haz și adevărate

— Cibi-baci, cu voia dumneavoastră, să trecem peste scurta etapă A.S.A., în care mi-ați fost și antrenor. Să trecem, de asemenea, și peste etapa Ciocanul-Dinamo.

— Să trecem dacă vrei. Dar nu înainte de a-ți povesti două întîmplări cu haz și adevărate. Prima este cu Ozon. Se juca un meci Dinamo—C.F.R. Timișoara. La scorul de 1—1, arbitrul dictează, aproape de final, o lovitură liberă pentru timișoreni. Aceștia aveau o schemă clasică : Reuter se făcea că trage tare și pasa, totuși, pe lîngă zid, lui Bădeanțu, care șuta la poartă. Poziția de așteptare a pasei, a lui Bădeanțu, era mai totdeauna la limita ofsaidului. Ca să-l tenteze să stea și mai avansat, Ozon s-a postat, la executarea loviturii, lîngă bara porții proprii, dar a ieșit imediat din teren fără aprobarea arbitrului în momentul plecării balonului. Și imediat a și strigat : „Ofsaid !“. Bădeanțu, care primise pasa, a marcat, dar arbitrul meciului, Gheorghe Dragomirescu din Ploiești, surprins de exclamația lui Ozon, de fapt de farsa lui, a anulat golul. Și cum echipa timișoreană era masată toată în careul dinamovist, portarul bucureștean Ivan a trimis o pasă lungă pe extremă lui Naciu, care, nestingherit, s-a dus pînă la poarta oaspeților și a înscris. Și în loc de 2—1 pentru C.F.R. Timișoara, cum ar fi fost normal și regulamentar, a fost 2—1 pentru Dinamo. Pe greșeala arbitrului și... „barba“ lui Ozon. A

doua întîmplare, tot cu un arbitru. De data asta a fost cu Aurel Bentu, care conducea un meci între Flacăra roșie București, unde era angajat cu serviciul, și o echipă din Ciulnița, pe terenul acesteia din urmă, ce avea nevoie neapărat de victorie. Marchează cei din Ciulnița, 1—0, dar Bentu lasă un ofsaid de 5 metri și oaspeții egalează; 2—1 pentru Ciulnița, 2—2 apoi la un gol marcat cu mîna, de Flamura roșie; 3—2 pentru Ciulnița, 3—3 cu alt ofsaid mare trecut cu vederea de Bentu. La acest scor gazdele înscriu din nou, dar Bentu dă să-l anuleze, în momentul în care căpitanul echipei bucureștene care primise golul sare ca ars și spune: „Lasă-l așa, dom'le, că altfel nu mai terminăm niciodată. Meciul e aranjat. Nu ne strica dumneata socotelile". Și Aurică Bentu n-a avut încotro. A validat ultimul gol al gazdelor și meciul s-a terminat cu 4—3. Așa a putut pleca și el acasă, seara. Altfel cine știe ce le mai dădea în gînd organizatorilor aranjamentului?

„Bătrîna doamnă" — marea iubire

Și a urmat, la rînd, în biografia lui Cibi Braun, perioada Flamura roșie Arad—U.T.A. În trei etape: 1952—54, prima; 1958—60, a doua; 1963—65, a treia. Între ele, de două ori la federație, ca antrenor federal. Ca dealtfel și după 1965, pînă în 1978, cînd a revenit definitiv acasă, la Arad.

— Cibi-baci, „bătrîna doamnă" a fost marea iubire?

— Pe vremea mea U.T.A. era tînără și destinul meu era legat de destinul ei. Mai tîrziu am continuat s-o iubesc, chiar și cînd îmbătrînise și eu eram departe. Am iubit-o întotdeauna și-mi place să cred că dragostea a fost reciprocă.

— Care au fost marile satisfacții cu U.T.A.?

— Cupa României, în 1953, și un titlu de campioană a țării în 1954. Vezi fotografia asta de aici? Este făcută după finala cu C.C.A., pe „23 August". În anul acela, 1953, am jucat toate meciurile din Cupă, inclusiv finala, bineînțeles, numai în deplasare. 3—0 cu Spartac Arad, pe terenul de la Indagrara; 3—1 cu Locomotiva Timișoara și 4—1 cu Știința Timișoara, la ele acasă;

2—2, la Cluj, cu Universitatea, calificîndu-ne după prelungiri, și ultimul meci, la București cu C.C.A., care pînă atunci cîștigase de patru ori la rînd trofeul. După timpul regulamentar de joc, partida s-a încheiat cu un scor egal 1—1, dar cu mari emoții pentru noi. Pentru că în minutul 89 Alexandrescu s-a lansat într-o cursă de unul singur în zigzag, printre apărătorii noștri și, de la 16 metri, a șutat ca „din tun" în bară. Mingea a revenit în teren, spre Petschovschi — care atunci juca împotriva noastră. Portarul Kiss era la pămînt, poarta goală. „Peci", prins însă pe picior greșit, nu interceptează balonul pe care fundașul Lupeș îl expediază în disperare, în tribună. Aici publicul, care ținea cu noi, ascunde mingea să treacă timpul și să prindem prelungirile. În prelungiri, tot C.C.A. era peste noi. Dar în minutul 110 Apolzan, cel mai bun jucător de pe teren, vrînd să-l dribleze pe Vaczi în careul propriu, greșește, pierde mingea, Vaczi o preia și șutează pe lîngă Toma în poartă. Gol, victorie și Cupa! Uite echipa care a jucat atunci: Kiss (Popovici) — Szücs (Lupeș), Farmati — Carpineț, Capaș, Serfözö — Popa, Vaczi, Ad. Covaci, Mercea, Dumitrescu III. Cam aceeași cu care, în anul următor, am cîștigat campionatul. Jucau, în plus, Dușan în locul lui Carpineț, Birău și Don, în atac, care i-au înlocuit pe Popa și Adalbert Covaci. Și tot cu C.C.A. ne-am războit pînă în final. De fapt, am învins chiar pe linia de sosire, speculînd o greșeală de orientare a adversarilor noștri direcți în lupta pentru titlu. În ultima etapă noi jucam la Timișoara, cu C.F.R., iar C.C.A., la Cîmpia Turzii, un meci mai ușor, cu Metalul. În clasament noi aveam un punct avans, dar la golaveraj ședeam mai rău. C.C.A. a jucat meciul la ora 13 și a cîștigat cu 2—0. Meciul nostru era programat la ora 16 și ne trebuia neapărat victorie. La pauză scorul era 0—0. În acel moment, C.C.A. era campioană. Dar campionatul s-a jucat în următoarele 45 de minute. Băieții noștri erau prieteni cu cei de la C.F.R. și-uite așa s-au înțeles în teren, deși era ploaie și noroi, noi cîștigînd în final cu 2—1. A fost sărbătoare mare la Arad. Dar și la Timișoara. Poate și pentru că distanța dintre cele două orașe nu-i mai mare de 60 de kilometri și mai mică de zece ori ca pînă la București.

— Cibi-baci, ai avut și momente pe „muchie de cuțit", cu U.T.A. ?

— Da. Unul de groază, aș spune. În primăvara anului 1958. Eram la un pas de retrogradare. Ne-am clasat, totuși, pe locul 12 din 10 echipe, învingînd, într-un meci decisiv, pe Progresul Oradea. Dar după acest final de campionat în care am scăpat, ca prin urechile acului, a venit un moment și mai greu. În vară, am plecat o grămadă de jucători din lot, prin alte părți. Și cînd nu mai rămăseseră decît vreo două săptămîni pînă la începerea unui nou campionat, îl iau pe Nicu Dumitrescu și-i spun : „Nu mai e rost. Trebuie să facem o echipă nouă. Hai să stăm de vorbă și cu Petschovschi, să-i propunem să vină la echipă. Nu mai erau dintre cei vechi decît Szücs, Capas și Farmati. Pe Petschovschi l-am întîlnit pe stradă, din fericire, dar cu totul întîmplător. „Ce faci, Ciolo ? i-am zis. Nu vrei să joci ? Am avea mare nevoie de tine. Ne-am gîndit să joci un fel de half centru, un post parcă inventat pentru tine". „Nu vrea conducerea să mai joc", a răspuns Petschovschi. „Las'pe mine asta. Aranjez eu".

Și Peci a venit la antrenament. L-am pus să joace între doi ogari, Igna și Koszka, scutindu-l de orice sarcină de apărare și lăsîndu-l să joace numai pentru atac, la creație. Așa am construit o nouă echipă. În jurul lui Petschovschi. Și U.T.A., care începuse să dea mari semne de oboseală, a redevenit, în scurt timp, din nou U.T.A. Mai tînără și din ce în ce mai puternică. Cu Petschovschi, creierul ; cu Szücs, Capas și Bimbo Farmati — inima „vechii gărzi" ; cu Liviu Coman, Igna, Koszka, Jurcă, Mețcas, Tirlea și Tăucean, plămînii de oțel ai unui „11" care, ce-i drept, nu s-a cocoțat el prea mult în clasament, dar despre care toată lumea spunea că joacă frumos, că joacă fotbal. Și, în fond, acesta era adevărul. Dar și motivul unei depline satisfacții.

...În casa-muzeu a antrenorului emerit Coloman Braun-Bogdan am stat, în primăvara anului 1980, aproape o zi întreagă. Fără să știu cînd a trecut timpul. M-am oprit cu admirație, poate pentru a treia sau a patra oară, în fața unor documente-unicat ; am rămas impresionat, de fiecare dată, privind bogăția de obiecte din lumea fotba-

lului, ca și cînd m-aș fi aflat în expoziția de rarități a unui celebru bijutier florentin ; am răsfoit prin albumele cu fotografii, prin colecțiile de reviste și ziare adunate și aranjate cu grijă, încă din anii copilăriei fotbalului nostru. Am trecut prin toate cîte puțin, pentru că, practic, ar fi fost imposibil să parcurg, chiar în mare viteză, o muncă de excepție, ca volum și calitate, de zeci de ani, a unui om de excepție, așa cum va rămîne Coloman Braun-Bogdan.

Înainte de plecare am mai simțit, totuși, nevoia să-l mai întreb pe Cibi Braun ceva. De pildă, ce sfaturi ar da celor mai tineri antrenori ?

— Să iubească fotbalul și profesia de antrenor, să se sacrifice pentru fotbal și pentru profesia de antrenor. Le-aș mai recomanda să mai țină seama, în meseria lor, de zicala : „Rezervele hotărăsc totul". Nu cîțiva jucători buni. Mulți au spus, făcînd o comparație între ceea ce am realizat eu la U.T.A. și fostul meu jucător Nicolae Dumitrescu, că acesta a obținut performanțe mai bune. Da, este adevărat. Dar să nu se uite că eu am cîștigat ce am cîștigat cu rezervele. Mereu am avut rezerve de valoarea celor din echipa întîi. Astăzi U.T.A. umblă să înlocuiască juniorul din formație cu un senior. Cu ani în urmă, la Arad, aveam un izvor nesecat de cadre care au ajutat efectiv la realizarea unor mari performanțe, izvor de la care s-au adăpat, multă vreme, și alte echipe dispuse mai mult să culeagă roadele muncii altora, decît să cultive și să crească ele însele, în grădina lor.

— Dar dacă ai lua-o, să zicem, de la început, ce meserie ți-ai alege, Cibi-baci ?

— Tot antrenor m-aș face. Este cea mai frumoasă profesie. Dar pentru unul care o iubește cu adevărat. Fotbalul a fost viața mea. În fața lui n-a contat nimic altceva. Nici distracția, nici odihna, nici chiar familia. Și poate că sînt puțin lipsit de modestie cînd spun că sacrificiile făcute au meritat. Că, pentru tot ce am realizat de cînd mă știu în fotbal am dreptul să privesc înapoi cu mîndrie.

Cînd am plecat din casa sa, de pe malul Mureșului, din Arad, Cibi Braun m-a însoțit pînă la poartă, m-a sărutat, ca pe un copil al lui, și m-a condus cu privirea

pînă să dau colțul străzii. Aici m-am oprit puțin să-l mai privesc. Mi s-a părut că-și șterge o lacrimă pe furiș. I-am făcut semn cu mîna, ca și cum aș fi fost într-un tren care se pune în mișcare și i-am spus : „Pe curînd, Cibi-baci". Mi-a răspuns, însoțindu-și cuvintele, tot printr-un semn cu mîna, dar al aceluia care rămîne pe peron : „Aștept să-mi mai faci o vizită". Deși de cîteva clipe doar ne despărțiserăm. Ca și cînd n-aș fi fost de mult pe la el.

LA SUCCESE SĂ NU UIŢI DE LIPSURI, NICI LA EŞECURI DE CEEA CE ESTE BUN

Mulţi i-au reproşat lui Cornel Drăguşin că a ajuns pe cea mai înaltă treaptă a profesiei fără să fi fost un fotbalist de primplan. Ca şi cum aceasta ar fi singura condiţie pentru afirmarea cuiva ca pedagog, ca om de fotbal. Munca fără preget, pasiunea pentru meserie, ambiţia de a depăşi limitele mediocrităţii şi ale anonimatului, setea permanentă de cunoaştere, tactul şi răbdarea în modelarea caracterelor, priceperea metodică şi tactică, spiritul de organizare şi de disciplină — calităţi definitorii pentru un adevărat antrenor, evidente la Cornel Drăguşin — au contat, din păcate, mai puţin pentru cei obişnuiţi să-i judece pe alţii, cu patimă şi invidie, ori de cîte ori au simţit nevoia să-şi ascundă propria lor neputinţă, propriile lor nerealizări.

Cornel Drăguşin nu şi-a făcut din aceasta complexe, nu s-a abătut din drumul său care a început de jos, de la munca cu copiii, de acolo de unde mulţi se feresc să înceapă pentru că e greu, şi nespectaculos. S-a format profesional învăţînd de la alţii şi din experienţa sa, a trudit pentru fiecare pas în viaţă, a adunat zi de zi, ca o albină sîrguincioasă, tot ceea ce îi era necesar pentru ca, la un moment dat, să poată pătrunde cît mai adînc în tainele fotbalului şi pentru a-i putea ajuta, la rîndul său, pe alţii să răzbată mai uşor pe căile aspre ale performanţei sportive.

Ca antrenor, Cornel Drăguşin deţine o performanţă rară, dacă nu chiar unică, în fotbalul nostru. A lucrat la

toate nivelele competiționale, atît la echipele de club, cît și la loturile naționale. În campionatul intern a fost antrenor la copii, la juniori, la tineret, secund și principal, la seniori, în Diviziile A și B. A pregătit, de asemenea, formații reprezentative de juniori și de tineret, a condus, în cîteva rînduri, în competiții, echipa olimpică a țării noastre și, o dată, s-a aflat la pupitrul de dirijor al naționalei de seniori, în decembrie, 1975, la Glasgow.

În cei peste 30 de ani de meserie, ca pedagog, a cunoscut și bucuria marilor succese profesionale, dar și decepția unor mari neîmpliniri. A trecut, cum s-ar spune, prin toate. Mai mult sau mai puțin. Nu i-a scăpat aproape nimic din bogatul „inventar" de evenimente, stări și ipostaze specifice activității și muncii de antrenor, pe care a început-o ca ucenic al experimentatului tehnician Francisc Ronnay, în 1949, la C.C.A.

Performanțe mari cu echipe... mici

— Ferri-baci mi-a fost primul profesor, era un meseriaș de „mîna întîi", priceput, metodic, calm. Am lucrat sub îndrumarea lui cinci ani, la centrul de copii al clubului C.C.A. situat atunci în bulevardul Ilie Pintilie. În acest timp am cîștigat două titluri de campion, în 1952 și 1953, dar mai mult decît aceste miniperformanțe, cred că am reușit să dezleg cîteva din tainele, aș zice de mare preț, ale profesiei. La C.C.A. erau condiții de lucru excelente. Din păcate, copiii, oricît de buni ar fi fost, nu aveau nici o perspectivă, nu puteau spera să ajungă la echipa de seniori, pentru că aici erau aduși jucători din „import". Neexistînd, deci, stimulentul promovării, tinerii fotbaliști luau calea altor cluburi bucureștene, se îndreptau în special spre Rapid. În această situație, nici tu ca antrenor nu prea aveai motive să speri în realizarea a ceva cu care să te poți lăuda la un moment dat. De aceea am și plecat. Am trecut în strada dr. Staicovici, la Progresul, care avea o bază bună sportivă și, mai ales, creștea jucători pentru nevoile proprii, fiind capabilă să mai dea și la alții. La Progresul am stat, într-o primă etapă, opt ani. Pînă în 1962. Am început-o cu juniorii, cu care, chiar în

primul an, 1954, odată cu promovarea seniorilor în Divizia A, am cîștigat campionatul republican, învingînd în finală pe Metalul Cîmpia Turzii cu 1-0. Îmi amintesc și acum echipa cu care am jucat: Asan-Miligam, Pețenchi, Sitaru-Iordan, Nicolau-Cebuc, Oncică, Vasilescu, Dragomir, Banioti. Dintre aceștia pe Asan Omer și Dragomir îi avusesem și la C.C.A., la pitici. Amîndoi vor ajunge, mai tîrziu, fotbaliști de valoare, Dragomir chiar component de bază în echipa campioană a lui Dinamo în 1962. De la juniori, în anul următor, 1955, am trecut la echipa de tineret. M-am bătut pentru titlu cu C.C.A., condusă de unul dintre antrenorii cu mare experiență, Gheorghe Stănculescu, de la care am avut multe de învățat. Nea Gică avea, ce-i drept, o echipă foarte bună, știa să o și strunească, dar mai cîștiga și cîteodată cu un truc, pe care cînd l-am prins era tîrziu și campionatul, practic, încheiat. El avea în lot pe frații gemeni Anton și Dumitru Munteanu, pe care-i folosea pe rînd, cu același număr de tricou. Schimbarea se făcea uneori și din mers, ca la handbal, cînd mingea ieșea în afara terenului. Ieșea și Anton sau Mitică după balon, iar la revenirea în teren era celălalt, de pe banca de rezerve, cu tricoul gata transpirat. Nea Gică era, cum se zice azi, „uns cu toate alifiile." Avea și diferite rețete pedagogice pe care nu le găseai în nici un manual din lume. Așa, de pildă, dacă-l întrebai „cum să fac echipa pentru meci, că am mai mulți decît îmi trebuie?", nea Gică răspundea simplu: „pune-i să joace vinerea între ei și să vezi cum rămîi numai cu 11". Sigur, se conta atunci și pe marea dorință a jucătorilor de a fi titulari, de a fi prezenți în teren, la joc. Astăzi așa ceva se întîlnește mai rar, pentru că a ajuns să primeze interesul de ordin material și nu plăcerea de a juca.

„Școala secundariatului"

În 1956 am avansat din nou, trecînd, ca secund, la echipa de seniori, unde am lucrat șase campionate alături de Ion Lupaș sau de Gică Nicolae. Perioada aceasta destul de lungă de „secundariat" a fost pentru mine o veritabilă școală, un excelent mijloc de a mă forma profesional. Ion

Lupaş, ca şi Gică Nicolae dealtfel, era un foarte bun teoretician şi metodist. Era în acelaşi timp şi un om de cultură. Mă îndemna mereu să citesc, să studiez, să mă documentez. Şi ca să-mi pot lărgi cît mai mult aria documentării, am început să-mi perfecţionez cunoştinţele de limbă franceză, şi să învăţ, singur, engleza. Pe atunci nu erau nici manuale, nici profesori de specialitate. Nu apăruse încă moda limbilor străine. Trebuia să te descurci cum puteai. Şi, cu mare ambiţie, cu mult sacrificiu, cu eforturi prelungite, care se adăugau acelora din orele de antrenament, am reuşit să stăpînesc şi engleza şi franceza, amîndouă limbile fiindu-mi de mare utilitate mai ales în perioadele de antrenorat peste graniţă, ca şi la cursurile de perfecţionare la care am fost trimis, în repetate rînduri, peste hotare.

— Dincolo de aceste aspecte, cu caracter didactic, cu ce mai rămîne întipărită în memoria lui Cornel Drăguşin perioada aceasta ca secund la Progresul ?

— Mai întîi, trebuie să spun că păstrez amintirea unei echipe de o necontestată valoare, în al cărei atac figurau cinci vedete ale fotbalului nostru din acea vreme : Oaidă-Mateianu-Ozon-Dinulescu-P. Moldoveanu. Eram cu regularitate printre fruntaşele campionatului, practicam un fotbal curat, aerisit, spectaculos. În 1955 echipa fusese pe podium ocupînd locul III, iar în 1958 am fost la un pas de... Cupă. Ciudat, dar poziţia noastră de finalistă atunci a competiţiei nu a constituit o performanţă, ci un moment de mare insatisfacţie. Şi asta pentru că, după patru victorii la rînd, în care am eliminat succesiv Metalul Bucureşti cu 5-4, Farul Constanţa cu 5-1, Rapid cu 2-0 şi C.S. Oradea cu 4-0, mai aveam de îndeplinit, aparent, o simplă formalitate, în finala cu Ştiinţa Timişoara, pe care o întrecusem în campionat, chiar cu cîteva zile înaintea finalei, cu 7-0. Cu toţii vedeam Cupa în vitrina clubului nostru. Asta înainte de joc. După joc însă, Cupa a luat drumul Timişoarei. Pentru că a fost destul un singur gol, cel al lui Cădariu, la începutul partidei şi a mai fost de ajuns ca înaintarea noastră „de aur" să prindă o zi de... tinichea curată, pentru ca Ştiinţa să cîştige cu 1-0 şi noi să amînăm banchetul pentru altă dată. Pentru vara anului 1960, cînd Progresul a cîştigat Cupa României, pentru prima şi singura dată în

istoria clubului. Dar nici Lupaş şi nici eu nu mai eram antrenorii echipei în acel moment fericit, ci Augustin Botescu şi Eugen Iordache.

Tot la capitolul amintiri de neuitat, din prima perioadă de antrenorat la Progresul, ar fi şi povestea jocurilor cu Rapid, din momentul în care în formaţia noastră a apărut Banciu. Acesta era „naşul" echipei din Giuleşti. O bătea el singur. Era unicul jucător care începea să se echipeze, pentru un meci cu Rapid, înainte de a se fi anunţat formaţia. Pentru că se ştia, fără el nu se poate! Echipa era Banciu şi încă zece. Odată, în pauza unui meci Progresul—Rapid, cînd scorul era 2-0 pentru noi, ambele goluri fiind opera lui Banciu, acesta i-a spus lui Todor, care se pregătea să-l înlocuiască pe Dungu, în repriza secundă: „maestre, vezi că-ţi vine rîndul să te verific şi pe tine, că pe Dungu l-am verificat în prima repriză. Am văzut ce poate". Şi Banciu i-a dat şi lui Todor tot două goluri, aşa ca să fie treaba clară, să nu existe cumva motiv de discordie.

Şi încă o poveste, tot adevărată, de astă dată cu un arbitru. Jucam un meci de campionat, cu Universitatea, la Cluj. Conducătorul jocului era un reputat cavaler al fluierului din anii de după război, Gheorghe Osiac din Timişoara. Începe meciul, domină gazdele, marchează un gol, apoi jocul se linişteşte, ca şi cum ambele formaţii ar fi fost mulţumite cu rezultatul. Cînd mai erau vreo zece minute de joc, noi egalăm, surprinzător şi, după alte şase minute, marcăm şi golul al doilea. În acest moment, arbitrul Osiac fluieră sfîrşitul partidei, deşi mai rămăseseseră încă patru minute de joc. Stupoare în tribune. Dar cei mai uimiţi eram noi, care profitam de o decizie, pe care nu ne-o puteam justifica nicicum. M-am simţit atunci obligat să mulţumesc arbitrului pentru gestul său şi am făcut acest lucru în drum spre cabine, pe culoarul vestiarelor. Arbitrul Osiac s-a uitat lung la mine, avînd impresia că-l iau peste picior, şi a căutat să mă pună la punct. Dar imediat şi-a dat seama că nu glumesc şi a înţeles că nu gazdele cîştigaseră meciul, aşa cum a crezut, cînd a fluierat sfîrşitul partidei, după înscrierea golului doi. Cînd s-a lămurit că, încurcînd tricourile, ceea ce făcuse fusese în folosul nostru, al oaspeţilor, a încercat să reia jocul, ca să consume şi cele patru minute nejucate. A şi

zis chiar : treceţi pe teren", a sunat lung din fluier, dar nu l-a mai ascultat nimeni. Nici măcar gazdele, supărate de festa pe care le-o jucase, fără să vrea, bineînţeles, arbitrul Osiac. Şi aşa ne-am ales cu o nesperată victorie în deplasare şi cu două puncte mari.

„Escale" la Bagdad şi Damasc

— Se mai întîmplă şi d-astea în fotbal. Ce s-a întîmplat însă, după 1962, cu Cornel Drăguşin ?

— A urmat perioada antrenoratului în străinătate. Venise timpul să valorific cunoştinţele şi experienţa profesională avînd şi şansa de a lucra direct, fără interpret. Anii de studiu al limbilor franceză şi engleză îmi erau acum de mare folos. În 1962 am plecat la Bagdad, în baza unui acord între România şi Irak, încredinţîndu-mi-se pregătirea echipei armatei irakiene care cuprindea şi marea majoritate a componenţilor reprezentativei naţionale. Am fost primul antrenor român care a lucrat în străinătate, în anii de după război. În Irak am stat doar un an. Am cîştigat campionatul, ne-am înţeles bine cu toţi, am rămas cu amintiri frumoase, am legat prietenii sincere.

În 1965 am fost trimis, tot ca antrenor, în Siria. Şi aici, ca şi în Irak, antrenam echipa armatei şi pe cea reprezentativă, care participau la campionatul interarab. La Damasc, atît cît am stat, mai bine de un an şi jumătate, am încercat cîteva experimente profesionale interesante în privinţa organizării şi metodicii pregătirii. Aici mi-a venit ideea modelării şi standardizăriii antrenamentului, în cadrul căruia nu numai factorul fizic, ci şi cel tehnico-tactic erau încadraţi în timp, avînd ca model jocul. Lucram, de fapt, pe ideea acţiunii de joc, cu o durată de 7-12 secunde. Tot aici, la Damasc, am pus în practică şi metoda antrenamentului specializat, pe posturi, la ore diferite. Jucătorii erau foarte disciplinaţi, jucau cu multă tragere de inimă. Dealtfel eu aveam şi un sistem propriu de a-i stimula. La primul antrenament din săptămînă, anunţam pe cei 16 care intrau în vederile meciului următor. Şi-i îmbrăcam în tricouri de o anumită culoare. Ceilalţi erau în tricouri de alte culori. Şi se ştia în permanenţă, după cum se schimba tricoul, cine

intră sau iese din lot. Lupta pentru unul din cele 16 tricouri ale lotului de bază era acerbă, dar și sportivă în același timp.

Deosebit de productivă profesional a fost perioada de antrenorat în străinătate. La Damasc mai ales. Aici am învățat că în munca de antrenor nu ai voie să scapi nimic din ceea ce te-ar putea conduce către o bună pregătire, nimic din ceea ce ar putea decide soarta unui joc. Chiar și lucruri care, la prima vedere, ar părea amănunte de mică importanță. Cum ar fi, de pildă, naționalitatea antrenorului echipei adverse. Pe mine un astfel de amănunt m-a costat o înfrîngere aproape gratuită. Într-o partidă cu o echipă daneză, care avea antrenor un italian. Deși știam acest lucru, în pregătirea jocului am făcut abstracție de el. Cînd a început meciul am văzut că echipa adversă joacă cu „libero", dispozitiv obișnuit fotbalului italian. Era însă prea tîrziu ca să mai pot face ceva, iar neglijența am plătit-o pierzînd cu 0-1. Supărat pe mine însumi, am plecat de la teren direct acasă, scuzîndu-mă că nu pot lua parte la masa comună organizată, după joc, la Green Waley, un splendid restaurant așezat pe malul rîului Borada. Președintele federației, care era un general, n-a acceptat scuza mea și mi-a trimis vorbă că mă așteaptă la masă. Pînă la urmă m-am dus, firește. Fără nici un chef, dar m-am dus. Cînd generalul m-a întrebat de ce sînt supărat, i-am spus că mă simt vinovat de înfrîngerea echipei mele, pentru că nu am luat toate măsurile care să-mi ofere șanse reale de victorie. Generalul a zîmbit ușor, m-a întrebat ce program competițional are echipa în continuare și cînd a aflat că următorul joc este tocmai peste zece zile mi-a zis : „Cred că sînteți puțin obosit. Vă rog vă luați soția și să plecați, pentru vreo 5-6 zile, la Beirut, să vă relaxați". Și-așa m-am ales cu un mic concediu gratuit (după o înfrîngere) în frumoasa capitală a Libanului.

O iarnă fierbinte în Africa și două zile de vară ca gheața, la Timișoara și Constanța

...Septembrie 1966. Cornel Drăgușin este pentru prima oară antrenor federal, încredințîndu-i-se echipa națională

de tineret. La sfîrşitul anului 1966 şi începutul celui următor „cadeţii“ tricolori pleacă într-un lung turneu în Africa. Primul turneu al unei echipe româneşti pe „continentul negru“. Făceau atunci parte din lot, printre alţii, N. Răducanu, Vigu, Pantea, Mustăţea, Dumitriu III, Oblemenco...

— Prin aproape toate locurile pe unde mergeam şi jucam, Rică Răducanu — pe atunci rezerva lui Pilcă — dădea spectacole în pauzele meciurilor, împreună cu Alecu, de la Petrolul. La început nu ştiam despre ce este vorba. Auzeam din cabină, de la vestiare, mare animaţie în tribune, aplauze, rîsete. Odată am ieşit, curios, să văd ce se întîmplă. Cînd colo, ce să vezi? Alecu făcea jonglerii cu balonul şi apoi îi trăgea, de la 11 metri, lui Rică la poartă. Înainte însă să şuteze îi şoptea şi colţul unde trimite mingea şi Rică o prindea cu fel de fel de figuri, că lumea se prăpădea de rîs. Ca să-l lecuiesc, l-am chemat la mine pe Alecu şi i-am zis să tragă în partea opusă aceleia anunţată că vine mingea. Şi Rică a început să le cam „fure“. Aşa că n-a avut încotro şi a renunţat la reprezentaţiile din pauze.

În acelaşi turneu, din Africa, i-am obligat pe toţi jucătorii să-şi facă şi să ţină la zi un jurnal de călătorie, din care trebuiau să citească, fiecare, pe rînd. Cînd a fost rîndul lui Răducanu, acesta, care nu avusese pînă atunci nimic scris, s-a apucat la repezeală să copieze după caietul lui Pilcă. Cuvînt cu cuvînt. Şi cînd l-am pus să citească a început cam aşa: „Azi am sosit la Kinshasa. De la aeroport am mers la hotel, unde m-a repartizat în cameră cu... Răducanu!“

Ca antrenor federal am stat mai puţin de un an. În mai 1967 a venit „dezastrul de la Zürich“ şi am plecat toţi din federaţie. Trebuia să-mi găsesc o echipă unde să lucrez. Şi unde în altă parte mă puteam duce decît la clubul meu de suflet, Progresul? Echipa n-am luat-o de la început, ci din mers, de la Peniţă Moldoveanu. După etapa a doua, în care Progresul a pierdut meciul cu 3—0, prin neprezentarea carnetelor de legitimare. Caz unic, pînă atunci, în analele Diviziei A, dar care avea să se mai repete, tot la Progresul, cîţiva ani mai tîrziu, la Craiova, în Cupa României, într-un meci cu Politeh-

nica Timişoara. Am venit, deci, la echipă, după un 0—3 cu Jiul. Era o stare de spirit grea. Şi totuşi, în primul joc am scos un excelent 0—0 cu Dinamo. În continuare, lucrurile n-au mers cum ar fi trebuit, deşi cred că s-a muncit bine, deşi atmosfera din echipă se ameliora simţitor, exista un climat de seriozitate şi disciplină, ca în vremurile cînd Progresul se bătea pentru locurile din fruntea clasamentului. Acum însă, la sfîrşitul campionatului 1967—1968, terminînd pe locul 13 din 14 echipe, eram, practic, retrogradaţi. Teoretic, ne mai rămăsese însă o şansă. Aceea a unui baraj, prin mărirea numărului de echipe în prima divizie, de la 14 la 16. Patru formaţii, noi şi cu Steagul roşu Braşov — ocupantele locurilor 13 şi 14 în Divizia A — Politehnica Galaţi şi Crişul Oradea, clasate pe locurile doi în cele două serii de Divizia B, urmam să luptăm pentru două... fotolii în primul eşalon divizionar. Luptă pe viaţă şi pe moarte. Ce zile am trăit şi-atunci !

...Barajul a avut loc la Timişoara. Înaintea ultimei etape, a treia, clasamentul arăta astfel : Steagul roşu 3 puncte (golaveraj 3-1), Crişul 3 p (3-2), Progresul 2 p (5-4) şi Politehnica 0 p (2-6). Meciul Progresul—Steagul roşu avea un caracter decisiv. Progresul se prezenta însă doar cu o singură şansă din trei : victoria. În ziua de duminică 30 iunie, Progresul a cîştigat cu 3-0 şi a rămas în Divizia A. În schimb a retrogradat Steagul roşu, eveniment care a marcat începutul unei mari drame, a unuia dintre cei mai buni tehnicieni ai fotbalului nostru, Silviu Ploieşteanu, decedat în primăvara anului 1969, la puţină vreme de la înlocuirea sa de la conducerea tehnică a echipei de care fusese legat aproape 20 de ani.

Prezent, în calitate de cronicar, la meciul Progresul—Steagul roşu, Aurel C. Neagu scria în revista Fotbal : „A fost acest meci de baraj un spectacol trist, de la început şi pînă la sfîrşit. Şi chiar după sfîrşit. Ştiam aproape sigur că ne despărţim de una din echipe, de unii din aceşti fotbalişti pe care-i vom vedea mai rar de aici înainte... Momentele despărţirii sînt întotdeauna deprimante, astfel că, în acea după-amiază de duminică, de pe stadionul C.F.R. din Timişoara, ştiam că nu vom mai avea zîmbetul pe buze... După meci, la cabine, aceeaşi linişte şi la învingători şi la învinşi. Erau şi unii şi alţii

vlăguiți. Unii nu mai puteau să rîdă, alții nu mai aveau putere să plîngă. Apoi au părăsit stadionul. Au plecat mai întîi învinșii. Steagul roșu, cu Ploieșteanu alături. O statuie care pășea. Din apropiere, fostul său coleg de la Venus, Ion Lupaș, venit cu Progresul, îl privea. O privire plină de compasiune și de afecțiune în același timp. Nu știu dacă îi vorbise. Ce ar fi putut oare să-i spună? Fotbalul rămîne, în pofida multor nemulțumiri care ni le produce, omenesc. Foarte omenesc. Și cînd este vesel și cînd este trist!".

Un an mai tîrziu, Progresul, ajunsă din nou într-o situație limită, a trăit ea drama Steagului roșu și Cornel Drăgușin pe aceea a lui Silviu Ploieșteanu.

— Da. Așa a fost. Apăsătoare mi se pare amintirea, chiar și acum, după mai bine de zece ani. Parcă văd în fața ochilor clasamentul cum arăta înaintea ultimei etape: locul 11. Farul cu 27 de puncte; 12. A.S.A., tot cu 27 puncte; 13. Progresul — 26; 14. F.C. Argeș — 25; 15. Petrolul — 25 și 16. Vagonul, care nu mai conta, cu 21 de puncte. În ultima etapă erau programate trei meciuri-cheie: Petrolul—Politehnica Iași, A.S.A.—F. C. Argeș și Farul—Progresul. Se juca duminică, 15 iunie. Normal, noi nu aveam nici o problemă dacă scoteam, la Constanța, un meci nul. Lucru care avantaja, oarecum, și pe Farul. Dar mai aveam și șansa indirectă a unei victorii, normale, a gazdelor la Tg. Mureș, caz în care retrograda F.C. Argeș. Mai greu era ca Petrolul să piardă la Ploiești, dar la un rezultat egal ar fi venit în clasament după noi, care aveam un golaveraj mai bun. Din șapte variante posibile, Progresul era în șase dintre ele divizionară A și numai într-una singură retrogradată. Și tocmai asta a șaptea a fost să se întîmple! Cînd mai rămăseseră doar cinci minute de joc! Atunci, în acel fatal, pentru noi, minut 85 al meciului cu Farul, atacantul constănțean Badea a primit o pasă de la Kallo și, profitînd mai întîi de un luft al lui Măndoiu și apoi de ezitarea lui Manta, a șutat la poartă și a înscris! 85 de minute de iluzii! Soarta unui campionat de un an jucată într-un singur minut! Mai rămăseseră speranțele legate de rezultatele de pe celelalte stadioane. Radio-ul hotărîse să nu transmită meciurile, în care se decidea retrogradarea, în direct. Ajunseserăm

în cabină și așteptam cu sufletul la gură pe Ion Ghițulescu să spună ceva, să anunțe scorurile de la Ploiești și Tg. Mureș. Ion Ghițulescu se juca însă cu nervii noștri și amîna sentința. La un moment dat a anunțat rezultatul de la Ploiești, 4—1 pentru Petrolul. Nu-mi pusesem mari speranțe în meciul de aici. De la Tg. Mureș așteptam salvarea. Cînd însă s-a anunțat 3—0 pentru F.C. Argeș...

„...un om cu chipul ca de ceară s-a rotit ca un manechin și a pășit ca peste un prag al morții. Omul de ceară era Cornel Drăgușin...", scria Aurel C. Neagu în revista *Fotbal* din 18 iunie 1969. La un an după ce același cronicar martor la drama Steagului roșu de la Timișoara îl privise pe Cornel Drăgușin, învingător atunci, neputincios să rîdă de fericire. Acum, fără putere de a plînge, mișcîndu-se mecanic, și semănînd la chip cu o statuie a deznădejdii. Mut în durerea sa, ca oricare statuie.

— Ce simte un antrenor în momentul nefericit al retrogradării ?

— De fapt, nu retrogradarea în sine constituie lucrul cel mai deprimant. Dacă judeci lucid și obiectiv, îți spui că cineva trebuie să cadă dintr-o categorie în alta. Mai greu de suportat este ideea că nu întotdeauna soarta unei echipe sau a alteia se hotărăște în teren. Și azi, de pildă, cînd mă gîndesc cum a putut să cîștige F.C. Argeș la Tg. Mureș, și încă cu 3—0, mă cuprinde parcă un tremur și încercările de a explica rezultatul se opresc în fața unei bariere de netrecut. Bariera jocului de culise care hotărăște dinainte soarta unui meci, chiar soarta unei echipe. Îmi amintesc și acum ziua meciului de la Constanța din 15 iunie 1969. Cu ce echipă am putut retrograda în Divizia B : Manta — V. Popescu, Măndoiu, Grama, Ad. Constantinescu — Neacșu, Beldeanu—Matei, Soangher, Oaidă (Mateianu), Țarălungă ! Parcă-i văd pe cei cîteva sute de spectatori care scandau, cu satisfacție și zgomotos, în jurul mașinii, după meci, B-ul... B-ul ! După exact nouă ani, în 1978 vara, F.C. Constanța a căzut și ea în Divizia B. Nu-i bine deloc să te bucuri de nenorocirea altuia. Nu se știe niciodată cînd îți vine rîndul să fii în situația aceluia de care te-ai amuzat, cînd l-ai prins la necaz.

În patria fotbalului

— Finalul campionatului 1968—69 a însemnat oricum pentru Cornel Drăgușin un moment de recul profesional.

— Nimeni nu este scutit de așa ceva în viață. Important este să știi cum să te comporți în astfel de situații și mai ales să știi cum să le folosești pentru a evita, în alte împrejurări asemănătoare, „căderi" traumatizante, eșecuri importante care de regulă se soldează și cu sechele de ordin moral. Eu am fost și în situația de a fi concediat ca antrenor. Chiar în vara anului 1969. Am plecat de la Progresul la centrul de copii și juniori „23 August". Am luat-o din nou de jos, de acolo de unde începusem cu aproape 20 de ani în urmă. Nu mi-a fost rușine, n-am găsit în asta o înjosire. Nu am luat momentul concedierii în tragic. Nu m-am revoltat, aruncînd toată vina pe conducători. Există obiceiul ca, în astfel de cazuri, să cauți fel de fel de explicații care nu țin de tine, ci de alții, să pui totul pe seama neșansei și să-ți blestemi soarta. Într-un asemenea moment de cumpănă, dacă nu ai curajul să privești adevărul în față, ești pierdut. De aceea am stat puțin și m-am analizat, cu cît mai puțin subiectivism și cu mai multă sinceritate. Și mi-am dat seama unde am greșit, ce nu am făcut bine și la timpul potrivit. O astfel de autoanaliză m-a ajutat să ies mai bine din impas și mai ales să evit în viitor repetarea unor greșeli, pe care adeseori le plătești mai scump decît trebuie, decît merită. Dar le plătești.

...Anterior dramaticelor evenimente din vara anului 1969, Cornel Drăgușin este trimis pentru un timp de șase săptămîni, în decembrie 1968 — ianuarie 1969, împreună cu Nicolae Dumitrescu, pe atunci antrenor la U.T.A., la un stagiu de experiență și documentare în Anglia. Fără îndoială că la alegerea făcută de forul nostru de specialitate a contat foarte mult faptul că antrenorul Cornel Drăgușin cunoștea bine limba engleză și că, în aceste condiții, posibilitatea acumulării a cît mai multe cunoștințe profesionale era, cum s-ar spune, asigurată. Aici, în Anglia, cei doi tehnicieni români au fost oaspeți ai cîtorva dintre cele mai celebre cluburi

britanice : Manchester United, F.C. Liverpool, Arsenal, Chelsea, Manchester City, West Bromwich Albion.

— Dacă ar fi vorba acum de un test al amintirilor, nu neapărat al celor mai frumoase, ci în primul rînd al celor mai utile pentru meserie, ce lucruri ai putea desprinde din timpul celor 40 de zile petrecute în patria fotbalului ?

— Trebuie să spun, mai întîi, că la întoarcerea în țară am scris o carte, intitulată chiar „În patria fotbalului“ și în ea am descris, pe larg, toate aspectele de ordin organizatoric și de metodică a pregătirii echipelor engleze pe care le-am vizitat. Nu vreau să repet ceea ce a apărut scris în lucrarea sus-amintită. Vreau, în schimb, să scot în evidență doar cinci aspecte cu totul deosebite, care, sînt sigur, interesează pe orice antrenor din sfera performanței. Primul, organizarea terenurilor-atelier. La Liverpool am văzut astfel de terenuri, utilate cu fel de fel de aparate ajutătoare, în care jucătorii lucrau pentru tehnică în condiții de viteză. Fiecare trecea prin toate atelierele într-un anumit timp. Și se făceau atîtea repetări pînă cînd antrenorul considera că este bine. Nimeni nu protesta, nu se făcea nici cel mai mic rabat în execuții sau în baremurile prevăzute. Al doilea aspect interesant îl rețin de la un antrenament urmărit la Manchester United. Aici jucătorii veneau la stadion, pentru pregătire, fiecare socotindu-și timpul necesar pentru încălzire, în așa fel ca la o anumită oră H, toată lumea să intre în executarea temei de antrenament, aptă de efortul maxim. Această metodă folosită la Manchester United — și nu numai aici — se baza pe înaltul grad de conștiinciozitate a jucătorilor. Celebrul Bobby Charlton, de pildă, a venit la stadion cu 45 de minute înaintea începerii antrenamentului colectiv. Atîta știa el că are nevoie pentru o bună încălzire. Nimeni altcineva nu putea cunoaște acest lucru mai bine ca el. Dar în cele 45 de minute care devansau ora pregătirii cu toată echipa, Bobby nu-și permitea momente de destindere, nu vorbea cu nimeni, lucra de unul singur. cu o asemenea conștiinciozitate, ca și cînd ar fi fost urmărit de un stadion arhiplin. Al treilea aspect : curba efortului în antrenament trebuie să aibă, folosind un termen medical, aspect de electrocardiogramă. Cu con-

tracții și dilatații, cu stări de excitație și de inhibiție, cu mișcare și repaus. Așa cum este și în joc, unde efortul nu este continuu, ci alternativ, neuniform, aciclic. La noi și azi se mai face după sistemul efortului neîntrerupt ascendent, pentru atingerea unui vîrf al solicitărilor, ceea ce este nefotbalistic și, deci, greșit. Al patrulea lucru important de reținut : antrenamentul trebuie să fie trudă în primul rînd, nu destindere. Jucătorul să plece de la ședințele de pregătire nu odihnit pentru alte activități, ci frînt de oboseală, ca să doarmă cît mai profund și să se refacă complet pentru efortul următor. Truda din antrenamente este o condiție a reușitei în joc și ea este răsplătită prin valoarea comportării în întrecerea cu adversarii și prin efectul practic pe tabela de marcaj. În sfîrșit, tot aici în Anglia, am reținut ideea echilibrului și a judecății obiective față de un anumit rezultat. Important este ca, după un succes, să nu se uite lipsurile. Dar nici lucrurile bune după un eșec. Cu alte cuvinte, să nu se facă nuntă după victorie și nici înmormîntare după înfrîngere !

Pe timpul stagiului de documentare în Anglia am avut și fericirea să fim martori la partida susținută de echipa noastră reprezentativă, la 15 ianuarie 1969. Rezultatul (1—1) obținut de noi atunci a făcut să crească prestigiul fotbalului românesc ca și interesul cu care am fost priviți, colegul meu Nicolae Dumitrescu și cu mine, în cele zece zile pe care le-am mai stat pe pămîntul britanic, după splendidul joc al tricolorilor pe Wembley.

„Calif de o zi“

...Din octombrie 1970, Cornel Drăgușin a devenit un cadru permanent al federației de fotbal, antrenor federal. În perimetrul acestei funcții cîteva din rezultatele activității sale au ieșit din comun.

În 1973, în tradiționalul turneu internațional de la Viareggio, un fel de campionat neoficial european al „speranțelor“, echipa națională de tineret, condusă de Cornel Drăgușin, depășește recordurile precare din edițiile precedente, în care reprezentantele noastre părăseau ediția după primul tur, și reușește să obțină un

aplaudat loc pe podium şi medaliile de bronz. „Am cîştigat la Viareggio aprecieri dintre cele mai favorabile din partea specialiştilor, simpatia publicului şi ne-am întors acasă cu nu mai puţin de opt cupe ! Echipa noastră a constituit cea mai plăcută surpriză a întrecerii, iar Viorel Mureşan, ca atacant, nu ca fundaş cum a jucat mai tîrziu la „U“ Cluj-Napoca şi Olimpia Satu Mare, a făcut pur şi simplu senzaţie“.

În 1974, în campionatul balcanic rezervat echipelor de tineret, reprezentativa ţării noastre ocupă primul loc, performanţă remarcabilă şi prin rezultatele obţinute în faţa adversarilor întîlniţi. „Am cîştigat toate meciurile la zero : 3—0 cu Iugoslavia, 2—0 cu Bulgaria şi 1—0 cu Albania. Golaveraj general : 6—0 ! Am repetat astfel figura echipei de seniori din anul 1933, cînd, tot la Bucureşti, s-a cîştigat titlul balcanic fără să primim nici un gol, înscriind în schimb Bulgariei 7, Iugoslaviei 5 şi Greciei 1“.

În decembrie 1975 lui Cornel Drăguşin i se încredinţează conducerea tehnică a primei noastre reprezentative. „Numirea aceasta a venit la foarte puţin timp după eşecul de la Blois, 0—4 cu echipa olimpică a Franţei. Era un moment foarte greu pentru fotbalul nostru, care urma să treacă un examen de o deosebită dificultate, în faţa naţionalei Scoţiei, la Glasgow, în campionatul Europei. Nimeni nu se înghesuia să ia echipa, pe care pînă atunci o condusese Valentin Stănescu. Unii au zis atunci că mi-au dat-o mie ca o piatră de încercare sau ca să mă «curețe». Eu am considerat «ungerea» mea ca antrenor principal ca o mare cinste şi am încercat să-mi fac cît mai conştiincios datoria. La Glasgow, în faţa unei excelente echipe a Scoţiei, am realizat un remarcabil meci egal (1—1) şi nu a lipsit mult ca să ne întoarcem în ţară şi cu o victorie. Rezultatul acesta a avut un efect tămăduitor pentru fotbalul nostru şi ne-a asigurat la toţi o iarnă liniştită, cum nu se prea anunţa după severa înfrîngere de la Blois. Păcat că după acest joc cu Scoţia mi s-a retras, odată cu revenirea lui Ştefan Covaci în ţară, fără nici o explicaţie, mandatul de «principal» la echipa naţională, fiind retrogradat, ca secund, împreună cu Constantin. Am rămas astfel doar cu amintirea unei

performanţe frumoase şi cu aceea de a fi fost... «calif de o zi»".

In toamna anului 1980, la Ploieşti, România tineret învinge formaţia similară a Angliei cu categoricul scor de 4—0 ! „Unii au socotit rezultatul acesta, incredibil aproape, ca ceva determinat de o anumită conjunctură. Eu zic, dimpotrivă, că a fost consecinţa unei comportări excelente din partea tuturor componenţilor echipei, din rîndurile cărora s-au detaşat Geolgău, Terheş şi C. Solomon. În toamna anului 1980 s-a muncit foarte bine, conştiincios, fără menajamente. Mai mult chiar, în meciul de la Ploieşti, jucătorii noştri s-au dăruit exemplar, conştienţi de faptul că victoria lor va constitui un imbold pentru seniori, în partida de a doua zi de la Bucureşti. Ceea ce s-a şi întîmplat dealtfel, la succesul primei noastre reprezentative contribuind şi exemplul cadeţilor, învingători, de necontestat, asupra unor adversari deosebit de valoroşi. Păcat că, ulterior, în competiţia europeană rezervată lor, tinerii noştri fotbalişti nu au mai confirmat excelenta prestaţie şi rezultatul din meciul cu Anglia".

Trei răspunsuri la... două întrebări !

— Ne cunoaştem de peste 30 de ani, Cornel Drăguşin, ne întîlnim de foarte multe ori în cursul unei săptămîni şi uneori chiar în cursul aceleiaşi zile, vorbim de toate, de trecut, prezent şi viitor şi totuşi, acum cînd se apropie să punem punct discuţiei şi confesiunilor, parcă simt nevoia să te mai întreb ceva.

— Ce anume ?

— Stai, că nu scapi aşa uşor cu o singură întrebare. Uite, de pildă, eşti antrenor federal de mai bine de un deceniu fără întrerupere. Cum ţi se pare aceasta în contextul general al profesiei şi al activităţii fotbalistice, în special ?

— Munca de antrenor federal este ceva mai complexă decît aceea a unui antrenor de club. Ideea că eşti rupt de practică nu este cîtuşi de puţin reală. Ca antrenor federal ai posibilitatea unui contact nemijlocit cu toate cluburile şi, pe această bază, poţi evalua mai bine nivelul

valoric al jucătorilor, pe care-i poţi urmări ori de cîte ori consideri necesar. În acelaşi timp ai o viziune mai de ansamblu asupra fotbalului pe plan naţional, ai şansa recepţionării mai rapide şi mai complete a noutăţilor care apar în fotbalul internaţional, eşti mai aproape de ceea ce îţi pot oferi ştiinţa şi pedagogia modernă prin centrul de medicină sportivă, centrul de documentare, cabinetul metodic al C.N.E.F.S. — pentru a ajuta activitatea fotbalistică să se menţină pe făgaşul progresului. Ca antrenor federal eşti obligat să te documentezi mereu, să înveţi mai multe, să-i devansezi în cunoştinţe pe antrenorii de club pe care trebuie să-i ajuţi în munca de zi cu zi, nu numai să-i controlezi şi „să faci pe şefu', venit de la Bucureşti". Mulţumit de răspuns?

— Da. Cum e cu obiectivizarea jocului şi a antrenamentului?

— Sînt, iertată fie-mi lipsa de modestie, primul antrenor pe care l-a preocupat radiografierea pregătirii jucătorilor şi mai ales aceea a jocului, pentru a putea ajunge la obiectivizarea şi modelarea antrenamentului, în funcţie de joc. Am încercat să-i conving şi pe alţi antrenori să facă acest lucru, pentru ca antrenamentele să aibă un conţinut cît mai concret, să fie, pe cît posibil, măsurabile, în timp, în distanţe, în repetări. Pe unii treaba asta i-a interesat, altora li s-a părut ceva inutil şi au luat-o în rîs. Nu m-am descurajat. Ştiam că cei ce contestă acest lucru o fac fie din comoditate, fie dintr-o proastă organizare a muncii. Mai ştiam că cei mai deranjaţi de ideea radiografierii jocului sînt jucătorii, cărora nu le conveneau defel să se ştie, cu exactitate, ce au făcut bine şi ce nu, care a fost contribuţia lor reală în joc. De aceea am continuat şi continui să cred în eficacitatea înregistrării a tot ce se întîmplă în timpul unui joc, pentru că plecînd de aici şi antrenamentul să poată servi necesităţii de îmbunătăţire a jocului, să aibă, cu alte cuvinte, o finalitate reală. Altă întrebare?

— Mă opresc aici.

— Eu, însă, aş mai avea ceva de spus. Mai întîi la capitolul jucători. Aceştia sînt, la orice vîrstă aproape, ca şi copiii sau ca elevii din bancă. De aceea trebuie să ai mereu grijă de ei şi mai ales să-i controlezi în

timpul competiției. Pentru că nu toți respectă obligațiile mari pe care le pretinde performanța în privința refacerii după efort. Pe unii trebuie să-i controlezi întruna. Și acasă. Cînd eram antrenor la Progresul făceam asta în mod regulat. Pe cei care nu-i găseam, după ora 22, în pat, le lăsam cîte o carte de vizită în care le scriam să mi-o aducă a doua zi la antrenament. Viorel Popescu — azi un bun inginer, care a profesat și el o vreme meseria de antrenor — făcuse, la un moment dat, o veritabilă colecție din cărțile mele de vizită. A fost nevoie, după un timp, să fac o nouă comandă la tipografie.

În general, nu mă pot plînge că nu am avut jucători buni. Dimpotrivă aș zice că mă mîndresc azi cu mulți dintre ei, care s-au realizat foarte bine și pe plan profesional după ce au atins, ca sportivi, limitele măiestriei. Așa cum sînt : Oaidă, Dinulescu, Mafteuță, Mateianu, Ciocea, Dobrescu, Banciu și încă mulți alții. Dar, uneori, jucătorii rămîn și mai tîrziu în viață, față de antrenorul lor, cu unele manifestări care te fac să-ți amintești de ei cum erau în anii tinereții, în echipament, pe gazon. Iată, de pildă, în vara anului 1980, în timp ce eram la Campionatul european din Italia, cu un grup de antrenori români, Viorel Mateianu mi-a reproșat, într-o seară, pe terasa unui restaurant din Neapole, că în urmă cu 13 ani, deci în 1967, nu l-am pus pe el căpitan de echipă ci pe Oaidă. Nu știu cum s-a ajuns de la splendida imagine nocturnă a golfului Neapole, la amintirea banală, cel puțin după trecerea anilor, a unui gest, a unei măsuri oarecare, să zicem, de ordin disciplinar. Dar mi-am zis atunci că ceea ce nu vor să uite jucătorii, nu uită niciodată. Și te „execută“, dacă s-ar putea, cînd ți-e lumea mai dragă. Chiar și după o sută de ani !

Un cuvînt de omagiu simt nevoia să spun și despre aceia care mi-au fost dascăli și îndrumători, în viață și în profesie. Despre Emerich Vogl, Coloman Braun, Gheorghe Stănculescu, Francisc Ronnay, Gheorghe Popescu, Ion Lupaș, exemple de competență și probitate profesională. Lor le datoresc foarte multe din ceea ce am învățat, pentru ca, la rîndul meu, să-i pot învăța și eu pe alții. La ei îmi zboară gîndul ori de cîte ori izbîndesc cîte ceva. Și, tot în gînd, și cu recunoștință le spun un sincer „Mulțumesc“ !

FEYENOORD — UN „EVEREST ÎNVINS". GLORIA BUZĂU — ABISUL !

Un bun prieten din Arad, Pavel Sodinca, om de sport, de fotbal în special, multă vreme corespondent al fostei reviste *Fotbal* și al ziarului *Sportul*, m-a sunat, la telefon, acasă, într-o seară, la începutul lui septembrie 1981.

— Vrei să-ți dau o veste-„trăsnet" ? mi-a spus el.

— Zii, ce mai aștepți !

— E aproape sigură revenirea lui „nea Coco", la U.T.A. Ce zici ?

— ...!!!...

— Alo, m-ai auzit ?

— Sigur că da.

— Și nu spui nimic ?

— Ba da. Este într-adevăr o veste-trăsnet. Asta ar fi, dacă nu greșesc socoteala, cea de-a treia revenire a sa la U.T.A.

— Ce importanță are, acum, o astfel de evidență cifrică ?

— Are, n-are, important este că lumea fotbalului arădean nu l-a uitat, că se gîndește la el în momentele de cumpănă ale echipei și că, de fiecare dată cînd este pomenit, numele său inspiră speranțe și încredere.

— Asta așa este. Spune-mi cînd vii la Arad ?

— Păi... într-o săptămînă-două. Poate la meciul cu Sportul studențesc.

— Bine, te aștept.

Așadar, antrenorul emerit Nicolae Dumitrescu, strategul iscusit și cutezător care a obligat pe „marele Feyenoord", campioana intercluburi a lumii, să încline steagul, în toamna anului 1970, la Arad, se pregătea, în septembrie 1981, să se reîntoarcă la timona corabiei pe care o mai condusese, prin furtunile campionatului, în alte trei expediții, mai lungi sau mai scurte. Într-un fel, încercînd a-i găsi un corespondent în istorie, Nicolae Dumitrescu amintea de voievodul Transilvaniei, Sigismund Bathori, care a venit la sfîrșitul secolului al XVI-lea la cîrma principatului și a plecat după o vreme, apoi iar a venit și iar a plecat, și a mai venit o dată și din nou a plecat. Singura diferență, mai esențială între cei doi, ar fi fost distanța în timp de vreo... cîteva secole. Și primul gînd care mi-a trecut prin minte, atunci cînd am auzit că ar fi posibil să ia în primire pe U.T.A. pentru a patra oară, a fost acela de a-l felicita pe Nicolae Dumitrescu pentru proba de curaj pe care poate să o dea un om în pragul vîrstei de 60 de ani. În fond, o probă și de tinerețe, de elan tineresc.

Alo ! 3 79 88 ?

Nicolae Dumitrescu, deci gata de atac la anii pensiei ! Instinctiv aproape, m-am repezit la documentarea proprie și, deschizînd la litera „D", am apucat să citesc : „Născut la 8 decembrie 1921, la București. Începuturile sale fotbalistice, ca jucător, sînt legate de formația bucureșteană, din campionatul „Onoare", Suter, în 1938. În 1941 este transferat la Sportul studențesc, echipă în care a activat pînă în 1946, alături de Valentin Stănescu, Gică Popescu, Michi Mihăilescu, Marinescu, Ștefănescu, Titi și Tache Dumitrescu. Într-un fel, echipa lui „escu". I se spunea Dumitrescu III, pentru a-l deosebi de ceilalți doi Dumitrești din formație, cu care nu se înrudea însă, cum s-a crezut la un moment dat. Din august 1946 a devenit arădean".

Ajuns aici cu datele biografice, am închis caietul de consemnări. De-acum înainte puteam face apel doar la memorie. Pentru că, chiar în primul an în care Nicolae Dumitrescu a jucat în celebrul „11" al I.T.A.-ei, alături

de Petschovschi, Bonihadi, Stibinger, Paul, Vass, Băcuț I, Lorant, Meszaros, Toth III, ultimii trei titulari, ulterior, ai „naționalei“ Ungariei, atunci în ediția de campionat 1946—47, ne-am întîlnit, ca adversari, eu fiind în acea vreme la Prahova Ploiești. Un an mai tîrziu, jucînd sub culorile A.S.A. — C.C.A., în campionatul 1947—48, am fost, din nou, adversarul lui Dumitrescu III, într-o dublă întîlnire, la Arad și București, și chiar în teren fiind, am admirat calitățile de extremă clasică — viteză, dribling, șut — care aminteau pe mai marii săi predecesori pe postul de aripă stîngă, Dobay, Cocis și, într-o oarecare măsură, Ionică Bogdan. Cînd a plecat Toth III în Ungaria, după Lorant și Meszaros, în anul 1947, Dumitrescu III a rămas titular, fără contracandidat pe postul său, într-o formulă de echipă a textiliștilor arădeni rămasă celebră : Marki (Justin) — Vass (Slivăț), Pal, Farmati—Băcuț I, Petschovschi —, Ad. Covaci, Mercea, Bonihadi, Stibinger, Dumitrescu III.

Și nouă ani încheiați, Nicolae Dumitrescu a jucat la I.T.A. (devenită ulterior Flamura roșie și U.T.A.), pînă în decembrie 1955, timp în care și-a adus o contribuție importantă la cîștigarea a patru titluri de campioană a țării și a două ediții ale Cupei României. La începutul anului 1956 a pus bocancii de jucător în cui și a îmbrăcat treningul de antrenor. A luat-o de jos, de la copii și juniori, așa cum era obiceiul înainte. A lucrat patru ani buni în pepiniera clubului arădean, de unde au răsărit atunci, și sub îndrumarea sa, o serie de mari talente, unele dintre ele făcînd o frumoasă carieră și ca internaționali : Koszka, Igna, Țîrlea, Axente, Domide, Brosovschi, Schiopu. Cît timp a fost antrenor al echipei de juniori, U.T.A. a cîștigat de două ori titlul de campioană republicană, a ocupat o dată locul II și altă dată locul III. Adică în fiecare an cîte o medalie ! În vara lui 1960, plecînd de la conducerea tehnică a echipei antrenorul Coloman Braun, și după patru ani de ucenicie la copii și juniori, Nicu Dumitrescu devine, la 39 de ani, antrenorul formației de seniori divizionare A din Arad. De acum înainte va începe prima perioadă de antrenorat, la U.T.A., cea mai prodigioasă din întreaga sa activitate profesională : 1960-1973. Treisprezece ani de muncă încordată, cu multe cli-

pe grele și renunțări, dar și cu mari satisfacții care nu se uită ușor, care te fac să fii mîndru de tine și să spui, la un bilanț al faptelor proprii, că n-ai trecut în viață fără rost. Treisprezece ani care, adăugați altor 14 dinaintea lor, la aceeași echipă, U.T.A., înseamnă frumoasa cifră de 27 ani de stabilitate și fidelitate față de un colectiv, performanță pe care doar Ilie Oană a mai realizat-o în fotbalul nostru.

Ei bine, din acești treisprezece ani am vrut să aflu mai multe lucruri în legătură cu Nicolae Dumitrescu. Și cine altul decît el însuși mi le putea da? Așa se face că, la puține zile după discuția telefonică cu Pavel Sodinca, am luat drumul Aradului. De-abia ajuns în frumosul oraș de pe malurile Mureșului, am format numărul de telefon 3 79 88. Fără să pară surprins de intenția mea, dar, parcă, ușor jenat că trebuie să vorbească despre el, Nicu Dumitrescu a primit „provocarea", întîlnirea noastră urmînd să aibă loc pe teren neutru, după meciul U.T.A.-Sportul studențesc, la restaurantul hotelului „Astoria". Nicu Dumitrescu a venit îmbrăcat foarte elegant, ca pentru o recepție, însoțit de amicul nostru comun, Pavel Sodinca. Și în discuția care s-a înfiripat destul de ușor, am trecut relativ repede peste anii de tatonări și de instabilitate a echipei, în care, cu excepția campionatului 1964—65, cînd U.T.A. s-a clasat pe un onorabil loc 5 și de anul competițional următor, cînd formația arădeană a ajuns pînă în finala Cupei României, învinsă fiind atunci de Steaua, în rest...

În triumf

...multă vreme am ocupat doar locuri în a doua jumătate a clasamentului, la fiecare campionat trăind obsesia supraviețuirii în prima divizie. Noi, echipa orașului, care nu discutam înainte decît de pe poziția „podiumului"! Dar U.T.A. nu mai era de mult „marea I.T.A.", cu jucători de super clasă, ci o echipă modestă, la drept vorbind, cu puține individualități, care făcea eforturi să devină un ansamblu cît mai bine închegat. Singura noastră

şansă de a forţa performanţa! Şi primele semne că sîntem pe o cale bună au apărut în vara anului 1968, cînd am terminat campionatul pe locul 4, după Steaua, F.C. Argeş şi Dinamo. Era un pas mare spre vîrful piramidei.

— Unde U.T.A. a ajuns chiar în anul următor...

— În ziua de 15 iunie 1969! Era ziua ultimei etape de campionat. Jucam la Cluj, cu Universitatea, iar Dinamo, căreia îi simţeam răsuflarea în ceafă, pentru că avea doar un punct mai puţin ca noi, susţinea un meci, ceva mai uşor pe atunci, la Craiova. Noi am învins cu 2-0. Dinamo a pierdut cu 0-1 şi aşa am ieşit campioni. Era, pentru mine — ca şi pentru bunul meu amic şi excelent colaborator, Ion Reinhardt — al cincilea titlu şi, totuşi, primul ca antrenor! Hai să-ţi reamintesc ce a scris despre mine atunci în revista *Fotbal* Nicolae Soare. Îţi citesc numai cîteva rînduri : „...prin încremenirea nopţii clujene răscolită doar de susurul Someşului, un om, cu capul descoperit, cu mîinile în buzunare, se plimba cu paşi rari, apăsaţi de gînduri... simţămintele-i sînt într-o continuă efervescenţă : rînd pe rînd, inima îi este scăldată de încredere, apoi de teamă, de speranţă, din nou de spaimă şi iar de încredere. Absurdul situaţiei îl face să zîmbească trist ; o muncă asiduă, de ani lungi, din care nu au lipsit necazurile, reproşurile, gîndurile la renunţare, avea să fie răsplătită sau iremediabil anulată în aceste 90 de minute din după-amiaza lui 15 iunie 1969..." Asta era, bineînţeles, înainte de meci. Iar după meci : „...În cabina U.T.A.-ei jucătorii aşteaptă pe bănci, în tăcere. Se privesc muţi de fericire. Deodată uşa cabinei se deschide şi în clipa următoare, omul, căruia noaptea clujeană nu-i dăduse odihnă, dispare în braţele jucătorilor". A urmat, apoi, intrarea triumfală în Arad. La marginea oraşului, autocarul cu echipa a fost oprit, puţin după miezul nopţii, pe podul Grădişte. Mii de oameni ne-au întîmpinat cu flori, eşarfe cu culorile clubului, cu torţe aprinse. Alte cîteva mii de arădeni ne-au salutat de la balcoane şi ferestre. Cînta fanfara, claxoanele maşinilor sunau infernal, uralele nu mai conteneau şi aşa, într-un marş triumfal am mers pînă în centrul Aradului, oprindu-ne, sfîrşiţi de oboseală şi fericire, în faţa hotelului „Astoria".

De la sublim la un pas de ridicol și din nou la sublim

N-au trecut însă decît cîteva luni de la sărbătorirea publică a victoriei în campionat și la 1 octombrie, în același an 1969, a venit, în Cupa campionilor europeni, dezastrul de la Varșovia : 0-8 cu campioana Poloniei, Legia. De necrezut rezultat ! Pînă în minutul 51 al partidei scorul era 0-0, după care au urmat opt goluri, pînă în minutul 85 ! Legia era, într-adevăr, o echipă puternică, cu o clasă peste noi și cu un joc incomod pentru orice adversar, dar o diferență de opt goluri părea, totuși, greu de acceptat chiar și pentru spectatorii polonezi. Mai grave pentru noi au fost însă repercusiunile „complexului Legia", Lumea nu mai venea la meciuri, situația morală a echipei devenea grea. Au început și o serie de discuții neprincipiale în cadrul lotului, alimentate de „pescuitorii în ape tulburi" din oraș. Mulți dintre noi nu mai ieșeam decît rar pe stradă, în Arad. Ne simțeam parcă „stigmatizați" și evitam contactul cu spectatorii, cu microbiștii, cu publicul. Cu cei care ne-au adulat, atunci cînd am ieșit campioni și ne-au purtat pe brațe în noaptea de 15 spre 16 iunie 1969, aici unde sîntem și acum, la hotelul „Astoria". Lumea voia neapărat explicații. Dar ce explicații s-au dat după acel 1-7 cu Elveția, de la Zürich, care a fost, de fapt, ca și Legia un mare accident ? Ceva care se întîmplă, cînd și cînd, în viața unei echipe. Sigur, am spus-o atunci și o repet și acum că titlul cucerit de echipă, în vara anului 1969, cu tot cortegiul de satisfacții care a urmat unei asemenea reușite, a fost destul de greu suportat, mai ales de jucătorii mai tineri din formație. Infatuarea și unele rabaturi în pregătire au avut, și ele, o anumită greutate în neevitarea eșecului, dar nu pot explica în exclusivitate dimensiunile incredibile ale scorului. Singurul lucru care se impunea atunci era să uităm cît mai repede nefericitul „episod Legia". Să privim înainte la ce aveam de făcut ca să depășim impasul. Dar zilele care au urmat severei înfrîngeri de la Varșovia n-au fost deloc un sfetnic bun. Criza morală a echipei s-a accentuat după o nouă înfrîngere la scor cu 6-0, în campionat, în fața lui Dinamo. Ne amenința pericolul ca o muncă sistematică, dusă mult timp cu răbdare și perseverență, pe

parcursul a cîteva campionate, să fie compromisă. Ne păștea o cădere ireversibilă. Și totuși...

Și totuși, pînă la sfîrșitul sezonului de toamnă ne-am mai revenit puțin, ca un boxer din pumni, iar în primăvara anului 1970 am tras tare, parcă mai tare decît oricînd, și, tot de necrezut, am ieșit pentru a doua oară campioni ai țării, cu două puncte avans față de Rapid ! Știi ce scriau ziarele atunci ? Uite aici un mic eșantion de presă : „Victoria formației textiliste înseamnă victoria seriozității, a disciplinei, a științei de a trece peste momentele de cumpănă, a regularității, a credinței ferme într-un țel, a priceperii, conștiinciozității și continuității în muncă a unui antrenor, Nicolae Dumitrescu, care nu face zgomot în jurul propriului nume, performanțele fiind cele care vorbesc în locul său".

Adevărul este că mobilizarea întregii echipe, în iarna anului 1970, și dăruirea exemplară a tuturor jucătorilor, în primăvara care a urmat, au făcut ca, ceea ce s-a întîmplat în meciul cu Legia Varșovia, să treacă drept un simplu accident nefericit.

— Așa după cum, ceva mai tîrziu, „episodul Feyenoord" a fost considerat, de către unii, tot un fel de accident, dar unul fericit.

— Vezi, cu Feyenoord, lucrurile au stat puțin mai altfel. În primul rînd nu trebuie uitat că la eliminarea celebrei echipe olandeze din Cupa campionilor europeni au contribuit două excelente evoluții ale echipei noastre, nu una singură, care ar fi putut crea impresia întîmplării. Apoi, chiar și în condițiile unui succes de proporții și nescontat, surpriza a rămas, oarecum, în umbra efortului generos al tuturor acelora care și-au adus aportul la realizarea unei performanțe, pe drept cuvînt, istorică.

— Cum a fost atunci, în toamna lui 1970, cu Feyenoord ?

— Primul meci l-am disputat la Rotterdam, la 16 septembrie, pe același stadion unde numai cu o săptămînă înainte Feyenoord cîștiga finala „Cupei intercontinentale", învingînd pe Estudiantes Buenos Aires, cu 1—0 și devenind, în acest fel, campioană mondială intercluburi. De noi, însă „buturuga mică" n-a putut să treacă. Florian Dumitrescu a marcat un gol antologic în minutul

14, a egalat apoi Jansen în minutul 25 și 1-1 a rămas pînă la sfîrșit, cu tot asaltul olandezilor la poarta lui Gornea și în disperarea celor aproape 70 000 de spectatori. La conferința de presă, care a urmat după meci, am spus: „echipa mea a realizat, aici la Rotterdam, un rezultat excelent, dar o misiune și mai grea îi revine în meciul retur, unde trebuie să desăvîrșească ceea ce a început în această seară. De cînd sînt antrenor, niciodată nu mi s-au realizat, așa cum am gîndit, planurile tactice ca în acest joc". Prin aceasta voiam să scot în evidență faptul că remiza obținută nu a fost deloc rodul întîmplării. Mai trebuia însă să confirmăm rezultatul de la Rotterdam, două săptămîni mai tîrziu, în partida retur de la Arad. Înaintea acestei teribile confruntări, antrenorul lui Feyenoord, austriacul Ernst Happel, un fel de zeu al fotbalului olandez, spunea trimisului ziarului „Sportul", Eftimie Ionescu, la sosirea pe aeroportul din Arad: „O calificare a românilor în turul următor, în dauna noastră, ar echivala cu a opta minune a lumii!". Sigur că în acea conjunctură de excepție pentru noi, o înfrîngere pe teren propriu, după egalul reușit în deplasare, ar fi însemnat pasul de la sublim la ridicol, pas pe care noi, din fericire, nu l-am făcut. Obținînd un nou egal, de astă dată 0-0, și beneficiind de avantajul golului înscris în deplasare, am eliminat pe Feyenoord din cea mai mare competiție de club din Europa. Se împlinea minunea de care vorbea înainte de meci Happel? Nu. Echipa noastră, echipa mea trecea cu succes un mare examen al voinței și al dorinței de a învinge un adversar faimos și redutabil. Aceasta se întîmpla în ziua de 30 septembrie 1970, adică exact la un an (1 octombrie 1969) de la „dezastrul Legia"! Ce ciudat este fotbalul! Este, poate, cel mai ciudat lucru din lume! Azi ești sus, mîine jos, din nou sus și din nou jos...Acum te bucuri, acum plîngi, acum ești lăudat, acum ești înjurat... Și de fiecare dată nu știi precis cît meriți sau cît ești de vinovat. Pentru că în teren, acolo, se hotărăște totul. Un gol, o bară, un luft al fundașului central, o gafă de portar, un pas greșit, o eroare voită sau neintenționată de arbitraj, toate la un loc sau fiecare în parte, într-un anumit moment, pot hotărî, în bine sau în rău, soarta unui antrenor.

O toamnă foarte bogată...

— După eliminarea lui Feyenoord eram din nou sus. Pentru cît timp ?

— Ceva-ceva tot a durat. Au venit, totuşi, cîţiva ani buni.

— Nu zic nu. Au fost vreo doi. În campionatul următor am ocupat locul 4 în clasament, la un singur... gol de medalia de bronz ! Păstram, deci, contactul strîns cu... podiumul. Eram în imediata lui apropiere. Voiam însă mai mult, mai ales că în 1971, vara, mă apropiam de o jumătate de secol de viaţă şi împlineam un sfert de veac, la aceeaşi echipă, în Arad. Un ziarist, care mă lăuda în acea vreme, spunea că „statornicia şi consecvenţa au devenit o relaţie care îşi găseşte deplina semnificaţie în dimensiunile unui raport de excepţie : U.T.A. — N. Dumitrescu".

— Frumos spus şi, mai cu seamă, măgulitor.

— Poate pentru că eram încă sus. Acolo unde m-am menţinut încă un an. Am avut, mai întîi, o toamnă foarte bogată în care am încheiat turul campionatului pe primul loc, şi am ajuns pînă la sferturile de finală ale Cupei U.E.F.A. — cea mai bună performanţă a unei echipe de club românească într-o competiţie oficială, eliminînd, pe rînd, Austria Salzburg, Zaglebie Walbrzych, Vitoria Setubal şi pierzînd în turul IV în faţa unei mari echipe, Tottenham Hotspur, cu care am făcut totuşi un senzaţional egal, la Londra (1-1), după ce pierdusem, la Arad, cu 0-2. Şi peste toate astea, tot în 1971, toamna, am fost făcut antrenor emerit. În retur am tras, firesc, la cel de-al treile titlu. Aveam cele mai mari şanse, mai ales că urmăritorii noştri nu erau Steaua şi Dinamo, ci F.C. Argeş şi Universitatea Cluj. Cu cinci etape însă de finalul campionatului am pierdut un meci decisiv, la Constanţa, şi totodată locul 1, pe care a trecut echipa lui Dobrin. Şi am coborît cu o treaptă, pe care dealtfel am şi terminat, cucerind medaliile de argint. Titlu scăpat printre degete ! Poate şi din vina noastră, a unor momente de slăbiciune, care, pînă la urmă, au contat mai mult decît ne-am fi aşteptat. Dar pentru prima oară, am avut de luptat şi cu adversari, mai greu decît orice de învins : cavalerii fluierului.

Pierderea primului loc spre finalul întrecerii reprezenta mai mult decît o nereușită oarecare. Era un semn că echipa începuse să obosească. Ne așteptau, fără să ne dăm încă seama bine, chinurile. Apăreau, dealtfel, tot mai frecvente și mai evidente manifestări de uzură fizică și nervoasă. Participarea voluntară la eforturile competiției a jucătorilor de vîrstă optimă (22—27 ani) era în accentuată scădere, blazarea își făcuse loc tot mai mult în comportarea unora care gustaseră, mai mult sau mai puțin meritat, din cupa marilor satisfacții, pe unii marile succese obținute cu echipa îi cam amețise, coeziunea morală devenea din ce în ce o amintire, colaborarea dintre conducerea clubului, antrenori și jucători, foarte bună ani de-a rîndul, intrase și ea în suferință... Și încet-încet, edificiul colectiv care se numea U.T.A. se șubrezea văzînd cu ochii. Dealtfel în campionatul 1972—73 am coborît în clasamentul final pe locul 9, ceea ce reprezenta un veritabil recul după patru ani de succese. Și deși situația nu era încă tragică, se punea foarte serios problema unor mari eforturi pentru asigurarea unei existențe cît mai demne unei echipe care a reprezentat ceva în fotbalul nostru. Din păcate, mijloacele pe care le avea la îndemînă clubul erau insuficiente pentru o refacere radicală. De jos, din pepiniera proprie, nu mai veneau jucători cu care să se poată face schimbul din mers, iar transferările nu reușeau nici ele să aducă plusul de valoare necesar redresării. Prin echipă începuse să mai apară și tendințele de dezbinare și astfel „Bătrîna doamnă", cum îi spuneau U.T.A.-ei ziariștii, nu prea mai avea șanse să întinerească. Se zbîrcea sub povara propriilor neputințe. Pe de altă parte, și eu simțeam efectul anilor de grele încercări, de pînă atunci, asupra sănătății. Îmi dădeam seama că îmi este greu să mai continui o muncă în care efortul liber consimțit al jucătorilor, colaborarea sinceră și posibilitatea de a avea satisfacții fuseseră înlocuite cu scăderea interesului în pregătire, cu stressul și riscul permanent aproape al eșecului. De aceea am socotit, atunci în vara anului 1973, că este momentul să mă retrag. Să las locul altuia care, luînd-o, cum ar fi fost normal de la capăt, să încerce a face mai mult. Plecînd mi-am dat seama, privind lucrurile și de dincolo de rostul lor intim,

că U.T.A. cea mare devenise o legendă. Ea mai continua să existe, totuși, doar în conștiința oamenilor de fotbal, ca un termen de referință, nicidecum ca o realitate.

Al doilea „divorț“ de „Bătrîna doamnă“

...Anul competițional 1973—74, U.T.A. l-a început fără Nicolae Dumitrescu. La cîrma echipei a trecut Toma Jurcă, avîndu-l ca secund pe un alt fost jucător textilist arădean, Liviu Coman. Nicolae Dumitrescu avusese întrucîtva dreptate, cînd a spus că o schimbare de antrenor ar putea aduce un reviriment în viața echipei. Locul V ocupat în vara anului 1974 era destul de încurajator, deși „apele încă nu se limpeziseră“, conflictul între „vechi“ și „nou“ în sînul formației continuînd sub o formă mai puțin vizibilă dar, din păcate, continuînd.

În campionatul 1974—75 toată lumea spera că U.T.A. va fi din nou prezentă la împărțeala medaliilor. La conducerea tehnică Toma Jurcă și Liviu Coman au făcut un ciudat schimb de responsabilități și funcții. Nicolae Dumitrescu, rămas în Arad după „divorțul“ cu U.T.A., se ocupa de pregătirea unei divizionare C, Constructorul. Era mai liniștit, pentru că și grijile sale erau mai puține. Fusese la Campionatul mondial din R.F. Germania și toți cei care l-au întîlnit, pe la diferite meciuri, l-au surprins cu carnetul și creionul în mînă, notînd tot, ca unul care vrea să învețe, care nu vrea deloc să piardă contactul cu fotbalul mare, unde spera că, într-o bună zi, se va reîntoarce. Și unde dealtfel s-a reîntors. La 7 mai 1975, cînd a preluat, pentru a doua oară, conducerea tehnică a U.T.A.-ei.

— Acest al doilea mandat a fost mult mai scurt decît primul. Echipa era în plin campionat. Am luat-o din mers. Readucerea mea la U.T.A. s-a datorat unui nou moment de criză în viața echipei, care a creat o stare de panică nu prea întemeiată, dar suficientă pentru a-i putea amenința situația în competiție și viitorul. Un meci pierdut, pe teren propriu, cu Sportul studențesc, în etapa a 27-a, a oferit pretextul schimbării cuplului de antrenori Coman—Jurcă. Am acceptat să preiau conducerea tehni-

că a echipei în dorința de a o ajuta să iasă din impas. Perioada de timp în care am stat de-o parte m-a ajutat să judec mai bine lucrurile, la rece, și să gîndesc la unele soluții cu mari șanse de a îndrepta cu adevărat situația. Am și spus dealtfel, atunci, la 7 mai 1975, luîndu-l ca ajutor pe fratele meu, Ion Pîrcălab, care revenise, de puțin timp, din Franța, de la Nîmes: „Este un moment critic, pe care sînt sigur că-l vom depăși, pentru a reveni, apoi, din nou, în rîndul fruntașelor campionatului". Am terminat întrecerea, în anul 1974-75, pe locul 8. Onorabil, zic eu, față de frămîntările mari prin care trecusem. Speram să realizăm mai mult în campionatul următor. În vara lui 1975, Pîrcălab, cu care aș fi dorit să lucrez mai mult pentru a-l ajuta să se formeze ca antrenor, a plecat din Arad. El era copilul Bucureștiului și foarte atașat de Capitală, așa cum eu eram legat de Arad. Pe Pîrcălab nu l-a tentat U.T.A., echipă în care și jucase cu mulți ani în urmă, după cum nici pe mine nu m-a tentat echipa națională, refuzînd, în primăvara anului 1975, o ofertă — a doua prima fiind în 1970 — din partea federației noastre de fotbal, de a fi antrenorul primei reprezentative. Deși tentația era foarte mare și propunerea extrem de onorantă, am zis că rămîn la Arad. Iar cînd U.T.A. a lansat un S.O.S., spunînd că are nevoie de mine, n-am stat nici un moment la îndoială și am venit. Nu știu, poate am greșit refuzînd echipa națională și optînd în schimb, pentru fosta mea echipă, a textiliștilor din Arad. Așa însă am simțit atunci și chiar, dacă, ceva mai tîrziu, aș fi putut spune că am motive să regret, ar fi fost inutil, atîta vreme cît eu am fost acela care am hotărît, cum se zice, de bună voie și nesilit de nimeni.

Campionatul 1975—76 l-am început cu gînduri mari. Voiam să dovedesc că alegînd Aradul, la concurență cu Capitala, și U.T.A. înaintea „naționalei", n-am făcut-o doar dintr-un impuls sentimental. L-am luat ca ajutor, după plecarea lui Pîrcălab, pe Alexandru Dan, care lucrase multă vreme și cu bune rezultate la centrul de copii și juniori al clubului. Împreună voiam să realizăm, în echipă, o necesară infuzie de tineret. Bineînțeles, în timp. Treaba asta însă nu prea convenea jucătorilor mai în vîrstă, care nu mai puteau ține pasul nici cu preten-

ţiile pregătirii şi nici cu cele ale jocului. Şi imediat cum au simţit pericolul au trecut la... contraatac. Sigur, nu pe faţă, ci aşa cum se obişnuieşte în astfel de cazuri, mai mult sau mai puţin mascat. În aceste condiţii, startul în noul campionat 1975—76 a fost destul de neconvingător. Şi apoi, în tot sezonul de toamnă ne-am chinuit, făcînd eforturi mari să nu ne prăbuşim, după o serie de insuccese, unele şi pe teren propriu, sau după înfrîngerea de mari proporţii, 0—8 cu Steaua, la Bucureşti, rezultat care ne-a reamintit de „dezastrul Legia". La sfîrşitul turului ocupam locul 15 în clasament, aprecierile presei fiind că U.T.A. a jucat bătrîneşte, lent şi nespectaculos. Am sperat însă că venind iarna şi avînd timp mai mult de pregătire, să găsesc o soluţie de compromis făcînd apel la „tactica armistiţiului între generaţii". Am zis că îmbinînd elanul jucătorilor tineri şi dorinţa lor de afirmare cu experienţa celor vîrstnici, o vom scoate cu bine la capăt, amînînd cu un an sau doi operaţiunea de reconstrucţie a echipei. În primăvară însă, o parte din jucătorii „vechii gărzi", unii dintre ei ca Domide sau Iorgulescu, crescuţi sau ridicaţi de mine, au subminat unitatea echipei şi, lucru mai grav, nu au apărat, în unele meciuri, cu toată ardoarea prestigiul echipei. Atitudinea tolerantă a conducerii clubului în această situaţie a făcut ca eforturile mele şi ale tuturor celor de bună-credinţă să rămînă fără şanse de reuşită. Şi după etapa a 6-a a returului, în ziua de 18 aprilie 1976, cînd am pierdut acasă, cu Olimpia Satu Mare, zic eu, în chip cam ciudat, am spus pentru a doua oară la U.T.A. „stop". Şi am plecat. În locul meu a rămas Dan, care cu greu a scos-o la capăt scăpînd, ca prin „urechile acului", datorită unui golaveraj ceva mai bun decît Olimpia, căzută în divizia secundă. Nu se împlinise, calendaristic, nici măcar un an de cînd preluasem, pentru a doua oară, echipa şi iată-mă, din nou, dincolo de hotarele ei ! Ca şi prima oară, eu am fost acela care am plecat. Dar nu de plăcere sau dintr-un capriciu. Ci, pentru că de fiecare dată mi-am dat seama că nu mai avea rost să mai rămîn. De fiecare dată convins că fac, şi echipei şi mie, un bine, dar şi cu amărăciunea în suflet că toate încercările de redresare a echipei nu au găsit, acolo unde trebuia, la jucători în primul rînd, ecoul necesar. Şi cînd te gîndeşti că renun-

ţasem la echipa naţională, unde aveam oricum alte perspective decît acelea de a risca să mă compromit pe mîna unor răuvoitori.

„Bătrîna doamnă“ era de mult o legendă“

...Trei ani, după cel de-al doilea „divorţ“ cu U.T.A., Nicu Dumitrescu a intrat într-un adînc anonimat. Practic, a dispărut din fotbal, deşi se cunoştea faptul că antrenează o divizionară C arădeană, Strungul. În acest timp, U.T.A. a continuat să navigheze „în derivă“, în ciuda unor încercări repetate de a-şi găsi echilibrul. Lui Nicolae Dumitrescu i-a urmat, în campionatul 1976—77, Cicerone Manolache, care imediat ce a luat în primire echipa a declarat, plin de optimism : „Bătrîna doamnă trebuie să întinerească, trebuie schimbat ceva la ea“. Şi a avut mare dreptate. Cu două etape înaintea finalului de campionat, atunci cînd mai rămăseseră doar 180 de minute de joc, s-a schimbat ceva la U.T.A. : antrenorul Cici Manolache. Bizar gest de nerăbdare din partea unui club cu vechi şi recunoscute tradiţii în sfera fair-play--ului ! După Nicolae Dumitrescu, eliminat şi el în urma unui mic „complot“ de jucători, măsura clubului arădean, arăta cronicarul Ioan Chirilă în ziarul „Sportul“, a apărut ca ceva nefiresc şi lipsit de eleganţă.

Lui Cicerone Manolache i-a urmat, la conducerea tehnică, Ion V. Ionescu, un profesionist excelent, hotărît să aducă din nou echipa în zona marilor performanţe. În campionatul 1977—78, ocupînd locul 10 în clasament, el reuşise să aducă puţină speranţă în inimile suporterilor arădeni, într-un viitor ceva mai luminos. În anul următor însă, U.T.A. a intrat din nou în „vrie“, fiind ameninţată, spre finalul întrecerii, cu retrogradarea. Şi mai rămăseseră doar patru etape de campionat cînd...

— La 22 mai 1979, într-o marţi, am fost solicitat să iau echipa în primire şi să încerc s-o menţin în prima divizie. Am primit propunerea şi m-am apucat imediat de treabă.

— Era cel de-al treilea mandat la U.T.A.

— Da. Şi cel mai scurt. Nici o lună de zile n-a durat.

Am acceptat să vin la echipă în urma insistențelor organelor sportive locale și ale conducerii clubului. Știam de la început că șansele de reușită sînt minime. Zestrea de puncte era săracă, timpul la dispoziție, foarte scurt. La toate acestea se mai adăuga și lipsa de loialitate a unor jucători față de echipă, adică ceea ce atîrnase foarte mult în balanța hotărîrii mele, atunci, în aprilie 1976, cînd am plecat, lăsîndu-l în locul meu pe Alexandru Dan. De încercat ca să scăpăm, trebuia încercat. Mai rămăseseră patru meciuri de jucat. În primul, din etapa a 31-a, am pierdut, la Bacău, cu 0—1. A venit apoi, în etapa a 32-a, meciul cu Gloria Buzău, la noi acasă, în ziua de 6 iunie, într-o miercuri. Trebuia să cîștigăm neapărat. Și nu era deloc greu. Gloria reprezenta un adversar modest, care pierduse, practic, înaintea noastră speranțele supraviețuirii. Dar în acea zi de miercuri, poate cea mai neagră din viața mea, nu U.T.A. părea aceea care voia să scape cu... viață, ci Gloria Buzău. Și a scăpat. Cum-necum a scăpat, învingîndu-ne cu 1—0 și aruncîndu-ne pe noi pe locul 17 în clasament. S-a spus atunci că U.T.A. a pierdut pentru că jucătorii ei nu mai credeau în legendă. Frumos spus! Dar adevărul a fost că unii dintre jucători, care nu și-au dezmințit anumite apucături față de fotbal, au adus echipa în Divizia B cu două etape înainte de finalul întrecerii. Probabil că în felul acesta voiau să mă „curețe" pe mine. Și au făcut-o, sacrificînd, de fapt, echipa și orașul. Așa a retrogradat U.T.A., singura formație participantă pînă atunci la toate campionatele Diviziei A, de după război.

— Îți amintești echipa care a jucat în meciul cu Gloria Buzău?

— O am în fața ochilor mereu: Ducadam — Gaspar, Gal, Kukla, Giurgiu — Leac, Schepp, Brosovschi — Cura, Domide (Vaczi), Coraș. Aproape aceeași care, două etape mai tîrziu, a surclasat, cu 6—2, pe Politehnica Iași. O victorie platonică, venită după ceasul al 12-lea, un fel de injecție la un... picior de lemn, care a arătat însă tuturor și fața bună a echipei, adevărata față pe care unii, cîteodată, făceau ce făceau, ca să o ascundă. În fond, așa cum am spus și atunci, la sfîrșitul campionatului 1978—79, retrogradarea U.T.A.-ei nu reprezenta altceva decît scadența nenumăratelor greșeli făcute în

ultimii ani de conducere, antrenori și, bineînțeles, de jucători. În același timp, trebuie spus că și conducerea mișcării sportive din Arad a făcut, o vreme îndelungată, prea puțin pentru U.T.A., bazîndu-se prea mult pe tradiție, pe legenda „bătrînei doamne". Și cînd U.T.A.-ei i se spunea „bătrîna doamnă", foarte mulți neglijau faptul că, dincolo de frumusețea figurii de stil care sugera, firesc, și un sentiment de stimă, dar și melancolie, U.T.A. cît de doamnă ar fi fost ea, mai era — și încă de mult timp — bătrînă. Și cît timp mai putea trăi ea numai din respectul altora ? În fotbal, mai mult decît în oricare alt sport, respectul vine de la forța cu care te impui în fața adversarilor și de la rezultat. Or, U.T.A. nu mai avea, la cîțiva ani după cucerirea titlului de campioană din 1970, forța necesară de a se impune într-o competiție națională și cu atît mai puțin în una internațională. Și cea mai mare greșeală care s-a făcut mereu era că, neglijîndu-se uzura jucătorilor și neputința unora dintre ei de a mai ține pasul cu întrecerea divizionară, se apela la soluția schimbărilor de antrenori. Urmarea s-a văzut. În ciuda faptului că se împrospăta mereu conducerea tehnică, uneori se întinerea chiar spectaculos, „bătrîna doamnă" îmbătrînea în continuare, pînă cînd într-o bună zi, fiind foarte bătrînă, a venit vremea să... plece. Și a luat drumul, din fericire nu fără întoarcere, al Diviziei B.

Niciodată nu e prea tîrziu

Am plecat și eu, pentru a treia oară, cu mîhnirea în suflet că n-am putut împiedica, la timp, căderea echipei de care m-am simțit legat cu întreaga mea ființă și căreia i-am închinat aproape trei decenii de muncă. Plecînd de la U.T.A., am luat și hotărîrea de a renunța temporar la activitatea fotbalistică, căutînd a-mi consolida sănătatea zdruncinată, în atîția ani de activitate sportivă plină și de bucurii, dar și de necazuri și foarte mult neprevăzut.

Retrăgîndu-mă, n-am încetat, totuși, să urmăresc, de la o anumită distanță, echipa. I-am simțit zbuciumul primei tentative de revenire în prima divizie și m-a întristat nereușita ei din vara anului 1980. I-am simțit

apoi încordarea unei noi încercări și m-am bucurat, ca și de propriile mele reușite, de promovarea ei în Divizia A, în vara anului 1981. Și-acum, iată, nici n-a intrat bine în societatea înaltă a fotbalului și chinuitoarea teamă a retrogradării a început din nou. Lumea vine la stadion cu mari speranțe și, de fiecare dată, pleacă nemulțumită și bombănind.

— Ceea ce înseamnă că lucrurile nu s-au îndreptat în esența lor.

— Nici nu se putea așa ceva, prea curînd.

— De ce? Ce-i lipsește, de fapt, fotbalului arădean ca să încerce să redevină ce a mai fost?

— Jucători în primul rînd. Și ca să-i poată avea, este necesară o puternică bază de selecție, terenuri mai multe de antrenament, care nu prea sînt. Ar mai trebui și oameni pasionați să formeze fotbaliști, care iar nu-i prea mai găsești! Vezi, meseria asta de antrenor, care mulți cred că se poate face și din tribună pălăvrăgind despre fotbal, are ceva aparte. Spre deosebire de majoritatea profesiilor în care formarea profesionistului se face pornind de la teorie, în fotbal viitorul antrenor profesionist pornește de la practică, de la joc, de la activitatea ca jucător și după aceea ajunge la teorie, pentru ca, în final, iar să se întoarcă la practică. De aceea zic că antrenori, antrenori adevărați, la orice nivel de instruire, nu pot fi decît foștii jucători, decît cei care au practicat efectiv fotbalul. Antrenorii care lucrează la copii și juniori trebuie, în plus, să aibă și răbdarea de a căuta, a descoperi și a crește valori. Răbdarea, dar și capacitatea bineînțeles. Astăzi, foștii jucători se fac mai curînd arbitri sau dacă devin antrenori au pretenția să lucreze direct în echipele de seniori · și, dacă se poate, la loturile reprezentative. Lipsesc, deci, terenuri, locuri de joacă unde să se învețe fotbalul, lipsesc antrenori pasionați pentru meserie. Și ar mai fi ceva. În Arad, în oraș și în județ, nu sînt institute de învățămînt superior. Așa că dacă se întîmplă să ai un jucător de talent, el este ușor atras de echipele din alte orașe, unde i se oferă posibilitatea de a urma cursurile unei facultăți, în paralel cu activitatea de performanță.

— Bine, şi-acum, practic, ce-i de făcut? Ce se poate înjgheba ca să iasă, pînă una alta, echipa din încurcătură?

— Vezi, aici e buba. Mereu, de la o vreme, s-a umblat cu cîrpeala. Ici un petic, dincolo altul, s-a mai tras cîte o cusătură dublă pe undeva şi toată lumea a crezut că ţine. Pînă la urmă însă n-a ţinut şi, tocmai cînd ne-a fost lumea mai dragă, s-a rupt. La echipă mă refer.

— După cum vorbeşti nu prea te văd chiar aşa entuziasmat să te întorci iar la U.T.A.

— Fii liniştit. Treaba cu cel de-al patrulea mandat al meu la U.T.A. a fost mai mult un zvon. L-am auzit şi eu prin oraş, ceea ce înseamnă că era mai mult o dorinţă a „tribunei". Deocamdată, după cum vezi, stau încă la marginea fotbalului de performanţă. Mi-a prins bine perioada de repaus din ultimii doi ani. Mă simt aproape refăcut. Peste vreo două luni voi fi tînăr... pensionar. Şi dacă U.T.A., Aradul vor avea cîndva nevoie de sfaturile unui „bătrîn" fotbalist, nu va fi nevoie să-l cumpere. Îl ofer eu cu toată generozitatea, cu toată încrederea pe... Nicolae Dumitrescu.

...Seara tîrziu, în ziua aceea a meciului U.T.A. — Sportul studenţesc, miercuri, 2 septembrie 1981, mi-am luat rămas bun de la Nicu Dumitrescu, în piaţeta hotelului „Astoria", înainte de a pleca la gară. Am zăbovit cam mult în faţa intrării unde, în urmă cu 12 ani, jucătorii U.T.A.-ei şi antrenorul lor, Nicolae Dumitrescu, păşeau duşi pe braţe, în triumf, după cucerirea titlului de campioni ai ţării. Cîteva momente am tăcut amîndoi. Apoi am schimbat un zîmbet semnificativ, dîndu-ne seama că gîndisem, fără să vrem, la acelaşi lucru.

— Sînt sigur că vor mai veni zile frumoase în Arad, i-am spus la despărţire.

— Niciodată, ori de cîte ori şi oricînd am plecat la o treabă, nu mi-a fost teamă că e greu sau că e prea tîrziu, a răspuns Nicu Dumitrescu.

În drum spre gară, mergînd în maşină cu Meţcas, talentatul jucător arădean,din perioada U.T.A.-ei precampioane, a scos o casetă cu muzică şi după ce a potrivit-o în lăcaşul ei de la casetofon, mi-a zis, aşa cu un

aer, parcă, conspirativ: „Hai să vă pun o melodie grecească, una care-i place mult lui nea Coco Dumitrescu".

Meţcas vorbea ca şi cum el ar mai fi fost jucător şi Nicolae Dumitrescu antrenor şi amîndoi n-ar fi plecat niciodată de la U.T.A.

ÎN NOUĂ ANI, DE ȘASE ORI PE PODIUM

— Florin Halagian, spune-mi, te rog, la ce vîrstă ai început să lucrezi ca antrenor ?

— Păi, să facem o socoteală, zic eu, simplă : dacă sînt născut la 7 martie 1939 și din vara anului 1970 am luat în primire echipa de tineret F. C. Argeș, înseamnă că aveam împliniți doar 31 de ani atunci cînd am trecut de pe gazon pe banca suferinței, la marginea terenului. Dar asta n-ar fi nimic. Un an mai tîrziu, în 1971, eram la cîrma formației de seniori a clubului piteștean, pentru ca la sfîrșitul campionatului 1971—1972 să cuceresc, cum s-ar spune, chiar din primul cartuș, laurii unui titlu de campion republican. Eram la o vîrstă neobișnuit de tînără pentru o profesie de maturitate și pentru un succes de asemenea proporții. Și n-am să uit niciodată că în acel timp Lereter, Solomon, Barbu și încă mulți alții, mai bătrîni decît mine, continuau să fie jucători activi și chiar în lotul național.

— E o chestie de șansă, fără îndoială.

— Bineînțeles. Dar există și o vorbă care spune că „norocul este de partea celor curajoși". Pentru că a fost, în cazul meu, mai întîi de toate, o probă de mare curaj, să iei o echipă ca F.C. Argeș, să-i urmezi la cîrmă unei personalități ca Titus Ozon, mai ales, după un conflict de proporții, între acesta și Dobrin, conflict care a creat o atmosferă apăsătoare, o situație greu de rezolvat.

— Și, de fapt, cum s-au petrecut lucrurile, mai în amănunt, atunci ?

— Echipa întîi pierduse în prima etapă, cu 4—1, la Bacău, și era, chiar din start, pe locul 16, ultimul, în clasament. În săptămîna care a urmat, eu mă găseam cu formația de tineret la Ștefănești, unde aveam un meci amical și de unde am fost adus, pe sus, la Pitești, la club, punîndu-mi-se, în fața conducerii, întrebarea : „Iei echipa în primire, cu obiectivul de a rămîne în Divizia A ?". Am răspuns, fără să ezit, da. Și m-au uns pe loc ca antrenor, avîndu-l ca secund pe Tănase Dima, care lucrase și cu Ozon. Președintele clubului de atunci, Puiu Rapaport, m-a „încurajat", chipurile, spunîndu-mi : „Mă, băiete, faci o mare prostie că primești. Dacă o să clachezi, nu te mai repari în zece ani". I-am răspuns : „Nea Puiule, dacă am prins trenul, mă urc în el cu orice risc". Și m-am urcat. Dar ce greu a fost ! Greu pentru că toată lumea din jurul meu mă depășea în experiență. Greu pentru că la F. C. Argeș activaseră înaintea mea antrenori cu nume de rezonanță, ca B. Marian, E. Mladin, I. Bălănescu, C. Teașcă, T. Ozon. Greu pentru că trebuia să iau echipa din mers. Ca să nu mai zic de starea de încordare creată după conflictul Dobrin — Ozon. Aveam un lot de jucători foarte buni, dar mulți dintre ei foarte capricioși : Dobrin, Pigulea, Remus Vlad, Marian Popescu. Trebuia să-i conving să pună „osul" la bătaie pentru echipă. Și, deși n-a fost deloc ușor, i-am convins. Debutul în campionat l-am făcut cu o victorie în meciul cu Rapid, 2—1. Și încet, încet, depășind multe momente de mare dificultate, printre care o înfrîngere cu 0—4 la Arad și alta cu 0—2 acasă, de la Steagul roșu, am reușit să încheiem turul campionatului pe un loc patru, cu totul nesperat. Pînă la sfîrșitul campionatului ne-am duelat cu U.T.A. pentru primul loc și înaintea ultimei etape în care am învins pe Dinamo cu 3—2, la București, eram deja campioni ! La Pitești, în Trivale, se scanda, pentru prima oară, pînă seara tîrziu : cam-pi-o-nii ! Cine și-ar fi închipuit în toamna anului 1971, cînd echipa era la pămînt și toți se gîndeau cum să reziste în Divizia A, că la sfîrșitul campionatului vom fi pe podium și încă pe locul cel mai înalt ?

— După medalia de aur a urmat una de bronz...

— A fost curată tragedie. Parcă am fi căzut din Divizie. Totul mi s-a tras dintr-un conflict cu Puiu Rapaport, din cauza lui Dobrin, pe care eu îl scosesem, temporar, din echipă. Intrigile își făcuseră loc în sînul lotului și erau alimentate și de oameni din cadrul clubului —, cărora le era frică de Dobrin — și din afara clubului, care preluau din fugă unele zvonuri, le prelucrau fără discernămînt, convertindu-le în săgeți otrăvitoare pentru mine. S-a ajuns pînă acolo încît la meciul cu Chimia Rm. Vîlcea din sferturile Cupei României, disputat la Ploiești, echipa fusese montată împotriva mea, să joace pe invers, ca să mă lichideze. Campionatul l-am încheiat pe un loc, totuși, destul de valoros : trei. Mai ales că returul l-am jucat, întreg, aproape, fără Dobrin, multă vreme indisponibil din cauza unei prelungite crize de sciatică. La sfîrșitul campionatului, deși urcați din nou pe podium, s-a abătut asupra mea un veritabil tir al nedreptății și al nerecunoștinței generale, greu de explicat. Mi s-au adus atunci acuzații că joc poker cu jucătorii, că sînt excesiv de dur. Eram într-adevăr dur, dar numai cu aceia care nu se împăcau cu disciplina și cu obligațiile marii performanțe. Dreptate însă au avut, pînă la urmă, acuzatorii mei și drept consecință am fost înlocuit de la conducerea tehnică a echipei, după două medalii consecutive, cu Ștefan Coidum ! Aceasta a fost răsplata !

— Și ai plecat la Baia Mare.

— Ce era să fac ? M-am întors, de fapt, acolo pe unde, cum se zice, „lupul a mîncat oaia". Pentru că, în 1965, la Baia Mare, jucasem în echipa antrenată de Onisie, împreună cu Staicu, Colceriu și Cacoveanu. Ajuns din nou aici, am pus bazele unei echipe care, ceva mai tîrziu, avea să treacă pragul Diviziei A și pe care avea să o aducă la strălucire Viorel Mateianu. Dar n-am stat la Baia Mare decît nouă luni. M-am întors la Pitești. Chemat, bineînțeles. Clacase Puiu Rapaport, cel care îmi prezisese că o să-mi rup gîtul. În locul său era un nou președinte, profesorul Ion Popescu. Am revenit, în primul rînd, pentru că de Pitești mă simțeam legat sufletește, pentru că echipa, așa cum era, însemna o parte din idealurile mele profesionale, o mică parte din viața mea. Am găsit însă lotul împrăștiat. Unii dintre jucători

fugiseră care încotro : Stan, Pigulea, Vlad, Nedelcu, Burcea, Prepurgel, Mustăţea, Roşu, Frăţilă. Pe Barbu îl scosese din echipă antrenorul Coidum. Am reuşit să-i aduc înapoi doar pe Stan şi Mustăţea. Şi, pentru că nu aveam altă soluţie, i-am promovat pe Cristian, M. Zamfir, Cîrstea, Moisescu, Dumitrescu, Radu II. Toţi crescuţi sub bagheta de dascăl a lui L. Ianovschi. Dobrin, fugit şi el la Craiova, s-a reîntors acasă între tur şi retur. Trebuia deci s-o iau de la capăt. Şi aşa am făcut, reconstruind echipa, făcînd de fapt o echipă nouă, cu care, în numai trei ani, am atacat din nou titlul de campioană a ţării. Ne-a despărţit doar un singur gol, ratat în ultimul minut al campionatului, la Oradea, cu F. C. Bihor, de Radu II. Am pierdut atunci, cu 1—2, partida şi titlul cîştigat, la golaveraj, de Steaua. În anul următor însă ne-am răzbunat. Tot în ultima etapă. Am învins pe Dinamo, la ea acasă, cu 4—3, după un meci care va rămîne, cred, în antologia fotbalului românesc şi am ieşit campioni. Parcă văd şi acum banca echipei Dinamo la sfîrşitul partidei. Toţi rămăseseră parcă împietriţi, stadionul începuse să se golească, dar Nelu Nunweiller, Tănase Dima şi toţi ceilalţi din grupul dinamovist păreau parcă bătuţi în cuie, cu privirile fixe spre teren, nevenindu-le să creadă că „zarurile fuseseră aruncate" şi că noi, cei cu şansa a doua, dădusem totuşi zarul cel mai mare. Meciul acela cu Dinamo mi s-a părut a fi meciul vieţii mele şi al lui Dobrin. „Gîscanul" a fost inegalabil, a fost mondial. A dovedit, atunci, tuturor duşmanilor mei că este alături de mine şi nu împotriva mea. Dacă voia, putea să mă curețe. N-a făcut-o şi prin asta şi-a confirmat o dată în plus valoarea, clasa. M-am dus la el şi l-am îmbrăţişat. Unii au considerat acest gest un fel de „sărut al lui Iuda", în faţa a 20 000 de români. Aşa cel puţin s-a scris în „Informaţia Bucureştiului" a doua zi, despre manifestarea de sinceră bucurie şi recunoştinţă a lui Halagian faţă de Dobrin. Păcat de cine nu înţelege adevăratul sens al lucrurilor, păcat că bucuria unui succes este întunecată cu răutate, de vorbe aruncate cu uşurinţă, în vînt. Păcat, în aceste condiţii, de fotbal, cel care suferă, din cauza unora, pe nedrept.

Toată admirația pentru Dobrin jucătorul, pentru Dobrin — omul

— În fond, acum după ce a trecut ceva timp și tot ce a fost a intrat în istoria faptelor, ce este adevărat despre așa-zisul conflict Halagian—Dobrin ?

— De-a lungul anilor au fost mulți care au afirmat, în diferite împrejurări, că eu aș avea ceva de împărțit cu Dobrin. De fapt, mai toți antrenorii pe care i-a avut F. C. Argeș au fost obstrucționați în relația lor cu Dobrin. Cei mai mulți dintre aceștia erau chiar oameni din cadrul clubului sau din preajma lui. Cu toții puneau, în mod premeditat, pe Dobrin înaintea calității de antrenor și a autorității acestuia. Se călca, în acest fel, un principiu de bază al eticii sportive în relația antrenor-jucător. Cei ce procedau așa, nu urmăreau altceva decît să se pună bine cu Dobrin și să-l întoarcă împotriva antrenorului. Cum se zice, voiau să fie „pe bune" cu Dobrin. La F. C. Argeș așa ceva era un obicei, ca unii conducători să se bage în sufletul jucătorilor în vogă. Să se înghesuie, ca să le facă diferite servicii, să le rezolve probleme, de fapt minore, ca să se poată lăuda, după aceea, că ei fac și dreg pentru fotbal, găsindu-și din asta un merit și un fel de utilitate în baza cărora să poată rezista, neglijîndu-și, în schimb, adevăratele obligații și sarcini de serviciu. Acești așa-ziși „părinți adoptivi", care-și confecționau din jucătorii la modă „nepoți" și „fii" adoptivi, i-au făcut rău și lui Dobrin, și echipei, și clubului și fotbalului. Pe de altă parte, o altă categorie de „binevoitori" a folosit sistemul clasic al lui Iago, prietenul lui Othello. Adică, în față, potop de complimente, iar în spate fel de fel de vorbe, țesătură de intrigi din care se nășteau și se alimentau conflicte. Fără sens, dar cu intenția de a-l izola pe antrenor de Dobrin, știind că în acest fel ar putea trage o serie de foloase personale. Așa s-a întîmplat și în cazul meu. În realitate însă, între mine și Dobrin a fost întotdeauna o legătură strînsă și foarte veche. E bine de știut că tricoul cu nr. 10 al echipei, pe timpul cînd era Dinamo Pitești, de la mine l-a preluat. Pentru el eu am fost un fel de idol, ca jucător. La toți le spunea adeseori : „Fălseanu — adică lovitura cu exteriorul — l-am învățat de la ar-

meanu. Ca el nu dădea nimeni". Dobrin a avut însă, ca jucător, şi unele momente de evadare, după care, ca să scape de eventualele repercusiuni, fugea de mine, iar eu trebuia să mă descurc de aşa manieră încît să nu rămîn în inferioritate faţă de el. Pentru că era în joc nu numai reputaţia mea de antrenor, ci şi autoritatea antrenorului, ca profesie. Practic, făceam tot posibilul să nu mă las subjugat de Dobrin. Altfel eram curăţat. Căutam să-l apropii, să-l ţin legat de echipă, încercînd să-l conving că eu sînt cel mai mare admirator al lui. Trebuia să-l fac să simtă, să accepte disciplina. Lucru destul de greu pe care, zic eu, l-am reuşit mai bine decît au încercat alţii la echipa naţională. O anumită teamă de mine l-a făcut pe Dobrin să nu încerce ca „să tragă pe dreapta" şi să fie foarte ultil echipei în momente grele. Aşa cum a fost cazul în meciul decisiv cu Dinamo, la Bucureşti, în ultima etapă a campionatului 1978—79, cînd comportarea lui magistrală ne-a adus un titlu de campioni într-o situaţie aproape compromisă. Aş mai adăuga şi „amănuntul" că, în ciuda multor poveşti în legătură cu Dobrin, fondul lui sufletesc a fost întotdeauna curat. N-a umblat cu codoşlîcuri, nici chiar atunci cînd alţii îl făceau să greşească, oferindu-i un refugiu în băutură. În aceste momente, Dobrin se supăra şi zicea: „Nu mai joc". Dar eu, fără să mă sperii, replicam: „Gata, Gică, scrie aici!" Cînd spuneam aşa, începea panica: „Aoleo, nu mai joacă Dobrin". Dobrin însă, care iubea fotbalul ca şi viaţa, uita repede ce-a zis, la supărare, îşi lua „strungul" în primire şi trecea la lucru pe gazon. Aşa cum numai el ştia s-o facă. Cu fente, cu pase trase ca pe planşetă, cu şuturi puse parcă cu mîna prin colţuri de poartă, acolo unde niciodată portarul nu ajunge la timp ca să poată evita golul.

Aşadar, în jurul relaţiei mele cu Dobrin s-a ţesut o poveste lungă şi neadevărată, din care cei ce au alimentat-o şi au plimbat-o de colo, colo au sperat că-şi vor găsi un rost mai important în fotbal decît le dădeau dreptul posibilităţile fiecăruia. Edificatoare în acest sens este întîmplarea petrecută în iarna anului 1979, la Poiana Braşov. Ne aflam în timpul taberei de pregătire cu lotul olimpic, al cărui coordonator eram eu. Şi, se ştie

că atunci Dobrin, component al lotului național, a scăpat... caii într-o bună zi, la un chef. Hotărîrea federației a fost ca el să părăsească lotul și să plece acasă. Conducerea clubului F.C. Argeș a informat greșit opinia publică, spunînd că eu am fost rău intenționat față de Dobrin, ca și cînd eu îl pusesem să facă ceea ce făcuse, ca și cînd eu aș fi dorit scoaterea lui din lot și aș fi provocat-o chiar. Ca și în alte împrejurări, „pescuitorii în ape tulburi" au scos-o că eu vreau să-l lichidez pe Dobrin. Nici mai mult, nici mai puțin ! Dobrin însă nu s-a pus la mintea inventatorilor de „perle false" și, revenit la echipă, a luptat poate și mai mult decît o făcuse pînă atunci, contribuția sa la cucerirea campionatului în 1979, vara, fiind decisivă. Și prin asta a dovedit-o tuturor că n-a avut motive să fie supărat pe mine ; că ceea ce făcuse pentru triumful echipei, făcuse în fond și pentru restabilirea adevărului, a respectului pe care ni l-am purtat reciproc.

Greșeli plătite scump

— Pentru că a venit vorba mai înainte de lotul olimpic, ce s-a întîmplat, de fapt, cu această echipă în care s-au pus mari speranțe și care pînă la urmă a decepționat ?

— De la început, preluînd conducerea tehnică a „olimpicilor", am crezut că F.C. Argeș este o echipă coaptă și capabilă să facă față examenului calificării în turneul final de la Moscova — 1980. De aceea am și plecat în alcătuirea formației de bază, cu 8 jucători piteșteni. Așa am și jucat în prima manșă, la 18 aprilie 1979, cu Ungaria, la Pitești. Adică : Speriatu — M. Zamfir, Ștefănescu, Cîrstea, Ivan — Bărbulescu, Augustin, Iovănescu — Doru Nicolae, Radu II, Stan (Cămătaru). Am cîștigat atunci cu 2—0, deși scorul putea fi cel puțin dublu și ne-am fi putut duce pentru partida retur în plimbare, ca turiști. Dar, în această a doua partidă cu Ungaria am greșit. Eu în primul rînd. Pentru că m-am lăsat influențat de sugestiile celor care îi recomandau, cu multă căldură, pe Al. Nicolae, pe Cămătaru și chiar pe regretatul Aurică Rădulescu, jucător excelent — dar

cu un stil de joc care nu se potrivea cu cel al echipei F.C. Argeş. Schimbarea echipei a fost o greşeală pe care nu mi-o iert. Pe de altă parte, federaţia noastră a greşit şi ea acceptînd introducerea, în ajunul meciului de la Miskolc, a doi jucători — portarul Toth şi extrema Borostyan — în echipa ungară, jucători care nu au figurat pe lista iniţială înaintată la U.E.F.A. Şi tocmai Toth şi Borostyan au fost cei mai buni din echipa adversă, cei care şi-au adus o contribuţie hotărîtoare la eliminarea noastră, după o neaşteptat de severă înfrîngere cu 0—3! Sigur, aş putea spune că am avut şi ghinion, gîndindu-mă că, în minutul 82 al meciului retur, Stan a trimis, cu capul, balonul în bară! Dar nu ghinionul a fost de vină! Ci noi. Eu, Florin Halagian!

A urmat o altă mare greşeală: desfiinţarea lotului olimpic, măsură ce avea parcă un caracter de pedeapsă. Normal ar fi fost ca el să fi continuat să existe, să joace, să asigure o legătură de perspectivă între lotul primei reprezentative şi cel de tineret. O existenţă de numai trei luni, atît cît a funcţionat lotul olimpic, nu poate fi considerată concludentă pentru a justifica măsura lăsării lui la... vatră. Mai ales dacă se ţine seama că în intervalul acestor trei luni olimpicii au susţinut 10 partide din care au cîştigat 9, un singur meci fiind pierdut, cel cu Ungaria de la Miskolc, din 30 mai 1979. Cel care avea, dealtfel, să pună punct efemerei vieţi a unei echipe născute parcă împotriva voinţei unora, pentru că era formată pe scheletul unei echipe de club. Ca şi cînd aşa ceva nu s-a mai întîmplat în fotbalul nostru sau în lume. Şi curios lucru! Nici n-a trecut mult de la criticarea aspră a unei asemenea idei, pentru ca aceeaşi idee să fie pusă în practică la prima reprezentativă a ţării, alcătuită pe scheletul a numai două echipe, Universitatea Craiova şi Steaua. Şi-atunci unde-i adevărul?

Spre lauda lor însă, reveniţi la Piteşti, acasă, olimpicii nu s-au descurajat. Ei au luptat eroic, aş putea spune, pînă la capăt şi mai ales în ultima etapă, în care am învins pe Dinamo, la Bucureşti, cîştigînd campionatul pe linia de sosire. Înaintea acestui ultim meci, la şedinţa de pregătire a jocului le-am spus băieţilor că a sosit momentul să dovedim că noi sîntem aceia care am

avut dreptate, nu cei care ne-au desființat, ca olimpici. Le-am spus că, pentru a cîştiga, este nevoie să dăm trei goluri foarte clare, pe care să le accepte şi arbitrii, oricare ar fi ei. Băieţii s-au ambiţionat şi au dat cu un gol mai mult. Aşa, ca să fie mai siguri, să nu mai încapă nici cea mai mică îndoială. Victoria aceasta din campionat m-a consolat, într-un fel, după nereuşita cu olimpicii. Aş zice chiar că m-a răzbunat profesional. Dar amărăciunea necalificării a rămas şi nu se va stinge decît atunci cînd va fi înlocuită cu un succes de prestigiu, tot cu o echipă reprezentativă, într-o competiţie importantă pe plan internaţional.

Cu părul alb... la 42 de ani

— Ca şi după cucerirea primului titlu naţional, şi acum, după cel de-al doilea, a urmat un... bronz. S-au produs iar seisme în urma lui?

— Nu, n-a mai fost situaţia din 1973. În 1980 erau alţi conducători, s-a învăţat ceva din experienţa trecutului, cu toţii ne-am mai maturizat. Mai rău era că am şi îmbătrînit. Jucătorii mai ales. Asta ne-a obligat să facem ceva, pînă nu e prea tîrziu, pentru reconstrucţia echipei. În vara anului 1980, Dobrin a plecat la Tîrgovişte. A fost la mijloc şi tentaţia transferului, dar şi dragostea pentru fotbal. Pentru că voia să mai joace, amînînd momentul trecerii pe banca antrenorilor, cu încă un an sau doi. Şi voia să joace la o echipă cu pretenţii competiţionale mai mici, conştient de faptul că aşa — după cum singur mărturisea — nu mai poate face faţă ritmului unei echipe cu pretenţiile pe care le avea F.C. Argeş. Ne-am despărţit şi am rămas prieteni, cu gîndul, amîndoi, că n-ar fi deloc exclus ca să colaborăm, profesional, cîndva, poate şi în viitorul apropiat. A plecat şi Doru Nicolae în Grecia, la Panatinaikos. A plecat şi Ivan. S-au transferat Speriatu la Dinamo şi Iovănescu la F.C. Olt. Au venit, în schimb, mulţi jucători noi: Tulpan, Kallo, Băluţă, Sigmirean, Badea, Ignat, Nica. A revenit, de la Baia Mare, Ariciu. În această situaţie, am luat-o din nou, de la... început. Pentru a doua sau a treia oară. Asta-i, de fapt, meseria de

antrenor. Ca şi aceea de constructor. Aşa am intrat în cel de-al nouălea campionat al meu în Divizia A. Am intrat cu un bilanţ de care pot spune că sînt mîndru: de două ori locul 1, o dată locul 2 şi de două ori locul 3. Şi mai sînt destui care întreabă, aşa ca să se afle în treabă, ce am făcut? Le răspund, acum la toţi: Am adus în opt campionate, cinci medalii. Mai mult decît atît, în acest interval de timp, F. C. Argeş s-a făcut cunoscută în arena fotbalului european, iar Piteştiul a intrat în circuitul oraşelor-gazdă ale marelui fotbal, primind vizita unor echipe ca Real Madrid, Valencia, Nottingham, A.E.K., Panatinaikos, ca să le menţionez doar pe cîteva dintre cele mai importante.

— Cum ţi se pare, acum, după zece ani, drumul parcurs în meseria de antrenor?

— Greu, e puţin zis. Pentru că în fotbalul nostru, peste tot aproape, ai de-a face cu foarte mulţi care se pricep la vorbe şi mai deloc la fapte. Pentru că te loveşti deseori de alţii, din afara fotbalului, care scriu împotriva lui, creînd şi întreţinînd conflicte, făcînd pe atotştiutorii şi dînd sentinţe care contrazic spiritul de dreptate şi realitatea.

— Ce crezi că ai mai mulţi: amici sau inamici?

— Nimeni nu-i ştie, în fotbal, cu precizie, pe cei dintr-o categorie sau din cealaltă. Mie personal îmi place să cred că am mai mulţi amici. Pentru că aşa îi consider, în primul rînd, pe jucătorii cu care am lucrat şi împreună cu care am alcătuit o familie al cărui „pater familias“ m-am considerat eu. Tot în categoria amicilor i-am inclus şi pe cei care mi-au arătat încredere, care m-au susţinut în momentele de impas. Şi uneori am simţit că am de partea mea întreg judeţul Argeş. Şi ar mai fi un grup aparte de oameni cărora le-am rezervat un loc anume în sufletul meu. Din el fac parte antrenorii prin mîna cărora am trecut şi de la care am căutat să „fur“ cîte ceva. Ei sînt: Rudy Wetzer, care m-a învăţat să iubesc fotbalul; Steinbach, care m-a făcut fotbalist; Augustin Botescu, de la care am învăţat că fotbalul este o treabă mai serioasă decît lasă impresia; Ştefan Vasile, de la care am învăţat să muncesc.

La capitolul „inamici", deşi cuvîntul îmi displace numai cînd îl aud, mă voi limita la un exemplu trăit la sfîrşitul unui meci susţinut, la Piteşti, cu Steagul roşu Braşov, la 13 mai 1973. O parte din public m-a huiduit la ieşirea din teren pentru că nu am reuşit decît un rezultat egal, pentru că am pierdut un punct acasă. Cu două etape în urmă, la Ploieşti, învinsesem pe Petrolul. Asta însă se uitase repede. Poate că celor care mă huiduiau le-ar fi convenit să pierdem la Ploieşti şi să cîştigăm acasă, deşi am fi avut, una pesta alta, un punct mai puţin. Acest gen de suporteri care gîndesc astfel sînt adevăraţii inamici nu numai ai antrenorilor şi jucătorilor, ci ai fotbalului în general.

— Cînd cineva spune azi Florin Halagian, spune aproape imediat F.C. Argeş. Şi invers. Este un semn evident că asocierea dintre cele două nume are un temei care presupune ceva mai mult decît nişte obligaţii, sub semnătură, pe un contract. Te-ai gîndit că ar putea interveni, la un moment dat, şi despărţirea, indiferent din vina cui şi de care din părţi generată?

— Sincer să fiu, deşi se ştie că viaţa noastră, a antrenorilor, atîrnă de multe ori de un gol ratat sau primit sau chiar de un simplu... şut, ideea despărţirii de F.C. Argeş nu m-a preocupat în ultimul timp. Nici chiar atunci cînd am fost în situaţia de a fi tentat. Aşa cum s-a întîmplat în decembrie 1980, cînd m-au chemat la Steaua şi mi s-a propus să preiau conducerea tehnică a echipei. N-aş zice că nu m-am şimţit flatat de o asemenea propunere. Dar, în răspunsul dat, am arătat că nu vreau să-mi părăsesc propria echipă la mijlocul drumului. Să termin campionatul început şi, după aceea, vom vedea. În schimb, clubul F.C. Argeş intrase în tratative, în vara anului 1980, în timp ce eu eram plecat din ţară, la Campionatul european din Italia, cu diferiţi alţi antrenori, care să vină în locul meu. S-au gîndit, probabil, oamenii că n-aş mai vrea să reînnoiesc contractul, care expira la 1 iulie 1980. Sau, cine ştie, se săturaseră de rezultate bune. S-o zice despre mine că sînt repezit, că uneori îmi pierd cumpătul la marginea terenului, în timpul jocului sau după joc, dar toată lumea ştie că îmi iubesc foarte mult profesia şi că sînt cinstit faţă de fotbal. Numai aşa am reuşit ceea ce am

reușit. Iar părul complet alb la 42 de ani ar putea să însemne o mică parte din tributul, greu de evaluat, pe care l-am dat, în numai zece ani de antrenorat, fotbalului.

Încă o medalie, a șasea

...În ziua confesiunilor cu Florin Halagian, s-a întîmplat să fie între două meciuri oficiale, ambele cu Universitatea Craiova. Duminică, în campionat, F. C. Argeș pierduse, pe teren propriu, cu 0—1, după un joc în care dominase „de la cap la cap" și nimeni nu ar fi rămas surprins dacă piteștenii ar fi cîștigat la scor. Florin Halagian era supărat pe arbitrul Nicolae Rainea, despre care spunea că n-o să-l ierte niciodată pentru că, după felul în care a condus partida, s-a jucat cu soarta unor oameni nevinovați. În miercurea care a urmat, la numai patru zile interval, F.C. Argeș s-a întîlnit din nou cu Universitatea Craiova, în „sferturile" Cupei României, pe teren neutru, la Rm. Vîlcea. Și a pierdut pentru a doua oară, în fața aceluiași adversar, doar trei minute pînă în finalul meciului despărțindu-l de o meritată calificare în semifinalele competiției. Pe drum, în autocarul care ne ducea de la Rm. Vîlcea la Pitești, Florin Halagian nu mai era supărat. Era trist. Neșansa, o serie de greșeli copilărești în apărare, cîteva gesturi lipsite de decență ale unor jucători din echipa adversă, printre care Tilihoi, Beldeanu, Cămătaru și Crișan, îl făcuseră să sufere mai mult decît rezultatul în sine.

Gîndeam atunci, privindu-l pe Florin Halagian: ni se pare uneori că pîinea antrenorilor este dulce. De cele mai multe ori însă ea este acră și tare.

...Înfrîngerile din cele două jocuri cu Universitatea Craiova n-au zdruncinat însă moralul echipei piteștene și cu atît mai puțin pe acela al lui Florin Halagian. În etapele care au urmat, F.C. Argeș a cîștigat la Iași împingînd spre poarta de jos a clasamentului pe Politehnica; a mai cîștigat apoi, la Cluj-Napoca, în fața Universității, aruncînd o umbră de tristețe peste întregul oraș de la poalele Feleacului; n-a mai pierdut după aceea nici un meci pe teren propriu și adunînd

punct cu punct, ca o albină sîrguincioasă, a terminat întrecerea celor mai bune 18 divizionare ale țării, din nou, pe locul III, cucerind o nouă medalie, de bronz, a șasea în nouă ani! Și n-a lipsit mult ca „bronzul" să se transforme, aproape de „linia de sosire", în argint! Dar, și-așa, performanța realizată cu o echipă recondiționată a însemnat o mare reușită profesională a unui antrenor, criticat, uneori, pentru neastîmpărul său din teren, în timpul jocului și chiar pentru limbaj violent, dar întotdeauna apreciat pentru capacitatea profesională, pentru arta cu care a știut să conducă, spre vîrful piramidei competiționale, formații construite și reconstruite de el.

Da șase ori pe podium în nouă ani! Iată un bilanț de excepție, ca și cel căruia îi aparține — Florin Halagian. Un nume intrat în galeria marilor antrenori români.

— Florin Halagian, spune-mi, te rog, ești mulțumit de reușitele profesionale de pînă acum?

— Aș putea zice „da", cu gîndul la F.C Argeș și chiar la perspectiva unui loc fruntaș cu noua mea echipă, F.C. Olt. Dar ce antrenor s-ar putea considera cu adevărat realizat, fără o mare performanță obținută cu un „11" tricolor? Eu am ratat odată un astfel de prilej, cu olimpicii, în 1979. A doua oară, dacă mi se va mai oferi prilejul, sper să mă achit și de datoria din urmă. Numai așa aș putea spune vreodată: „Iată-mi visul vieții împlinit!"

NEÎNDUPLECAT ADVERSAR AL „JUMĂTĂȚILOR DE MĂSURĂ“

Ca mai toate personalitățile fotbalului, Traian Ionescu este un antrenor controversat. Cei care l-au cunoscut îndeaproape și l-au judecat obiectiv au admirat la el sîrguința și tenacitatea, ordinea și spiritul organizatoric, exigența pînă la severitate, neacceptarea compromisului, chiar cu riscul de a nu evita conflictele și adversitatea, darul de a nu se mulțumi cu puțin, priceperea în făurirea de valori sportive și în construirea de echipe, pasiunea sa stabilă pentru munca în perspectivă, pentru „schimbul de mîine". Contestatorii lui Traian Ionescu, din fericire, nu numai pentru el, puțini la număr, au fost, de regulă, aceia care l-au pizmuit pentru realizările sale. Pîndindu-l, nu o dată, după colț sau din umbră ca să-l atace pentru a-l opri din drum sau măcar pentru a-l face să nu simtă, cît ar fi meritat, satisfacția succesului, cei mai mulți dintre aceștia spuneau adeseori, chiar și fără să-i întrebe cineva: „e greu de lucrat cu Traian Ionescu, pentru că este un tip dificil". Tot ce se poate. Dar să nu se uite că Traian Ionescu a fost întotdeauna un tip dificil pentru adepții inerției și pentru clevetitori. Cu ei, este adevărat, nu s-a înțeles. Pentru că a vrut, în schimb, să slujească fotbalul cu tot ce avea în el mai bun timp de aproape trei decenii, ca antrenor, ca pedagog, profesiune pentru care simțea că are vocație și pe care nu a păcălit-o niciodată. Cum a început istoria acestor trei

decenii, de zbucium, de căutări, de împliniri pe căile pline de obstacole ale marii performanțe?

...In conflict cu metodiștii

— Eram la C.C.A. în 1950, toamna, cînd a venit la club Voinescu. El urma să-mi ia locul în poartă, să devină, în locul meu, titular. Și cum nu mi-a plăcut niciodată să fiu al doilea, am renunțat să fac parte din lotul echipei și am plecat la Casa Armatei Cîmpulung Moldovenesc. Aici eu eram titularul tricoului cu nr. 1, ceea ce m-a ajutat să-mi recuceresc și postul în echipa națională. Nu pentru mult timp însă. În 1953 m-am retras de bună voie, lăsînd locul unor jucători mai tineri, lui Toma și Birtașu. Am pus bocancii de jucător în cui și am îmbrăcat treningul de antrenor. Prima mea echipă : Casa Armatei Craiova, unde am lucrat numai cîteva luni, pentru că în toamna lui 1953 echipele militare s-au desființat și, la solicitarea conducerii U.C.F.S., am trecut să lucrez în cadrul federației, la lotul de juniori. Saltul era, într-adevăr, cam mare, dar aveam o oarecare experiență, prinsesem cîte ceva din tainele meseriei, lucrînd cu Francisc Ronnay și învățînd multe lucruri utile de la el. Sigur că problemele juniorilor aveau un alt specific decît acela al seniorilor. De la început însă m-am gîndit la cîteva lucruri esențiale și am ajuns la concluzia că trei sînt problemele de bază cărora trebuie să le dau răspunsul potrivit : profilul jucătorului în perspectiva echipei naționale ; criteriile de selecție ; conținutul instruirii la juniori și copii. Pe atunci nu existau centre de fotbal. Depistarea se realiza cu mare dificultate, pregătirea tinerilor jucători avea un caracter întîmplător. Un mare rol au jucat, în acea vreme, taberele de juniori. Așa, de pildă, din tabăra de la Bistrița ,din selecția făcută de N. Gorgorin, N. Petrescu și Șt. Covaci, a rezultat o bună promoție de tineri fotbaliști, printre aceștia numărîndu-se Ene II, Bodo, Maior, Copil, Stancu, Ghibea, Tîlvescu, Virgil Florea, care în 1954 au asigurat osatura „naționalei“ de juniori a țării. Cu ei am cunoscut și prima mare satisfacție a profesiunii de antrenor, învingînd, la Buda-

pesta, selecționata de juniori a Ungariei cu 1—0. Îmi amintesc că înaintea acestui joc, unul dintre vicepreședinții de atunci ai U.C.F.S., Marcel Vlaicu, s-a amestecat în alcătuirea formației. Prost obicei. Eu am tăcut, am zis ca el, ca să nu mă cert, și am făcut ca mine, schimbînd echipa chiar înainte de a intra pe teren. Am pus adică pe cine trebuia să joace, după valoare și formă. Și am cîștigat. Norocul meu, altfel cine știe... Dar și-așa n-am rezistat prea mult la federație, pentru că intrasem în conflict, de muncă bineînțeles, cu metodiștii U.C.F.S. În problema orientării pregătirii la juniori. Ei, adică metodiștii, pledau pentru forță, pentru rezultate imediate, pentru performanță la acest nivel. Eu eram pentru învățarea jocului, acordam prioritate în instruire tehnicii și tacticii, cultivam ideea formării jucătorului în timp, pentru o reală longevitate sportivă a acestuia. Împotriva adevărului, au cîștigat, din nefericire, metodiștii. Și cum eu nu m-am lăsat convins de niște principii nefirești dezvoltării fotbalului, pe care dealtfel viitorul chiar imediat le-a infirmat, am plecat.

Petrolul — o experiență reușită

...Am plecat, în 1955, la Petrolul. De fapt, reveneam la fosta mea echipă de club, Juventus, care între timp adoptase alt nume și se mutase în alt oraș, la Ploiești. Cînd am venit aici nu era nimic. Organizare, zero, bază materială... deloc. În schimb, am găsit foarte multă înțelegere și oameni de ispravă hotărîți să facă ceva bun. Printre ei, Gheorghe Urich, pe atunci director general adjunct la Întreprinderea petrolieră, Carol Maior, un tehnician de mare valoare, fost jucător la Juventus, activist la comitetul regional de partid. Ei m-au întrebat : „Ce vreau să fac cu centrul de juniori, cît costă ? Ce se poate realiza ?“ Eu voiam să formăm juniori de Divizia A, din grădina proprie. Pentru că Petrolul era o echipă de navetiști, care locuiau la București și jucau la Ploiești și pentru care se cheltuia o groază de bani cu abonamentele de tren și timp cu deplasarea pentru antrenamente și meciuri. Mă întreb și azi, ce m-a atras ca să înființez și să lucrez la centrul de fotbal

al Petrolului? În primul rînd, faptul că era, în fond, vorba de fosta mea echipă; în al doilea rînd, pasiunea ce o aveam pentru creşterea de cadre. Mai mult decît atît, aş spune că iubeam foarte mult copiii. Aveam obligaţia morală să fac şi eu, la rîndul meu, ceea ce făcuseră poate şi alţii pentru mine, cînd eram mic, cînd am avut nevoie să învăţ, să fiu ajutat. Am fost întrebat atunci: cît costă treaba asta? Am răspuns: 150 000 de lei pe an şi dau un jucător de valoare. Nu e rentabil, a fost replica conducerii locale. Am cerut încă un răgaz de trei luni ca să mai analizez şi să mai reflectez. În acest timp am răscolit prin regiune, am lucrat cu înverşunare în antrenament. După trei luni de muncă am zis din nou: pentru o cheltuială de 150 000 de lei anual vă dau trei jucători. Aşa e bine mi s-a răspuns. Şi au acceptat să lucrăm împreună. Astăzi îmi vine şi mie să-i întreb mereu pe antrenorii de la centrele de juniori şi copii: „ce faceţi pentru 150 000 de lei salarii? E prea puţin un jucător, care cîteodată apare şi singur. Şi mai ales dacă e de Divizia B, înseamnă că aţi luat banii degeaba".

La Petrolul, ca şi la Juventus, era o plăcere să lucrezi. În jurul echipei se crease o adevărată familie, cu relaţii colegiale, în cel mai bun sens al cuvîntului. Nu era obiceiul să se pescuiască greşelile oamenilor şi nici acela al denigrării lor. Insuccesele, atunci cînd apăreau, nu erau transformate în drame, ci constituiau prilej de analize lucide, obiective şi calme. La succese nimeni nu-şi pierdea capul şi nu se practica sistemul ca meritul să şi-l asume unul sau cîţiva. Aş zice că în „perioada Petrolul" am avut şi şansa — cum mai aminteam — să lucrez cu oameni de mare valoare: Gheorghe Urich, Carol Maior, Ilie Oană.

La Petrolul am stat doi ani, timp în care campionatul a constituit un mijloc de pregătire şi continuă verificare. Jucătorii erau cu toţii încadraţi în producţie, aveau asigurată masa la cantină şi o cameră cu 15 paturi, unde dormeau. Era un fel de internat. Regimului acesta mă supuneam şi eu. Excepţie făceau doar Mircea Dridea şi Costică Tabarcea, amîndoi studenţi la Bucureşti, cu care lucram, pe terenul C.C.A. din bd. Ilie Pintilie, în

două antrenamente în Capitală, la alte trei plus jocul, fiind rîndul lor să vină la echipă, la Ploieşti. După un timp, am scos echipa din campionat, pentru că Augustin Botescu şi Constantin Teaşcă urmăreau să-mi ia jucătorii la „Casa Scînteii", pe atunci un fel de pepinieră a naţionalei de juniori. Şi timp de 7 luni, în care eram şi suspendat de federaţie, am urmat un ciclu, aş zice cu totul original, de pregătire: miercuri şi joi, meciuri cu echipe de Divizia A şi B, iar duminică antrenament. În pregătire căutam să împing efortul numai în raport de posibilităţile fiecăruia, fără să le influenţez cu nimic dezvoltarea biologică. Sistemul de instruire era asemănător aceluia de Divizia A, dar durata şi intensitatea pregătirii erau adaptate la vîrsta medie a echipei. O mare atenţie am acordat copiilor în perioada de pubertate. Permanent alături de ei, devenisem, pe lîngă antrenor, confident şi părinte al tinerilor fotbalişti. Luptam, prin toate mijloacele, ca nici un copil să nu înregistreze fenomene de stagnare în dezvoltare. În acelaşi timp aveam grijă ca această dezvoltare să aibă un caracter nefortat, opunîndu-mă ideii şi grabei unora de a scoate o producţie timpurie, de seră, cu jucători necopţi pentru performanţă. În campionatul anului 1956, în care venise timpul să culegem şi primele roade ale muncii noastre, deşi eram mari favoriţi într-o competiţie în care, practic, ne-am plimbat, am pierdut titlul de campioni, în mod surprinzător şi nedrept, învinşi fiind în finala cu Universitatea Cluj, în care arbitrul D. Schulder ni l-a eliminat pe M. Dridea din teren şi a mai dictat şi un penalty împotriva noastră. Aşa, ca să fie!

La sfîrşitul anului 1956, cînd am plecat de la Petrolul, lăsasem nu trei jucători, aşa cum mă angajasem iniţial, ci şapte, toţi de Divizia A, patru dintre ei, ceva mai tîrziu şi componenţi ai loturilor naţionale: Mircea Dridea I, Virgil Dridea II, Sfetcu, Enăchescu, Florea, Tabarcea, George Marin, cărora li s-a adăugat Sandu Badea, adus din tabăra naţională de juniori. Din acest nucleu de performanţă s-a născut o mare echipă Petrolul, care a cîştigat, în următorii ani, trei campionate şi o ediţie a Cupei României.

Dinamo — o mare simfonie.. neterminată

...Către sfîrşitul anului 1959, într-o după-amiază de noiembrie l-am întîlnit, cu totul întîmplător, pe Traian Ionescu la baza de antrenament C.C.A. din bulevardul Ilie Pintilie. Îl ştiam, de cînd plecase de la Ploieşti, antrenor federal, conducătorul tehnic al echipei naţionale de juniori. Reuşita „experienţei Petrolul" îl impusese, firesc, la cîrma destinelor celui mai tînăr eşalon al fotbalului românesc. Mi-a spus atunci : „Ştii că trec antrenor principal la Dinamo?" Pentru că n-aveam de unde să ştiu, am tăcut. „Ce zici de chestia asta?", m-a întrebat din nou. Acum aveam ce să-i răspund şi, la modul foarte sincer, i-am spus cam aşa : „Cred că faci un lucru bun. Era şi timpul să ataci performanţa şi ceva mai sus. Dar, de unde pînă unde, ai ajuns la Dinamo?". „Păi, destul de simplu. Dinamo căuta antrenor şi în urma unei discuţii la nivelul conducerii superioare a clubului şi federaţiei, s-a ajuns la concluzia că eu aş fi soluţia cea mai nimerită a momentului. De fapt, ştiam de discuţia asta încă din vară. Atunci nu se luase nici o hotărîre, mă lăsaseră să mă mai gîndesc. În turul campionatului am urmărit cu multă atenţie echipa, i-am evaluat potenţialul şi mi-am spus că dacă e s-o iau, trebuie început totul de la capăt. Altfel nu merge. Şi sînt hotărît să o iau de la capăt, să fac o echipă nouă. Un alt Dinamo decît cel care a fost pînă acum".

— Şi chiar aşa ai şi făcut.

— Da. Dar cît de greu a fost, ce dificultăţi mari am întîmpinat, cu cîte ecuaţii, pline de necunoscute, nu m-am confruntat ! Primul lucru pe care l-am întreprins, atunci în iarna lui 1960, după ce luasem, la 25 noiembrie, echipa în primire, a fost testarea jucătorilor. Voiam să ştiu cu precizie cine vrea să facă performanţă, ce disponibilităţi fizice şi psihice are fiecare, precum şi posibilităţile însuşirii de lucruri noi. I-am dus pe toţi jucătorii la Centrul de explorări funcţionale a capacităţii de muncă şi în urma datelor obţinute, completate cu observaţiile mele personale, am trecut la prima operaţiune de triere. Am scos din lot o serie de fotbalişti, încă în plină activitate, a căror „concediere" părea, la prima vedere, cel puţin un lucru exagerat : Cosma, Szakaci I, Szakaci II, Szőke, Că-

linoiu, G. Dragomir, Cădariu, Buközssi, Köszegi, Ene I, Semenescu. În cea de-a doua tranșă, ceva mai tîrziu, au urmat : V. Anghel, Eftimie, David, Harșani, Selimesi, Țîrcovnicu, Uțu și Vasile Alexandru. În locul lor am adus jucători tineri, talentați, dornici de afirmare, unii dintre ei chiar de la echipe de categorii inferioare. Schimbul de generații și transferul de valori s-a făcut, evident, în timp, efectivul dinamovist fiind completat cu : Ivan, Ștefan, Stoenescu, Pîrcălab, Varga, Ene II, Frățilă, Emil Petru, Haidu, Dumitrache și, ceva mai tîrziu, Dinu, Lucescu, N. Naghi, Grozea. Din lotul atît de eterogen pe care l-am găsit în iarna anului 1960, am reușit să realizez, treptat, un colectiv bine închegat, moral în primul rînd, din care s-a născut noul Dinamo, echipă care va domina fotbalul nostru multă vreme prin profilul său fotbalistic complex, prin marea sa competitivitate pe plan intern, exprimată în cele patru titluri de campioană a țării cîștigate consecutiv — 1962, 1963, 1964 și 1965, printr-o tot mai pronunțată competitivitate pe arena internațională, prin aportul adus la constituirea loturilor naționale și reprezentarea fotbalului nostru peste hotare. Ca să ajungem aici, drumul parcurs a fost nespus de greu. Pentru că noul Dinamo nu trebuia să însemne doar niște simple schimbări de nume și o luptă oarbă pentru rezultate. Echipa avea nevoie de o idee de joc modernă, de o ținută sportivă superioară, de o atmosferă proprice performanței, în jurul ei. Astea nu s-au făcut așa bătînd din palme și nici fără obstrucții sau fără, inerente, mici erori. Îmi amintesc ce luptă grea am dus pentru a apropia echipa de marele public. Lumea ne huiduia de cum intram în teren și o ținea așa cam tot meciul. Și în București, și în provincie. Ne huiduia pentru că luam jucători din alte părți sau pentru că, pur și simplu, nu le plăcea de noi. Ideea transferului de simpatie, de la public către noi, m-a obsedat chiar de la începutul venirii mele la clubul din șoseaua Ștefan cel Mare. Și ca să trec de la idee la fapte, am apelat la o serie de oameni cu multă experiență în fotbal, unii din ei chiar dintre foștii conducători ai Juventusului rugîndu-i să asiste la cîteva dintre antrenamentele și meciurile echipei, după care am organizat o mică discuție pentru a le asculta părerile. Concluzia lor a fost că în echipa Dinamo sînt o serie de jucători rudimentari, ca

tehnică, și duri și că în locul lor ar fi necesar să fie aduși alții cu o tehnică mai rafinată, cu un joc și eficace și spectaculos. Așa au apărut, pe parcursul „schimbării la față" dinamoviste, Pîrcălab de la U.T.A., Frățilă de la Sirena, Petru Emil de la Universitatea Cluj, Dumitrache de la T.M.B., Mircea Lucescu de la Știința București. Pe Dumitrache l-am descoperit oarecum întîmplător, trecînd pe strada Viitor, unde am văzut un grup de copii jucîndu-se. M-am oprit lîngă ei și am întrebat pe cineva, care părea că-i cunoaște bine pe toți : „cine-i blondul ?". „Dumitrache îl cheamă", a venit răspunsul. Am aflat apoi unde stă, cine și ce sînt părinții. Am mai aflat că a fost la o selecție la Rapid, ajungînd pînă la urmă la T.M.B. De aici l-am luat la 15 ani discutînd în prealabil și cu el și cu părinții lui și cu conducerea asociației. Și cu cel care-i fusese pînă atunci un priceput îndrumător, Papalică-Macri. Cam tot așa l-am descoperit și pe Dinu, care nu avea decît 13 ani cînd l-am văzut jucînd prima oară, în spatele stadionului din Tîrgoviște. M-am interesat cine este, l-am trecut în evidență și la 16 ani l-am transferat. Cu astfel de jucători am reușit treptat să transform Dinamo, dintr-o echipă de luptă, hulită de spectatori, într-una de spectacol și iubită de public, de toți oamenii de fotbal. Așa am construit o echipă mare în adevăratul înțeles al cuvîntului, o echipă în care apărarea acționa pe scheme, iar atacul pe creație și fantezie, o echipă care, prin jocul său, reușea să stăpînească tribunele.

Și totuși, Dinamo a rămas o simfonie neterminată. De ce ? Mai trebuia schimbat și profilul apărării, unde predomina încă jocul în forță. Aici era necesar să apară și elemente de creație, care să-și aducă o mai mare contribuție la construcția jocului și la sporirea eficacității. Trebuiau, deci, căutați și aduși jucători. Trebuia umblat după ei, nu așteptat să vină singuri. Eu încercam să am relații în toată țara, aveam oameni care mă țineau la curent cu tot ce apărea nou și valoros în marea grădină a fotbalului nostru, dădeam chiar bani din buzunarul meu pentru asta. Pe de altă parte însă, conducerea clubului se opunea acțiunii de continuă întinerire a echipei, punînd pe seama acesteia unele nereușite competiționale. De fapt, am întîmpinat opoziție în ceea ce privește transformarea lotului de jucători chiar din primii ani ai venirii mele la

Dinamo. Așa se explică plecările temporare din club, în 1961 și apoi în 1964, acestea fiind determinate de deteriorarea relațiilor cu unii conducători, care mă obstrucționau în activitatea de construire a unei noi echipe și care, în repetate rînduri, căutau să mă îngenuncheze, amenințîndu-mă și cu eliberarea din funcție. În acest timp, aveam și așa-ziși colegi care, pîndind după colț, așteptau să-mi ia locul. De fiecare dată cînd reveneam la echipă aveam același singur gînd, să duc pînă la capăt munca începută în iarna lui 1960. Să fac o mare echipă Dinamo. Cu un lot foarte valoros, cu rezultate de prestigiu, cu un joc eficace și spectaculos. Și de fiecare dată mai adăugam cîte ceva la edificiul dinamovist care se înălța nu fără sacrificii mari, dar văzînd cu ochii. Din păcate însă, la un moment dat n-am mai rezistat disputei cu conducerea, m-am ambiționat, am lăsat totul baltă și am plecat. Asta s-a întîmplat în 1968, după aproape un deceniu de muncă. Așa a rămas Dinamo o simfonie neterminată. Și azi, cînd mă gîndesc la asta, sincer să fiu, îmi pare rău și spun că am greșit întrerupînd o muncă care, de fapt, era a mea și pe care eu trebuia să o duc pînă la capăt. Sigur, atunci, în 1968, gîndeam cu totul altfel. Anii care au trecut, experiența acumulată între timp m-au ajutat să înțeleg mai bine adevăratul sens al lucrurilor, să pătrund mai adînc în rosturile vieții. Convingerea mea este că dacă, atunci în 1968, n-aș fi plecat, Dinamo ar fi putut deveni cu adevărat o mare....simfonie. O simfonie terminată.

...Și totuși, chiar și în aceste condiții, Dinamo, echipa construită cu migală de Traian Ionescu, va deveni treptat o forță și un nume respectat și dincolo de hotarele țării. Mai mult decît atît chiar, Dinamo va fi, ceva mai tîrziu, echipa care, cumulînd valori și cultivîndu-le în spiritul marii performanțe, va constitui nucleul în jurul căruia Angelo Niculescu va construi, cu răbdare și iscusință profesională, cea mai bună reprezentativă din istoria fotbalului nostru, participantă în turneul final al campionatului mondial din Mexic-1970 și considerată, atunci, în rîndul celor mai bune zece echipe naționale din lume. Este, dacă vrem să respectăm adevărul faptic, o recunoaștere a meritelor antrenorului Traian Ionescu. Este, rămînînd tot în sfera noțiunilor de muzică, un final frumos al „simfoniei

dinamoviste“, pe care creatorul ei, Traian Ionescu, a avut ocazia să-l admire, nu de la pupitrul dirijorului, ci din fotoliul de orchestră, ca spectator. Pentru că Traian Ionescu s-a bucurat sincer de succesele „mexicanilor“ noștri, mulți ai lui, chiar și dacă unii, cu sau fără intenție, au uitat că, pe undeva, în aceste succese se ascunde o parte din truda sa. O parte din viața sa.

Fără compromisuri, fără jumătăți de măsură

— „Deceniului Dinamo“ i-a urmat un scurt „intermezzo“ profesional în... Turcia.

— Da. A fost o experiență utilă, dar și un examen în meserie trecut cu succes. În Turcia am stat un an și jumătate, lucrînd ca antrenor la Fenerbahce, urmîndu-i la conducerea tehnică antrenorului ungur Molnar, căruia nu i se mai prelungise contractul. Echipa, cînd am luat-o în primire, era pe ultimele locuri în clasament. Deși activam într-o țară străină cu un sistem social diferit de al nostru, am folosit metode de lucru proprii sistemului nostru socialist și în primul rînd, munca de la om la om. Chiar de la începutul venirii mele la clubul din Istanbul am luptat să creez un lot omogen, din care am alcătuit o formație de bază pe ai cărei componenți i-am obligat să dea fotbalului și performanței tot ceea ce erau ei în stare. I-am întrebat apoi și pe conducători ce vor să realizeze. Mi-au răspuns fără nici o rezervă : „Titlul de campioni pe care nu l-am mai luat demult“. Era clar, deci, că la Fenerbahce n-avea ce căuta fotbalul cu floricele, că toată lumea voia rezultate. Pentru asta am conceput un anumit plan tactic și un anumit sistem de antrenament. I-am obligat pe jucători să se supună atît disciplinei de joc, cît și aceleia din viața de toate zilele. Și am reușit ceea ce ne-am propus. Dar de o manieră categorică, terminînd campionatul pe primul loc, la o diferență de 7 puncte de cea de-a doua echipă clasată, primind în 30 de etape doar 6 goluri, dintre care trei autogoluri ! O asemenea performanță a creat în jurul și în sînul echipei o stare de mare fericire. Eu însumi eram foarte mulțumit de ceea ce realizasem și am simțit răsplata multor dovezi de stimă și respect din partea con-

ducerii clubului Fenerbahce și a orașului Istanbul. Aș mai adăuga și faptul că, după acest succes, în vara anului 1970, am mai primit oferte din partea clubului Real Madrid și de la o altă echipă spaniolă de prima ligă, din Las Palmas. Neputînd să le dau curs și nemaivoind să prelungesc contractul cu Fenerbahce, am revenit în țară. Și m-am întors acolo de unde plecasem, la... Dinamo. Era, de fapt și de drept, echipa mea. Pe cei mai mulți dintre jucătorii ei îi adusesem eu, crescuseră și se formaseră sub ochii mei, trecuseră prin mîna mea. Eram așteptat, în același timp, de club și de instituția pe care aceasta o reprezenta. Așa că atunci cînd, revenind în țară, s-a pus problema să dau răspuns la o ofertă făcută de clubul Steaua, eu am optat pentru Dinamo, față de care mă simțeam obligat moral, față de care mă angajasem ca, după înapoierea din Turcia, să continui munca tot în cadrul clubului din șoseaua Ștefan cel Mare. Aveam intenția și dorința cea mai sinceră ca — după „experimentul Fenerbahce“ și după frumoasa comportare a „naționalei“ noastre la Campionatul mondial din Mexic — să încerc să termin „simfonia dinamovistă“, în noile condiții de reală emancipare a fotbalului românesc. Și am lucrat cu această convingere un an, la capătul căruia, cîștigînd o nouă ediție de campionat și ratînd cu puțin cîștigarea Cupei României, credeam că am să reușesc. Credeam numai. Dar n-am reușit ce-mi propusesem pentru că, din nou, conducerea clubului s-a amestecat peste mine în problema jucătorilor și relațiile dintre mine, ca antrenor, ca tehnician, și conducători s-au alterat, fără șanse de a se mai putea face ceva, practic, pentru îmbunătățirea lor. Drept urmare a trebuit să mă retrag. N-am plecat imediat din club, așa cum mai făcusem în celelalte trei împrejurări anterioare, ci am trecut să lucrez la juniori, încă un an, pînă la... pensie. Nu de vîrstă, pentru că de-abia împlinisem 50 de ani. În vara lui 1972 m-am despărțit pentru a patra oară, de astă dată definitiv, de Dinamo. Mi-a venit greu, dar n-am avut încotro. Nu mi-au plăcut niciodată compromisurile și nici jumătățile de măsură. Unii vedeau în asta un fel de ciudățenie, alții mă considerau anacronic și așa se explică de ce toți cei care nu mă puteau convinge să renunț la niște principii,

care țineau de muncă și datoria față de profesie și nu de orgoliu, spuneau că este greu, chiar imposibil, de lucrat cu mine, cu Traian Ionescu.

...În vara anului 1972, așadar, Traian Ionescu a plecat de la Dinamo. De aici înainte traiectoria sa profesională se întrerupe pentru un timp. Este perioada în care va dispare deliberat din circuitul performanței. Nu avea aerul unui înfrînt, dar îi lipsea parcă entuziasmul caracteristic lui, nu numai la început de drum. Regreta poate că plecase de la Dinamo, dar nici nu se gîndea să spună : „M-am pripit în hotărîrea mea, aș vrea să mă întorc". Nici Dinamo, la rîndul său, nu a schițat, formal măcar, un semn din care să rezulte că ar fi dorit ca Traian Ionescu să vină înapoi. Ireversibilitatea situației era o realitate crudă, greu suportată, cu toate că fusese dorită de ambele părți.

„Locul meu e pe gazon"

Un an, poate chiar mai mult, nu s-a mai auzit aproape nimic despre Traian Ionescu. Lumea începuse chiar să-l uite. Se vorbea despre el, cînd și cînd, numai la timpul trecut. Într-o zi totuși din luna februarie a anului 1973, colegul meu Ioan Chirilă i-a oferit șansa de a mai reveni în actualitate, invitîndu-l la un interviu în paginile revistei „Fotbal". Ca unul care nu mai era în cadrul organizat al fotbalului, Traian Ionescu a privit lucrurile de pe poziții neutre, cu un plus de obiectivitate. Și ca întotdeauna, problema căreia i-a dat atenția cea mai mare, despre care a vorbit cu pasiune și deplină convingere a fost aceea a schimbului de mîine. „Din păcate, spunea atunci Traian Ionescu, copiii noștri au din ce în ce mai puțin timp pentru fotbal. Pe vremea copilăriei mele se juca mai mult, ca timp, bineînțeles. Azi sînt mai mulți copii care joacă fotbal, dar, în schimb, orele de joc și terenurile sau locurile de joacă sînt mai puține. Asta explică de ce înainte aveam jucători mai buni, cu o preocupare constantă față de tehnica jocului, în timp ce azi avem o masă mai mare, dar cu o instruire superficială". Lucru perfect

adevărat. Situație care, cu anii, în loc să se îndrepte, s-a agravat.

Și iarăși, un timp, despre Traian Ionescu nu s-a mai auzit nimic. În toamna anului 1973 se vorbea că ar fi fost văzut la Sportul studențesc. Cum, cu ce prilej? Atunci nimeni, nici chiar Traian Ionescu nu a putut să dea un răspuns precis. Ceva mai tîrziu aveam să aflăm că a acceptat să lucreze, la început fără să fie retribuit, pentru a-l ajuta pe Gheorghe Ola după ce acesta preluase, de la Ion Motroc, funcția de antrenor principal al echipei. Prietenia veche și sinceră care îl lega de Gigi Ola l-a îndemnat să fie alături de acesta, aflat într-un moment de mare cumpănă după scoaterea sa din funcția de antrenor federal, responsabil cu pregătirea echipei olimpice. Cu Gigi Ola a lucrat aproape doi ani, stînd mai mult în penumbră, principala sa precupare fiind transferarea unor jucători valoroși. Așa au ajuns la Sportul studențesc : C. Moldoveanu și Cuperman, Cazan, Grigore și A. Munteanu și mai ales, talentatul Aurică Rădulescu, a cărui viață se va curma, brusc și nedrept, în vara anului 1979, într-un accident de tren, în R.F. Germania.

Cînd a plecat Gigi Ola de la Sportul studențesc, a plecat și Traian Ionescu. N-a mai stat nici un minut. A plecat și dintr-un sentiment de solidaritate profesională, dar și pentru că, practic, terminase ceea ce își propusese de făcut : completarea lotului de jucători. După care iar a dispărut un timp, pentru a apărea, în 1976, tot în „tandem“ cu Gigi Ola, la Olimpia Satu Mare. Voia să facă și aici ceva mai deosebit, contînd pe entuziasmul oamenilor și bunele condiții materiale ce i se ofereau pentru dezvoltarea fotbalului. A avut însă marele ghinion să fie victima unui accident de mașină, în care s-a ales cu trei leziuni la coloana vertebrală și cu o spitalizare de aproape trei luni. Cu echipa nu reușise să stea decît vreo zece zile ! Și totuși de la Satu Mare, în ciuda necazului pe care l-a avut de îndurat și a timpului destul de scurt cît a stat, a păstrat amintiri greu de uitat. Pentru că, în spital fiind, a avut ocazia să se convingă, prin zecile și sutele de telegrame și scrisori primite din diferite colțuri ale țării, de prețuirea de care se bucura din partea iubitorilor de fotbal.

„Mi-am dat seama, spunea atunci Traian Ionescu, că toate dovezile de simpatie exprimate, în scris sau verbal, le datoresc fotbalului, fidelității mele față de fotbal. Și am înțeles, poate mai bine ca oricînd, în acele momente grele, cînd mă luptam să evit infirmitatea și să uit suferința, că nu este drept să mai rămîn în afara fotbalului, că locul meu este pe gazon, în vîltoarea luptei sportive și a competiției".

Așa se explică de ce, incomplet restabilit, Traian Ionescu s-a reîntors pe gazon. S-a dus la Petroșani, unde era antrenor fostul său jucător de la Dinamo, Ene II, și unde mai jucau alți trei foști dinamoviști, Cavai, Stoichiță și mai ales Dumitrache, slăbiciunea lui dintotdeauna. Aici, în Valea Jiului, l-am întîlnit, în toamna anului 1977, cu ocazia unui meci de campionat cu Dinamo București. Jiul nu prea avea șanse la cîștig. Traian Ionescu știa asta, dar dorea foarte mult victoria. Era pentru el o chestiune de orgoliu. Echipa l-a înțeles și s-a bătut în teren, ca și cînd meciul ar fi avut un caracter decisiv. Pe banca de la marginea gazonului, Traian Ionescu s-a agitat tot timpul, a strigat la jucătorii săi pînă a răgușit, a sărit în sus de bucurie, împotriva obiceiului său, la fiecare gol înscris de Jiul, iar în final, cînd pe tabela de marcaj a rămas înscris rezultatul meciului de la Petroșani și un confrate madrilen a jenit, făcînd inutile lentilele ochelarilor. Cîteva zile mai tîrziu am însoțit pe Dinamo în Spania, unde urma să joace returul meciului din Cupa campionilor europeni, cu Atletico Madrid. Acolo cînd am ajuns, se știa rezultatul meciului de la Petroș.ani și un confrate madrilen a zis, nu știu cît în glumă cît în serios, că poate mai bine era dacă ar fi venit Jiul în locul lui Dinamo, pentru ca șansele de calificare ale românilor să fie mai mari. I-am spus asta lui Traian Ionescu, firește la înapoierea în țară. Mă așteptam să rîdă sau măcar să zîmbească cu un aer triumfător. Am scăpat însă din vedere că Dinamo era și echipa lui, chiar dacă, după cum zicea, rămăsese o simfonie neterminată. De aceea cred că spusele gazetarului spaniol i s-au părut nesărate și nici n-a rîs, nici n-a zîmbit cînd le-a auzit, ci a zis simplu : „mda" și a rămas, un timp, pe gînduri.

De la Petroșani, în vara anului 1978, Traian Ionescu a luat drumul Bacăului. L-au atras aici, după cum însuși mărturisea, tinerețea echipei și perspectiva unei colaborări fructuoase cu unul dintre cei mai buni conducători de club, prof. Corneliu Costinescu. Ne-am întîlnit de multe ori în cei doi ani cît a avut viză de flotant pentru Bacău și cît a fost moldovean de circumstanță. Discutam adeseori despre problemele fotbalului în general și cu precădere despre aceea a „schimbului de mîine". Era subiectul său preferat. „Practic, l-am întrebat odată, ce s-ar putea face pentru a reconsidera cu adevărat acest sector?" „Se știe, mi-a răspuns Traian Ionescu, că de la o vreme nu prea mai vine nimic de jos în sus, calitativ, bineînțeles. În schimb, plouă cu angajamente și promisiuni care se sting, cu regularitate aproape, în pragul confirmării și chiar mai curînd, din diferite motive (instruire slabă, mediu nociv, concesii nejustificate). Mai trebuie adăugat și faptul că în fotbalul nostru actual se operează cu aceleași mijloace de acum 40 de ani, deși copiii cresc și se dezvoltă în alte condiții sociale și materiale decît în urmă cu patru decenii. Cred că a venit timpul să punem punct, să tragem linie și să vedem cine lucrează bine, cine nu lucrează deloc. Și de ce? Să vedem, de asemenea, cine are și cine nu are condiții de lucru, bază materială, terenuri, echipament. În acest fel vor trebui analizate centru cu centru, unitate școlară cu unitate școlară, antrenor cu antrenor. O asemenea acțiune, care va permite evaluarea precisă a unei stări de fapt, va constitui și punctul de plecare pentru o activitate calitativ superioară".

Altă dată, tot la Bacău, era la sfîrșitul unui meci de campionat cu Olimpia Satu Mare. Sport club cîștigase cu 3—0. Vorbeam la telefon cu redacția, transmițînd cronica întîlnirii. Printre altele, precizam că unul din jucătorii băcăuani, Cărpuci a lovit fără minge un adversar și a primit pentru asta doar un cartonaș galben. Traian Ionescu, prezent împotriva obiceiului său la transmisia telefonică de după meci, m-a rugat să scot din cronică acuzația la adresa lui Cărpuci, pentru ca acesta să nu cadă cumva sub incidența unei sancțiuni disciplinare din

partea Comisiei de disciplină a F.R.F. L-am întrebat atunci pe Traian Ionescu dacă tot așa ar fi făcut în situația în care ar fi fost antrenorul echipei Olimpia, prejudiciată de actul de nesportivitate al lui Cărpuci. „Te rog să mă scuzi", a răspuns el, ridicîna mîinile în sus ca și jucătorul care recunoaște în fața arbitrului faultul comis. Și despre „cazul Cărpuci" n-a mai pomenit nimic în continuare, deși ar fi avut tot timpul să o facă în drumul pe care l-am parcurs, împreună, în aceeași zi, cu trenul, de la Bacău la București. În schimb, în săptămîna care a urmat, i-a tras un „perdaf" lui Cărpuci, chiar cu ocazia primului antrenament, în așa fel încît jucătorului băcăuan i-a pierit cheful să mai facă, cel puțin cît a stat Traian Ionescu la Bacău, acte de nesportivitate și durități care să-i poată atrage eliminarea din teren.

După 25 de ani...

Vara anului 1980. După exact un sfert de veac, Traian Ionescu a ajuns din nou la Petrolul. A revenit la Ploiești cu gîndul de a răscoli ogorul fotbalului prahovean și de a merge la izvoarele unui rezervor de cadre despre care s-a spus, în repetate rînduri, că a secat. A vrut să se convingă de ce Ploieștiul, oraș cu o bogată tradiție fotbalistică, nu mai are jucători de valoare și nici echipă în Divizia A. Și nu i-a trebuit prea mult timp să constate că din vechiul Petrolul nu mai rămăseseră decît firma și numele. Că o multitudine de cauze au făcut ca Ploieștiul să rămînă, de la o vreme, în coada performanței, cu șanse mici de a mai ajunge din nou acolo unde a mai fost cîndva. De aceea era necesar ca totul să fie luat de la capăt. Să se înceapă, cum s-ar zice, chiar cu... începutul. Ideea unor reforme și a unor măsuri radicale, luate de bună seamă în beneficiul Petrolului, n-a fost privită și primită cu simpatie în rîndul celorlalte cluburi și asociații din județ. Mai mult chiar, a existat o atitudine de frondă împotriva „noului Petrolul", în parte justificată prin aceea că ea exprima o reacție aproape firească a unor oameni de fotbal obiș-

nuiți cu inerția și cu puținul pe care îl asigură munca și ciștigul de azi pe miine. „Dacă știam ce mă așteaptă la Ploiești, mai bine mă lipseam", avea să spună Traian Ionescu la cîteva luni după ce se apucase de treabă, avîndu-i de partea sa și foarte aproape pe fostul președinte al clubului Petrolul din epoca sa de glorie, Gheorghe Urich, și pe ing. Mircea Dridea, juniorul său din anul 1956, ulterior internațional, maestru emerit al sportului, președintele Petrolului 1980.

„Temperamentul meu profesional, mărturisea Traian Ionescu cu prilejul unui interviu acordat ziarului „Sportul", nu s-a împăcat niciodată cu mediocritatea și cu lipsa de perspectivă. Nevoile performanței nu pot fi satisfăcute numai cu ajutorul instruirii. Este necesar ca sportivul însuși, prin calitățile sale native, prin comportamentul său, să te sprijine, este necesar ca fondul lui moral să fie în deplin acord cu ceea ce pretinde efortul pentru atingerea măiestriei sportive. La Ploiești și în județul Prahova am găsit însă mulți jucători dispuși nu să muncească pentru a promova în ierarhia performanței, ci mai degrabă tentați să migreze către categorii inferioare, unde cîștigul este egal — dacă nu chiar mai bun — iar efortul mai redus și obligațiile competiționale mai mici. Și cu astfel de oameni vrem și rezultate, vrem și calitate, vrem să reînviem faima unei echipe, care s-a impus cîndva prin valori autentice, ajunse la mare strălucire prin muncă, disciplină, seriozitate, dorință sinceră de afirmare?"

În toamna anului 1980, Traian Ionescu a organizat în Ploiești și pe teritoriul întregului județ Prahova o largă acțiune de depistare a elementelor capabile să pătrundă în aria performanței. A pus în funcție o adevărată rețea de forare pînă în cele mai adînci straturi fotbalistice, a angrenat în această activitate intensă antrenori de diverse categorii, arbitri de diferite vîrste, profesori de educație fizică, activiști retribuiți sau voluntari, simpli simpatizanți și iubitori ai fotbalului. În primăvara anului 1981, inventarierea fondului fotbalistic al județului a continuat și mai jos, la juniori și chiar copii. „Muncă foarte grea, spunea Traian Ionescu, dar

absolut necesară, dacă vrem să realizăm un lucru cu adevărat bun și de durată. Calea cea mai firească, mai corectă și mai sportivă a lucrurilor este să creștem jucători valoroși, să descoperim valorile ascunse. Să nu ne preocupe doar modificarea regulamentului de transferări, prin care unii speră să obțină doar cîștiguri cu munca altora. Să căutăm, deci, să căutăm și iar să căutăm! Pentru că cine caută, cu perseverență și pasiune, nu se poate să nu găsească."

Concomitent cu acțiunea aceasta de căutare neobosită, făcută și cu scopul de a dovedi că de fapt în județul Prahova nu este o criză de jucători, Traian Ionescu a construit, din mers, o altă echipă Petrolul, sperînd să poată ataca cu ea promovarea în prima divizie. Timpul relativ scurt nu i-a permis să realizeze o formație competitivă în adevăratul înțeles al cuvîntului. Pe de altă parte, concurența făcută de C.S. Tîrgoviște, resimțită mai ales în privința condițiilor de ordin material, i-a îngustat întîi și apoi i-a barat drumul către primul eșalon. Oricine a văzut însă, în primăvara anului 1981, Petrolul jucînd a spus, fără intenția de a face antrenorului și conducerii clubului un compliment de complezență, că ar fi meritat, cu prisosință, după calitatea jocului practicat, după valoarea lotului folosit, să revină pe prima scenă a fotbalului divizionar. Petrolul însă nu a promovat. Poate că refacerea din mers a echipei a costat-o pierderea unor timpi prețioși. Poate că echipa nu era încă suficient de coaptă pentru un salt de performanță decisiv. Poate că au mai fost și alte motive, de conjunctură competițională. Oricum, a existat un moment foarte favorabil în primăvara anului 1981, care, valorificat integral, ar fi readus Petrolul în rîndul primelor 18 echipe ale țării. Acest moment a fost în etapa a 23-a, în ziua de 24 mai. Petrolul juca cu Rapid la București, iar C.S. Tîrgoviște cu Poiana, la Cîmpina. Era nevoie ca Petrolul să cîștige, lucru posibil, și C.S. Tîrgoviște să piardă, situație de asemenea de întrevăzut ,mai ales că Poiana avea nevoie, pentru a nu retrograda, de două puncte, ca de aer. Acesta era calculul hîrtiei. Socoteala din tîrg...

Un „test de rezistență" între patru ochi

Cu cîteva zile înaintea acestui „moment psihologic" decisiv al întrecerii, l-am vizitat pe Traian Ionescu în tabăra de pregătire a echipei sale, situată într-o frumoasă clădire de lîngă stadionul clubului. De mult voiam să-l supun, un fel de a spune, unui „test de rezistență" pe teme profesionale și, în general, de fotbal. În final voiam să atac și problema „Petrolul", ceva mai delicată poate și prin marea ei actualitate. Traian Ionescu s-a dovedit, ca întotdeauna, o gazdă amabilă și a acceptat ,deși fusese cam luat prin surprindere, să intre în... joc.

— Spune-mi, te rog, un fost portar — nu vreau să fac nici o aluzie la persoanele de față — poate fi un bun antrenor sau un antrenor mai bun decît unul care a fost jucător de cîmp ?

— După mine, funcția în echipă și postul ca jucător nu au nimic comun cu profesia și cerințele profesiei de antrenor. Poți fi un antrenor foarte bun, fără să fi fost un jucător mare, sau fără să fi jucat pe un anumit post în echipă și poți fi un antrenor mediocru, deși ca jucător ai fost o mare vedetă. Exemple și pentru un caz și pentru celălalt sînt destule. Totul depinde de temperament, de calitățile pedagogice, de bagajul de cunoștințe, de disponibilitățile fizice și morale, de atitudinea față de muncă.

— Ai fost, o viață întreagă, un nemulțumit. Asta o știe toată lumea. Care-i explicația ?

— Este adevărat. Am fost permanent nemulțumit. Am vrut mereu mai mult și mai bine. M-a atras, m-a fascinat perfecțiunea. N-am suportat înfrîngerea sau am suportat-o foarte greu, deși am acceptat-o din punct de vedere sportiv. Chestie de mentalitate și, desigur, de temperament.

— Se vorbește de multă vreme despre activitatea de informare în context competițional. Ce rol are aceasta în marea performanță ?

— Hotărîtor. Un antrenor competitiv trebuie să știe despre adversarii cu care este în concurs totul. Să cunoască forța și mijloacele de acțiune ale conducerii respective, preocupările în perspectivă ale acesteia. Să știe cu precizie ce calități și ce defecte au jucătorii adverși, care este vîr-

sta și profesia fiecăruia dintre ei, activitatea desfășurată cotidian, preferințele și chiar pasiunile în viața de toate zilele. Datele despre adversar, despre potențialul său material, fizic și moral ajută pe antrenor în analizarea situației, înaintea unei competiții în ansamblu și înaintea fiecărei întîlniri din cadrul competiției, să ia cea mai corectă decizie și cele mai bune măsuri în privința ideii de joc și a planului tactic, care să poată asigura victoria.

Apropo de rolul informării în performanță. Cu regularitate în timpul unui campionat, după consumarea unei etape, Traian Ionescu suna în fiecare luni sau joi dimineața — după cum erau programate meciurile — la redacția ziarului „Sportul“ și cerea să vorbească cu cronicarul, care urmărise adversarul său din etapa viitoare. Nu se mulțumea doar cu ceea ce citea în ziar. Voia să știe mai mult. Mai ales despre starea de spirit. Atmosfera din cadrul echipei cu care urma să se înfrunte în etapa următoare. De cîteva ori m-a căutat și pe mine. Și o dată i-am spus tot ce l-a interesat din ceea ce, bineînțeles, cunoșteam. Cînd am terminat de vorbit i-am zis cam așa : „acum, nu te superi, dacă dau telefon și adversarului tău de duminică, poate are și el nevoie de unele date despre echipa pe care o conduci. Cred că așa este corect“. N-a zis nu. Dimpotrivă mi-a dat de înțeles că nu-l deranjează deloc dacă fac așa ceva. Dar altă dată nu m-a mai căutat să-mi ceară date despre viitorul adversar. Deși, sînt sigur, n-a renunțat să afle, ceea ce îl interesa, în timp util, prin alte mijloace, pe alte căi.

— Cum se explică faptul că într-o așa de lungă și prodigioasă carieră profesională între Traian Ionescu și echipa reprezentativă a țării nu a intervenit nici un contract ?

— Mi s-a propus să iau echipa națională. Nu mă pot plînge că am fost ignorat. Înainte însă de a-mi lua o răspundere atît de grea am cerut să se rezolve o serie de probleme de o deosebită importanță, și anume : asigurarea fondului de cadre ale fotbalului nostru ; excluderea tuturor acelora care au venit în fotbal ca să-și creeze o situație materială bună sau relații, aducînd în goana lor după avantaje personale mari prejudicii activității fotbalistice ; stabilirea unor criterii precise pentru admiterea și

promovarea celor care să lucreze în fotbal (calități morale, să fi fost jucător, să fi făcut dovada capacității profesionale, ca antrenor sau conducător); obligativitatea trecerii antrenorilor prin diferite etape de pregătire, în așa fel încît promovarea pe treptele valorice ale profesiei și performanței să se întemeieze pe experiență în muncă, pe cîștigurile dobîndite în fiecare etapă de activitate; formarea echipelor după criterii care să servească interesele fotbalului și nu pentru că în anumite localități există instituții de învățămînt superior sau unități militare; elaborarea unui regulament de transferări care să favorizeze schimbul de jucători, dar să nu permită abuzurile; stimularea antrenorilor care cresc cadre; stimularea antrenorilor și jucătorilor care și-au adus un aport deosebit la echipa națională, dîndu-li-se posibilitatea de a lucra, un timp, și peste hotare. Toate aceste probleme făceau parte dintr-un program obligatoriu pentru o reală emancipare a fotbalului nostru. Dar, cum nimeni nu m-a asigurat că ar putea fi rezolvate, nu am acceptat să vin la echipa națională. Și știindu-se în ce condiții aș fi primit să lucrez, ofertele au început să mă ocolească, nemaifiind, cu timpul, solicitat.

— Pentru că a venit vorba de echipa națională, ce crezi că-i lipsește mai mult în prezent fotbalului nostru?

— Cele mai multe lipsuri se manifestă pe planul mentalității jucătorilor. După mine mentalitatea trebuie subordonată competiției, iar cine acceptă această activitate și o practică nu trebuie să considere așa ceva un sacrificiu.

— Referitor la compoziția loturilor, care ar fi în fond lucrul cel mai important de evidențiat?

— Faptul că nu faima cluburilor trebuie să constituie un criteriu de selecție, ci valoarea și randamentul jucătorilor. La noi e suficient să joci la Steaua sau Dinamo și cu asta ai asigurată și chemarea la lot.

— Ai uitat că ai fost antrenor mult timp la Dinamo...

— Deloc. Îmi amintesc că atunci cînd am luat în primire, în 1960, echipa din șoseaua Ștefan cel Mare, toți componenții ei făceau parte din loturile naționale. Asta ar fi însemnat să-i păstrez și să merg cu ei înainte. Și totuși, orientîndu-mă după criteriul valorii reale, nu după nume, și vrînd să fac cu adevărat o echipă competitivă,

am scos din lot, cu toată opoziția unora, nu mai puțin de 17 jucători. Am construit astfel o echipă nouă, cu care am dominat mult timp fotbalul nostru, cîștigînd, consecutiv, patru titluri de campioană a țării. Același lucru, adică o triere obiectivă, aș fi făcut și la echipa națională. Cum n-am avut ocazia să o fac...

— Cînd spui selecție, spui imediat și antrenor. Ce determină o bună exprimare a acestei profesiuni ?

— Aș vrea să fac un mic ocol că să pot răspunde la o astfel de întrebare. Și aș începe cu constatarea că avem, în scripte, foarte mulți antrenori, dintre care, din păcate foarte puțini profesează. Unii pentru că primele lor încercări au coincis cu o nereușită ; alții pentru că nu au vocație pentru o asemenea meserie. Adevărul este că selecția cadrelor s-a făcut greșit de către o serie de oameni care, avînd dreptul de a hotărî modalitatea de formare a antrenorilor, nu a acordat, cu prioritate, credit elementelor dotate pentru practicarea unei astfel de profesii, oferind, în schimb, șansa calificării unor oameni rupți de practica sportivă, elemente fără chemare în munca pedagogică, mulți dintre ei dornici de a pune mîna pe un carnet de antrenor care să le ofere accesul gratuit la manifestații sportive. Iar unora dintre aceștia li s-au încredințat echipe și jucători pe care să-i pregătească pentru performanță ! Cum de s-a permis așa ceva în fotbal ? Este, dacă vrem, apelînd la un exemplu din domeniul medicinei, ca și cum cineva și-ar da copilul să i-l opereze un medic, care n-a pus niciodată mîna pe bisturiu. În fotbal însă așa ceva s-a practicat ani de-a rîndul, făcîndu-ne iluzii deșarte că vom înregistra un salt valoric, un cît de cît progres. Ce mare dreptate avea venerabilul Cibi Braun cînd spunea că la noi sînt tot felul de antrenori : antrenori-medici, antrenori-ingineri, antrenori-juriști, antrenori-profesori, numai antrenori-antrenori nu prea avem. Și nu vom avea atîta vreme cît nu se va schimba, în mod radical, optica în privința pregătirii cadrelor cu studii superioare. Adică la Institutul de educație fizică și sport să ajungă, în primul rînd, ca studenți, foștii jucători divizionari A și B. Dintre aceștia să fie recrutați viitorii profesori de educație fizică-antrenori care să se bată cu toată convingerea pentru selecționarea tim-

purie a copiilor apţi pentru fotbal. Să lupte ca aceştia să rămînă în perimetrul de performanţă al fotbalului. În ceea ce priveşte clasificarea şi promovarea antrenorilor, cred că ar trebui să existe criterii precise, ca şi în învăţămînt. Adică, antrenorul respectiv să fie obligat, la începutul activităţii sale, să facă un stagiu de trei ani la juniori şi copii, perioadă de timp necesară formării lui şi realizării unui cîştig de experienţă. Abia după aceea să fie promovat la diviziile C, B şi A. Ca şi în alte profesii. De pildă, studentul care a terminat facultatea de medicină nu devine imediat medic primar sau nu i se pot încredinţa operaţii grele, chiar dacă a fost şef de promoţie. Este nevoie de ani şi ani pentru aprofundarea cunoştinţelor, pentru confruntarea teoriei cu practica, pentru maturizarea profesională. De ce n-ar fi tot aşa şi în fotbal, unde vrem performanţe de nivel continental şi mondial? De ce se abdică de la unele principii de bază ale muncii de calitate şi ale unui real progres? De ce se încredinţează unor antrenori, care de abia au pus punct activităţii de jucători, unii încă jucători activi, sarcina pregătirii unor echipe de seniori cu pretenţii sau chiar a unor loturi reprezentative? De ce? Pentru ca lucrurile să meargă nu cum ar fi bine şi cum ar trebui, ci pe dos. De aceea şi rezultatele vin invers de cum le-am dori.

— Care ar trebui să fie linia de conduită optimă a antrenorului în raporturile de muncă cu jucătorii săi?

— E greu de dat o anumită reţetă în această privinţă. Referindu-mă la modul cum am procedat eu, aş spune că niciodată nu mi-am neglijat jucătorii, dar nici nu i-am lăsat să sară peste cal. I-am încurajat la timiditate şi i-am temperat la insolenţă. N-am fost adeptul sancţionării jucătorilor. Pe cei care n-au vrut să înţeleagă nişte imperative ale muncii în comun şi ale performanţei i-am dat de-o parte. Dragostea cu sila nu „ţine“ la fotbal. Am cultivat de asemenea ideea pregătirii centralizate ca să am certitudinea că ceea ce le pretind jucătorilor în antrenamente şi la joc se poate realiza şi că agoniseala de instruire nu se iroseşte inutil şi pe alte canale decît acelea ale performanţei. Ştiu că au fost mulţi care m-au criticat pentru asta. Dar tocmai aceştia au fost primii care au recurs la cantonament, ori de cîte ori varianta

„creditului în alb" acordat jucătorilor nu a dat rezultate. Pentru că jucătorii noștri au pretenții de profesioniști, dar mentalitatea și comportamentul lor sînt de amatori. În aceste condiții, pregătirea centralizată apare ca o măsură necesară de organizare, de ordonare a vieții, în raport de marile obligații ale performanței.

— În ultimii ani s-a bătut multă monedă pe problema transferărilor. Ce greutate au acestea în contextul general al activității fotbalistice?

— Circulația jucătorilor este un proces normal și absolut necesar în fotbal. Este ca și circulația sîngelui în organismul omului. Cînd sîngele nu mai circulă, se oprește și viața omului. În fotbal, cînd circulația jucătorilor se oprește, cînd nu se mai fac transferuri, fotbalul lîncezește și este în mare pericol să moară. La baza transferului stă principiul promovării talentelor. Normal este ca jucătorul care are talent să nu rămînă ascuns prin vreun ungher de țară, ci să ajungă cît mai sus. Ce s-ar întîmpla, de pildă, dacă un pianist talentat ar rămîne pînă la adînci bătrînețe în satul său natal? El n-ar mai putea fi auzit niciodată cîntînd, cum ar fi meritat, la Ateneu. Sînt pentru transferuri de jos în sus, în tot cursul anului, dar prin înțelegere între colective și cu acordarea unor compensații corespunzătoare. Numai așa echipele mici pot fi încurajate să crească jucători.

— Spune-mi, te rog, unde-i mai bine de lucrat, ca antrenor, în București sau în provincie? La o echipă mare sau una mică?

— De multe ori cînd eram la Dinamo îmi doream să antrenez o echipă din provincie. Pentru că, așa cum erau arbitrajele, știam că pot conta fără mari emoții pe punctele de acasă. Alteori mi-aș fi dorit să lucrez la o echipă de la care să nu-mi plece cîte 8-10 jucători pe la diferite loturi naționale. Cel mai bine însă te simți, ca antrenor, oriunde ai fi, dacă ești lăsat în pace să muncești liniștit și să fii întrebat la sfîrșitul anului ce ai făcut. La Petrolul, în perioada anilor 1955-56, am avut parte de așa ceva. Parcă nici azi nu-mi vine să cred că s-a putut lucra și în asemenea condiții.

— În martie 1981 ți s-a conferit titlul de maestru

emerit. Evident, ca o recunoaștere a unor mari merite în activitatea fotbalistică, dar, parcă ceva cam tîrziu...

— Cam tîrziu, este adevărat. Și asta pentru că am fost, trebuie să recunosc, rău de gură. Am spus întotdeauna lucrurilor pe nume, ceea ce n-a prea plăcut. Pe unii chiar i-a deranjat. Eu n-am avut însă cu nimeni nimic, mi-am văzut de treaba mea și de fotbal.

— Regreți ceva cu adevărat?

— Da. Mai multe. În primul rînd, că am îmbătrînit. Dar n-am ce face. În al doilea rînd, că n-am renunțat pe la jumătatea drumului la profesia de antrenor, ca să mă fac conducător de club. Poate că aș fi realizat mai mult avînd și dreptul de a lua decizii. În al treilea rînd, că mi-am neglijat, pentru fotbal, familia. Îmi ziceam că dacă aduc salariul acasă este destul. Norocul meu că am avut o familie care m-a înțeles, că am copii foarte buni, iar soția m-a ajutat ori de cîte ori a fost nevoie. Am colindat toată lumea cu fotbalul, dar pentru familie nu am găsit din păcate timp nici în concediu.

— Ce crezi că n-ai făcut?

— Vilă la munte. Fără glumă.

— Ce amintiri frumoase păstrezi din cele trei decenii ca antrenor?

— Înainte de orice mă gîndesc cu multă recunoștință la unii dintre conducătorii cu care am lucrat, care m-au înțeles și m-au ajutat să mă realizez profesional, să produc ceva util pentru fotbal: Corneliu Mănescu, Stelian Staicu, Ion Traian Ștefănescu, Mircea Angelescu. O frumoasă amintire păstrez și fostului primar al orașului Istanbul, Faruk, președintele lui Fenerbahce. În rest, aș zice că nici titlurile cîștigate nu mi-au lăsat urme prea adînci în suflet. Am fost mereu avid după progres. Chiar și un meci cîștigat a fost un clocot pentru nevoile zilei de mîine. Am urmărit continuu perfecționarea, am pătimit adeseori pentru curaj și pentru adevăr. Și acestea sînt motive de aducere aminte care, peste timp, rămîn și ele prezente în paginile unei lucrări al cărei titlu ar putea fi exprimat, pe cît de simplu, pe atît de concentrat: FOTBAL.

— Asta sună ca și cum ai avea intenția să scrii o carte.

— De ce nu? De aceea nici n-am spus prea multe în discuția noastră de acum...

— Crezi?

Cea mai frumoasă parte a zilei este dimineața

Așa s-a încheiat discuția cu Traian Ionescu, în cantonamentul echipei Petrolul, cu cîteva zile înaintea „momentului psihologic" al campionatului 1980-81. În duminica următoare, la 24 mai, ziua în care se juca marea carte a promovării, Petrolul a pierdut la Rapid cu 2-3, iar C.S. Tîrgoviște a cîștigat, la Cîmpina, cu 2-1. Și, astfel, zarurile au fost aruncate. Traian Ionescu pierdea bătălia promovării. Moment de mare decepție pentru el, asemănător cu acela din anul 1956, cînd a pierdut finala campionatului național de juniori în fața Universității Cluj. Atunci a plecat, fără să mai întoarcă privirile înapoi, purtînd cu el decepția primei mari neîmpliniri. Acum, gata-gata să facă la fel. I-a spus lui Mircea Dridea, în fugă și fără detalii: „Plec". Și Mircea Dridea, elevul lui Traian Ionescu în 1956, a fost sigur că istoria se va repeta cu același epilog. Traian Ionescu însă s-a întors. Nu hotărît ca să rămînă, dar s-a întors. S-a gîndit, desigur, că lui nu-i stă bine să piardă oricum, ci în mod sportiv. Să piardă frumos. S-a mai gîndit că, plecînd cu puțin înainte de finalul întrecerii, s-ar fi putut crea condiții favorabile mistificării unor rezultate, Petrolul nemaiavînd, și teoretic și practic, ce pierde și ce cîștiga. Și ca în urma lui să nu se petreacă lucruri necurate, s-a întors hotărît să rămînă cel puțin pînă la ultima etapă de campionat. Să termine competiția în picioare, așa cum îi stă bine unui adevărat sportiv. Și astfel Petrolul și-a apărat corect șansele pînă la capăt, cum și le apărase de-altfel și pînă atunci. A fost un exemplu de demnitate, pe care unii poate că nu au evaluat-o cît ar fi meritat. El a însemnat însă o mare victorie morală în beneficiul unei echipe care și-a respectat numele și tradiția și a unui antrenor, căruia, chiar dacă l-a durut înfrîngerea, nu i-a plăcut niciodată să se socotească un învins. Aproape de crepusculul carierei, Traian Ionescu a făcut dovada unui profesionalism fără reproș și a unui sincer atașament

pentru fotbal. Pentru că el a înțeles întotdeauna că, dacă a luat ceva de la fotbal, este de datoria lui să-și dea ceva înapoi acestuia.

*
* *

— Și cum rămîne cu Petrolul ? l-am întrebat, pe Traian Ionescu la sfîrșitul unei lungi discuții, într-o seară, la telefon. Mai faci o încercare sau...

Răspunsul mi l-a dat, cîteva zile mai tîrziu, invitîndu-mă să iau parte la o mică festivitate organizată de Petrolul, cu ocazia plecării sale la Steaua. Aceasta se întîmpla la 25 iunie 1981. Erau de față conducătorii sportului prahovean, ai clubului ploieștean, jucătorii echipei de fotbal. S-au spus atunci multe cuvinte frumoase, de meritată laudă, pentru ceea ce a realizat Traian Ionescu în construcția unei noi echipe și despre strădaniile sale pentru reconsiderarea sportului ploieștean. „Am apreciat la Traian Ionescu, a spus cu acest prilej tovarășul Ion Traian Ștefănescu, secretar al Comitetului județean de partid Prahova, priceperea și devotamentul pentru meserie, dar mai ales condiția sa morală ireproșabilă." Și cînd un conducător de partid afirmă așa ceva, aceasta echivalează cu un adevărat certificat de calitate, profesională și umană.

Plecînd de la Petrolul, Traian Ionescu a ieșit pe aceeași ușă a fotbalului pe unde a intrat în urmă cu un an. Pe ușa din față. Nu cum se întîmplă, adeseori, în situațiile în care nerealizarea unor obiective competiționale este răzbunată de evacuarea antrenorului pe „scara de serviciu", pe ușa din dos.

Traian Ionescu a plecat de la Petrolul la Steaua, unde, de fapt, se reîntorcea după un sfert de veac, timp în care a străbătut un drum cu multe urcușuri, presărat cu multe satisfacții și împliniri. Cu Steaua se închidea un circuit, cu „halte" mai mici sau mai mari la Dinamo, la Istambul, la Sportul studențesc, la Satu Mare, la Pitești, la Bacău și Ploiești. Altfel spus, Traian Ionescu confirma, revenind în pragul pensiei, tot acolo de unde a plecat la începutul carierei de antrenor, că și fotbalul este... rotund. Așa cum expediția lui Fernando de Magellan, la începutul secolului al XVI-lea, plecînd din Spania și revenind

după trei ani în acelaşi loc, a făcut prima dovadă că pămîntul este rotund.

La Steaua însă Traian Ionescu n-a „rezistat“ decît patru luni ! Începuse să facă o nouă echipă, în locul aceleia care era mult prea uzată ca să i se mai pretindă să „tragă“ şi la campionat şi la cupă. Treaba pornise destul de greu şi tot greu avansa construcţia unui edificiu care se impunea a fi de mare durată şi tărie. Încet, dar sigur totuşi, Steaua cea nouă prindea contur şi strălucire. Mai trebuia încă ceva răbdare şi calm pentru ca lucrul început să fie dus, cu bine, pînă la capăt. Răbdare şi calm, pentru că, în rest, erau de toate. Dar într-o seară, joi 19 noiembrie, a doua zi după meciul cu Sportul studenţesc (cînd s-a ivit o neînţelegere între el şi conducerea clubului, în legătură cu o măsură disciplinară luată împotriva lui Iordănescu), Traian Ionescu m-a chemat la telefon şi, ca şi cum nu era nimic neobişnuit în ceea ce spunea, mi-a zis : „Gata, am terminat cu Steaua“. „De ce ?“ l-am întrebat mai mult decît mirat. „Pentru că e mai bine şi pentru Steaua şi pentru mine. Deocamdată o ştii numai tu, mîine am să comunic, oficial, şi la club.“

La început am crezut că Traian Ionescu vrea să facă o glumă sau, cine ştie, să-mi pună la încercare discreţia. A doua zi însă totul s-a confirmat şi echipa a fost preluată, din mers, de Constantin Cernăianu.

— Nu era mai bine dacă rămîneai la Petrolul ?, l-am întrebat pe Traian Ionescu la cîteva zile după ce „abdicase“ de la Steaua.

— Cine ştie, a răspuns el furat de gînduri. Oricum n-am să mă opresc din drum. O să continui să muncesc, oriunde şi oricînd, chiar dacă ar fi să o iau, de fiecare dată, de la început.

Auzindu-l vorbind astfel, mi-am adus aminte că Traian Ionescu mi-a spus, cîndva, că „cea mai frumoasă parte a zilei este dimineaţa“. Şi am înţeles că se simte încă tînăr, că nu-l sperie munca şi nu-i lipseşte niciodată entuziasmul, că e dispus să o ia mereu de la capăt, atunci cînd e convins că are şanse să ducă totul la bun sfîrşit, cînd e lăsat să muncească liniştit.

Pe oriunde a fost, despre Traian Ionescu s-a spus că este un om dificil. Dar, pretutindeni, tot despre el s-a afirmat că este un mare antrenor, că a fost întotdeauna

un adversar înverşunat al „jumătăţilor de măsură", că în urma lui au rămas cetăţi de piatră şi nu castele de nisip. Chiar şi la Steaua, de care s-a despărţit aproape de începutul drumului şi despre care Dan Claudiu Tănăsescu scria, în „Săptămîna" : „Am înţeles de la crainicul întîlnirii (era vorba de meciul F.C.M. Braşov—Steaua) că Traian Ionescu ar fi părăsit echipa. Nu ştiu ce raţiuni l-au îndemnat pe cunoscutul antrenor, dar sînt convins că formaţia pe care a alcătuit-o, după lungi şi îndrăzneţe încercări, va ajunge o mare echipă".

ÎN VENELE LUI CURGE MAI MULT FOTBAL DECÎT SÎNGE !

Viorel Mateianu, ca antrenor, este, în fotbalul românesc, un caz despre care s-a vorbit, în ultimii ani ai deceniului al optulea, mai mult decît despre toți antrenorii noștri luați la un loc. În jurul numelui său s-au țesut povești cu multe lucruri adevărate, în care răuvoitorii — uneori și binevoitorii — au strecurat numeroase exagerări și minciuni. Așa, de pildă, unii au spus despre el că ar fi un geniu, alții, dimpotrivă, că-i un farsor. S-a zis și s-a scris că Mateianu ar fi revoluționat tactica jocului de fotbal, dar în același timp a fost vehiculată și varianta potrivit căreia el ar fi încercat cu o „momeală" prea mică să obțină „cîștiguri" mult prea mari. Despre felul cum muncește la antrenamente au apărut articole mai mult decît măgulitoare, în vreme ce destui au fost și aceia care au afirmat — colegi de breaslă, mai ales — că la baza marilor sale reușite competiționale au contat, mai mult decît orice, excelentele condiții materiale ale clubului din Baia Mare. Parcă n-ar fi fost și multe alte cluburi cu condiții materiale excelente în care antrenorii acestora n-au realizat, totuși, mai nimic. „Mateianu, au spus unii, a făcut echipe în adevăratul înțeles al cuvîntului, cu niște jucători anonimi, majoritatea lor refuzați prin alte părți." „Da de unde, a fost replica altora, Mateianu a trecut, pur și simplu, în zbor pe lîngă fotbal, lăsînd în urmă doar cenușa unor speranțe neîmplinite." „Mateianu este un mare timid", au mai spus unii. „Timid? s-au întrebat cu malițio-

zitate falșii lui prieteni. Este lipsit de modestie și provocator. Un fel de „pisică blîndă care zgîrie rău". După unii Mateianu este o fire echilibrată, cumpătată, un om lipsit de vicii. După alții, este impulsiv și prieten cu Bacchus. În sfîrșit, s-a mai spus despre Mateianu că ar fi produsul unei pasiuni fotbalistice de excepție. „Poate, a răspuns partea adversă. Dar mai curînd a fost și este o creație a ziariștilor, care au căutat să-l impună, într-un permanent prim-plan, ca pe ceva de mare interes și senzație."

Care este, în fond, realitatea? De partea cui și în ce măsură este dreptatea? Cum ești și cine ești, la urma urmelor, Viorel Mateianu? l-am întrebat pe blondul antrenor într-una din vizitele făcute echipei lui la Baia Mare. Cum ești și cine ești, așadar, dacă e să te privești pe tine însuți?

Sînt un om ca toți oamenii...

...Un meseriaș care-și cunoaște meseria și care nu vrea, cu nici un chip, s-o păcălească, în numele unui atașament cinstit față de fotbal. Cine mă consideră altfel greșește. Cum cred că au greșit și unii ziariști care, după cum au scris despre mine, au stîrnit în jurul meu invidie și adversitate.

— Bravo, dă-ne palme acum, după ce te-am lăudat atîta, crezînd în tine...

— Nu sînt deloc un ingrat. N-am fost niciodată. Nici ca jucător și cu atît mai puțin ca antrenor. Aș vrea să spun însă că atunci cînd mi-am propus să realizez ceva, nu m-am gîndit, sincer vorbind, la partea festivistă a lucrurilor, nu mi-am imaginat niciodată să lupt prin orice mijloace, ca să ajung undeva sus, ca să mă erijez într-un lider la modă al fotbalului. Ca să fiu mai exact, am vrut, pur și simplu, să-mi împlinesc o obligație față de profesie, să mă achit de un legămînt față de mine însumi, atunci cînd am optat pentru meseria de antrenor, renunțînd la aceea de jurist, pentru care mă pregătisem în facultate.

— Un legămînt, spui?

— Da. Şi încă din vremea cînd eram jucător, poate ceva mai răsărit decît alţii din generaţia mea şi totuşi nu aşa cum mi-am dorit să fiu în realitate. M-a durut, dacă vreţi, faptul că nu am reuşit să ajung un mare jucător, poate şi pentru că unii antrenori m-au limitat în joc şi mi-au impus, şi în pregătire, o altă partitură decît aceea care mi s-ar fi potrivit cel mai bine şi pe care mi-ar fi plăcut mie să o interpretez. Opţiunea pentru meseria de antrenor a apărut deci ca o ripostă împotriva unei nedreptăţi care, am considerat eu, mi s-a făcut ca jucător. Şi am vrut să îndrept, ca antrenor, această nedreptate.

— Dar nu ţi-ai pus problema că-i vei obliga, în acest fel, pe alţii să accepte ceva care nu le-ar fi convenit? Adică să întîlneşti unul sau mai mulţi jucători cu personalitate cărora să nu le surîdă deloc ideea îngrădirii în modul de a acţiona în teren, ideea schematismului tactic? Este o vorbă în popor care sună cam aşa: „ce ţie nu-ţi place, altuia nu face“. Unde-i, de fapt, adevărul?

— Adevărul este în fapte. Şi ca să ajungem acolo, cu cît mai mult folos, trebuie să gîndim şi să acţionăm ordonat, în raport de posibilităţi şi de ceea ce ne propunem să realizăm. Jocul unei echipe trebuie să plece neapărat de la o idee, echipa însăşi fiind, în esenţă, o idee în mişcare. Lucrul cel mai important este ca ideea să capteze interesul şi să mobilizeze forţe în jurul ei şi pentru împlinirea ei. Fără idei, fără ceva nou, din cînd în cînd, nu există, practic, progres nicăieri şi, bineînţeles, nici în fotbal.

— Bun. De acord. Deşi observ că, aşa avocăţeşte, ai cam ocolit răspunsul la întrebarea pusă. Să vedem, totuşi, care este ideea, ideea de joc, ce şi-a propus să scoată tactica din inerţie, să dea o altă culoare fotbalului, să pună mai bine în valoare nişte capacităţi umane. Cum a apărut o asemenea idee?

Progresul — prima mea „idee în mişcare“

— Povestea nu este chiar aşa de lungă şi de aceea merită să fie luată de la capăt. Adică, în timp, din

toamna anului 1973. De atunci de cînd am devenit antrenor, după reîntoarcerea mea din R. F. Germania, unde activasem ca jucător. Şi prima filă a profesiei am înscris-o la echipa de care era legată cea mai mare parte a carierei mele fotbalistice, Progresul Bucureşti. Aici am venit într-un moment în care se părea că soarta „bancarilor" este pecetluită, deşi nu se consumaseră decît cinci etape de campionat. Echipa era pe ultimul loc, în Divizia B, cu trei puncte şi un golaveraj de 1 : 7 ! Cînd m-am hotărît s-o iau, un prieten m-a considerat nebun. Cine se mai angajează pe o navă care se scufundă ? mi-a zis el. Sufleteşte mă simţeam obligat faţă de clubul din strada dr. Staicovici şi-mi venea greu să... rămîn pe mal şi să-l privesc, la discreţia valurilor, scufundîndu-se. M-am apucat de lucru ca şi un medic care-şi începe activitatea în profesie încercînd să readucă la viaţă un muribund. Ce ştiam eu să fac ? Ce experienţă de muncă aveam, în afara aceleia de jucător ? Era oare suficientă doar pasiunea pentru fotbal şi dragostea pentru Progresul ? Toate astea mă întreb mai curînd acum. Atunci m-am aruncat, fără ezitare, în valuri să salvez pe cineva de la înec.

Şi din primele încercări am dat greş : 1—2 cu Metalul Drobeta-.Tr. Severin, în deplasare ; 0—1 cu Carpaţi Braşov, la Bucureşti şi 0—3 cu Electroputere, la Craiova ! Aşadar, după alte trei etape rămăsesem tot cu trei puncte, golaverajul se făcuse 2—13 şi nu ne mişcasem de pe ultimul loc ! Mulţi poate că ar fi dat bir cu fugiţii ! Sincer să fiu, şi mie parcă-mi venea să-mi iau lumea în cap.

Situaţia devenise, din critică, catastrofală şi părea că nu mai era nimic de făcut decît să ne... predăm. A venit însă etapa a 9-a şi cu ea prima victorie, în meciul cu Metalul Bucureşti. Am rămas după meci o jumătate de oră privind la tabela de marcaj ca să-mi întipăresc în minte momentul cotiturii. Pentru că, de aici, a început cotitura. Pentru că, de aici înainte, am început să ne îndreptăm cocoaşa şi să urcăm. Încet, dar sigur, pînă la locul 7, în finalul campionatului. Aproape de necrezut ! Cum reuşisem acest lucru ? N-aş putea spune exact. Cred că mai mult cu moralul. Pentru că tactica pe care o aplicam atunci era, nu o dată, aceea

a deznădejdii. Ne apăram supranumeric, cu singurul gînd să nu pierdem, să nu primim gol sau să primim cît mai puține. Cu timpul, cînd ne-am mai revenit, am încercat să mai ieșim la joc și pe atac. Era riscant, dar trebuia s-o facem. Și, pentru început, am aplicat o formulă de așezare a celor două vîrfuri, Dumitriu II și Tevi, în tandem, acționînd, deci, pe verticală, așa cum văzusem la unele echipe din R.F.G. Plasat mai în spate și ferit de marcaj, Nichi Dumitriu își aducea o mare contribuție la construcția jocului, punîndu-și în valoare tehnica rafinată și ingeniozitatea tactică. Dar adversarii au pus ochii pe Nichi, l-au reperat și au început să-l urmărească, folosind, nu o dată, și mijloace violente. Și-atunci m-am gîndit să-l retrag din centrul terenului spre marginea cîmpului de joc. Așa am ajuns, de fapt, la ideea de a începe construcția jocului de pe părțile laterale ale terenului, acolo unde atenția adversarului se concentrează mai puțin și unde se poate acționa mai liniștit. Așa a apărut embrionul ideii de joc pe care am aplicat-o mai tîrziu.

În campionatul următor, 1974—75, am căutat să jucăm după tipicul obișnuit, cu cele două vîrfuri în tandem. Rezultatul ? Două înfrîngeri chiar din start, una pe teren propriu, cu S.N. Oltenița, și alta cu Tractorul, la Brașov. În cel de-al treilea meci întîlneam pe „Autobuzul", la ea acasă. De data aceasta am stabilit ca să jucăm cu cele două vîrfuri pe aceeași linie, dar împinse în față, mult. Schimbarea aceasta i-a surprins pe adversarii noștri, care n-au găsit soluția de a ne contracara tactica și, în consecință, am cîștigat relativ ușor, cu 2—0. Victoria o puteam obține la o diferență cu mult mai mare, dacă nu ratam alte cîteva mari ocazii de gol. În acel meci cu „Autobuzul" au apărut, oarecum spontan, și alte cîteva elemente ale ideii de joc, pe care aveam să o perfecționăm mai tîrziu. Este vorba de „fundul de sac", adică acea țesătură de pase începută de pe linia ultimilor noștri apărători cu intenția de a atrage pe adversari în cursă, de a-i momi să se apropie de poartă, pentru ca în acest fel să-și deregleze dispozitivul lor tactic și să ne creeze nouă spații de acțiune mai largi în care apăream prin surprindere și puteam opera mai liniștiți la adăpostul unui așa-zis „paravan" mobil. Tot

în acest meci, cu Autobuzul, am pus în practică şi arma pressingului, care, de asemenea, i-a surprins pe adversari obligîndu-i să greşească, copilăreşte chiar, în favoarea noastră.

Ce mult a însemnat meciul cu Autobuzul pentru mine! Înfrîngerile anterioare îi făcuseră pe conducători să nu ne mai bage în seamă, să ne trateze ca pe nişte victime sigure. De aceea ne-au şi trimis la teren cu o „Skodă“ mare şi veche, fără nici un delegat, aşa parcă numai din obligaţia de a nu forfaita. Asta, într-un fel, ne-a ambiţionat. Le-am spus băieţilor că soarta noastră stă în mîinile noastre, nu într-ale conducerii şi nici în ale adversarului. Că de noi depinde, în primul rînd, dacă ne vom menţine acolo unde considerăm că merităm şi că avem dreptul. Şi cu toţii m-au înţeles. Şi nu numai atunci, ci şi în continuare, meciul cu Autobuzul marcînd momentul din care echipa a început să-şi dea drumul. Să joace într-o idee de joc, care i se potrivea tot mai bine, ca o haină făcută pe talie şi nu împrumutată din vecini.

— Dacă ar fi să recapitulăm, să sintetizăm şi să completăm datele acestei idei de joc, care a făcut atîta vîlvă...

— ...ar trebui să spun că ea a apărut în urma unui prelungit efort de gîndire şi de mobilizare colectivă, dar într-un moment de disperare competiţională. Originea sa de ordin tactic trebuie căutată şi în admiraţia mea pentru sistemul W.M., pe care marea echipă a C.C.A. l-a întruchipat aşa de bine. La baza unei astfel de idei a stat întotdeauna convingerea că mult mai bine este să începi construcţia jocului, atacul, din treimea adversarului, decît din treimea proprie şi să joci cît mai departe de propria poartă. Asta înseamnă că, indiferent cu cine urmează să mă confrunt, trebuie plecat de la modul personal de acţiune, obligîndu-l pe adversar să joace după mine. Mutînd duelurile pentru balon cît mai departe de poarta proprie, apărătorii sînt mai odihniţi, avînd posibilitatea să ia parte şi la construcţia jocului, nu numai la destrămarea lui. Dacă mă gîndesc bine, ideea aceasta m-a preocupat încă din vremea cînd eram jucător. Şi pentru că n-am putut-o realiza atunci, fiindcă nu depindea numai de mine, am căutat să-i dau viaţă

ca antrenor. Mijloacele realizării le-am adunat din mers. Văzînd și făcînd. Unele au apărut spontan, altele în urma unui studiu, a unor frămîntări de zile și nopți. Așezarea cu doi centri în tandem sau în linie, „fundul de sac“ sau „paravanul“, prin care adversarul este atras spre poarta proprie pentru a ieși în atac peste el, pressing-ul, țesătura de pase făcută cu răbdare și nu fără intenția de a măcina nervii adversarului, toate acestea, și încă altele, au constituit datele de ordin practic ale ideii mele de joc. Însușirea acesteia a însemnat multă muncă în antrenamente, stabilirea și exersarea unor trasee pînă se ajungea să fie știute pe dinafară. Atunci, ca și mai tîrziu, lucram 2—3 ore la o schemă. Pe unii așa ceva i-ar înnebuni. Eu însă făceam totul numai cu mingea și cu asta le captam interesul, îi păcăleam.

— Și care au fost efectele concrete ale aplicării acestei idei de joc?

— În primul rînd, trebuie spus că am reușit să transform Progresul, dintr-o echipă de subsol al clasamentului, într-una de candidată la promovare în prima divizie. Pentru că, se știe, la sfîrșitul campionatului 1974—75 am ocupat locul 2 după Rapid, pe care am întrecut-o, chiar în Giulești, cu 3—2, într-un meci memorabil ca frumusețe, dealtfel și televizat. În al doilea rînd, grație ideii noastre de joc, reușeam să jucăm nu numai eficace, ci și spectaculos. Îmi amintesc, de pildă, de un meci disputat la Roșiori de Vede cu ROVA, meci în care, în ultimele cinci minute efectuînd 52 de pase, adversarii noștri nu au atins mingea! Pentru ei meciul se terminase în minutul 85! În al treilea rînd, aș înscrie, tot ca o realizare a acestei idei de joc, ca una majoră evident, promovarea Progresului în prima divizie, la sfîrșitul campionatului 1975—76, după o luptă aspră în seria a doua, cu adversari ca Steagul roșu Brașov și C.S. Tîrgoviște. Acesta a fost, de fapt, primul meu mare succes profesional.

...Cu trei etape înainte de încheierea întrecerii aveam un avans de șase puncte și, practic, nu mai puteam pierde promovarea. În antepenultima etapă jucam, la Brașov, cu Tractorul și adversara noastră cea mai de

temut, Steagul roşu, juca cu Chimia, la Rm. Vîlcea. Era un moment decisiv. Emoţionat peste măsură, pentru că mă aflam la un pas de... fericire, şi îngrijorat, în acelaşi timp, că m-aş fi putut îneca la mal, mi s-a făcut rău, cu două ore înaintea începerii jocului. Era efectul unei prelungite stări de suprasolicitare. Cînd m-au dus la spital aveam tensiunea 23/12! Cred că mi se făcuse rău şi de prea mult... bine. Mă pierdusem cu totul de bucuria succesului... în perspectivă. Mai tîrziu ceva, în toamna anului 1976, cînd între mine şi Progresul a intervenit un regretabil divorţ, preşedintele clubului, Constantin Dumitrescu, a spus că atunci, la Braşov, înaintea meciului cu Tractorul aş fi făcut o criză de hipertensiune arterială pe fond de alcoolism cronic! Răutate şi neadevăr la un loc, astea drept răsplată pentru tot ceea ce făcusem eu pentru Progresul — şi ca jucător, ani de-a rîndul, şi ca antrenor, în debut de carieră. În spital fiind, am aflat că pierdusem meciul cu Tractorul cu 5—1, dar, din fericire pentru noi, fusese învinsă şi Steagul roşu la Rm. Vîlcea, aşa că, deşi mai rămăseseră încă două etape de campionat, eram virtuali promovaţi în „A".

Vinovat fără... vină sau „decapitat" pentru... fidelitate

— N-a trecut mult însă şi, după această frumoasă împlinire, a urmat şi prima decepţie a profesiei de antrenor...

— Da. Momentului de extaz al promovării i-a urmat, la mai puţin de trei luni, momentul de agonie, echivalent cu o nedreaptă concediere.

— În privinţa divorţului Mateianu—Progresul din toamna anului 1976 au circulat, în acea vreme, numeroase versiuni, fiecare cu pretenţia de a reflecta realitatea. Care dintre ele este cea mai apropiată de adevăr?

— Nu versiunea mai aproape de adevăr, ci aceea care respectă adevărul sută la sută trebuie spusă şi cunoscută de toată lumea.

— De acord. Hai s-o auzim!

— De la început aş vrea să precizez că în cazul meu, ca dealtfel în multe alte asemenea cazuri, totul a plecat de la o serie de mai mici sau mai mari fisuri în cadrul relaţiei conducător-antrenor. Între mine şi preşedintele clubului Progresul, Constantin Dumitrescu, a existat o permanentă stare de încordare, generată de amestecul repetat al acestuia în viaţa echipei, fără ca el să aibă — în afara drepturilor pe care i le conferea funcţia administrativă — şi cunoştinţele necesare unor intervenţii calificate în sfera performanţei fotbalistice. Practic, după părerea mea, Constantin Dumitrescu nu-mi inspira mie, ca om de fotbal, încrederea că mă poate ajuta efectiv în îndeplinirea obligaţiilor mele profesionale pentru că, pur şi simplu, nu ştia ceea ce trebuia să ştie despre fotbal, ca să-i poată fi de folos acestuia. Şi de aici se năşteau discuţii care, nu o dată, însemnau violente reproşuri ale conducerii la adresa antrenorului. Şi ce mi se reproşa ? Că nu merge echipa, aceea pe care în primul rînd o salvasem de la retrogradare, pe care în al doilea an am adus-o pe locul doi în clasament, iar în al treilea an am promovat-o în prima divizie ! Îmi mai reproşa că le permit jucătorilor să bea cu mine la masă. Da, recunosc. Le dădeam să bea cîte o bere cînd eram împreună, pentru că preferam să facă acest lucru sub ochii mei, nu să se ferească şi să o facă prin alte părţi. În acest fel îi aveam şi sub control, dar mi-i şi apropiam, pentru că tot timpul m-a preocupat ideea să realizez în cadrul echipei o familie. Aşa cum era la Universitatea Cluj, cînd după meci ne adunam la o masă comună cu toţii, invitînd şi familiile şi chiar echipa adversă. Pentru că aşa este frumos, sportul, şi fotbalul mai ales, fiind mijloc de apropiere între oameni, o cale deschisă spre adevărata prietenie. Am zis că este bine să urmez şi eu exemplul unor „echipe-familii", aşa cum nu mai întîlnesc azi şi cum erau pe vremuri „şepcile roşii" cu fraţii Medrea, Cristea, Toni Dascălu, Coracu, Rădulescu-Jumate, Mircea Luca. Sau marele C.C.A. cu Apolzan, Voinescu, Onisie, Bone, fraţii Zavoda, Constantin, Tătaru. Aşa cum au fost şi alte mari echipe la timpul lor, ca Petrolul cu Ilie Oană sau Dinamo al lui Traian Ionescu. Pentru un conducător străin de fot-

bal a bea o bere cu toată echipa părea o năstrușnicie. Nu faptul că jucătorii aceleiași echipe nu sînt prieteni între ei, că nici nu știu cum să fugă, care încotro, după terminarea antrenamentului sau la sfîrșitul meciului. Așa cum se obișnuiește, din păcate, mai peste tot, azi.

Am spus că aveam repetate discuții cu președintele clubului pe probleme de echipă. De două ori în urma unor astfel de discuții s-a ajuns pînă la un pas de a fi schimbat din funcție. Prima oară în vara anului 1975, imputîndu-mi-se că m-am clasat doar pe locul doi, după Rapid, ratînd promovarea în prima divizie. A doua oară, între turul și returul campionatului 1975—76. Asta s-a întîmplat înaintea sărbătorilor de iarnă, pe care le-am petrecut acasă la părinți, în comuna Lipănești-Prahova, într-o atmosferă de tristețe și cu gîndul că poate nu mai am unde mă întoarce.

— A treia oară, cum s-ar zice, ți s-a înfundat...

— Cam așa ceva. Asta a fost după ce am promovat echipa în „A“. Terminasem campionatul, eram fericiți. Toți suporterii noștri îmi strigau de la distanță, cînd mă vedeau : „Bravo, Viorele, Progresul redivivus !“ În amețeala bucuriei, conducerea clubului a apucat să promită o primă de promovare pentru fiecare jucător, asta ținîndu-se seama că pe parcursul competiției nu s-au acordat premieri. Cum-necum, banii nu s-au dat. Jucătorii au plecat în vacanță, cu toții, la mare, și am reluat apoi pregătirile pe fondul unei stări de nemulțumire, creată de nerespectarea unei promisiuni. Mai bine nu se angajau la ceva ce nu puteau realiza. Era și mai corect, iar jucătorii ar fi înțeles, pînă la urmă, unele dificultăți financiare ale clubului și s-ar fi consolat cu reușita promovării și cu, eventuale, felicitări. Am plecat la Predeal în pregătiri pentru campionatul 1976—77 cu o nouă și foarte fermă promisiune că vom lua premierea cînd vom reveni acasă. Dar am revenit, după două săptămîni, am jucat în „Cupa Municipiului București“, pe care am cîștigat-o, pentru a doua oară consecutiv, eram în preajma noului sezon de toamnă și banii tot nu i-am primit. Conducerea continua să se lamenteze și să facă noi promisiuni. Și așa am ajuns în fața meciului de debut în prima divizie, în care trebuia

să întîlnim pe Universitatea Craiova, la București. În ajunul meciului, sîmbătă 21 august, luîndu-mă după recomandările conducerii, am băgat echipa în cantonament, lucru neobișnuit pentru noi pînă atunci. Seara am fost la nunta fiicei lui Ozon și, obosit, a doua zi am renunțat la obișnuitul antrenament, așa-zis de biciuire a organismului, de duminică dimineața. Cînd să fac formația de joc, pentru după-amiază, fundașii titulari Ploscaru și Badea erau indisponibili, Dumitriu II, altă piesă de bază, nu era nici el apt de joc. Adversara noastră nu era o echipă oarecare, ci Universitatea Craiova, cu Teașcă în frunte. Meciul era transmis în direct la televiziune, băieții mei lipsiți de experiență erau puțin cam speriați și — uite așa, adunîndu-se toate împotriva noastră, ne-au tras o bătaie oltenii la noi acasă cu 5-1, că n-am mai știut nici cum ne mai cheamă. Călcasem cu stîngul în campionat! În duminica următoare jucam la Constanța. În ziua meciului, la ora 10 dimineața, Constantin Dumitrescu, președintele clubului, m-a chemat la el să-mi dea formația și tactica de joc. Da, tactica de joc! Mai erau de față la această comedie antrenorii Dumitru Ștefan și Constantin Baboie, precum și medicul echipei, dr. E. Cristea. După ce mi-a scris formația pe o notă, președintele clubului mi-a atras atenția să joc nu cu trei ci cu patru fundași! I-am zis atunci: „Nu primesc așa ceva, preluați dumneavoastră echipa, eu plec cu primul tren la București". Mi-a replicat pe un ton foarte imperativ: „Vei sta aici și vei face cum spun eu!" Bineînțeles că n-am acceptat. Am făcut pînă la urmă formația așa cum o vedeam eu și am jucat așa cum am crezut eu că este bine. Am scos atunci, la Constanța, un nesperat 0-0 și sentința înlocuirii mele s-a mai amînat. Președintele clubului a ținut însă să-mi comunice: „meciul de miercuri cu Sportul studențesc n-ai să-l mai apuci". Istoria faptelor, așa cum s-au desfășurat, consemnează amănuntul că, totuși, meciul cu studenții bucureșteni l-am mai apucat. Din nefericire, a fost un eveniment trist. Ploscaru a făcut atunci două greșeli copilărești care ne-au costat două goluri gratuite. Au mai venit alte două goluri după aceea, pe un fond de ușoară degringoladă și am părăsit terenul învinși cu 0-4! După

meci Ploscaru plîngea cu suspine pentru ceea ce greșise în teren. Dar el rămînea în continuare în club și în echipă. În schimb, trebuia să plec eu. Cum? Iată cum a decurs ședința în care s-a dat sentința „decapitării“ mele: vineri 3 septembrie, ora 12. După terminarea antrenamentului de dimineață, cu care se încheiau, practic, pregătirile pentru meciul cu Sport club Bacău, anunț lotul și formația probabilă, după care mă îndrept spre clădirea clubului, unde fusesem convocat de Constantin Dumitrescu. Aș vrea să precizez că numai cu o zi înainte primisem din partea Colegiului central al antrenorilor un ultim avertisment scris, prin care mi se făcea cunoscută și sancționarea mea cu retrogradarea pe timp de 6 luni de la categoria a treia la a patra de clasificare, pentru nerespectarea indicațiilor F.R.F. privind aplicarea sistemului de joc și a celor cinci trăsături caracteristice jocului modern recomandate de Ștefan Covaci. Sancțiunea era nedreaptă, înainte de orice, pentru că toate aceste recomandări și indicații ale F.R.F. erau adresate echipelor de Divizia „A“, iar eu care de-abia promovasem în primul eșalon nu avusesem, practic, timpul necesar să le pun în aplicare și să dea și rezultatele așteptate. Cu acest prim „cap de acuzare“ am apărut în fața conducerii secției. Erau de față vreo șase persoane. Constantin Dumitrescu conducea ședința, în fason de mare inchizitor. „În baza ultimului avertisment al F.R.F., a început el, de neintegrare în sistemul de joc cu patru fundași și de nerespectare a celor cinci trăsături fundamentale ale jocului; ca urmare a slabelor rezultate ale echipei în sezonul abia început, conducerea tehnică a echipei se încredințează lui Dumitru Baboie.“ Așa a sunat verdictul, care mi se aducea la cunoștință, fără drept de apărare, fără nici o judecată, fie ea și foarte sumară. Tică Baboie, prezent și el în sală, n-a spus nimic, a privit „decapitarea“ mea în liniște și a primit mandatul de antrenor principal, ca și cînd i s-ar fi cuvenit. Tică Baboie apărea astfel părtaș, într-un fel, la această lovitură care mi se aplicase sub centură, el pe care îl luasem de nouă luni lîngă mine, ținîndu-l în plasă, pentru a găsi la nevoie un sprijin. Și cînd a venit momentul nevoii, Tică Baboie s-a gîndit numai la el. Așa cum, ceva mai tîrziu, la Baia Ma-

re, într-o situaţie aproape similară, va proceda şi Traian Ivănescu. Şedinţa n-a durat mai mult de zece minute. Un caz aproape unic, aş zice, în care un antrenor de fotbal este chemat în faţa unei comisii de nefotbalişti şi sancţionat cu cea mai mare asprime şi fără drept de recurs.

La un pas de podium

— Aşa a fost atunci la 3 septembrie 1976. Ce a urmat imediat? Mai întîi trebuie spus că s-a cîştigat meciul cu Sport club, cu 3-1, meci pe care eu îl pregătisem pînă în cele mai mici amănunte, alcătuind şi formaţia. În al doilea rînd, conducerea clubului, urmărind să-şi apropie jucătorii după plecarea mea, a hotărît, în sfîrşit, să acorde premiul de promovare promis şi amînat de atîtea ori. Cît am fost eu la echipă nu s-au găsit bani. Eram lăsat să mă lupt cu nemulţumirile jucătorilor create de lipsa de cuvînt a conducerii. Premiul nu s-a dat însă decît pe jumătate şi lucrul cel mai urît este că nu toată lumea care participase la promovarea echipei a beneficiat de o astfel de recompensă. Ceva mai tîrziu, după înlocuirea mea de la conducerea tehnică a Progresului, preşedintele clubului, Constantin Dumitrescu, a dat publicităţii, prin intermediul revistei „Săptămîna“, o explicaţie a acestei măsuri făcînd şi precizarea (de care am mai amintit), printre alte invenţii personale, că atunci cînd mi s-a făcut rău, în vară, la Braşov, diagnosticul ar fi fost: „hipertensiune arterială pe fond de alcoolism cronic“. Citind o asemenea afirmaţie, plină de duşmănie şi în scop denigrator, tatăl soţiei mele a suferit un şoc puternic, urmat de un accident cerebral şi de o paralizie, care în numai două luni i-au curmat, cu mult înainte de vreme, zilele!

Am plecat, aşadar, de la Progresul la 3 septembrie 1976. Eram complet dezamăgit, dar cu o mare încredere în ceea ce ştiam şi cu convingerea că avînd de partea mea dreptatea, voi reuşi. Unde anume? Oferte aveam destule: F.C.M. Galaţi, C.S.U. Galaţi, Rulmentul Alexandria, Flacăra Moreni, F.C. Baia Mare. Vicepreşedintele acesteia din urmă, Vasile Treitli, a venit într-o zi la mine acasă şi după o discuţie destul de scurtă i-am zis: „mai întîi,

să văd echipa cum arată și după aceea vă dau răspunsul, dacă primesc sau nu".

— Ai primit, după cum se știe, și așa ai început cel de-al doilea mare capitol al profesiunii de antrenor, „Baia Mare". Ceva mai lung decît primul, mult mai bogat în realizări, dar cu un final, din păcate, asemănător cu acela care s-a numit „Progresul București".

— Da. Așa este. Am plecat spre Baia Mare, miercuri 22 septembrie dimineața, cu avionul. În aceeași zi, am asistat la un joc de pregătire a echipei și joi, a doua zi deci, am luat-o în primire. Mai tîrziu ceva, mi-am dat seama că am avut mare curaj cînd am spus, conducerii clubului băimărean, „da". Pentru că echipa se găsea pe locul 16 în clasamentul seriei a III-a divizionare „B", iar starea ei morală și nivelul de instruire erau precare. M-am bazat însă pe experiența reușită, pînă la un moment dat, cu Progresul. Și m-am pus pe treabă luînd totul de la capăt. Erau pe atunci în lot : Ariciu, Borz, Molnar, Koller, Pamfil Radu, Sabău, Chivescu, Manu, Coman, Moldovan și Condruc, acesta din urmă utilizat ca înaintaș. Încă de la început am intrat în conflict cu jucătorii mai vîrstnici, refractari și la volumul de pregătire și la ceea ce doream eu să aplic ca idee de joc. Dar nu m-a impresionat cu nimic fronda acestora și cum nu aveam ce pierde în situația în care se afla echipa, am trecut direct la măsurile tactice folosite în perioada de ascensiune a Progresului : „paravanul", „momeala mică", pressing-ul, așezarea cu două vîrfuri. Încet, încet, jucătorilor a început să le placă „jucăria", adversarii noștri cădeau mereu în capcană și aproape fără să băgăm de seamă ne-am trezit la sfîrșitul campionatului 1976—77 pe locul trei în clasament, după Olimpia Satu Mare, care a promovat în „A", și Gloria Bistrița. Succesul era într-adevăr mare, dar nu atît de mare ca acela înregistrat în campionatul următor, în finalul căruia am reușit promovarea în Divizia „A" Completasem, între timp, lotul cu Terheș și Mureșan — amîndoi promovați din pepiniera de juniori a clubului — cărora li s-au mai adăugat Sepi și Dragomirescu. Campionatul promovării a fost nu numai o luptă crîncenă cu celelalte 17 echipe ale seriei, ci și un „război civil" purtat cu jucătorii bătrîni al căror lider

era Moldovan, refractar la tot ceea ce era costisitor, ca efort. Ajutat de grupul „junilor", printre ei numărîndu-se și unii cu destulă experiență, ca Pamfil Radu, de pildă, un model de dăruire pentru fotbal, am reușit să mă impun, construind din mers o echipă nouă, ca înfățișare și mod de acțiune, o echipă-surpriză pentru mulți, o echipă care însă continua să nu fie suficient băgată în seamă, Lucru care, să recunoaștem, ne avantaja.

— Apropo de această ultimă remarcă, îmi amintesc că în iarna anului 1978, adică în perioada pregătitoare pentru returul campionatului 1977-78, ai venit cu echipa la București, pentru un mic turneu de jocuri, cu caracter de verificare. În primul dintre ele, F.C. Baia Mare a jucat la 29 ianuarie 1978, pe Ghencea, cu Steaua, viitoarea campioană a țării. La pauză scorul era 0-0 și mulți dintre suporterii echipei militare, care înghețaseră degeaba în așteptarea măcar a unui singur gol, s-au aciuit, pe unde au putut, la adăpost de vînt, în căutarea unei cît de palide raze de căldură. Unii dintre ei, aprovizionați din timp cu „antigel", au uitat să mai vină înapoi să vadă și repriza a doua. Cînd meciul s-a terminat, unul dintre aceștia, ușor „magnetizat", a întrebat, așa cu un aer de superioritate și indiferență : „Cît a fost scorul final ?". Cineva dintr-un grup zgribulit care se îndrepta spre capătul tramvaiului 3 a răspuns cam plictisit : „4 la zero". „Normal", a zis printre sughițuri „magnetizatul", crezînd că scorul fusese favorabil Stelei. Cînd însă a auzit că F.C Baia Mare cîștigase, a dat repede restul de combustibil pe gît și n-a mai știut cum să o rupă mai repede spre casă.

— Da, așa a fost atunci pe „Ghencea". Trei zile mai tîrziu ne-am dus la Dinamo și am făcut 1-1, după un joc la fel de bun ca și cel reușit cu Steaua. Dar „bomba" cea mare am realizat-o în vară, după promovare, la Constanța. Se organizaseră atunci, în luna august, un fel de jocuri-test cu participarea unor selecționate divizionare B, ca sparrig-partenere ale loturilor reprezentative. Echipa denumită B1, de care răspundeam eu, trebuia să întîlnească „naționala", sub titulatura de A1, Cu două ore înainte de meci, Ștefan Covaci m-a chemat să-i prezint formația cu care urma să joc. De fapt, mi s-a impus

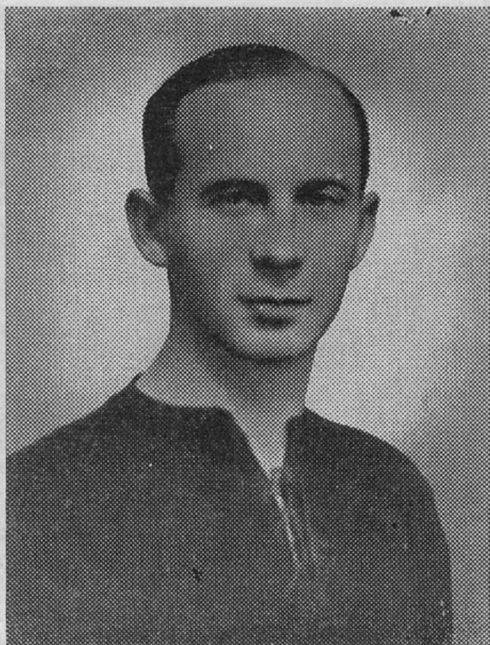
să folosesc cît mai puţini jucători de la Baia Mare, să fac un fel de echipă-mozaic, care să ridice cît mai puţine probleme de joc selecţionabililor. Şi în prima repriză au apărut în teren doar şase dintre jucătorii mei : Molnar, Mureşan, Terheş, Sabău, Sepi şi Dragomirescu. Scorul după primele 45 minute a fost 1-1. După pauză, cu de la mine putere, am mai băgat încă patru jucători de la Baia Mare : pe Borz, Condruc, Koller şi Roznai. În poartă era Windt, de la F.C.M. Reşiţa. Avînd astfel în teren aproape întreaga mea echipă, le-am spus jucătorilor să pună în aplicare ideea noastră de joc. Ceea ce s-a şi întîmplat. A fost un adevărat spectacol ! „Tricolorii", foarte infatuaţi şi ignorîndu-ne posibilităţile, au fost obligaţi să părăsească terenul învinşi, scorul fiindu-ne favorabil cu 3-1, la capătul unui joc care a ridicat tribunele în picioare, spectatorii aplaudîndu-ne în delir.

— Îmi amintesc de acest „episod constănţean", pentru că am fost atunci şi eu prezent la meci, urmînd să plec a doua zi cu echipa naţională la Varna, unde era programată o partidă amicală, cu reprezentativa Bulgariei. Îmi reamintesc de asemenea întreaga atmosferă de după meci, de starea de spirit precară din sînul tricolorilor, de discuţiile aprinse purtate între diferiţi specialişti şi între simpli spectatori, pe marginea unor secvenţe de joc în care lotul nostru reprezentativ a fost pur şi simplu ridiculizat de nişte fotbalişti anonimi. Nu crezi că atunci, la Constanţa, ai depăşit, din prea mult zel, o anumită măsură, afişînd o atitudine considerată ca insolentă în faţa unor profesionişti mai vechi, mai experimentaţi, unii din ei fiindu-ţi chiar dascăli ?

— Atunci nu m-am gîndit la aşa ceva. Ceva mai tîrziu mi-am dat însă seama că la acel meci de pomină, cu echipa naţională, la Constanţa, mi-am cam dat singur... foc la valiză. Mi-am făcut duşmani pe toţi cei pe care, după joc, îi băgasem în şedinţă. Mai ales că au apărut şi unele comentarii, în presă, foarte măgulitoare la adresa mea. Iată, de pildă, ce scria Aurel C. Neagu în „Sportul" : „Ceea ce au arătat F.C. Baia Mare şi antrenorul său Viorel Mateianu trebuie să fie un îndemn pentru înnoiri, ignorate de cîţiva ani, văzute la televizor de multe ori, îndeosebi la campionatele mondiale. De fapt, circulaţia mingii realizată de băimăreni seamănă, păstrînd propor-

ţiile, cu circulaţia în teren a brazilienilor. Fără a exagera cele văzute în evoluţia băimărenilor, ar trebui să afirmăm totuşi că ei au dat semnalul unei înnoiri obligatorii în joc. Şi atît cluburile, cît şi federaţia trebuie să ia un exemplu". Azi, cînd stau şi trec printr-un filtru mai analitic şi ceva mai obiectiv faptele, nu pot să nu constat că unii dintre colegii mei de breaslă au ales din „episodul Constanţa" doar partea care i-a deranjat, mai mult sau mai puţin întemeiat, nu şi partea care, în principal, m-a preocupat, aceea a îmbunătăţirii jocului, de modernizare a fotbalului, aşa cum bine au remarcat toţi cei de bună credinţă. În meciul cu echipa naţională de la Constanţa, eu nu mi-am propus altceva decît să verific în practică un mecanism tactic nou în faţa unui adversar valoros. Şi reuşita de atunci m-a încurajat să continui să lucrez cu şi mai multă ambiţie pentru perfecţionarea unor scheme de joc, bazate pe circulaţia permanentă, în teren, a mingii şi a jucătorilor, pe păstrarea cît mai mult a iniţiativei, pe stimularea pînă la entuziasm a ofensivei. Dacă în perioada cît am antrenat Progresul mai bîjbîiam, pe ici pe colo, cînd era vorba de aplicarea unor anumite manevre tactice; primii doi ani de activitate la Baia Mare mi-au îmbogăţit experienţa profesională, m-au ajutat să-mi ordonez gîndurile, să filtrez mai bine ideile în condiţii de lucru excelente, conducerea clubului băimărean lăsîndu-mă să lucrez în voie, nu obstrucţionîndu-mă la fiecare pas şi nici îngrădindu-mă nejustificat în acţiuni, aşa cum obişnuiau cei din strada dr. Staicovici. La Baia Mare colaboram cu conducerea, cu antrenorul secund, Traian Ivănescu, colaboram cu jucătorii, toţi înţelegînd că în joc este, în fond, interesul nostru al tuturor şi că noi trebuie să fim primii care să ne vrem...binele. Şi ca să ne fie bine, era nevoie de multă muncă, de renunţare la plăceri şi distracţii. Era necesar să lucrăm nu cu ora, ci cu ziua. De multe ori ne apuca noaptea pe teren. Puneam reflectoarele pe tribună, dădeam drumul la muzică prin staţia de amplificare şi lucram, cum se spune, „pe rupte". Numai aşa am putut urca, în mai puţin de doi ani, de la condiţia de candidată la Divizia C la aceea de promovată în primul eşalon al ţării. Şi dacă la Constanţa, în meciul cu echipa naţională, unora li s-a părut că am cam sărit peste cal, eu aş zice că, dimpotrivă,

„Decanul" Cibi Braun, pe cînd era... student în fotbal.

Coloman Braun în două generații : antrenorul emerit — tatăl ; inginerul chimist și arbitrul divizionar — fiul.

„Ratarea asta ar putea să ne coste" pare să spună Cornel Drăgușin. Lîngă el, Ștefan Covaci și Gheorghe Constantin — în alte două expresive manifestări ale suferinței.

„Happy-end la Ploiești". Ilie Oană îl felicită pe antrenorul echipei naționale de tineret, Cornel Drăgușin, pentru splendida victorie (4—0) în fața reprezentativei similare a Angliei.

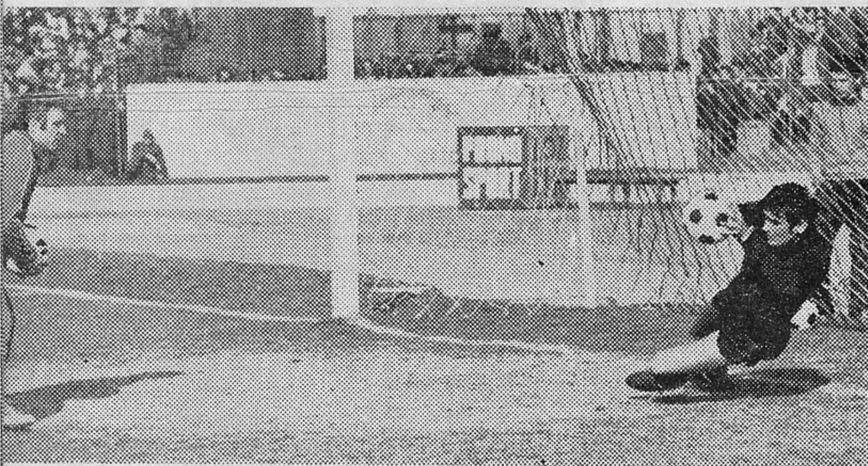
O fotografie în grup cu membrii secției de fotbal a ziarului „Sportul" ar putea fi, și ea, o mărturie a bunelor relații între Ilie Oană, Cornel Drăgușin și presa sportivă de specialitate.

Calm, sigur și calculat, antrenorul emerit Nicolae Dumitrescu se adresează jucătorilor săi prin clasicul semn al degetelor în formă de „V", simbolul victoriei.

Un profesor cu execuții tehnice model — Nicolae Dumitrescu — și trei discipoli talentați — juniori „U.E.F.A. 1962" — Bîtlan, Ivăncescu și Fl. Voinea, toți trei, mai tîrziu, internaționali.

De trei ori Florin Halagian în prim plan. La încălzirea dinaintea meciului, încercînd el însuși să scape de trac ; în plină desfășurare a jocului, strunindu-și de la distanță elevii ; aproape de finalul unei partide, pierzîndu-și răbdarea, după o fază fierbinte, parcă voind să spună : „Măi băieți, nu vă jucați cu focul !"

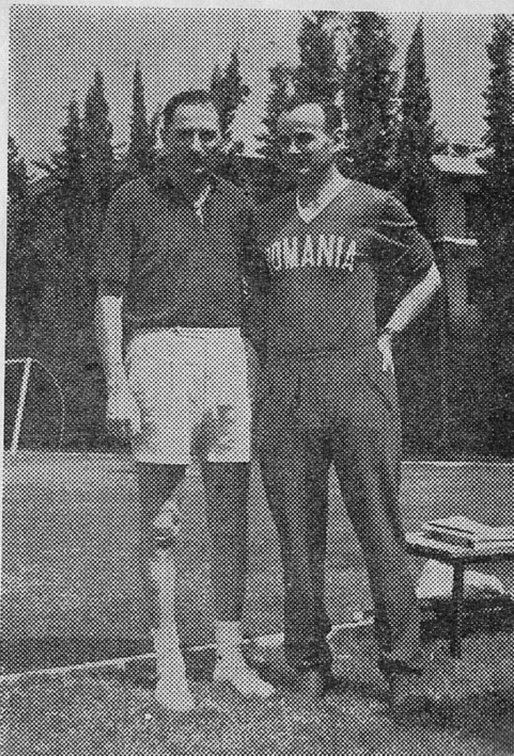
ZDE

Traian Ionescu, antrenor emerit, în două secvențe caracteristice. Momentul 1, al incertitudinii: „Marcaj marcaj, marcaj!“ Momentul 2, al destinderii: „E timpul să fluiere arbitrul. Nu se mai poate întîmpla nimic. Greu a fost, dar am cîștigat“.

După meci, în cabină, cînd totul s-a terminat, cînd discuţia despre „ce a fost“ înseamnă, de fapt, şi o pregătire pentru „ce va fi“. Traian Ionescu la Fenerbahce, campioana Turciei, în 1970.

Cînd celebrul Silvio Piola conducea atacul „squadrei azzura“, campioană mondială, Traian Ionescu era junior. În 1965, la Coverciano, ca antrenori, au devenit buni prieteni şi... colegi.

„A fi sau a nu fi“ pare că spune Viorel Mateianu înaintea unui joc, la Baia Mare.

Astăzi a fost... a fi. Și ce frumos a fost!

În fotbal, însă, foarte repede se schimbă" „a fi" în „a nu fi". Și-atunci îți vine parcă... Expresia figurii lui Viorel Mateianu spune totul...

Soluția cu Dumitrache și cu Neagu în teren s-a dovedit, cel puțin după primele 45 de minute, inspirată. Ziariștii sportivi Constantin Firănescu și Mircea Costea zîmbesc în deplin consens.

Înaintea meciului, din cadrul Cupei U.E.F.A., cu Olimpiakos Pireu, în toamna anului 1976, antrenorul emerit Angelo Niculescu a urcat cu Sportul studențesc pe Acropole, pentru o scurtă incursiune în bogata istorie a Greciei antice.

Angelo Niculescu: „Să-ncep meciul cu Dumitrache sau cu Sandu Neagu? Parcă și mai bine ar fi dacă i-aș avea pe amîndoi în teren".

Ilie Oană și Petrolul, cîștigătoare a Cupei României, în vara anului 1963. Era în perioada „Petrolului de aur".

O secvență de viață care nu se uită niciodată. La 19 decembrie 1971, vicepreședintele F.R.F., Mircea Angelescu, înmînează, pe stadionul din Ploiești, lui Ilie Oană placheta și diploma de „antrenor emerit".

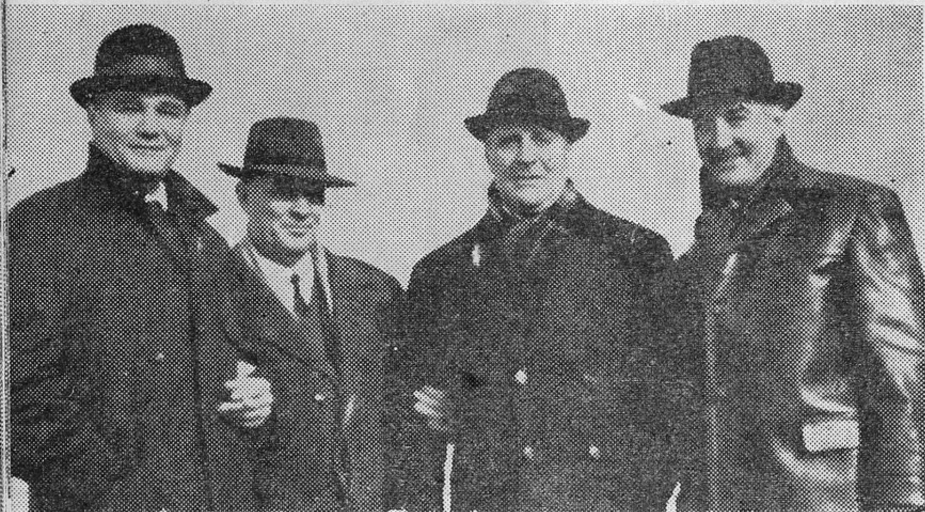
Pe aceeași bancă cu celebrul Helenio Herrera (al doilea din dreapta), Gheorghe Popescu, încadrat de Coloman Braun și Gheorghe Ola, urmărește, în liniște, un meci de mare miză și tensiune, Dinamo-Internazionale.

Antrenorul emerit Gheorghe Popescu cu alura și măsura care l-au caracterizat întotdeauna.

Prezență activă la nivelul cel mai înalt de reprezentare a fotbalului european. Gheorghe Popescu, membru în comisia campionatului Europei interțări, la una din obișnuitele ședințe de lucru. În picioare: Gustav Wiederker, președintele U.E.F.A., iar în stînga acestuia, sir Stanley Rous, președintele F.I.F.A.

Un „careu de ași" de la stînga la dreapta: Gheorghe Popescu, Ion Lupaș, vestitul atacant italian Giuseppe Meazza și „il dio", Mircea David, adversari cîndva, acum prieteni. Intîlnire peste ani, dincolo de verdele zbuciumat al gazonului.

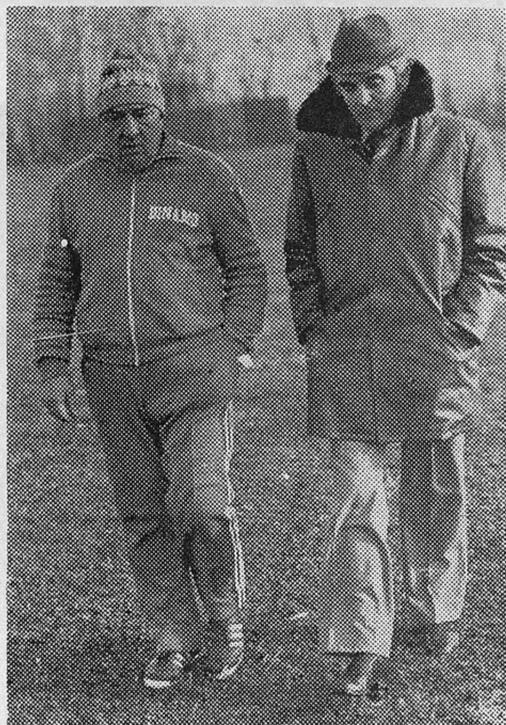

Așa-i viața de antrenor, ca și viața de artist : cînd mai vesel, cînd mai trist. Valentin Stănescu a știut să zîmbească și atunci cînd ar fi trebuit să fie trist.

Valentin Stănescu : „Mi-a plăcut întotdeauna să stau în banca mea. Mai ales atunci cînd l-am avut alături pe... Bazil Marian".

„Cu conducătorii de cluburi... zic că m-am înțeles bine. Cred că și ei cu mine." Antrenorul emerit Valentin Stănescu între Nicolae Petricean, fost arbitru divizionar, președintele clubului Dinamo, și Vasile Anghel, fost internațional, vicepreședinte al aceluiași club.

„Grea meseria asta de antrenor", parcă ar vrea să spună Valentin Stănescu. „Dar aceea de reporter e ușoară ?" se întreabă... autorul.

„tricolorii“ de atunci ne-au subestimat, au fost prea plini de ei, în timp ce noi ne-am apărat cu demnitate tot ceea ce învățasem bine, umilindu-i, firește, pe cei care credeau că titulatura sub care joacă și tricourile de pe ei sînt suficiente pentru a li se recunoaște superioritatea Atunci, la Constanța, după meciul cu echipa națională, am fost întrebat : „Cum crezi că vei face față în Divizia A ?“ Am răspuns : „Mi-am propus un loc între primele șase echipe“. Unii au rîs, alții m-au privit cu un aer ironic, iar Ștefan Covaci mi-a zis, ușor iritat : „Chiar așa ?“ „Chiar așa“, am spus la rîndul meu. Și m-am ținut de cuvînt, ocupînd în ediția din campionatul 1978—79 locul 5 în clasament, la egalitate de puncte cu Universitatea Craiova. Dar trebuie spus că, așa cum eram noi, necunoscuți și mici pentru alții, am controlat mult timp întrecerea, mai ales pe parcursul turului campionatului, fiind șase etape pe locul întîi, o dată, în etapa a zecea, chiar cu un avans de patru puncte ! Și dacă în final am ocupat doar locul cinci, tot așa de bine am fi putut ocupa și locul patru, putînd merge noi, nu Universitatea Craiova, în Cupa U.E.F.A. Ne-a lipsit poate punctul pierdut pe teren propriu cu U.T.A., despre care s-a spus, lucru neadevărat, că l-am fi făcut cadou arădenilor, prin autogolul lui Borz. Ne-a lipsit poate și experiența de concurs atît de necesară, mai cu seamă în momentul sprintului final. Dar, oricum, și-așa a fost destul de mult pentru o echipă ca a noastră, apărută deodată din capăt de țară. Ar fi fost nedrept ca, după numai un an de Divizie A, să emitem pretenția de a ne măsura forțele și cu echipe de peste hotare, în competițiile europene. Cum-necum însă, m-am ținut de promisiunea făcută la Constanța.

„Marele secret“ al unei „buturugi mici“

— După cum se vede, n-a fost vorba de un simplu pronostic sentimental. Pe ce anume te-ai bazat, concret, cînd ai afirmat că vei veni în primele șase locuri ?

— În primul rînd pe noi. Pe faptul că formam un lot omogen valoric și moral, capabil să execute o partitură tactică prestabilită. Eram convins că nu era nimic grozav în ceea ce făceam, că nu descoperisem America cu

ideea noastră de joc. Dar aveam curajul să încercăm ceva, să zicem nou, aveam forța morală să nu cedăm greutăților și eram stăpîniți de sentimentul că nu e bine niciodată să ne mulțumim cu puțin. În același timp, pentru a compensa decalajul valoric față de celelalte divizionare A, a fost nevoie să muncim îndoit, fără odihnă, la antrenamente, iar în joc am făcut, de fiecare dată, apel la un plus de mobilizare. Ne-am bazat, în al doilea rînd, și pe statutul nostru de „buturugă mică". Pe faptul că multe echipe nu prea ne băgau în seamă, și cînd unele dintre ele s-au trezit la realitate a fost cam tîrziu. Trecusem de ele. Aceasta reflecta însă și nivelul în scădere al campionatului, urcușul nostru, pe alocuri spectaculos, fiind ușurat în bună măsură de coborîrea uneori lentă, alteori vertiginoasă a unor echipe de tradiție ale fotbalului nostru. Cam astea au fost explicațiile locului 5 ocupat de noi în campionatul 1978—79. Și încă ceva. Niciodată, aș vrea să se știe, nu m-am considerat, prin ceea ce am făcut sau am vrut să fac pentru fotbal, un unicat și nici măcar o excepție. N-am vrut să mă fac invidiat de nimeni și am acceptat concurența sportivă, ori de unde a venit ea, ca pe o condiție și un mijloc de progres.

...În campionatul următor, 1979—80. F.C. Baia Mare a mai săltat cu un loc în ierarhia divizionară A. Probabil că au acționat, în continuare, aceiași factori de care amintea Viorel Mateianu, că au favorizat ascensiunea unei echipe mici în contextul unei întreceri dominată de inerție și blazare. Din nou băimărenii au fost la un pas de participare, de astă dată parcă și mai merituoasă, în Cupa U.E.F.A. Din nou ei au pierdut, la golaveraj, în luptă acum cu F.C. Argeș, care a ocupat locul trei, ratînd posibilitatea de a participa într-o competiție europeană și mai ales de a urca pe podium. Cu puțin timp înainte de finalul campionatului, în ultima decadă a lunii aprilie 1980, am vizitat echipa antrenată de Viorel Mateianu, la ea acasă. Încercam să prind ceva din secretele reușitelor ei, urmărind-o în orele de pregătire. Și scriam atunci, într-un reportaj publicat în ziarul „Sportul" :... primul lucru care ar trebui consemnat este acela că F.C. Baia Mare se antrenează în fiecare zi. Adică inclusiv sîmbăta (ceea ce poate, mai

fac și alții), dar și duminica și miercurea, în ziua meciului, precum și a doua zi după jocul oficial, cum nu se mai face în altă parte. Practic, deci, un program de pregătire în flux continuu, din care nu lipsește — important de reținut — nici un moment mingea... Antrenamentele echipei din Baia Mare au toate un numitor comun, care se cheamă jocul. Acesta reprezintă nu numai mijlocul cel mai complet de instruire, ci și o modalitate de realizare a unei suduri sufletești durabile... într-un timp relativ scurt, Viorel Mateianu și Traian Ivănescu au făcut o echipă în adevăratul înțeles al cuvîntului, despre care, oricine o vede azi jucînd, spune, pe bună dreptate, că a adus ceva nou, că interpretează o partitură proprie, bine însușită, pusă în slujba spectacolului fotbalistic. O echipă care umple tribunele pe unde apare și despre care se mai zice, chiar și atunci cînd este învinsă la scor: „Ce frumos a jucat!" Dar, ca să se ajungă la astfel de aprecieri, condiția de îndeplinit a fost: muncă, seriozitate, disciplină. Altfel spus, acesta a fost și este marele „secret" al echipei din Baia Mare. La drept vorbind, un „secret" la îndemîna tuturor. Un „secret" care, descifrat de cît mai mulți antrenori și cît mai multe echipe, ar putea face ca fotbalul nostru să devină mai bun, mai generos cu spectatorii, mai competitiv.

Quo vadis, F.C. Baia Mare?

...La puțin timp după încheierea campionatului 1979—80, am avut ocazia să-l cunosc ceva mai bine și pe Viorel Mateianu — omul de fotbal, antrenorul. Prilejul mi-a fost oferit de participarea unui grup de antrenori români la campionatul european desfășurat în Italia, în perioada 11—22 iunie 1980. Împreună cu noi doi, mai erau prezenți la această importantă competiție internațională: Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu — trio-ul de la conducerea tehnică a echipei naționale; Cornel Drăgușin și Mircea Lucescu, antrenorii reprezentativei de tineret, și Florin Halagian. Am împărțit cu Viorel Mateianu, timp de aproape două săptămîni, camere de hotel la Milano, la Napoli și Roma. Am stat

alături în tribunele zgomotoase ale stadioanelor San Siro, San Paulo și Olimpic, urmărind, pe arșiță sau pe ploaie, cele mai bune echipe de pe continent. Am colindat, cu aparatul de fotografiat și ghidul în mînă, prin marea piață a Domului milanez, pe malurile golfului napolitan mereu acoperite de zîmbetul soarelui și larg deschise spre Vezuviu și Capri, pe străzile încărcate de istorie din toate timpurile ale metropolei italiene, purtînd și mărturiile inestimabile ale existenței de necontestat a strămoșilor noștri pe pămîntul de azi al țării. Seara tîrziu, cînd oboseala zilei părea că ne învinge, ne regăseam parcă și mai dornici de fotbal în fața televizorului, cu carnețelul și creionul alături, notînd tot ceea ce ni se părea interesant din ce văzusem pe viu, tot ceea ce nu văzusem de pe alte stadioane și trebuia înregistrat în „jurnalul de bord“ al unei expediții de documentare. Și Viorel Mateianu umplea caiete de însemnări, făcea scheme de circulația balonului, desena trasee, combinații care i se păreau interesante și eficace, închipuindu-și-i în locul lui Zoff, Kaltz, Krol, Collovati, Gentile, Schuster, Van Moer, Hansi Muller, Rummenigge, Keegan sau Ceulemans, pe Ariciu, Borz, Condruc, Sabău, Molnar, Mureșan, Radu Pamfil, Koller, Deac, Roznai și Terheș. Nu ne culcam niciodată înainte de ora 2 noaptea, iar uneori se întîmpla să ne apuce zorile, discutînd de fotbal. Într-o seară apucasem să stingem lumina ceva mai devreme ca de obicei, pentru că a doua zi urma să plecăm din Milano cu avionul spre Napoli. Era trecut de miezul nopții, cînd m-am trezit sculat din somn. M-am speriat puțin, crezînd că s-a întîmplat ceva. Se întîmplase ca lui Viorel Mateianu să-i vină o idee nouă de așezare a jucătorilor în teren. M-am făcut că doar ațipisem, că de fapt nu m-a deranjat prea mult și, pentru ca să fiu sigur că după ce vom lămuri problema o să se culce, am acceptat un dialog nocturn, care speram să nu se prelungească. Eroare din partea mea să cred așa ceva despre unul care mînca fotbalul și fără pîine! Viorel Mateianu m-a ținut „în priză“ pînă la ziuă cu tot felul de întrebări, presupuneri și mărturisiri. Am profitat și eu atunci de situație, pentru că tot îmi pierise somnul, să-i atrag atenția asupra unui lucru. Și anume că el nu prea ținea seama, în stările de eu-

forțe și entuziasm, că ideea sa de joc nu putea rămîne la infinit invulnerabilă în fața unor profesioniști experimentați care-i cam dibuiseră părțile slabe susținute de o prea mare doză de romantism și chiar naivitate. Viorel Mateianu a promis că va aduce retușurile necesare adaptării ideii sale de joc la un fotbal mai realist, mai aspru, mai încrîncenat în lupta pentru rezultat. Probabil că a și ținut să o facă. Dar fie că nu a dispus de prea mult timp pentru asta, fie că el însuși a mai avut unele ezitări, pentru că chiar în toamna care a urmat și-a făcut, din păcate, apariția momentul marelui recul, previzibil dealtfel, în viața echipei din Baia Mare.

Începutul campionatului 1980—81, calm, cu rezultate bune, succese uneori chiar facile pentru băimăreni, nu părea însă să anunțe defel furtuna care avea să se dezlănțuie pe parcursul turului și care, în retur, avea să se transforme într-un adevărat cataclism competițional. Și aceasta pentru că F. C. Baia Mare ocupa, după etapa a cincea, un loc patru în clasament, care nu reprezenta, nici mai mult nici mai puțin, decît poziția finală din precedentul campionat. „Avem nevoie de un fotbal mai practic, mai puțin estetic, orientat spre rezultat, declara Viorel Mateianu după o serie de trei victorii consecutive, printre care și una la București, cu 3—0, în fața fostei sale echipe, Progresul-Vulcan. Meciurile campionatului european din Italia m-au determinat să renunț la ideea jocului cu iz romantic, care încuraja prea mult riscul, și să jucăm ceva mai prudent în defensivă, să ne apărăm mai bine prin reducerea spațiilor dintre fundași sau dintre «libero» și portar, evitînd posibilitatea de a ne prinde descoperiți. În acest fel, azi nimeni nu va mai putea spune că jucînd împotriva apărării noastre are o... pîine bună de mîncat. Cine mai crede așa ceva se păcălește."

N-au trecut nici trei zile de la această declarație apărută în ziarul „Sportul" și, în etapa a 6-a, F.C. Baia Mare a încasat, la Pitești, o bătaie zdravănă cu 5—0, de la F.C. Argeș ! În etapa următoare a venit o altă înfrîngere la scor, la Galați, cu 4—0 și astfel, în numai două meciuri, echipa lui Mateianu a încasat exact cît

înscrisese în celelalte trei dinainte, încheiate cu tot atîtea victorii.

Am stat de vorbă atunci cu Viorel Mateianu și în urma unei discuții prelungite și agitate am scris un articol intitulat „Quo vadis, F.C. Baia Mare?“, care, din păcate, nu a apărut, ideea publicării lui nefiind împărtășită de redactorul șef Aurel C. Neagu. În fond articolul căuta o explicație cît de cît plauzibilă în situația precară a echipei băimărene despre care foarte mulți începuseră să spună, cu voce din ce în ce mai tare, că figurile cu „momeala mică“ și cu „șarpele“ s-au cam învechit, că echipa din Baia Mare s-a cam terminat sau că, pur și simplu, asta îi este valoarea. Viorel Mateianu considera, ca o cauză a celor două severe înfrîngeri, un accident, o intoxicație alimentară cu efecte nocive prelungite, care s-au răsfrînt și asupra randamentului fizic și moral al jucătorilor. În ceea ce privește ideea de joc, Viorel Mateianu preciza: „Nu renunț la ea, pentru că sînt și voi rămîne partizanul fotbalului mare, cu pressing, cu supliniri reciproce și dublaj, cu circulația continuă a jucătorilor și balonului, cu privirea mereu ațintită spre poarta adversarului. Adică așa cum ne străduim să jucăm de patru ani și, să recunoaștem, cu rezultate bune, în raport cu valoarea lotului. Nu mi-a plăcut și nu-mi va place niciodată fotbalul «la mica ciupeală», aglomerat în apărare, «pe coadă», cum se spune, și cu speranța în ce-o oferi hazardul, aceasta însemnînd, de fapt, negarea adevăratului conținut al jocului. Sigur că modul nostru de acțiune mai suportă încă destule îmbunătățiri, în special în privința organizării defensivei. Mai mult decît atît, se simte nevoia unui spor de tehnicitate, a unei mai mari rapidități în gîndire și, mai ales, a unui plus de experiență“.

Toate bune și la locul lor, cum se spune, dacă lucrurile s-ar fi îndreptat în continuare. Dar, în mod cu totul neașteptat, F.C. Baia Mare este de două ori consecutiv „la podea“, învinsă pe teren propriu, de F.C. Olt și Universitatea Cluj-Napoca. Și din numai două „cartușe“ echipa lui Viorel Mateianu, cu minus trei în clasamentul adevărului, plonja spre subsolul clasamentului, unde și-a găsit, în etapele următoare, prin jocul rezultatelor,

un loc stabil în vecinătatea „lanternei roşii". De pe această poziţie periferică, neobişnuită pentru el şi echipa sa, Viorel Mateianu a luat cuvîntul la consfătuirea antrenorilor, din decembrie 1980, cu ocazia analizei primei jumătăţi a campionatului. Era emoţionat, avea un aer de căinţă care nu i se potrivea defel şi aproape tot timpul cît a vorbit a ţinut capul în jos şi ochii în pămînt. În faţa colegilor mai vîrstnici sau a celor din generaţia lui a recunoscut unde anume a greşit, remarcînd totodată şi faptul că ofensiva aproape generală împotriva „momelii băimărene" a dus la găsirea unor noi şi eficace forme de exprimare tactică, ceea ce pentru fotbalul nostru a însemnat un cîştig real. Cei mai mulţi dintre ei dintre cei prezenţi la consfătuire au înţeles cum se cuvine rostul cuvintelor lui Viorel Mateianu în momentul în care el s-a recunoscut învins, dar nu doborît. Au fost însă şi unii, din fericire puţini la număr, care au savurat pur şi simplu confesiunea publică a lui Mateianu voind a o converti în umilinţă.

Secunda 5 400 a hotărît !

...Şi a venit pauza competiţională cu mari speranţe că ea va fi un sfetnic bun. Viorel Mateianu a lucrat toată iarna cu gîndul la revanşa de primăvară. Timpul scurt nu i-a permis însă realizarea unei stereotipii tactice noi peste vechiul mod de acţiune intrat în reflex. Ceva-ceva s-a reuşit totuşi. Prea puţin pentru a aduce „nava băimăreană" la suprafaţă şi la mal. În plus, şansa, care adeseori l-a ocrotit pe Viorel Mateianu şi echipa lui, l-a ocolit exact în momentul în care avea cel mai mult nevoie de ea. Pentru că a existat un astfel de moment în retur, în etapa a 22-a, cînd F.C. Baia Mare a jucat cu Chimia, la Rm. Vîlcea. Aici i s-a dat lui Viorel Mateianu răspunsul la întrebarea hamletiană „a fi sau a nu fi". Şi pînă în minutul 72 al partidei, cînd F.C. Baia Mare conducea cu 1—0, putînd conduce şi mai clar — dacă Terheş, cu poarta goală, nu rata un gol gata-făcut, pînă în acel minut, deci, răspunsul era : „a fi". În minutul 72 însă Chimia a egalat scorul, prin anonimul Preda. Dar şi aşa mai rămînea varianta unei

remize și a unui punct de aur. Norocul l-a părăsit însă pe Mateianu cînd mai rămăsese doar o secundă din cele 5 400 ale meciului. Una singură. Ultima, care a fost și cea cu lovitura de grație, schimbînd răspunsul din „a fi“ în „a nu fi“. Și, într-adevăr, după meciul de la Rm. Vîlcea, la sfîrșitul căruia jucătorii băimăreni s-au prăbușit la pămînt, unii dintre ei părînd veritabile statui ale deznădejdii, Viorel Mateianu n-a mai fost antrenorul echipei pe care o promovase în prima divizie și cu care urcase două campionate la rînd pînă aproape de locurile cu medalii. Conducerea clubului din Baia Mare a hotărît înlocuirea sa cu secundul Traian Ivănescu, așa cum în toamna anului 1976 conducerea clubului Progresul îl înlocuise tot cu un secund, cu Dumitru Baboie. Era, deci, pentru a doua oară cînd, după ce a intrat pe ușa din față și a urcat pe cea mai înaltă scenă a competiției, era nevoit să plece pe scara de serviciu! Era pentru a doua oară în viața profesională a lui Viorel Mateianu cînd un mariaj socotit la un moment dat fericit, se desfăcea din vina unuia dintre... soți. A antrenorului, evident. „Pentru că jucătorii nu sînt mai niciodată vinovați, iar conducătorii se dau mari și apar în față numai cînd echipa merge bine.“ Așa gîndea și spunea Viorel Mateianu la puțin timp după divorțul cu F.C. Baia Mare. Cînd, cu lucrurile împachetate, a pornit-o la drum. Încotro?

— Deocamdată, acasă. La părinți, în comuna Lipănești-Prahova. Parcă simt nevoia de puțin aer curat și de nițică liniște. Poate că, așa cum se spune, tot răul spre bine. Regret, totuși, că despărțirea de echipă s-a produs cu 12 etape înainte de sfîrșitul campionatului. Poate, cine știe, reușeam evitarea retrogradării in extremis. Și mai regret, de asemenea, faptul că, în afară de mine, au mai fost scoși din echipă și doi jucători, Windt și Sabău. Vinovați, pentru ce credeți? Că n-au fost de acord cu îndepărtarea mea! Ca dealtfel și restul jucătorilor care însă n-au spus-o răspicat în ședință.

Cînd „buturuga mică“ s-a crezut prea repede un „car mare“

— Nu-i momentul, desigur, i-am zis lui Viorel Mateianu, dar parcă simt nevoia să continuăm discuţia de anul trecut, din timpul campionatului Europei, cînd locuiam împreună într-o cameră a hotelului „Argentina“ din Milano. Ţi-aş spune, în completarea unor observaţii mai vechi, doar trei idei care, dacă vrei, ar putea constitui şi cauze ale declinului echipei F.C. Baia Mare, după ce o bună bucată de vreme aceasta a constituit o echipă-revelaţie şi poate chiar un fenomen.

— Ascult.

— Mai întîi aş vrea să-ţi reamintesc „amănuntul“ că ceea ce a ridicat cu ani în urmă formaţia băimăreană pe treptele performanţei s-ar putea exprima, lapidar, cam aşa : muncă, perseverenţă, seriozitate, disciplină. Cînd echipa a ajuns sus, mai sus poate decît condiţia sa valorică, jucătorii au avut impresia că totul li se cuvine, că toţi ceilalţi se vor pleca în faţa lor, că succesele vor veni de la sine. F.C. Baia Mare, cîndva o „buturugă mică“, s-a crezut prea repede ajunsă în postură de „car mare“ şi lipsită de echilibrul pe care trebuia să i-l asigure modestia şi sîrguinţa, nu infatuarea şi rabaturile de la muncă, s-a răsturnat. În al doilea rînd, se poate vorbi şi de o oarecare uzură fizică şi psihică a jucătorilor, la care a contribuit într-o oarecare măsură şi un anumit conservatorism, poate chiar şablonism în ideea de joc. În aprilie 1980, cînd am venit la Baia Mare, pentru a o urmări mai de-aproape în procesul de antrenament, îmi exprimam temerea că ar putea să-şi facă apariţia şi fenomenul de suprasaturaţie în viaţa echipei. Mi-ai răspuns : „Nu cred. Fac totul cu mingea ! Cu asta-i păcălesc pe jucători, pentru că au în ei bucuria jocului. Majoritatea sînt maramureşeni, oameni aspri, obişnuiţi cu munca“. Ţi-am zis : „Tot ceea ce spui este adevărat, dar şi mai adevărat este că, jucînd de luni pînă duminică şi de dimineaţă pînă seara tîrziu în fiecare zi, se poate întîmpla — ceea ce dealtfel s-a şi întîmplat — ca dragostea pentru fotbal să se transforme în obligaţie, iar plăcerea de a juca, în corvoadă. În al treilea rînd, trebuie spus că, dacă la începutul prezenţei

sale pe prima scenă divizionară F.C. Baia Mare era avantajată oarecum, nefiind prea mult băgată în seamă, cu timpul, mai ales după repetatele laude care i s-au adus în presă, în legătură cu originalitatea stilului său de joc și cu maniera spectaculoasă de a se exprima în teren, privirile celor din jur, ale tehnicienilor cu mai multă experiență, s-au concentrat cu mai multă atenție asupra lui Mateianu, „tirul" lor tactic vizînd părțile vulnerabile ale ideii de joc, pe care, după ce le-au depistat și le-au evaluat au încercat și au reușit să le folosească drept premise ale succeselor lor. Așa au făcut, printre alții, „meseriași" cu vechi state de serviciu ca Angelo Niculescu, Valentin Stănescu, Constantin Teașcă, Florin Halagian. Ce zici, Viorele, am dreptate ?

— Cred că da.

— Parcă o spui numai cu o jumătate de gură...

— N-am nici un motiv. Orice sfat, orice idee, lucrurile adevărate mai ales nu le-am respins niciodată. Am privit întotdeauna cu interes la tot ceea ce s-a petrecut în jurul meu, mi-a plăcut să învăț de toate în viață și mă bucur că am avut mereu șansa să am de la cine învăța. Experiențele cu Progresul și F.C. Baia Mare m-au călit profesional, m-au maturizat și m-au ajutat să înțeleg mai bine multe din rosturile meseriei, mai greu descifrabile. Un astfel de cîștig sper să-l investesc, cu cît mai mult folos, în viitor. El îmi va fi și îndemn să nu mă mulțumesc cu puțin, să nu mă poticnesc în fața unor bariere susținute de neputință.

Din nou de la capăt !

...Într-un fotbal modest, gata să adoarmă de cîțiva ani încoace, Viorel Mateianu a adus ceva răscolitor, a surprins cu ceva deosebit. Și de fiecare dată, lucrînd nu cu stele și vedete plictisite și costisitoare, ci cu echipe fără mari pretenții, cu jucători modești, pe care poate că nu i-ar fi rîvnit nimeni, dar care au ajuns să fie cineva, grație forței colective și ideii de joc care i-a propulsat pe căile performanței. De fiecare dată, Viorel Mateianu a luat-o de la capăt, a început de jos. Și cu Progresul și cu F.C. Baia Mare. Cînd i s-a oferit ocazia

să lucreze cu echipe mari a refuzat, deși dacă ar fi acceptat, în vara lui 1980, oferta Universității Craiova s-ar fi putut găsi, în anul următor, în postura unui dublu cîștigător, și în Cupa României și în campionat. A zis „nu“ Craiovei pentru a-și continua munca începută la Baia Mare, unde pusese în mișcare o idee generoasă, încercînd ceva nou, ceva care a avut darul să-i stimuleze și pe alți colegi de breaslă, trezindu-le orgoliul. A refuzat o echipă de vedete gata-făcute, pentru că a avut ambiția să făurească el însuși vedete-jucători și echipe. La Baia Mare n-a fost însă lăsat să lucreze pînă la capăt. Și a plecat pentru a o lua din nou de la început. Unde? Înapoi la prima dragoste, Progresul? Înapoi tot la Baia Mare, ca să repare prestigiul șifonat al unui oraș cu tradiție în fotbalul nostru? La Ploiești, cu gîndul că se apropie de casa părintească de la Lipănești-Prahova? La Cluj-Napoca — răscolit de amintirea anilor studenției? La Buzău? La Constanța? La Oradea? La...?

Pînă la urmă, oarecum previzibil, Viorel Mateianu s-a dus la Progresul care, între timp, în anii în care el lipsise din București, devenise și Vulcan. N-a rezistat tentației de a se întoarce tot acolo de unde a plecat. Mai bine-zis de a intra, din nou, pe ușa din față, după ce făcuse cunoștință, nemeritat, cu cea din dos. Mulți s-au bucurat atunci auzind o asemenea veste. Unii, în mod sincer și cu simpatie, considerînd că și Progresul-Vulcan și Mateianu ar avea de cîștigat. Alții, tot sincer, dar cu antipatie, gîndind că poate Progresul-Vulcan va ajunge în „B“ și, în acest fel, Mateianu ar reuși marea „performanță“ de a retrograda două echipe în același an competițional.

Așteptările celor cu „prohodul“ nu s-au împlinit. Mateianu a salvat echipa din str. Dr. Staicovici de la retrogradare și nu puțini au fost aceia care au spus atunci că dacă el ar fi rămas la Baia Mare formația maramureșeană ar fi reușit și ea să iasă la liman.

În august 1981 a început un nou campionat, cu Viorel Mateianu, în continuare, la Progresul-Vulcan. Debut promițător, cu un egal la Pitești și, la puțin timp, cu un altul, pe „Ghencea“, cu Steaua. Au venit însă alte două remize, pe teren propriu, la care s-a adăugat și o înfrîngere tot acasă, cu Sport Club Bacău, și Pro-

gresul Vulcan a ajuns la minus doi în clasamentul adevărului. Dar nu aceasta era partea cea mai alarmantă a lucrurilor, ci faptul că se simțea ceva care scîrțîie în echipă. Era ceva ce nu mergea. Pretext pentru unii să creeze un moment de panică. Și soluția a fost repede găsită : înlocuirea antrenorului.

La meciul din 17 octombrie, cu A.S.A. Tg. Mureș, Viorel Mateianu nu a mai apărut la echipă. Fusese schimbat, în ajun, cu secundul său, Dumitru Baboie. Exact ca în 1976. Și atunci tot toamna, tot după o înfrîngere cu Sportul studențesc și tot după o judecată sumară.

În ziua meciului cu A.S.A. l-am întîlnit la teren pe medicul echipei, dr. Cristache Ștefănescu, un excelent profesionist și un caracter remarcabil. Și l-am întrebat, așa pentru... cultura mea generală, ce este adevărat din ceea ce se spune despre pasiunea lui Viorel Mateianu pentru licorile lui Bacchus. Doctorul Ștefănescu, evident afectat de schimbarea efectuată în conducerea tehnică a formației, a spus textual : „Este falsă și tendențioasă afirmația că Mateianu ar fi un alcoolic. Asta o spun și o răspîndesc deliberat toți cei care urmăresc să-l denigreze. În realitate Viorel este foarte sensibil la o serie de factori alergenți, printre aceștia numărîndu-se și alcoolul. Așa se face că și 100 de grame de bere, cantitate neglijabilă, fără nici cel mai mic efect dăunător organismului, în mod normal, lui Mateianu îi poate face rău, mai ales cînd este asociată și cu o componentă de ordin nervos, cu o stare de stress. Și prima reacție, înroșirea pronunțată a feței, e foarte derutantă și duce, din păcate, la un diagnostic eronat.

— Dar despre Mateianu, ca antrenor, ca om de fotbal, ce părere aveți ? l-am mai întrebat pe doctorul Cristache Ștefănescu.

— Am lucrat multă vreme împreună, am colaborat sincer și am reușit să ne cunoaștem bine reciproc. M-a impresionat marea pasiune a lui Viorel Mateianu pentru profesia de antrenor, marea lui dragoste pentru fotbal. Era și este obsedat de ideile lui tactice pe care, cred eu,

a insistat prea mult să le valorifice într-un teren puţin propice dezvoltării lor.

Atunci, la meciul cu A.S.A., în ajunul căruia Mateianu fusese schimbat, lumea vorbea că jucătorii l-ar fi „terminat“ pe antrenorul care le cerea prea mult unora certaţi cu munca la antrenament, dar mai ales cu disciplina şi obligaţiile de viaţă extrasportivă ale performanţei. Şi se dădeau şi cîteva exemple de lideri ai grupului care luptau să ţină echipa în loc: C. Zamfir, Mateescu, Marian Ionescu.

Cîteva zile după schimbarea sa de la conducerea tehnică a Progresului-Vulcan, Viorel Mateianu a făcut o vizită în secţia de fotbal a redacţiei ziarului „Sportul“. Era foarte supărat. Spunea că vrea să facă o scrisoare deschisă, pe care să o publice în ziar. O şi avea, dealtfel, în ciornă.

Am profitat atunci de împrejurare şi, mai înainte de a lua cunoştinţă de conţinutul scrisorii, l-am provocat pe Mateianu la un dialog, cu multe referinţe la un trecut nu prea îndepărtat. „Îţi mai aminteşti, Viorele, de discuţia noastră după plecarea ta de la Baia Mare în ziua păcălelilor, de la 1 aprilie? Te-am întrebat atunci, ce ai de gînd să faci?“ Mi-ai răspuns gînditor: „Nu prea sînt hotărît“. Ţi-am spus, în continuare: „Vrei un sfat prietenesc?“. Ai răspuns din nou, dus pe gînduri: „Da. Îl ascult.“ Dar gîndurile tale erau tot neadunate. Şi, totuşi, ţi-am zis: „Stai o vreme departe de fotbal. Meditează puţin, vezi ce ai făcut bine şi ce ai greşit; odihneşte-te un timp, ai nevoie de aşa ceva. Lasă campionatul, în curs, să treacă şi la vară poate iei o hotărîre înţeleaptă“. Cînd ai auzit aşa ceva, ai sărit ca ars: „Bine, dar mă presează cu răspunsul cei de la Progresul-Vulcan“! „Temporizează şi tu puţin, te-am sfătuit. Aplică şi în viaţă tactica de joc de la Baia Mare, cu «şarpele», cu «momeala mică». Plimbă mingea cît poţi mai mult, ca să nu ţi-o fure adversarul.“ Ai zis că aşa ai să faci, dar n-au trecut decît cîteva zile şi ai cedat... iniţiativa. De ce?“

— N-am rezistat. Deşi ştiam că va fi foarte greu. Cînd am trecut cu bine finalul de campionat, am crezut că totul e în regulă, că luasem hotărîrea cea mai bună.

Mai ales după ce conducerea clubului și a ministerului m-au chemat și mi-au zis : „Bravo, ne-ai salvat“ ; după care m-au întrebat : „Ca să rămîi, ce-ți trebuie ?“ „Păi, am spus eu, cam 80 la sută din echipă este supusă înlocuirii. E necesar să facem o echipă nouă, care să aibă și o idee de joc pe măsura nevoilor performanței. Pentru asta am cerut un răgaz de cîteva luni, în care timp puteam realiza, din mers, și selecția lotului și completarea lui. Dar ceea ce voiam eu să fac nu convenea unei părți a efectivului de jucători, cei mai vîrstnici mai ales, refractari la efort. Ei au găsit repede înțelegere la conducerea «măruntă» a clubului și a secției de fotbal, din care făeau parte și reprezentanții «Vulcanului», Constantin Șelaru și Ștefan Dobrinoiu. Aceștia, în dorința lor de a se face cît mai utili pe lîngă echipă, ca să nu lucreze în uzină unde erau încadrați, l-au convins și pe Constantin Dumitrescu, președintele clubului, care, de fapt, nici nu prea era greu de convins, că adevărata piedică în calea progresului echipei eram eu.“

— Și ce-ți reproșau, în fond ?

— În ziua de 15 octombrie, a doua zi după ce pierdusem meciul cu Sportul studențesc, am fost chemat la „judecata de urgență“. Completul de judecată era format din trio-ul : C. Dumitrescu — Șt. Dobrinoiu — C. Șelaru. Mai era prezent și I. Mărcuș, organizator de competiții în cadrul clubului. Am fost învinuit, atunci, că am făcut din echipă un mediu de experimentări, că jocul practicat este prea puțin ortodox, că nu m-am adaptat posibilităților jucătorilor din lot, că rezultatele obținute sînt slabe. Nu m-au lăsat să mă analizez și să spun ce aveam de spus. Cel mai interesant era că alții fuseseră cei care mă numiseră în funcția de antrenor, la 1 mai 1981, mai exact, cadre din conducerea Ministerului Construcțiilor de mașini, iar la judecată și la eliberarea mea din funcție era pusă conducerea clubului să-mi comunice sentința. Cu părere de rău, cum mi s-a spus, dar după o logică bizară, care ignora dreptul la apărare și la replică. Hotărîrea era ca să trec la centrul de juniori și copii, ceea ce, bineînțeles, nu am acceptat.

Plecînd, pentru a doua oară, din clubul unde am crescut și unde am jucat mulți ani, căruia m-am devotat, și ca jucător și ca antrenor, mi-am spus că n-am să mai calc niciodată pe acolo. Că n-aș mai fi în stare vreodată să mă mai întorc în parcul cu platani din strada Dr. Stoicovici. Recunoșteam, în acest fel, că am greșit cînd am revenit de la Baia Mare la Progresul, uitînd sau nețiînd seama de vorba din bătrîni cu... supa încălzită.

Mi-am dat seama, cam tîrziu, și pe pielea mea, că zicala este adevărată. Că supa încălzită nu mai are același gust ca supa dintîi. Și am rămas cu o învățătură de minte, tot dintr-o zicală cu supa. Că după ce m-am fript cu ea (de trei ori, dacă o pun și pe cea de la Baia Mare) am să suflu și în iaurt!

...Cînd am încheiat dialogul, în redacție, cu Viorel Mateianu, eram convins că va renunța la publicarea scrisorii deschise și că, în urma discuției, se lămurise și se mai liniștise puțin. Dealtfel, chiar a doua zi a plecat, la părinți, la Lipănești-Prahova, cu cîteva oferte după el, cărora le spusese, din fugă, „nu". În sfîrșit, făcea bine, ceea ce făcea, pentru că avea nevoie de un răgaz ca să se adune.

Dar cît va putea sta Viorel Mateianu departe de fotbal?

Parcă-l vezi într-o bună zi coborînd din nou pe gazon și luînd-o de la capăt. Cu „șarpele" și cu „momeala mică", cu „americana" sau cu altceva. Pentru că Viorel Mateianu nu poate sta locului, atîta vreme cît în venele lui curge mai mult fotbal decît... sînge.

TREI DECENII LA CEA MAI ÎNALTĂ CATEDRĂ A „SPORTULUI-REGE"

Sfîrşit de ianuarie, 1981. Slănic Moldova. Pe drumul care urcă alene spre hotelul Perla, grupul fotbaliştilor de la Sport club Bacău deschide pîrtie nouă prin zăpada ce se adună necontenit în straturi. S-a mai încheiat o zi grea de pregătire şi setea de odihnă îndreaptă paşii tuturor spre casă.

Sus, în camere, este cald şi bine. Senzaţia de oboseală dispare un moment, făcînd loc neastîmpărului şi veseliei care însoţesc întotdeauna tinereţea. Apoi, nu după mult timp, luminile se sting, întunericul de afară năvăleşte prin ferestre punînd stăpînire pe tot ce este înăuntru.

Undeva, totuşi, lumina mai rezistă încă. Şi rezistă bine. Poate şi pentru că vrea să fie martoră la o întîlnire a amintirilor, pe care profesorul Angelo Niculescu mi-a promis-o încă de cu ziuă.

O întîlnire cu amintirile! Iată un motiv care te face să-ţi piară somnul.

Angelo Niculescu îşi alege un punct fix din încăpere, părînd că vrea să-şi pună puţină ordine gîndurilor. Încerc să-l ajut, deşi îmi dau seama că nu este nevoie. Dar o fac mai mult ca să se înfiripe dialogul. Îi zic: „Hai s-o luăm chiar cu începutul". Mă uit, apoi, pe furiş la profesor şi îmi dau seama că ar trebui să străbatem împreună, în timp, mai bine de trei decenii de viaţă. Ceea ce, practic, nu pare posibil chiar şi dacă ar fi să facem din noapte zi. Şi aşteptînd ca Angelo

Niculescu să treacă la „mutarea de deschidere", îmi vine în minte o caracterizare făcută, cu ani în urmă, de Ioan Chirilă, care spunea cam așa: „Angelo Niculescu nu este ceea ce se cheamă un om charmant. Și nici nu face vreun efort să pară... Pentru foarte mulți, Angelo Niculescu este un om... uscat... Pentru jucătorii echipei naționale este simplu «dom' profesor». Un profesor pe care nu l-am văzut niciodată grăbit. Un profesor la care abuzul cuvîntului «respectiv» are drept compensație absența oricărei vorbe colorate de mînie. Un profesor la apariția căruia pînă și Rică Răducanu își înghite cuvintele, chiar dacă este miezul nopții și berea helvetă a aprins ochii «portarului care acoperise poarta ca un covor de moschee»". Era, aceasta, în februarie 1972, înainte de „trilogia ungară" din Campionatul Europei. Angelo părea imperturbabil. Aștepta ziua de 14 mai ca pe un corolar al activității sale zbuciumate. Se împlineau trei ani de la victoria asupra Elveției de la Lausanne.

S-au scurs de atunci alți zece ani. Angelo Niculescu a rămas aproape același din caracterizarea lui Ioan Chirilă. Cu o singură deosebire: timpul care a trecut peste el l-a făcut să-și deschidă mai mult baierele sufletului, i-a făcut chipul mai luminos — în ciuda unor cute tot mai puțin discrete în jurul ochilor, a multor fire de argint în păr, luptînd din greu să țină piept calviției. Paradoxal, oarecum, Angelo Niculescu a devenit, cu scurgerea anilor, ceea ce nu era — după unii, bineînțeles — în anul 1972, adică un om charmant. A devenit un „bon viveur" în sensul cel mai curat al cuvîntului. Un excelent partener de discuție, același „dom' profesor" care, atunci cînd e solicitat, se întoarce, cu bunăvoință, chiar cu plăcere, fără semne nostalgice de complezență, fără răspunsuri dinainte pregătite, pînă la anii de debut ai profesiei. Și amintirile curg firesc printr-un „tunel al timpului" a cărui vîrstă depășește trei decenii. O viață de om, cum s-ar zice. O viață plină de bucurii și suferințe, care a început în toamna anului 1949...

...Am început ca jucător și preparator fizic la Dinamo București. La 5 ianuarie 1951, student fiind la I.E.F.S., în anul II, am obținut calificarea de antrenor, răsplată a unei activități practice laborioase și grație sprijinului acordat de prof. Nicolae Roșculeț. Paralel cu facultatea mi-am făcut și ucenicia profesională, lucrînd la echipe din eșaloane inferioare — Dinamo Miliția, Dinamo juniori — pînă în anul 1954 cînd am făcut primul mare pas pe calea performanței, trecînd la cîrma tehnică a formației de seniori a clubului din șoseaua Ștefan cel Mare. Ca absolvent al I.E.F.S. aveam o calitate în plus, calitatea de cadru didactic, care-ți conferă, oricum, mai multă autoritate pe fondul unei pregătiri superioare. 1954 n-a fost pentru mine numai un an de debut în „înalta societate a fotbalului", ci și unul de referință în profesie. La cîrma lui Dinamo ocupam locul II în campionat și am ajuns în finala Cupei României, în care eram net favoriți, pentru că întîlneam o divizionară B, Metalul Reșița, care, în mod normal, nu putea constitui pentru noi o piedică serioasă în drumul spre cucerirea trofeului. Dar iată că „buturuga mică" din Reșița ne-a făcut figura, învingîndu-ne cu două ghiulele trimise de pe extremă de Seleș, amîndouă cam de la 25 de metri, pe care le revăd, ori de cîte ori îmi amintesc de ele, cum au aterizat în poarta lui Constantinescu. Învinși într-o asemenea partidă, eram ca și cum pierdusem totul. Nimeni parcă nu mai ținea seama de medalia de argint cîștigată în campionat, nu se mai ținea seama nici că ajunsesem totuși, pînă într-o finală de Cupă. În fața unui asemenea moment de insucces se ștergea cu o nepermis de mare ușurință munca unui an întreg, din care nu lipseau performanțe notabile. Ce greu este de suportat o atmosferă ca asta creată în jurul tău de cei ce obișnuiesc să facă o dramă chiar și din marile farse ale fotbalului ! Pentru că, pînă la urmă, la drept vorbind, finala pierdută de noi în 1954 a fost una din numeroasele farse proprii jocului cu balonul rotund, acesta prin însăși natura lui, adeseori la dispoziția — ca să nu zic discreția — imponderabilului. Eram într-un

moment de cumpănă. Pentru un tînăr profesionist așa ceva se poate solda cu o traumă de care nu scapi toată viața. Mi-am zis atunci că singura soluție este, pînă una alta, să mă bazez pe mine însumi, să nu cedez, să merg, orice ar fi, înainte. Eram convins că voi mai avea de făcut față unor asemenea încercări. Sau poate și mai grele. Și dreptatea a fost de partea mea, chiar în anul următor, în care am cucerit primul titlu de campioană a țării cu Dinamo. De fapt, o răsplată a tenacității apărută și ca o compensație meritată pentru nemeritatul final al anului 1954. Eram, acum, cum s-ar spune, un profesionist în adevăratul înțeles al cuvîntului. Intrasem, spre șansa mea, destul de devreme în circuitul marilor performeri și aveam de apărat, de aici înainte, un loc pe un soclu spre care se îndreptau, cu interes, dar și cu invidie, ochii multor confrați, dornici nu atît să se vadă și ei acolo sus, ci mai curînd să mă vadă pe mine cît mai jos. Trebuia deci să mă mențin. Să lupt ca să mă mențin. Ușor de spus. Cît de greu în fapt! Colaborarea cu o serie de reputați tehnicieni, ca Gică Popescu, Emerich Vogl sau Cibi Braun mi-a fost de un mare folos. Lupta cu mine însumi pentru a-mi depăși limitele la un moment dat a însemnat și ea un mare succes. Și cu toate acestea...

În anul 1957, toamna, cînd de-abia începuse campionatul, Dinamo pierde, pe stadionul Republicii, meciul cu Flamura roșie-U.T.A., marea ei rivală, cu 1—0 și, în mod cu totul nejustificat, Angelo Niculescu primește prima mare lovitură din viață : este înlocuit de la conducerea tehnică a echipei cu antrenorul Iuliu Baratki, cel pe care, cu patru ani în urmă, el însuși îl înlocuise ca necorespunzător! A fost un fel de lovitură sub centură care, normal, îi descalifică pe cei care o dau, nu pe cel care o primește. Așa este la box, la fotbal însă...

— Și azi, după atîta timp, cînd stau și-mi amintesc de trista toamnă a lui 1957, cînd am rămas, în prag de iarnă, fără serviciu îmi vine greu să înțeleg o astfel de măsură. Să pedepsești, de fapt, pe cineva că a pierdut un meci sau că în anul competițional anterior s-a clasat pe locul II în campionat! Bizară concepție de conducători! Ciudat fel de a gîndi al unor oameni care, din

fericire, au dispărut din fotbal pentru că însuși fotbalul s-a dispensat de ei ca de un balast păgubitor.

In iarna anului 1958, Angelo Niculescu este solicitat să lucreze, împreună cu Ilie Savu, ca secund al acestuia, la C.C.A. Primește cu bucurie oferta și se apucă de treabă. Lucrează cu convingerea că indiferent de locul de muncă, de echipă, trebuie să slujească fotbalul cu credință. Dar asta nu înseamnă, neapărat, un contract cu locul întîi. Pentru medalia de aur mai luptă și alții. Asta o credea însă numai el. Nu și conducerea C.C.A. care, la sfîrșitul campionatului 1957-58, considerînd nesatisfăcătoare poziția pe locul secund în clasament a echipei de fotbal, i-a înlocuit pe ambii antrenori. Și pe Ilie Savu și pe Angelo Niculescu. Fatalul loc doi! Eterna poveste a rezultatului imediat! După o astfel de optică ar însemna ca numai echipele campioane să-și mai păstreze antrenorii, restul... la schimb. Cu cine? Asta are mai puțină importanță. Importantă e schimbarea antrenorilor atunci cînd unora dintre conducătorii de cluburi li se pare că a sosit timpul.

— Mai trist este că înlocuirea mea ca antrenor la C.C.A. s-a făcut într-un mod cu totul bizar. Mă refer la procedeul folosit. Asta s-a întîmplat în vara anului 1958, în timp ce mă aflam la Brașov, unde conduceam un curs de perfecționare a antrenorilor divizionari. Echipa C.C.A. a venit la pregătiri cu un nou cuplu de tehnicieni, Gh. Popescu—Victor Cojocaru, fără ca mie să mi se spună nimic. De-abia după ce m-am prezentat la București, pentru lămurirea situației, mi s-a comunicat, așa ca și cînd n-ar fi fost vorba despre mine, că am fost mutat, ca metodist, la serviciul de instruire al clubului. De necrezut, dar adevărat. Și singurul lucru bun ce-l mai aveam de făcut, era să-mi găsesc un alt loc sub soarele fotbalului. Să merg undeva unde să-mi pot exercita profesia fără „sabia lui Damocles" deasupra capului. Și opțiunea mea s-a oprit asupra unui club mai mic, muncitoresc. Așa am ajuns antrenor la Tractorul Brașov, echipă de jumătatea clasamentului, în Divizia B. A fost pentru mine un necesar moment de respiro, în care am putut să-mi adun gîndurile, să fac un mic bilanț al unei prime perioade din activitatea mea de pedagog. Conclu-

zia la care am ajuns? Că n-ar fi deloc rău să mă calific — așa pentru orice eventualitate — și într-o altă profesie. Am urmat o școală de trei luni, după care, odată cu întregul efectiv al secției din care făceam parte, am devenit... strungar. Și, ciudată soartă! Aici am dat tocmai peste cel care, cu patru ani în urmă, îmi făcuse zile mai negre ca noaptea. Am dat peste Seleș, extrema de la Metalul Reșița, autorul celor două goluri din finala Cupei României ,pierdută cu Dinamo, în 1954. Acum, și eu și Seleș, amîndoi într-un moment de dizgrație, eram colegi la... strung. Uitasem, unul, bucuria unei mari victorii, celălalt, mîhnirea unei mari înfrîngeri, unindu-ne pe drumul unei calificări, care pentru Seleș însemna meseria de bază, iar pentru mine aceea de schimb, în cazul în care soarta, mai bine-zis conducătorii din fotbal m-ar fi obligat să ies, chiar și temporar, din circuitul unei activități pentru care simțeam că am vocație, pentru care îmi sacrificasem o bună parte din tinerețe ca jucător, pentru care îmi tocisem coatele pe băncile I.E.F.S.-ului.

Angelo Niculescu nu a avut însă nevoie, din fericire pentru el și pentru fotbalul nostru, să apeleze la profesia de rezervă, aceea de strungar. La sfîrșitul anului 1958 este chemat la București, la Federație. Nu știe cum s-a întîmplat minunea, dar s-a întîmplat. Cineva și-a amintit, totuși, de el, desigur nu întîmplător, și i-a propus un post de antrenor federal. Era într-un moment de prefaceri în fotbalul românesc, inițiate de președintele forului din acea vreme, Corneliu Mănescu — un remarcabil om de sport, un bun cunoscător al fenomenului fotbalistic. Este foarte posibil ca însăși Corneliu Mănescu, direct sau prin unul dintre secretarii F.R.F. de atunci, Vasile Nanciu Gheorghe, să fi acționat. Important este însă faptul în sine, adică repunerea în drepturi a antrenorului auto-exilat.

— Ce a însemnat pentru antrenorul Angelo Niculescu funcția de antrenor federal?

— Nu prea mult, dar, oricum, o muncă utilă. Mă refer, în primul rînd, la ceea ce am avut de cîștigat eu. Au fost la mijloc patru ani în care am lucrat ca „mîna a doua“ la lotul național și ca tehnician de teren cu responsabilitatea instruirii antrenorilor și a echipelor divi-

zionare A şi B. Am organizat cursuri, am predat lecţii, am învăţat pe alţii şi am învăţat, la rîndul meu, de la toţi cîte ceva, care mi-a folosit mai tîrziu. În 1963, la iniţiativa antrenorului federal principal, Gheorghe Popescu, s-a organizat un colectiv mai larg de tehnicieni care să pregătească lotul pentru Olimpiada din Japonia. Eu eram responsabilul acestui colectiv din care mai făceau parte: Gh. Popescu, Nicolae Roşculeţ, Traian Ionescu şi Silviu Ploieşteanu. Ulterior structura colectivului s-a modificat, din cinci ajungîndu-se la trei: Silviu Ploieşteanu, Gheorghe Ola şi cu mine. Apoi, pe măsură ce se apropia Olimpiada, s-a mai făcut o ajustare, rămînînd doar Ploieşteanu responsabil şi Ola, ajutor. Vorba aia: „cei patru evanghelişti au fost trei, Luca şi Matei". Cam aşa s-au petrecut lucrurile şi aici. După această nouă lovitură sub centură m-am trezit cu o tentantă ofertă făcută de clubul Dinamo, în 1964, primăvara, ca să lucrez împreună cu Traian Ionescu. Am acceptat propunerea fără nici o rezervă, pentru că, pe de o parte, mi se părea ca un act de justiţie după înlocuirea mea, în 1957, cu Baratki; pe de altă parte, Dinamo, era atunci, în 1964, un club puternic, bine condus de oameni cu care se putea lucra nu numai în folosul propriei echipe, ci şi al fotbalului în general.

— Aşadar, din nou Dinamo, pentru o perioadă de patru ani, timp în care traiectoria profesională a lui Angelo Niculescu s-a intersectat cu aceea a altui tehnician valoros, Traian Ionescu. Cum au încăput, totuşi, două săbii în aceeaşi teacă?

— Personal nu am avut nimic de împărţit cu Traian. Ştiu că eram împreună, la sfîrşitul anului competiţional 1963-64, cînd Dinamo a reuşit marele event, cîştigînd şi campionatul şi Cupa. Mai ştiu că, în anul următor, în 1965, ajutat de Florian Anghel la conducerea echipei, am cîştigat din nou un titlu de campion. Mai ştiu, de asemenea, că în vara anului 1966 am fost trimis şi eu şi Traian Ionescu la Campionatul mondial din Anglia, ca observatori tehnici, în scop de instruire. Traian a plecat înainte de semifinale în ţară, la Bucureşti. A luat echipa Dinamo în primire, devenind din secund, principal, iar eu am rămas ca secund împreună cu el, fără să mă supăr,

pînă la sfîrşitul campionatului 1966-67, în care ne-am clasat pe locul 2, după Rapid. Şi cu asta s-a încheiat şi cea de-a doua „etapă Dinamo". Spre deosebire de prima, a fost mai bogată în realizări şi cu mai puţine diferende. De fapt, aş mai fi continuat să rămîn în tandem cu Traian, dacă nu intervenea „seismul de la Zürich", din 24 mai 1967, în urma căruia s-a produs o mare cotitură în fotbalul nostru, iar eu am fost solicitat, din nou, de federaţie, de astă dată ca antrenor federal principal. Revenirea mea în sediul din strada Vasile Conta coincidea cu un moment de mare dificultate pentru fotbalul nostru. Situaţia echipei naţionale era deosebit de critică. Panica cuprinsese, din păcate, şi conducerea sportului de atunci, care nu ştia, practic, ce soluţii să mai adopte, ce formule tehnice să mai înjghebeze, mai ales că, la puţin timp după Zürich, a urmat un alt dezastru, 0-6, la Budapesta, cu prima reprezentativă a Ungariei, condusă de Constantin Teaşcă. Era o situaţie în care nu mai aveam de ales şi din care nu se putea ieşi decît mergînd, cu curaj, dar mai ales cu multă judecată, înainte.

De pe Wembley, la „trilogia ungară," via Mexico

...La 9 noiembrie 1967 Angelo Niculescu preia funcţia de director tehnic al F.R.F., iar după eliberarea, la cerere, a selecţionerului unic, Constantin Teaşcă, rămîne principalul responsabil, în ceea ce priveşte selecţia şi pregătirea echipei naţionale. La sfîrşitul anului 1967 lotul reprezentativ, condus de Angelo Niculescu, pleacă într-un lung turneu, de 64 de zile — cel mai lung, dar şi cel mai dificil din istoria unei selecţionate româneşti — care a început cu un joc în R.F. Germania, la Aachen a continuat cu un altul, în Congo, la Kinshasa şi s-a încheiat, după încă nouă partide disputate în patria marelui fotbal, Brazilia, la gurile Amazonului.

— În turneul ăsta din Brazilia eu am fost de toate : şi conducător, şi organizator, şi antrenor şi ziarist ! M-au lăsat singur, fugind toţi de la echipă. Nu i-au mai tentat nici plăcerea şi ineditul călătoriei, nici mirajul Braziliei. Poate că au făcut-o intenţionat, să mă pună în faţa unui

examen pe care erau convinşi că nu-l trec şi în urma căruia să mă... curaţ!

Cînd am plecat din ţară eram mici, necunoscuţi în fotbalul mondial. Ne-am întors cu o cotă valorică ridicată, am început să fim apreciaţi şi prin rezultate şi prin joc. Am adus şi ceva venituri, vreo 12 000 de dolari. Pentru mine a fost şi un excelent prilej de maturizare profesională, confirmată dealtfel prin ceea ce am realizat mai tîrziu.

Încă de la început am fost preocupaţi de gîndul că este bine să ieşim şi noi în lume, să ne cunoască lumea, că a venit timpul să ne obişnuim cu fotbalul internaţional ca să nu mai avem nici un complex, ori de cîte ori sîntem puşi să ne confruntăm cu echipe din elita soccerului continental şi mondial. Ca să reuşim aşa ceva trebuia să realizăm un colectiv puternic, bine sudat moral, capabil să se bată fără menajamente, dar şi în mod organizat, după o idee clară, şi mai ales realistă, de joc. Aici, în acest turneu, am pus bazele unui mod de acţiune nou, plecînd de la caracteristicile fotbaliştilor noştri, de la disponibilităţile lor sportive şi morale. O idee de joc care să ne apropie cît mai mult de marea performanţă.

— Aşa a apărut temporizarea?

— Asta au născocit-o cronicarii. Unii dintre ei, şi ceilalţi au preluat-o. Mie nu-mi aparţine un astfel de termen care exprimă cu totul altceva decît ceea ce mi-am propus să realizez cu echipa naţională. Adică construcţia mai elaborată a atacurilor la mijlocul terenului prin excluderea, în această zonă, a pasei decisive şi înlocuirea ei cu pasa constructivă. De aici a rezultat un joc mai organizat, pe bază de combinaţii, o mai atentă pregătire a acţiunilor, în aşa fel încît să nu ne trezim că am ajuns în faţa porţii adverse cu totul întîmplător, ci prin forţa noastră de a ne impune, printr-un fotbal gîndit. De fapt, încrederea pe care ţi-o dă posesia mingii şi pregătirea fazei de atac, cu mai multă chibzuinţă, au avut un efect miraculos, aş zice, asupra stării emoţionale a jucătorilor în teren, au făcut să se estompeze şi chiar să dispară complexul de inferioritate cu care fot-

baliştii noştri abordau întîlnirile internaţionale, motiv pentru care, adeseori, încasam un sac de goluri.

...27 octombrie 1968. Start în preliminariile Campionatului mondial din Mexic. Debut cu stîngul! 0-3, la Lisabona, cu Portugalia! „O mare deziluzie", scria presa de atunci. Cele trei goluri portugheze fuseseră înscrise de doi jucători cu acelaşi nume, Jacinto, iar cineva, răutăcios, ar fi spus „noroc că au fost numai doi Jacinto." Prezent la meci, celebrul Helenio Herrera afirma că ne lipseşte, nouă românilor, curajul în deplasare. De prin culise se avansa şi ideea de a se aduce la cîrma echipei naţionale un antrenor străin, care, chipurile avînd avantajul unui plus de obiectivitate, a neapartenenţei la un anumit club, ar fi capabil de mai mult. Adepţii unui „oriundi" în fotbalul nostru sperau că vor face prozeliţi şi că se vor impune, fără să ghicească că, de fapt, au făcut vid în jurul lor cu o idee năstruşnică, abandonată pînă la urmă şi de cei care au lansat-o şi au crezut în ea.

...23 noiembrie 1968. Bucureşti. România-Elveţia : 2-0. O victorie tonică, ce-i drept, dar care nu spunea încă mare lucru.

...15 ianuarie 1969. Wembley. Templul fotbalului britanic. Egalitate (1-1) cu campionii lumii, la ei acasă! 80 000 de spectatori au aplaudat în picioare şi i-au condus cu privirile pline de simpatie, spre cabine, pe componenţii celei mai tinere reprezentative din istoria fotbalului românesc. Elementul determinant al rezultatului : puterea de organizare a echipei noastre la mijlocul terenului. Angelo Niculescu spunea după meci : „Am reuşit un rezultat remarcabil în faţa unei echipe puternice care a jucat pe Wembley mai bine ca la Bucureşti. Cheile succesului nostru? Voinţa jucătorilor şi buna organizare a jocului în funcţie de realitatea din teren". „Ce impresie v-a făcut Wembley? — l-a întrebat pe Angelo Niculescu trimisul revistei „Fotbal", Eftimie Ionescu. „Cînd am pătruns în stadion, acesta mi s-a părut ca un cazan al iadului. Este un fel de tumult pe care îl aştepţi ca, dintr-o clipă într-alta, să se transforme într-un tăvălug, să vină peste tine, să te sfarme. Eşti ca un scafandru în fundul mării, sub o presiune de zeci şi sute de atmosfere".

— Plasarea meciului cu Anglia într-o perioadă de inactivitate pentru noi însemna, din plecare, un mare dezavantaj pentru echipa noastră și impunea pregătiri cu totul speciale pentru jucători și chiar pentru mine, ca antrenor. Era, în același timp, și o mare încercare, un mare risc să înfrunți, în plină iarnă, la 15 ianuarie, o reprezentativă ca aceea a Angliei, la ea acasă. De aici potop de critici distructive, demoralizante, care s-au înteţit mai ales după ce pierdusem la Liège cu 0-5, într-un joc pregătitor, înaintea confruntării cu echipa Angliei. A fost trimis urgent la fața locului Ion Șiclovan, ca delegat special din partea federației, să verifice situația, au urmat aprinse convorbiri telefonice cu cei de acasă, ședințe încinse, prorociri dintre cele mai defetiste. Personal nu eram deloc îngrijorat. Înfrîngerea de la Liège era, într-un fel, planificată, făcea parte din planul general al marii încercări de a obține un succes adevărat, un succes de prestigiu, acolo unde ne propusesem, de fapt. Adică pe Wembley. Așa cum dealtfel s-a și întîmplat. Îmi amintesc că în finalul emisiunii realizată atunci la T.V. de Cristian Țopescu, invitat fiind de acesta să comentez partida abia încheiată, am spus cam așa : „Acest rezultat vine ca un răspuns la toate criticile care mi s-au adus, pînă nu de mult, din toate părțile". Și scriitorul Radu Cosașu, alias Belphegor, s-a supărat, „Cum poate Angelo Niculescu, a zis el, să se pronunțe așa de îndrăzneț ? Aș înțelege aceasta dacă ar avea biletele pentru Mexic în buzunar". După un an, calificat fiind în turneul final al C.M. din Mexic, m-am prezentat la Radu Cosașu cu intenția de a avea cu el o explicație cu argumente oferite de fapte și realități. În mod sportiv, acesta și-a recunoscut greșeala, făcîndu-și în mod public autocritica. Dar cîți sînt ca Radu Cosașu, care să se comporte după legile celui mai autentic fair-play ? Sportivitatea acestui admirabil om de litere m-a impresionat și de atunci am rămas în cele mai bune relații cu el.

...Ieșind cu fruntea sus din acel „cazan al iadului" care era Wembley-ul, echipa națională, condusă de Angelo Niculescu, s-a călit în același timp pentru meciurile decisive care au urmat : 2-2 cu Grecia pe Karaiskakis, la Atena, în ziua de 16 aprilie 1969... 1-0, la Lausanne, în

ziua de 14 mai 1969. Admirabilă revanşă după umilitoarea înfrîngere, cu doi ani în urmă, la Zürich. Golul victoriei, de fapt, autogolul fundaşului elveţian Michaud a căzut, ca un trăsnet, în minutul 33. Angelo Niculescu a spus atunci la meci, împotriva tuturor cronicarilor şi chiar a evidenţei, o spune şi azi, după mai bine de douăzeci de ani, că Lucescu a fost cel care a marcat şi nu Michaud. Este şi asta un fel de neacceptare, dintr-un frumos sentiment de orgoliu, a unui beneficiu determinat de hazard. Victoria de la Lausanne ar putea fi şi mai bine înţeleasă, încadrată fiind între un prolog şi un epilog, ambele demne de o istorie separată, relatate cu autenticitatea omului trăit în mijlocul faptelor, de însuşi Angelo Niculescu :

— În ajunul meciului de la Lausanne, cu ocazia unei întîlniri protocolare organizate de federaţia elveţiană de fotbal, secretarul acestui for manifesta un fel de compasiune pentru situaţia noastră după dezastrul de la Zürich, din 1967. El regreta — sincer, fără îndoială, proporţiile înfrîngerii de atunci care au avut drept consecinţă schimbări mari în conducerea fotbalului nostru. De aceea, spunea secretarul federaţiei elveţiene, meciul n-a mai fost programat la Zürich, cum ar fi fost normal, ci mutat la Lausanne, ca să ne ajute într-un fel, aşa să ne mai crească moralul. De bătut însă, să nu ne facem iluzii, elveţienii ne vor bate. Nu la mare scor, dar ne vor bate. „Nu ne bateţi", am zis eu. „Ba vă batem", a replicat conducătorul elveţian. Eu iar, că nu ne bate, el iar, că ne bate. Şi după cîteva schimburi dintr-astea, care păreau un joc de copii, am promis să ne întîlnim după meci. A doua zi, la coctailul ofert de federaţia ţării gazdă, după partida în care noi am ieşit victorioşi, adversarul meu din ajun s-a prezentat, sportiv, recunoscîndu-se învins. A ţinut însă să precizeze : „Vous avez un joueur, Boc, tres formidable. Boc a été à gauche, Boc à droite, Boc en avant, Boc en arrière, Boc par tout !" M-a felicitat pentru victorie şi a plecat. În aceeaşi seară, după meci, la banchetul dat la hotelul D'Ouchy, pe malul lacului Leman, jucătorii elveţieni au venit fiecare la adversarii lor direcţi, pe care i-au felicitat pentru succesul obţinut. Gest de înaltă ţinută sportivă,

pe care avea să-l facă și antrenorul reprezentativei țării Cantoanelor, Erwin Ballabio, față de mine și de mai vîrstnicul meu coleg, Emerich Vogl. Am simțit atunci spălată toată rușinea eșecului de la Zürich. Peste una din filele negre ale istoriei fotbalului nostru se așternea imaginea luminoasă nu a unei simple victorii, ci aceea a unui nou fotbal românesc în devenire, în plină afirmare. Aceasta era, de fapt, semnificația reală a succesului obținut la Lausanne.

...Victoria asupra Elveției deschisese poarta larg spre Mexic. „Să nu zicem, totuși, hop, pînă nu sărim pragul, spunea, în vara anului 1969, Angelo Niculescu. Avem șansele cele mai mari și ar fi de neiertat dacă am rata ocazia calificării". (Așa cum, după aproape 10 ani, în 1977, echipa națională va scăpa avionul spre Argentina, pierzînd, la București, în fața Iugoslaviei, cu 4—6, iar în 1981 va rata și „cursa de Madrid", după înfrîngerea, tot pe teren propriu, 1-2, cu Elveția.)

...12 octombrie 1969. București. Stadionul „23 August". Portugalia, marea echipă a Portugaliei, cu Eusebio, Torres și Simoes în „ordinea de bătaie", își pleacă, fără drept de apel, capul în fața naționalei noastre, învingătoare prin golul lui Dobrin. La orizont se vede Mexicul! Angelo Niculescu rămîne, chiar și în aceste condiții, omul liniștit și al vorbei măsurate. Ce crezi despre meciul cu Portugalia? a fost întrebat. „S-a desfășurat așa după cum am prevăzut!", a răsunat răspunsul dezarmant, chiar și pentru oricare dintre numeroșii săi adversari

...16 noiembrie 1969. Ultima escală în drumul spre Mexic! România—Grecia 1—1, la București. De-atîta aveam nevoie ca să ne calificăm. Și, totuși, ce greu a fost! Și mai ales, ce aspru a fost judecat Angelo Niculescu, deși obiectivul calificării fusese atins. Cu toate că, pentru prima oară după treizeci de ani, țara noastră era din nou într-un turneu final al campionatului mondial. Cine erau cei ce-l criticau pe artizanul acestei mari performanțe? Nu cumva cei care nu se bucurau de succesul său, în fond succesul echipei țării noastre? „Acești tricolori vor merge în Mexic", scria, după meciul cu Portugalia, redactorul șef adjunct al cunoscutei publicații „France Football", Jean Philippe Retacher,

cu o umbră de tristețe la gîndul că nu tricolorii francezi, ci tricolorii români sînt cei al căror drum se îndreaptă spre elita marelui fotbal internațional.

Luna iulie a anului 1970 a fost luna Mexicului. În „groapa cu lei“ de la Guadalajara, alături de trei mari forțe ale fotbalului mondial: Brazilia, Anglia și Cehoslovacia — echipa noastră reprezentativă a ocupat un merituos loc trei, ceea ce o clasa, neoficial, printre primele zece „naționale“ ale lumii! Și, cu toate acestea, criticile nedrepte n-au lipsit. Punctul cel mai „vulnerabil“ a fost neutilizarea a doi dintre cei mai populari jucători, titulari la un moment dat, Necula Răducanu și Nicolae Dobrin. Care a fost, de fapt, situația celor doi? Angelo Niculescu se explică și argumentează:

— După mine, o echipă națională nu are nevoie numai de numele celor mai buni jucători, ci și de aportul lor integral. Pe acest principiu, unanim acceptat, m-am bazat și eu. Și nu cred că am greșit. În ceea ce-i privește, concret, pe Răducanu și Dobrin, ei figurau, cînd am ajuns în Mexic, ca titulari în echipă. Acest lucru este limpede confirmat și de... numerele lor de pe tricouri, 1 și 10. Preconizam, deci, ca ei să facă parte din formația de bază. Situația concretă din Mexic, în perioada campionatului mondial, ne-a pus însă în fața unor probleme greu de rezolvat. Efortul pretins jucătorilor, în condiții de mare altitudine și căldură excesivă, a făcut ca unele organisme — printre care și acelea ale lui N. Răducanu și Dobrin — să nu se adapteze, în timpul relativ scurt pe care l-am avut la dispoziție înaintea întrecerilor. Adică în aproximativ 20 de zile, cît au apreciat medicii noștri, plecați să studieze, din vreme, la fața locului, „terenul mexican“. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte însă, nici cei doi jucători în cauză, N. Răducanu și Dobrin, nu au înțeles răspunderea pe care o impune un turneu final de campionat mondial, pe care l-au considerat un fel de glumă și o formă de plezirism. Acolo, în Mexic, mie mi-au apărut primele fire de păr alb, sub greutatea marii responsabilități ce o simțeam, în vreme ce pentru N. Răducanu și Dobrin, Mexicul apărea ca o formulă inedită de distracție. O astfel de mentalitate a celor doi se exprima

printr-o comportare superficială atît la antrenamente, cît și la jocurile de verificare. Aici dădeau semne de inadaptabilitate la efort, în timp ce dincolo de obligațiile sportive, nu prea se menajau cu nimic, făceau chiar abuzuri. Așa, de pildă, N. Răducanu a simulat, la ultima partidă amicală dinaintea meciului cu Anglia, o întindere musculară (pentru a justifica primirea unui gol parabil), cerînd să fie înlocuit încă din prima repriză. Întinderea lui nu s-a confirmat ulterior, pentru că, chiar în aceeași seară, la hotel, l-am surprins jucînd... tenis cu piciorul ! Dobrin, la rîndul lui, a manifestat comoditate în teren, făcînd, pur și simplu, figurație la meciurile de verificare, lucru de neadmis la un jucător aflat în imediata apropiere a unui campionat mondial. Dezinteresul lui total — și nu eu — l-a scos, ca și pe N. Răducanu, din formație. Pînă la urmă, jocul și cerințele mari ale pregătirii, ale competiției au fost cei mai exigenți și, de fapt, adevărații selecționeri !

Din aceste două cazuri, N. Răducanu—Dobrin, „pescuitorii în ape tulburi", au căutat să mistifice adevărul, răstălmăcind sensul lucrurilor, m-au acuzat pe mine, scoțînd, în schimb, „basma curată" pe adevărații vinovați. Dar aș fi vrut să-i văd eu, atunci, pe toți care m-au judecat greșit și m-au acuzat, ce-ar fi hotărît în locul meu ? În ce mă privește, și azi consider că n-am greșit în Mexic. Și nu numai că n-am nici o remușcare, dar continui să trăiesc cu sentimentul datoriei împlinite, că, în cazul N. Răducanu—Dobrin, am luat cea mai corectă decizie, confirmată dealtfel de întregul colectiv de conducere din care făceau parte : Mircea Angelescu, Ion Balaș, Emerich Vogl, Ștefan Covaci, Dumitru Nicolae-Nicușor și dr. Dumitru Tomescu. Aparițiile ulterioare în echipa națională și a lui Necula Răducanu și a lui Dobrin au confirmat, de asemenea, obiectivitatea hotărîrii luate în Mexic, care a avut în vedere randamentul și atașamentul față de ideea de performanță, față de obligațiile patriotice ce reveneau celor doi și nu „cartea de vizită" și numele acestora. În ce privește eventualele remușcări generate de acest dublu caz, sînt convins, că ele au aparținut și lui N. Răducanu și lui Dobrin, care au scăpat, în Mexic, unica ocazie a vieții lor de fotbaliști de

a participa la un turneu final de campionat mondial, acolo unde își dau întîlnire, periodic, cei mai mari jucători din lume, și unde ei au fost numai ca... turiști. În ușurința cu care au privit lucrurile atunci în Mexic, cei doi nu au evaluat dimensiunile pierderii suferite. Azi, cînd mă întîlnesc cu ei regretă cu nostalgie „zilele Mexicului". Dar timpul nu se mai întoarce și anii care s-au scurs le pot aminti lui Necula Răducanu și Dobrin doar zicala românească cu mare tîlc: „Dă, doamne, românului mintea cea de pe urmă". Și sigur că dacă cei doi ar fi avut mintea de azi nu ar fi lipsit din „naționala" care a jucat, în 1970, în „țara aztecilor".

...Mexicul a trecut în... istorie și a venit, la rînd, Campionatul european. 11 octombrie 1970, victorie lejeră, 3—0 cu Finlanda, la București. Au reapărut în formație Răducanu și Dobrin... 11 noiembrie. Din nou pe pămîntul Marii Britanii, la aproape doi ani după frumoasa seară de pe Wembley, România obține o prețioasă remiză, la Cardiff, în fața puternicei reprezentative a Țării Galilor. În cabină, la puțin timp după meci, Angelo Niculescu îmi spunea: „Am fost acuzat de conservatorism, că am închis porțile echipei naționale. Și iată, de la echipa de pe Wembley și pînă acum au apărut nu mai puțin de 11 jucători noi: Răducanu, Adamache, Lupescu, Hălmăgeanu, Mocanu, Vigu, Dumitru, Neagu, Tătaru II, Dobrin și Florian Dumitrescu. Practic, încă o echipă. Și asta în contextul unor bune comportări și a unor rezultate remarcabile pe plan internațional".

Ceva mai tîrziu, la ora de bilanț a anului 1970, cel mai fierbinte din istoria echipei naționale, Angelo Niculescu spunea: „Socotesc că cel mai mare cîștig al reprezentativei în 1970 a fost dispariția complexelor. Se știe că înainte, la fiecare apariție, într-un joc cu miză, în fața unui adversar renumit, trebuia să se lupte împotriva acestui obstacol nevăzut care, de multe ori, ne învingea chiar înainte de începutul meciului. Rodarea îndelungată, în partide amicale, cu parteneri de certă clasă, a făcut ca situația aceasta să dispară". Întrebat dacă era oportună o revizuire a ideii de joc a

„naționalei“, Angelo Niculescu a precizat: „Să fie clar un lucru: noi nu jucăm în apărare. Și o spun de două ori, de trei ori, de cîte ori va fi nevoie pentru a fi înțeles cu adevărat. Noi jucăm la mijlocul terenului, acolo unde încercăm să pregătim mai atent, mai bine, acțiunile pentru a le asigura, într-un procent mai mare, șansele de finalizare, în condițiile atît de dificile ale replicii apărărilor masive și aglomerate. Că în cadrul acestei maniere de joc ar trebui să acționăm mai ofensiv, asta este cu totul altceva!“

...Toamna anului 1971. Ultimele două meciuri din grupa preliminară a „europenelor“ înseamnă tot atîtea victorii obținute, la București, în fața reprezentativelor Cehoslovaciei și Țării Galilor. Echipa României se califică pentru sferturile de finală ale campionatului european avînd de înfruntat, într-o dublă partidă — care avea să fie pînă la urmă triplă — selecționata Ungariei. Primul meci, la Budapesta, s-a încheiat cu un scor egal (1—1), cel mai bun rezultat obținut de o echipă națională a țării noastre în confruntarea cu fotbalul reprezentativ ungar. Al doilea meci, la București, în care se spera că vom obține și calificarea în semifinalele competiției, a fost tot o remiză (2—2). Și a venit al treilea joc, pe teren neutru, la Belgrad. Victoria a surîs echipei ungare cu 2—1 și în acest fel...

— Am ratat o mare ocazie, nu numai de a învinge pentru prima oară Ungaria, ci de a intra în grupul de elită al primelor patru echipe din Europa. Ne-a urmărit însă, mai ales la Belgrad, în cel de-al treilea meci, neșansa. Accidentarea lui Dembrovschi la încălzire, urmată, în joc, de aceea a lui Deleanu, ca să nu mai vorbesc de indisponibilitatea lui Mocanu intervenită cu puține zile înainte de plecarea la Belgrad, ne-au privat de posibilitatea alinierii celui mai bun „11“ cu care, sînt sigur, nu am fi pierdut. Dar, și în aceste condiții, ghinionul s-a ținut de noi scai în joc. La 1—1 Neagu a avut calificarea în vîrful ghetei, apoi arbitrul a trecut cu vederea un henț clar în careul advers; jucătorii noștri s-au oprit așteptînd sancționarea infracțiunii, dar jocul a continuat și atacul ungar, care a urmat, le-a adus acestora, în mod cu totul neașteptat, o victorie

care, în mod normal, ar fi trebuit să fie a noastră. La sfîrşitul meciului de la Belgrad, preşedintele federaţiei ungare de fotbal avea să recunoască, în mod sportiv, marea şansă pe care au avut-o ei, adversarii noştri, încheind cu aceste cuvinte care, cred, nu mai au nevoie de nici un comentariu: „În ziua asta, dumnezeu a fost cu siguranţă ungur!"

În spatele uşilor închise

„Trilogia ungară", cum îi place lui Angelo Niculescu să numească tripla partidă, din sferturile Campionatului european ediţia 1972, a încheiat, practic, mandatul său la echipa naţională.

— Cum s-au petrecut lucrurile în spatele uşilor închise?

— În luna februarie 1973 a fost convocată o şedinţă de lucru a Biroului federal. Atmosfera era destul de încărcată. Mulţi erau încă dominaţi de meciul de debut din preliminariile Campionatului mondial, ediţia 1974, disputat la Helsinki, cu Finlanda şi încheiat cu un rezultat egal (1—1), după cunoscuta gafă a lui Răducanu din finalul partidei, care ne-a costat victoria. Pe de altă parte, au mai fost şi o serie de discuţii aprinse în privinţa lotului, avansîndu-se ideea renunţării la o serie de jucători consacraţi, printre care, Sătmăreanu I, Lucescu, Deleanu, Dembrovschi şi alţii. Lucru cu care eu nu eram de acord. În acea şedinţă a biroului federal, am fost pus să expun planul de pregătire pe anul 1973 al echipei naţionale. Şi, după ce toţi m-au ascultat cu atenţie, mi s-a adus la cunoştinţă, ceea ce toţi ştiau mai dinainte, în afară de mine, cel în cauză: schimbarea de la conducerea tehnică a echipei naţionale. De ce? Nimeni n-a ştiut să-mi spună. Şi de ce la „debarcarea" mea a mai fost nevoie să prezint mai întîi planul de pregătire al echipei naţionale, cînd totul era aranjat dinainte ca să fiu schimbat? Cînd noul antrenor Valentin Stănescu avea şi el alt plan, planul lui, pregătit ca să-l expună? De ce a fost nevoie de o asemenea comedie, care să ne facă să cădem cu toţii în

ridicol? După ședință a venit la mine președintele F.R.F., Mircea Angelescu, să-mi ceară să fiu de acord cu un comunicat în care să se precizeze că înlocuirea s-a făcut la cererea mea. Asta era chiar culmea! Am răspuns, normal, că nu sînt de acord. Am reamintit, apoi, că după Campionatul mondial din Mexic, eu am cerut să fiu înlocuit și federația nu mi-a aprobat. Acum eu am spus „nu" și federația m-a schimbat! Asta mai zic și eu dreptate! Gîndeam atunci și gîndesc la fel și acum: am supraviețuit la conducerea echipei reprezentative timp de șase ani, înregistrînd cea mai mare longevitate a unui antrenor român în această funcție. Dar se adunaseră prea multe în jurul meu, iar eu eram complet neapărat.

Cît am fost antrenorul lotului, nimeni n-a ridicat un deget în apărarea mea, în apărarea funcției mele, care în fond era obștească. Ba mai mult chiar, se amuzau de diferite aprecieri și considerații răutăcioase despre mine, ale unora care străluceau prin neștiință și necunoștință de cauză. Îmi amintesc de un caz cu totul ieșit din comun, petrecut în aprilie 1972, înaintea meciului cu Franța la București, meci care a precedat întîlnirile cu Ungaria din cadrul Campionatului european. O creatură umană nereușită, indiscutabil un rebut al societății, a dat atunci un telefon acasă la mine, spunînd că am murit, în cantonamentul echipei naționale de la Snagov și că am fost transportat la Spitalul de Urgență. Alarmă firească în familie, panică apoi. Am început să fiu căutat la spital, unde nimeni nu știa nimic. După un timp — în care cei apropiați mie au trăit momente grele, chinuiți de groaznica (falsă) veste — s-a dezmințit știrea morții mele, ca și cum ar fi fost vorba de o întîmplare oarecare, de un fapt banal. Ba unii de la federație au și zîmbit. Și nimeni nu s-a întrebat, de ce o astfel de glumă sinistră, cine a avut interesul să o facă? Nu s-au întreprins nici un fel de cercetări, pentru a-l demasca pe autorul cinicei farse care era, fără îndoială, unul din apropierea nostră, unul care cunoștea foarte bine programul echipei și al meu și care avea interes să creeze o anumită stare de spirit. N-am înțeles nici atunci și nici acum indiferența cu care a fost tratat acest

caz deosebit de grav, care mi-a lăsat mie și familiei mele urme greu de șters.

De multe ori m-am întrebat și atunci, ca și acum: cine este antrenorul echipei naționale? Ce reprezintă această echipă în adevăratul înțeles al cuvîntului și de unde pleacă toată această atitudine potrivnică a unora, ziariști și scriitori mai ales, care confundă ziarul poporului cu proprietatea lor personală? Supărat, cîndva, din cauza atmosferei creată în jurul lotului, ca și de faptul că nimeni nu m-a apărat cînd am fost atacat pe nedrept, m-am adresat unui antrenor mai în vîrstă, spunîndu-i tot necazul meu. Ascultîndu-mă cu atenție, acesta mi-a răspuns cam așa: „Să știi de la mine, că atîta timp cît vei rămîne antrenorul echipei naționale, te vor înjura. Cum nu vei mai fi, te vor lăsa în pace". Și așa a și fost. Mai mult chiar, unii mi-au oferit și posibilitatea să scriu la gazeta lor! M-au lăsat, într-adevăr, mulți în pace, dar pe de altă parte, alții m-au tratat cu o condamnabilă indiferență. Mă refer la cei din cadrul F.R.F. Nu mă mai luau în considerație în problemele curente pe linie tehnică, chiar de a doua zi după ce am fost înlocuit. Unii nici nu mă mai observau. Odată am lipsit trei zile de la serviciu — puteam lipsi și mai mult — dar nimeni n-a sesizat asta! Mi-am dat seama atunci că pentru mulți funcția contează, nu omul. Nu munca lui, nu rezultatele muncii lui. Se uitase totul așa deodată! Și seara de pe Wembley și Mexicul și locul 1 într-o grupă tare a campionatului european! Asta după ce șase ani fusesem, cum s-ar spune, „numărul 1" în federație și aproape, tot ce se hotăra era și cu consimțămîntul meu. Dar, vorba aia, așa ai ocazia să-i cunoști pe oameni și să-i așezi pe fiecare la locul pe care îl merită. Și cred că de data aceasta n-am mai greșit în aprecieri.

Sigur, n-am fost nici primul și n-am să fiu nici ultimul în această situație. Îmi amintesc, de pildă, de venerabilul Emerich Vogl, care, imediat după război, n-a rezistat mai mult de doi ani ca antrenor de lot fiind adus în locul lui Coloman Braun, care nici el n-a făcut prea mulți... purici, pentru că a fost readus din nou Vogl. Pînă la meciul cu Cehoslovacia, cînd i s-a comunicat

destituirea în... Gara de nord. Că nu mai aveau răbdare să-l lase să ajungă omul liniştit acasă. A fost instalat apoi, Gică Popescu, profesionist valoros, care deşi lucrează bine şi aduce o notă evidentă de modernism în jocul echipei naţionale, drept recompensă este împroşcat cu fel de fel de epitete, încît nu-şi mai găsea liniştea necesară ca să muncească. În continuare s-a apelat la o altă formulă, Ştefan Covaci — Ilie Oană, devenită ulterior Ilie Oană—Ştefan Covaci, care a durat pînă la „accidentul de la Zürich". În locul lor a apărut o „cooperativă" de tehnicieni cu o viaţă efemeră, peste care s-a impus ideea selecţionerului unic. Şi a fost numit, într-adevăr, un selecţioner unic, pentru o perioadă de 5 ani, care, de fapt, au fost 6 luni, cifra aceasta de „6" rămînînd ca o tristă obsesie în amintirea noastră, pentru că de ea se leagă două dintre marile dezastre ale fotbalului nostru, cu Spania şi Ungaria. Pe acest fond de dezorientare generală şi de derută am fost adus, în 1967, eu. Iar după şase ani mi-a venit şi mie rîndul să plec. În mod cu totul nejustificat! Dar unde să plec?

Clipe sub „aripa morţii"

În 1973, toamna, prin septembrie, vine la mine Nicolae Irimie, preşedintele de atunci al Sportului studenţesc, mai tîrziu prim-vicepreşedinte al F.R.F. — care îmi propune să preiau formaţia studenţilor bucureşteni aflată în acel moment pe locul 14 în clasament. Cum doream să intru în învăţămîntul superior am primit oferta şi m-am apucat imediat de lucru. Precizez că iniţial am fost numit lector — asociat la I.E.F.S. După doi ani am devenit titular; apoi, în urma unui examen şi al dosarului de lucrări necesare, înaintat unei comisii formată din trei profesori, am fost avansat conferenţiar. „Etapa Sportul" a durat patru ani, timp în care am reuşit ca, dintr-o echipă care trăia tot timpul sub ameninţarea retrogradării, să fac una fruntaşă, competitivă, lansată în arena fotbalului competiţional.

...Da. Angelo Niculescu are dreptate. Un singur episod din viața echipei studenților bucureșteni, la care am fost martor, în toamna anului 1976, spune tot sau aproape tot despre un antrenor cu adevărat dotat. Eram la Atena, pentru returul meciului cu Olimpiakos Pireu. În tur, la București, Sportul studențesc cîștigase cu 3—0. Pentru cel de-al doilea joc, presa greacă manifesta un optimism de-a dreptul nefiresc, pronosticînd un succes al gazdelor la 5 goluri diferență. Nici mai mult nici mai puțin ! În capitala elenă era o atmosferă încinsă și peste tot se afișa dorința calificării celei mai iubite echipe ateniene, Olimpiakos. În seara meciului, stadionul Karaiskakis părea un cazan cu smoală încins. Vacarmul era de nedescris. Marinarii din Pireu puseseră în funcție și sirenele de la vapoare. Părea un moment de apocalips. Simțind pericolul șocului psihologic pe care-l putea acuza echipa în aceste condiții, în joc, Angelo Niculescu și-a adus, cu o oră și jumătate înainte de începerea jocului, echipa pe teren și i-a trimis pe jucători în arenă îmbrăcați în costume de stradă. Un val de urlete s-a abătut atunci asupra lor ca și cînd ar fi vrut să-i nimicească ! Unii dintre băieți, evident, speriați, au început să caute drumul spre cabine. Angelo i-a împins înapoi în mijlocul focului și i-a obligat pe toți să rămînă acolo timp de aproape o jumătate de oră, după care vacarmul din tribune a început să scadă, pînă cînd, la un moment dat, chiar a dispărut. Cînd lucrurile s-au liniștit, Angelo și-a chemat elevii le vestiare pentru a se echipa de meci. Nu mai era nevoie de pregătire pentru joc. Se făcuse pe viu, la cald. Iar ceea ce era de presupus s-a și întîmplat. Publicul atenian, susținătorii echipei din Pireu, își consumase toate cartușele înainte de meci, iar cînd meciul a început, spectatorii erau de-acum obosiți, în timp ce jucătorii de la Sportul studențesc păreau parcă imunizați psihic. Și partida s-a desfășurat într-o atmosferă de liniște, necrezut de calmă, mai ales în raport cu ceea ce se anticipa. Echipa greacă a obținut pînă la urmă victoria, dar numai la un gol diferență, nu la cinci cum spera. Și aceasta în bună măsură unei ușoare relaxări, în final, a jucătorilor noștri, prea siguri de calificare.

Acesta a fost un episod de fotbal. Alte două, petrecute dincolo de gazon, dar de un dramatism puţin obişnuit, s-au consumat în anii 1975 şi 1976. Doi ani la rînd. Angelo Niculescu face mereu eforturi să-şi stăpînească emoţia, este vădit marcat de amintirea unor clipe petrecute sub aripa morţii, dar nu zice „nu", cînd îl rogi să povestească cum a fost.... Mai întîi, la Brezoi, în 1975.

— Jucasem, la Cluj-Napoca cu C.F.R. şi ne întorceam cu autocarul clubului spre casă. Pierdusem cu 0-1 şi eram afectaţi de înfrîngere şi mai ales că rataserăm mult. În drum, am făcut o haltă la Aiud, unde l-am luat cu noi pe un fost student bucureştean, prieten al echipei, Virgil Hagea, care a adus cu el o pîine mare ardelenească, un litru de ţuică şi 10 de vin. Am rupt, care cum a apucat din pîine, iar sticla de ţuică a trecut, din gură-n gură, pe la cei din spatele maşinii, fără ca noi cei din faţă să ştim măcar de existenţa ei. Liviu Colceriu, vicepreşedintele clubului, a simţit însă mirosul puternic al băuturii şi mi-a atras atenţia. Aşezarea în acel moment în maşină era următoarea : şoferul la locul lui obişnuit, pe scaunul din dreapta sa, conducătorul delegaţiei, Georgescu, iar în spatele lui, în picioare, lîngă uşă, Ciugarin. Pe băncile din stînga culoarului şedeau în rîndul întîi Suciu cu mine, pe rîndul doi, Mircea Rădulescu cu Liviu Colceriu, iar pe rîndul trei masorul Andrei Tudose cu medicul, dr. Ciurea ; pe băncile din dreapta culoarului erau aşezaţi, în ordine, preşedintele clubului Mac Popescu şi antrenorul secund Ion Voica, pe rîndul doi Ion Kelemen, directorul lui Nord Hotel cu fiica, pe rîndul trei Mircea Sandu cu Chihaia, iar pe rîndul patru, Rică Răducanu cu Virgil Hagea. În spate erau restul jucătorilor, într-o aşezare pe care nu mi-o mai reamintesc. În momentul în care Liviu Colceriu mi-a atras atenţia că miroase a ţuică, m-am sculat de pe locul meu din faţă şi am spus : „Alo, la cine e sticla ?". Au tăcut toţi, cîteva secunde. Apoi Tănăsescu a răspuns : „E la mine, dar goală". „Păstreaz-o !" i-am zis şi m-am aşezat în penultima bancă să văd ce se mai întîmplă. Între timp, locul meu din faţă l-a ocupat doctorul Ciurea. Era la prima sa deplasare cu echipa noastră, înlocuindu-l pe doctorul Florin Brătilă. Cînd am plecat din Cluj-Napoca

m-a întrebat : „Crezi că o să ajungem pînă la 12 noaptea la București ?". Era naș la o nuntă și avea la el 2 000 lei pentru cadoul ce urma să-l dea mirilor. Cînd a trecut pe locul meu din față mi-a zis că ar vrea să ațipească puțin, ca să poată fi odihnit la petrecere. De unde să știe, sărmanul, că nu avea să se mai trezească niciodată ? Mașina alerga tare pe șoseaua udă și pe alocuri, cu mîzgă. Trecuse de puțin peste ora 21. Deodată s-a auzit un zgomot asurzitor, luminile s-au stins și cineva a strigat înspăimîntat : „Am căzut în Olt". Mașina derapase într-o curbă, aproape de Brezoi, pe drumul care merge spre Rm. Vîlcea și s-a proiectat într-un copac mare din marginea șoselei. Cu puțin înainte de impact, Mac Popescu părăsise locul din față și venise lîngă mine, stînd în picioare, ca să mă întrebe ceva. În momentul accidentului a ieșit prin parbriz. Nu știu cum. De fapt, trecuse după și peste alții care fuseseră catapultați în același fel, în urma conducătorului delegației, Georgescu, mort fulgerător și aproape sfîrtecat. Îmi amintesc că m-am trezit, după cîteva momente de leșin, plin de sînge pe cap. Veniseră lîngă mine Rică Răducanu și cu Bella Cassai, care m-au luat de braț să mă întindă pe o bancă din spatele mașinii. M-am uitat la ceas : era 9 și 20 ! „De ce stăm aici ? am întrebat ; unde e șoferul, de ce nu plecăm ?". „Dom' profesor, trebuie să vă odihniți", mi-a spus Rică. Am ieșit apoi împreună pe ușa din spatele autocarului și cînd am coborît de-abia atunci mi-am dat seama ce s-a întîmplat. L-am auzit pe Manea țipînd : „Suciu moare, dacă nu trageți mașina, e prins aici" și arăta cu mîna unde era prins. M-am apropiat de Suciu și l-am auzit spunînd lui Colceriu, care era peste el : „Mă Liviule, mi-ai prins mîna. Dă-te, te rog, la o parte să mi-o trag. M-ai nenorocit, Liviule !" Și Liviu era mort. A venit apoi Salvarea. Atunci mi-am dat mai bine seama de cele întîmplate. Murise șoferul, făcut bucăți, murise și conducătorul delegației noastre, Georgescu, care ședea pe scaunul din dreapta lui, atunci unde la început se așezase Rică Răducanu și unde stătuse pînă la Aiud, cînd a apărut Virgil Hagea cu pîinea, țuica și vinul. Murise și Liviu Colceriu, proiectat în copac ca și doctorul Ciurea, cel care se pregătea să meargă la nuntă în aceeași noapte.

Muriseră, de fapt, toți cei pe care accidentul i-a prins dormind. În afară de șofer, bineînțeles, care a murit, după spusele medicilor, după dezechilibrarea mașinii, deviată de un ciot, pînă să ajungă la copacul de care s-a lovit în plină viteză și din plin. Rică Răducanu a avut prezența de spirit ca, în momentul impactului, să se ridice în picioare. Și, apucîndu-se cu mîinile de părțile de sus ale mașinii s-a proptit bine în mijlocul culoarului dintre bănci, în așa fel că toți cei din spate au venit în el, l-au doborît, dar au scăpat toți nevătămați. Ciugarin a ieșit prin parbriz și a fost aruncat în afara șoselei, iar fata lui Chelemen a avut șansa să întîlnească, în drum, cadavrul lui Georgescu, peste care a căzut, amortizînd căzătura. Cînd m-am uitat bine în jurul meu și am văzut întreaga nenorocire, mi-am zis : „Gata cu mine, rolul meu în viață s-a încheiat !" Cassai și cu Răducanu m-au luat cu ei la spitalul din Brezoi. Aici s-a umplut un salon cu noi toți. La puțin timp după ce am ajuns acolo, o soră din spital a anunțat că la telefon e Bucureștiul și să vină cineva din partea noastră să vorbească. Nimeni nu s-a mișcat. M-am ridicat, în cele din urmă, totuși eu, lăsînd pe pernă pete mari de sînge și împleticindu-mă în mers, am pus mîna pe receptor. Am vorbit, nu știu cu cine. Am spus ceva despre accident. Apoi mi-a venit ideea să telefonez și acasă, la soție. Și bine am făcut. I-am spus să nu se neliniștească, că vom mai întîrzia, pentru că avem o pană la motor și am rămas, în drum. După care, nu știu ce s-a mai întîmplat. Am aflat mai tîrziu că în noaptea aceea de pomină toată „Vîlcea" a fost „în picioare". Pe valea Oltului a fost atunci o tristă „noapte albă". Primul secretar al comitetului județean al U.T.C., Vasile Suciu, a condus operațiunea de salvare la care s-au înscris, cu sentimente de profundă omenie și spirit de sacrificiu, cetățeni de cele mai diverse vîrste și profesii...

În anul următor a venit „episodul Felix". Ce bizară asociere între o denumire care înseamnă fericire și nenorocirea prin care am trecut ! Asta s-a petrecut în decembrie, în ziua de 17. Plecasem cu autocarul, la tratament, la Băile Felix, cu întreg lotul de jucători, împreună cu familiile. Startul din București l-am luat foarte tîrziu, din vina conducerii clubului care ne-a re-

ţinut pentru probleme minore. Am circulat fără dificultăţi pînă în Oraşul dr. Petru Groza. Aici era o porţiune de şosea cu polei şi se făcea o curbă spre dreapta. Maşina şi-a pierdut direcţia, iar şoferul a căutat să o ducă spre stînga uşor, unde era un podeţ de lemn şi un drum de ţară. Dincolo de acesta apărea albia unui rîu cu o diferenţă de nivel de 6-7 metri. Maşina a intrat pe podeţ, l-a forţat, l-a rupt, a trecut pe drumul de ţară şi, spre norocul nostru, a luat-o pe diagonală, nu direct la vale şi s-a oprit, răsturnîndu-se în apa rîului. Soţia mea, care stătea lîngă mine, a spus foarte calm : „Nu vă speriaţi, avem un accident!" Cu puţin timp înainte să ajungem aici, regretatul Aurică Rădulescu se juca cu copilaşul lui Mitică Manea, de-a „lupul şi scufiţa roşie." În momentul accidentului, ca o presimţire, Aurică a luat copilul în braţe, spunînd : „Lupul a prins pe scufiţa roşie!". Şi aşa de fapt, l-a salvat, trezindu-se cu el în braţe în apa rîului. „Mamă, a zis copilul, a venit apa în maşină". Soţia lui Manea, care era însărcinată, aproape că a leşinat. Accidentul nu s-a soldat cu victime, ca cel de la Brezoi. Mici zgîrieturi, uşoare traumatisme, dar mai ales spaima care ne-a încercat pe toţi. Dificultatea cea mare era cum să ieşim din maşină. Cineva a avut ideea să spargem un geam lateral şi prin el am ieşit la suprafaţă ca dintr-o peşteră. Se făcuse noapte, era frig. Am găsit, din fericire, adăpost la o întreprindere prin apropiere, unde am stat pînă la 1 noaptea, cînd cu o maşină tocmită de mine, cu 900 lei, am plecat spre Băile Felix. Aici am ajuns către orele 4 dimineaţa. În faţă, la hotelul Nufărul, ne aştepta săracul Rică Răducanu cu soţia lui şi cu... două lăzi de bere. Cînd a văzut că venim cu altă maşină, a intrat la bănuială şi cu gîndul la ceea ce pătisem cu un an în urmă, la Brezoi, a întrebat cu un glas sugrumat de groază : „Bă, fraţilor, sînteţi toţi ? N-a căzut nici unul ?" Cînd a auzit că sîntem completi şi întregi, s-a luminat la faţă şi a făcut mai departe pe gazda cu noi. Apoi, fără să se odihnească, lăsîndu-şi familia şi renunţînd la tratament, a plecat cu maşina lui în Oraşul dr. Petru Groza, la locul accidentului. A căutat un tractor, a găsit nişte oameni dispuşi să-l ajute, i-a luat cu gura, le-a spus poveşti din fotbal, a făcut el ce a făcut că a

scos, în două zile, mașina din apă și a adus-o bună la Felix. O treabă pe care numai el putea să o facă. Repede și, mai ales, fără cheltuială. Bun băiat Rică ăsta! Ce păcat că n-a înțeles el unele lucruri la timpul potrivit! Ar fi jucat în Mexic și ar fi fost poate unul din cei mai mari portari ai lumii!

„Manevre" pe Bega dejucate la timp

...În vara anului 1977 Angelo Niculescu ia drumul Timișoarei și se oprește la Politehnica. Pentru prima oară, după „experiența Tractorul", din urmă cu 20 de ani, pleacă în provincie. Pînă acum n-a știut decît drumul Dinamo — federație — Dinamo — Sportul studențesc. De acum înainte, departe de București. A contribuit mult la aceasta cutremurul din 4 martie, care a trecut prin bătătura casei sale, din strada Galați, făcînd-o să arate ca după bombardament. Acceptînd oferta Timișoarei, se gîndea la un plan al său mai vechi de a face ceva pentru ca fotbalul de pe malurile Begăi să ajungă din nou la strălucirea sa de odinioară. A venit la Timișoara cu gînd statornic, încheind un contract pe trei ani. Ca să stea pînă la urmă numai doi, ultimul din aceștia ca... pe ghimpi.

— Am preluat echipa pe un loc de mijloc în clasament și am adus-o, după un an, pe locul trei, cu drept de participare în Cupa U.E.F.A. Era pentru prima oară cînd Timișoara pășea într-o mare competiție europeană. Euforia primului succes, marea încărcătură competițională pe umerii unei echipe, totuși, mici, unele indisponibilități, ca și indiferența manifestată de conducerea secției pentru dezvoltarea unei concepții sănătoase de manifestare pe plan sportiv, au făcut ca în cel de-al doilea an la cîrma echipei lucrurile să nu mai meargă ca în anul precedent. Pe de altă parte, secundul meu, Costică Rădulescu, meseriaș bun și pasionat, dar cu o gură mare și rea (i se spunea „baba") a creat o atmosferă în jurul meu care, într-un fel, mă discredita în fața tuturor. Pentru că spunea oricui că el face totul la echipă, că ce fac eu nu-i nimic, că echipa trăiește din seva anilor prece-

denți, cînd el fusese antrenor principal. Simțind pericolul unei crize morale în sînul echipei, am atras atenția lui Costică Rădulescu și celorlalți din jurul meu, că toți sîntem ca într-un avion cu care zburăm către o anumită destinație dinainte stabilită și că nimănui nu-i este permis să încerce, orice motiv ar avea, să... deturneze avionul.

Am căutat sprijinul conducătorilor, dar fără succes. Echipa era, și este încă și azi, legată mai mult de oraș și mai puțin de Institutul Politehnic, căruia îi poartă numele, în competiții. O bună parte dintre conducătorii clubului considerau rezolvarea problemei performanței sportive pe alte căi, a arbitrilor în special, decît prin forța echipei. Au fost în jurul nostru, trebuie să mărturisesc, și oameni atașați de ideea de sport, ca prof. Traian Sencu, prof. Vulpe, prof. Cornel Turcu, prof. Gheorghe Ivan, prof. Pavel Iepure sau prof. Ion Oiță. Acesta din urmă a murit, în cursul unui meci, la Timișoara, cu U.T.A. Eram conduși cu 1-0 și, la o fază în care arbitrul Dinulescu nu a validat un gol al nostru, prof. Ion Oiță a zis : „Hai, mă Dinule, nici măcar acum ?", după care i s-a făcut rău și, în drum spre spital, a decedat !

Ruptura cu Politehnica s-a produs pe parcurs. Mai întîi s-au retras conducătorii, pe furiș. Am rămas aproape singur, cu Ivan și cu Turcu. Ne-au lăsat sperînd că ne vom rupe gîtul. Sperau și doreau asta. Adică echipa să cadă în „B" și să ne compromitem. În primul rînd, eu. La un moment dat au încercat și o debarcare din mers. Asta în timp ce mă aflam la o convocare, la București, la federație. Echipa juca la Rm. Vîlcea și era plecată acolo. Un telefon de la club m-a chemat să vin urgent la Timișoara, ca să mi se comunice ceva (? !). Să mi se comunice, desigur, înlocuirea cu Costică Rădulescu. Eu nu plec la Timișoara, ci la Rm. Vîlcea, unde fac pregătirea cu echipa, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Se joacă meciul cu Chimia, de aci se pleacă la Craiova, pentru meciul de Cupă cu Steaua. Eu profit de pauza dintre cele două jocuri și mă sui într-o mașină de ocazie, cu direcția Timișoara. După o călătorie cu peripeții, toată noaptea, la ora 8 dimineața sînt la prof. dr. ing. Avram Heller, președintele secției de fotbal, electronist de profesie.

M-am adresat acestuia, din ușă : „Ce s-a întîmplat ?“, făcîndu-mă, bineînțeles, că nu știu nimic, cînd, de fapt, știam toată manevra de culise. Heller s-a făcut și el că plouă și mi-a zis cu totul altceva decît ar fi avut de gînd, cerîndu-mi părerea într-o problemă banală, care îi privea pe unii jucători. Și cu asta discuția s-a încheiat, iar cei ce mi-au întins „cursa“, neavînd încotro, s-au retras, pentru moment, din... concurs. Iar lucrurile au decurs, în continuare, normal pînă la sfîrșitul campionatului cînd mi-am zis că este cazul să plec. Timișoara însemna pentru mine, o experiență tristă și, totuși, folositoare. Pentru prima oară cu o echipă în „zona de foc“ a clasamentului, adusă aici însă din cauza sforăriilor, am avut, din păcate, dar și din fericire în același timp, ocazia să iau contact și cu acea fațetă a fotbalului în care soarta jocului se hotărăște mai mult pe „sub gazon“ și în culise, decît în lupta dreaptă, cinstită, pe teren. Am aflat, cu această ocazie, că fotbalul este un joc de manevre oculte și mai puțin rodul pregătirii, condiții în care rolul antrenorului este insignifiant, ca și aportul său la declinul sau afirmarea echipei. Și în vara anului 1979 am plecat prin demisie, aprobată, fără dificultăți, la rectorat. Paradoxal, aș zice, despărțirea a avut un caracter festiv. A fost o masă comună cu jucătorii, cu care, trebuie să mărturisesc, m-am înțeles bine. S-au spus, ca întotdeauna la plecare, și cuvinte frumoase. Unii au regretat sincer despărțirea, alții, sînt sigur, s-au bucurat. Vorba aceea din popor : „Schimbarea stăpînului, bucuria nebunului“.

Scurte „popasuri“ la Dinamo și Bacău

Am revenit, după doi ani, în București (și pentru a cîta oară ?) la vechea dragoste, Dinamo. Am acceptat invitația lui Nelu Nunveiller de a lucra cu el. Dar n-a fost să fie așa pînă la urmă, fiindcă pierderea campionatului de către Dinamo, chiar pe linia de sosire, mă refer la înfrîngerea de la București, în meciul decisiv cu F.C. Argeș, a supărat într-o asemenea măsură conducerea clubului, încît Nelu Nunweiller a fost înlocuit. Mi se ofe-

rea posibilitatea să vin acasă. Între timp și casa o reparasem, veneam înapoi la Dinamo cu dorința, ca și în tinerețe, să atac și campionatul și Cupa. Pînă la urmă n-a ieșit nimic din ce mi-am propus. Deși din partea mea am făcut tot ce mi-a stat în putință și am crezut că trebuie făcut, ca să iasă treaba bine. Spre deosebire de Timișoara, unde necazurile le-am avut din partea unora dintre conducători, aici, la Dinamo, am întîmpinat rezistența unor jucători, printre care Dinu, Dudu Georgescu și Augustin. Ei s-au opus, în principal, activității legate de acțiunea de refacere după joc. Și au atras de partea lor și alți jucători, încît s-a ajuns pînă acolo încît să fie trădată propria cauză a echipei lor. Dudu Georgescu a ratat, cred, intenționat un penalty în meciul cu Universitatea Cluj-Napoca, iar meciul cu C.S. Tîrgoviște, disputat la noi acasă, s-a pierdut de o manieră inadmisibilă! Procedînd în acest fel, unii jucători luptau, de fapt, împotriva antrenorului, căutînd să-l piardă, prin rezultate nesatisfăcătoare și să ajungă să conducă ei echipa. Ceea ce „măria-sa jucătorul" a reușit pînă la urmă. Adică antrenorul să plece. Și din nou, mi-am luat valiza și am plecat la drum. Am plecat pentru că auzisem de tratativele dintre Dinamo și Valentin Stănescu și nu voiam să fiu pus în situația de a fi schimbat. Primisem o ofertă de la F.C. Argeș. Am declinat-o pentru că, înainte de toate, nu voiam să vin în locul lui Florin Halagian, în timp ce acesta era plecat din țară la Campionatul european din Italia.

În vara anului 1980, Angelo Niculescu a luat drumul Bacăului. Traian Ionescu și cu Nicușor l-au asigurat că acolo va găsi condiții bune de lucru. Echipa era plecată însă într-un lung turneu, în China. S-a înapoiat obosită și sătulă de fotbal, cu puțin înaintea începerii campionatului. O parte dintre jucători acuzau traumatisme, alții erau în stagiu militar sau aveau probleme cu facultatea și, pe ansamblu privită, echipa era cum se spune... la pămînt!

— Am intrat în foc fără gloanțe. Primul joc, acasă, 0-4 cu Steaua! Opinia publică, în necunoștință de cauză, s-a ridicat împotriva mea. Publicul băcăuan mi-a devenit, din start, cel mai înverșunat adversar. M-am

bucurat însă de un mare sprijin moral din partea organelor de conducere ale județului și ale orașului, care mi-au acordat creditul necesar, ca să pot ieși din impas. Și aș da numai un singur exemplu care să confirme acest lucru : la comitetul județean de partid au sosit unele sesizări scrise, prin care eram acuzat de calitatea slabă a antrenamentelor pe care le fac. Mai tîrziu am aflat că, timp de patru zile, unul din secretarii comitetului județean de partid a urmărit incognito pregătirea echipei, ajungînd la concluzia, pe care a făcut-o cunoscută ulterior, că cele sesizate nu corespund realității, că dimpotrivă, antrenamentele sînt consistente, plăcute, de calitate. Și mi s-a acordat întregul credit pentru munca pe care eram pus să o îndeplinesc. Așa am reușit, treptat, să revenim către linia de plutire, să ne redresăm pe parcurs. Așa am închis gura răuvoitorilor, clevetitorilor, a tuturor braconierilor din fotbal, din Bacău și de pretutindeni.

„Examen" din mers, cu un... profesor premiant

— Și astfel am ajuns cu povestea vieții mele la zi sau, aproape la zi.

Cu aceste cuvinte, Angelo Niculescu a pus punct unei discuții începută într-o seară de iarnă în camera cu numărul 205 a hotelului Perla din Slănicu Moldovei. Discuție completată, apoi, la București, cu date semnificative din documentarea proprie și unele extrase din presa vremii. Finalul dialogului s-a consumat, la Bacău, o lună mai tîrziu. Stătusem de vorbă mai bine de trei ceasuri în cabinetul președintelui clubului, prof. Corneliu Costinescu. Uitasem și de ora mesei de prînz. Noroc că se apropia cel de-al doilea antrenament al zilei și ne-a trezit din amintiri antrenorul secund al echipei, Nicușor Vătafu. Ne-am sculat alene din scaunele moi, în care parcă ne înțepeniseră oasele și mai înainte de a ne așeza, din nou, de data asta în fața unei apetisante ciorbe moldovenești cu care ne îmbia antrenorul Petrică Gavrilescu, în calitate de gazdă, Angelo Niculescu mi-a spus, cu un aer puțin cam conspirativ : „Diseară ești invita-

tul meu la o partidă de... voie bună. Este un spectacol dat de Teatrul muzical din Galați. Sper să fie ceva bun". Cu o condiție, i-am răspuns, acum cînd mă văzusem „cu sacii în căruță", fiind și sigur că n-o să mă trateze cu un... refuz. Cu o condiție, am repetat : „După ce ieșim de la teatru, să mai stăm puțin de vorbă, în doi". „Nu cumva tot despre fotbal?", a sărit Angelo. Am replicat scurt : „Știi că de ce ți-e frică, de aia nu scapi?". Angelo Niculescu a dat din cap ușor resemnat. După care, amîndoi ne-am văzut fiecare de farfuria noastră.

Seara, după spectacol, am reluat discuția. Fără caiet și fără creion. La drept vorbind a fost mai mult un test de opt întrebări, la care Angelo Niculescu a răspuns cu siguranță și calm, așa cum un student bine pregătit ar trage, fără probleme, la nota zece.

— Care a fost secretul reușitelor profesionale?

— Am învățat tot timpul. Am vizionat trei campionate mondiale consecutive : 1966, 1970 și 1974. Am participat la diferite cursuri organizate de U.E.F.A. — la Macolin și Klloster în Elveția, Leipzig în R.D.G., la Lillishall în Anglia. Am citit mult, cu caietul de notițe alături de manual. In același timp practica a fost pentru mine o carte permanent deschisă. Jocul și antrenamentul le-am privit întotdeauna cu ochii examinatorului, care pătrunde conținutul, analizează și culege tot ceea ce este util. Niciodată nu mi-a fost rușine să învăț de oriunde și de la oricine.

— Ce înseamnă a fi un bun antrenor?

— Pe scurt : un bun pedagog și un bun tehnician. Un bun antrenor în concepția noastră despre viață și societate nu poate despărți omul de jucător. De aceea el va trebui să dezvolte conștiința, moralitatea celui care reprezintă, în public, clubul, orașul, țara. Dezvoltarea trăsăturilor umane are o mare contribuție la realizarea marilor performanțe și cine reușește acest lucru se poate socoti un antrenor în adevăratul înțeles al cuvîntului și nu va trebui niciodată să aștepte să i-o spună alții.

— Ce submineazä munca unui antrenor? Ce o ajută?

— Primul dușman al unui antrenor este... nepriceperea. Vin apoi comoditatea și automulțumirea. Intr-o

altă categorie, aş menţiona : invidia colegilor, amestecul nefast al unor conducători dominaţi de interese meschine şi nu o dată de jucători, răutatea unor cronicari sportivi.

Munca antrenorului este ajutată de competenţă, ordine, disciplină, exigenţă, colaborarea cinstită cu toţi cei care trebuie să-şi aducă aportul la bunul mers al clubului şi al fotbalului.

— Ce au însemnat atacurile presei pentru Angelo Niculescu ?

— Un mare deserviciu făcut profesiei, în primul rînd. Să ne închipuim cum comentează jucătorii pe un antrenor oarecare şi mai ales pe propriul lor antrenor atunci cînd în ziare este făcut, de cele mai multe ori gratuit, cu... ou şi cu oţet ! Cum mai poate lucra acesta şi în ce măsură mai poate influenţa el colectivul cu care lucrează cînd cu atîta uşurinţă este discreditat ? M-am întrebat de multe ori : ce bine ar fi dacă şi antrenorul ar avea posibilitatea să răspundă cu aceeaşi monedă unora dintre cei care îl critică. Adică să fie condiţii de luptă egale. Altfel unii ziarişti au întotdeauna dreptate. Ei acuză, nu le răspunde nimeni. Ei dau sfaturi, fac cele mai bune formaţii, care nu pierd niciodată, pentru simplul motiv că acestea... nu joacă. În ceea ce mă priveşte, am marea satisfacţie că am trecut cu bine obstacolele create de mulţi dintre adversarii mei. Tuturor le-am răspuns cu rezultatele pe care le-am obţinut, fotbalul nostru afirmîndu-se în lume, mai ales în „perioada mexicană".

— Apropo de perioada mexicană, care a fost secretul acestei echipe ?

— Ideea de joc, în primul rînd. Jucătorii simţeau plăcerea de a juca. Jocul îi unea şi le dădea sentimentul încrederii şi al datoriei faţă de ei înşişi şi faţă de echipă. Unii au susţinut că am beneficiat de o generaţie valoroasă de jucători. Eu le-aş răspunde că, în deceniile anterioare participării noastre la Campionatul mondial din Mexic, am avut jucători cel puţin la fel de valoroşi, dacă nu chiar mai valoroşi decît „mexicanii". Să ne amintim de nume ca : Voinescu, Toma, Zavoda II, Apolzan, C. Marinescu, Androvici, fraţii Băcuţ, Călinoiu, Serfőző, Onisie, Bone, Torjoc, Farkaş, Marian, I. Covaci,

Fabin, Petschovschi, Constantin, Dridea, Ozon, Vaczi, Iordache,, Paraschiva, Filotti, P Moldoveanu, Stibinger, Tătaru I, Dumitrescu III. Toţi aceştia nu şi-au găsit însă vocaţia în contextul unei idei de joc, care să fie potrivită posibilităţilor lor, şi-au ratat astfel marea performanţă pe plan internaţional.

— Unde a fost mai uşor de lucrat, la club, la federaţie sau la echipa naţională ?

— Peste tot a fost greu, pentru că peste tot se cereau rezultate, performanţe. Şi totuşi munca cea mai grea este la echipa naţională, unde şi răspunderea este mai mare. Dacă însă ai depăşit cu bine etapa cea mai importantă, selecţia, dacă ai reuşit să imprimi echipei o anumită idee de bază de joc, dacă ai realizat o unitate morală în cadrul echipei, atunci, totul, în continuare, este mai uşor. Cînd mă gîndesc, retrospectiv, la anii mei de antrenorat pot spune, azi, că cel mai bine m-am simţit la echipele universitare, Sportul studenţesc şi Politehnica Timişoara. Elanul tineresc, voia bună permanentă şi mai ales faptul că nu jucam sub ameninţarea rezultatului imediat, m-au făcut să mă simt cu adevărat tînăr şi să am amintiri dintre cele mai frumoase, cu excepţia momentului despărţirii.

— Ce lipseşte mai mult antrenorilor de azi ?

— Maturitatea, răbdarea să se coacă şi să se formeze în meserie. Mai toţi, după ce au obţinut calificarea de antrenor, forţează avansarea, vor să antreneze la Divizia A şi chiar la echipa naţională. Calificarea de antrenor se obţine cu prea multă uşurinţă, chiar şi fără o pregătire de specialitate. De pildă, un licenţiat în drept, pe baza studiilor superioare, sau un maestru al sportului dau un simplu examen şi devin, peste noapte, antrenori. Şi încă antrenori cu pretenţii. Pe de altă parte, mulţi antrenori tineri sînt puţin preocupaţi de pregătirea lor şi a propriei echipe. În schimb, îi preocupă, cu precădere, gîndul cine îi arbitrează duminica. Aşa nu se poate face meserie şi nici nu se poate progresa în fotbal !

— Pot fi, totuşi, mai buni antrenorii de mîine ?

— De ce nu ? Cu condiţia să se schimbe condiţiile de calificare şi mentalitatea profesională. Să nu se uite că, în timp ce fotbalul evoluează, antrenorii nu pot

sta pe loc. Pretenţiile cresc neîncetat, lupta pe planul afirmării devine tot mai aspră şi numai cei foarte bine pregătiţi şi cinstiţi, faţă de ei înşişi şi faţă de fotbal, vor mai putea rezista. Altfel...

...Angelo Niculescu — antrenorul cu cele mai bune rezultate internaţionale din istoria fotbalului nostru — căzut şi rămas în nedreaptă dizgraţie din anul 1973, cînd a fost înlocuit de la conducerea tehnică a echipei naţionale — nu şi-a făcut complexe, nu şi-a pierdut încrederea în el şi în oamenii adevăraţi. „Pentru că, după cum o spune singur adeseori, aşa e viaţa. Faptele, evenimentele sînt permanent ameninţate de colbul uitării. Istoria este însă obligată întotdeauna să scoată la lumină adevărul şi să aşeze pe fiecare pe locul ce i se cuvine".

Angelo Niculescu însă nu dă semne de nerăbdare. Nu se grăbeşte. De fapt, nu s-a grăbit niciodată. Nici chiar acum în pragul a şase decenii de viaţă. Şi asta pentru că este convins că, mai devreme sau mai tîrziu, istoria va fi de partea lui. Că îi va face dreptate.

FOTBALUL A DAT UN ROST ADEVĂRAT VIEŢII MELE

Lui Ilie Oană, cei din generaţia sa, foştii colegi de echipă de la Juventus mai ales îi spuneau într-o vreme — şi îi mai spun încă şi azi, dar întotdeauna pe un ton subînţelegînd mai curînd admiraţie decît o formă de reproş, „americanul". Mulţi au preluat o astfel de poreclă din zbor, fără să ştie de unde vine şi cum s-a împămîntenit. Oricine însă, măcar din simplă curiozitate, l-ar fi întrebat pe Ilie Oană de ce i se spune „americanul", răspunsul acestuia ar fi venit simplu şi fără nici o undă de mirare sau chiar aparent deranj : „M-am născut la Harbor, în statul Indiana, din Statele Unite ale Americii, la 16 august 1918. Părinţii mei, ardeleni, s-au refugiat în America, înaintea primului război mondial, şi s-au înapoiat în ţară, după alipirea Transilvaniei, în anul 1921, stabilindu-se la Sibiu. Eu aveam atunci trei ani".

Un astfel de răspuns era de cele mai multe ori suficient, pentru a-l scuti pe Ilie Oană de alte întrebări în legătură cu originea sa. Se întîmpla însă, uneori, ca aceste puţine date biografice să nu-i satisfacă pe cei foarte curioşi. Şi atunci, Ilie Oană, cu un calm olimpian şi multă bunăvoinţă, făcea cam următoarele completări : „Statul Indiana este situat în jumătatea estică a continentului american, între lacul Michigan şi rîul Ohio. Capitala sa este oraşul Indianapolis, iar Harbor sau Indiana Harbor, unde m-am născut, este un important centru siderurgic al Statelor Unite ale Americii,

plasat la sud de Chicago. Cînd am venit în România, în 1921, vorbeam românește, cît se putea vorbi, bineînțeles, la vîrsta de trei ani, pentru că la noi în casă nici un moment nu s-a vorbit altă limbă decît cea maternă".

Așadar, „americanul" Ilie Oană este un român sadea. A copilărit la Sibiu, unde a învățat să joace fotbal și unde a rămas pînă în 1937, cînd s-a stabilit definitiv în București, odată cu transferul său, pe linie sportivă, de la Șoimii Sibiu la Juventus. La timpul său a fost un foarte bun jucător, iar mai tîrziu, ca antrenor, a reușit, prin muncă neobosită și dăruire profesională, să cucerească cele mai mari galoane ale performanței, impunîndu-se în fotbalul nostru prin trei trăsături definitorii întregii sale activități : 1. Un excelent constructor de echipă. Să amintim că Petrolul din decada marilor sale succese, 1956—1966, cu trei titluri de campioană națională și o ediție a Cupei României la activ, este în cea mai mare măsură opera sau mai bine zis capodopera activității sale profesionale. 2. Exemplu de stabilitate și de fidelitate față de clubul în care a crescut și s-a afirmat, ca jucător și ca antrenor. Să notăm că Ilie Oană deține un veritabil record în materie, prin cei 34 de ani cît a servit, cu pasiune, competență și devotament culorile Juventusului, devenit, după 1952, Petrolul. 3. Model de fair-play. În îndelungata sa carieră sportivă, Ilie Oană și-a respectat, în egală măsură, coechipierii, jucătorii proprii și adversarii ; nu a protestat la deciziile arbitrilor, nu le-a reproșat acestora — nici chiar cînd s-a simțit frustrat — greșelile săvîrșite cu sau fără voia lor. A primit întotdeauna înfrîngerea cu demnitate, iar la succese nu și-a pierdut niciodată capul.

Timp de aproape trei decenii cît a slujit, ca pedagog, fotbalul, nu și-a trădat, nici un moment, profesia. A fost, cum se spune, antrenor-antrenor. Primii pași în profesie i-a făcut cînd nu împlinise 32 de ani. Mai era încă jucător la Juventus, în 1950, cînd...

Spectaculoasa metamorfoză a unei echipe de navetiști

— În cartierul bucureștean Dămăroaia s-a organizat un fel de campionat de casă al asociației „Flacăra" pe

lîngă care ființa și echipa divizionară A cu același nume, fostul Juventus. Îndemnat de Emerich Vogl, care mi-a fost antrenor timp de șapte ani, și de Carol Maior, consilier în cadrul asociației, amîndoi oameni de o deosebită valoare morală și profesională, mi-am format o echipă cu care, chiar de la primul contact cu o competiție organizată, în calitate de antrenor, am reușit să cîștig întrecerea și să atrag atenția mai experimentaților mei dascăli în fotbal, lui Emerich Vogl în special, în privința posibilităților mele de viitor pedagog. Și Emerich Vogl, ca și Carol Maior m-au urmărit și m-au îndrumat în continuare, amîndoi fiind de părere, la sfîrșitul anului 1952, că, și la 34 de ani cît împlinisem, pot face față conducerii tehnice a unei echipe divizionare. Și m-au uns ca antrenor al fostei mele echipe, al fostului Juventus, transferată în același an la Ploiești. Momentul învestiturii mele nu era prea fericit. Echipa pe care o luasem în primire se îndrepta vertiginos spre retrogradare în divizia secundă. Am încercat să fac cîte ceva, am reușit chiar să o mai redresez pe parcurs, ca poziție în clasament și mai cu seamă ca joc, dar pînă în cele din urmă nu am putut evita o cădere, care, la drept vorbind, era și firească. Spun asta pentru că Flacăra, mutată la Ploiești, devenise o echipă de navetiști, care se pregătea între... două trenuri. În plus, avea o medie de vîrstă respectabilă și o uzură competițională care însemnau pentru ea un mare handicap. Retrogradarea în Divizia B a constituit, de fapt, încheierea unui ciclu din viața echipei, iar lupta pentru revenirea și menținerea în prima divizie impunea ca totul să fie luat de la capăt. Cu pasiune, cu curaj, cu încredere. Și prima operațiune a fost primenirea lotului. Am făcut-o la început masiv și am continuat-o apoi, cu prudență și tact, pe toată durata perioadei de reconstrucție, care a durat aproape patru ani. Din 1953 și pînă în 1957. După aparențe, poate mult. În realitate, cam atît durează o astfel de operațiune. Dacă vrei să reușească. Construcția solidă a unei echipe cere timp, răbdare și convergența unor eforturi colective. La început, problema cea mai dificilă a fost promovarea. O bună parte dintre elementele cu care efectivul lotului echipei a fost împrospătat mi le-a procurat fostul meu coechipier de la Juventus, Tra-

ian Ionescu, care a întreprins o vastă acțiune de depistare și selecție a unor elemente de o ridicată valoare sportivă, din raza fostei regiuni administrative Ploiești, Sfetcu, Dridea I, Dridea II, Tabarcea, Florea, George Marin, Badea sînt cîteva din numele cele mai reprezentative de jucători realizați în grădina clubului, pe care eu i-am promovat, aproape în bloc, dar căutînd a asigura fiecăruia un rol cît mai potrivit posibilităților lor în angrenajul general al echipei. Pe de altă parte, aș zice că nu mi-a lipsit nici inspirația și nici curajul de a scoate la iveală o serie de talente ascunse prin formații de categorie inferioară, așa cum au fost Fronea, Topșa, Neacșu, Bădulescu, Zaharia, Motronea, Marinescu, niște anonimi pînă la un moment dat, deveniți, după titularizarea lor la Petrolul, jucători în categoria de elită a fotbalului nostru.

Am avut, trebuie să recunosc, și șansa să lucrez cu o serie de oameni pricepuți și devotați fotbalului. Traian Ionescu a fost primul dintre aceștia. Un profesionist în adevăratul înțeles al cuvîntului, un neobosit căutător de talente. Alături de el l-aș aminti pe Gheorghe Urich, președintele clubului ploieștean, cu care am colaborat excelent multă vreme. Atîta vreme cît fiecare din noi făcea munca lui și nu se amesteca unul în atribuțiile celuilalt. Cînd această regulă, obligatorie în asigurarea unor relații normale conducător-antrenor, nu a mai acționat, nemaifiind respectată, treaba n-a mai mers cum trebuie. Pentru că Gheorghe Urich, dealtfel unul dintre cei mai valoroși conducători de club ai fotbalului nostru, a crezut că poate fi la un moment dat și antrenor. Și ca să aibă autoritatea profesională necesară, a obținut și un carnet de antrenor. Ceea ce, în fond, nu era un lucru rău. Un conducător de club care a fost și jucător e bine să știe, întotdeauna, problemele fotbalului în cele mai diverse aspecte, inclusiv cele care privesc instruirea. De aici însă și pînă la amestecul în treburile specifice antrenorului este o cale pe care dacă nu o barezi la timp, ai toate șansele să te cureți. De aceea, i-am spus lui Gheorghe Urich, pe un ton de glumă, dar în realitate foarte serios, atunci cînd mi-a arătat carnetul său de antrenor : „Ăsta nu-i valabil pentru categoria la care lucrez eu". Și așa am pus lucrurile la punct, riscînd, evident, chiar dacă nu un conflict, oricum o răcire a unor

relaţii la care ţineam foarte mult, pentru că le socoteam, în condiţii normale, de folos ambelor părţi.

— În anul 1957, clubul ploieştean şi-a schimbat denumirea de „Flacăra“, devenind „Petrolul“. Evenimentul pare să fi marcat şi încheierea procesului de reconstrucţie al echipei...

— Da. Se născuse o echipă nouă, din „resurse“ locale şi din trudă, fără mare agitaţie şi tam-tam, ca prin alte părţi. O echipă a oraşului şi regiunii care avea nevoie acum şi de un nume potrivit specificului regional. I s-a spus, deci, Petrolul. Şi, sub această titulară a intrat în istoria fotbalului nostru, urcînd pe cea mai înaltă treaptă, chiar din primul an, 1957-58, în care a cucerit titlul de campioană a ţării. De fapt, 1957 a însemnat începutul unei decade glorioase din viaţa echipei, cea mai rodnică din întreaga sa existenţă, în care Petrolul a cucerit trei campionate naţionale, 1957-58, 1958-59, 1966-67 şi o ediţie a Cupei României, în 1963.

Evocări plăcute, evocări triste la o selecţie a amintirilor

...Cu modestia care l-a caracterizat întotdeauna, Ilie Oană n-a însoţit amintirea performanţelor obţinute cu aprecieri personale şi alte comentarii care, în mod firesc, s-ar fi impus. În primul rînd, nu a spus poate lucrul cel mai important de spus în asemenea împrejurări. Şi anume că a trebuit să lupte cu adversari foarte puternici, ca C.C.A. — Steaua, Dinamo, Rapid, Flamura roşie-U.T.A., toate cu multe nume mari în componenţa lor. Că Petrolul a intrat în disputa pentru împărţirea „medaliilor“ ca o „cenuşăreasă“, obligată să-şi crească singură jucătorii, în timp ce alţii îi luau formaţi de-a gata. Că din mijlocul echipei ploieştene s-au ridicat valori autentice, plecate de jos, lucrate cu migală, devotament şi pricepere, la care alţii au rîvnit, neputînd să-şi stăpînească pofta racolării. Ilie Oană n-a spus cît de greu a fost să ajungi sus de tot şi să mai rezişti multă vreme acolo, numai cu forţe proprii. De ce Ilie Oană ?

— După trecerea anilor rămîi numai cu efectele strădaniilor. Dificultăţile se uită şi selecţia amintirilor se

oprește, de cele mai multe ori, asupra a ceea ce a fost frumos.

— De pildă...

— Să zicem imaginea stadionului din Ploiești a întregului oraș chiar, după cucerirea titlurilor de campioni sau cînd ne-am întors, cu Cupa României, acasă. Ce poate fi mai frumos? Sau amintirea unor jocuri cîștigate, de o manieră entuziasmantă, fără drept de apel, în fața unor adversari redutabili, cum au fost, de exemplu, 9-0 cu U.T.A., la București, 6-0 cu Rapid, pe Stadionul „23 August", 6-2 cu Steaua pe același stadion, 3-1 cu Liverpool la Ploiești sau meciul cu celebra formație braziliană Gremio Porto Alegre pe care am învins-o, în 1963, cu 4-3, în Capitală, după ce la pauză eram conduși cu 3-1!

— Îmi amintesc de acest meci, antologic aș spune. Atunci au jucat extraordinar cei doi frați gemeni Anton și Dumitru Munteanu, încît lumea zicea la sfîrșit: „avem și noi brazilienii noștri". Dar, apropo de frații Munteanu, au constituit ei, din punct de vedere fotbalistic, un caz deosebit?

— Eu i-am descoperit, la o selecție, în Dămăroaia, în 1950. Nimeni n-a apreciat, cum se cuvine, valoarea lor și de aceea au trecut neobservați multă vreme, pînă cînd au ajuns la Bistrița, unde au jucat pe timpul stagiului militar. De aici au fost aduși la C.C.A., unde nu și-au găsit loc, iar cînd au terminat armata i-am și luat la Petrolul. Amîndoi aveau calități native de excepție, îndemînare tehnică în special, erau foarte serioși, iubeau fotbalul ca niște profesioniști veritabili. Aveau însă și o mare aversiune pentru pregătirea fizică. Spuneau mereu că fotbalistul de rasă se vede nu alergînd în jurul terenului sau pe dealuri și nici la exercițiile cu haltere sau cu mingea medicinală, ci acolo, jos, în „atelierul verde", pe gazon, unde dacă nu te ascultă mingea, degeaba transpiri 90 de minute. Și, totuși, și frații Munteanu trebuiau să facă ceva pentru pregătirea lor fizică. Am găsit, punîndu-i să joace unul contra unu, între ei. În felul acesta făceau cam de toate cîte se cer pentru forță, rezistență, îndemînare și chiar tactică individuală. Mai greu era, uneori, cu ei, în joc. Semănau așa de bine, încît eu însumi îi încurcam. Și nu o dată, îl lăudam pe Miti-

că pentru un gol frumos pe care în realitate îl marcase Anton. Și invers. Se mai întîmpla, cîteodată, cînd nu intrau, de la început, amîndoi în teren, să se schimbe între ei în timpul meciului. Cînd aflam, era prea tîrziu și nu-mi mai rămînea decît să mă supăr... fără prea mult folos. Despre frații Munteanu s-au spus multe lucruri la vremea lor, întîmplări legate îndeosebi de uimitoarea lor asemănare fizică și de comportament, pe teren și în afara acestuia. Dar nu asemănarea lor a făcut din ei un caz. Ci faptul că în ciuda unor aparențe care nu-i recomandau nicidecum pentru marea performanță, erau înzestrați cu toate darurile naturii pentru a atinge măiestria sportivă. Din păcate, goana după gabarit și după calități, la prima vedere, i-au făcut pe unii specialiști să-i țină pe frații Munteanu la distanță de echipa națională, nedreptățind astfel două mari talente cum greu se mai găsesc astăzi.

Fotbalul nostru a mai pierdut un fotbalist de mare talent din așa-zisa „echipă de aur" a Petrolului. Un jucător care a dispărut în sensul cel mai real al cuvîntului...

— Costică Tabarcea, mort în ziua de 14 iulie 1963, în timpul unui meci de campionat, cu Dinamo Bacău. Cazul lui pe cît de nefericit, pe atît de rar în practica medicală, ne-a zguduit pe toți la vremea sa. Tabarcea avea, potrivit rezultatelor consemnate la controale periodice medicale, un organism fără nici o fisură. Doctorul Vasile Cristea, medicul echipei, dealtfel foarte conștiincios, chiar tipicar uneori în exercitarea profesiei, îl considera pe drept cuvînt un om sănătos și apt pentru performanță. Și, totuși, Costică Tabarcea avea o suferință pe care o ascundea. O suferință mărturisită, mai tîrziu, de soția sa, provocată de acțiunea unei glande endocrine, numită timus care în mod normal trebuia să se atrofieze în anii pubertății, dar care, la Tabarcea, a continuat să se mențină activă și să se dezvolte chiar cu efecte dăunătoare asupra organismului său, în anii tinereții spre maturitate. Asta i-a provocat un stop cardiac și Costică Tabarcea a murit la 26 de ani, în floarea vîrstei. Îmi amintesc și faza în care s-a produs acest nefericit eveniment: Tabarcea a sărit împreună cu adversarul său direct, Nicolae Vătafu, la o

minge înaltă, la cap și, fără să se fi atins unul de altul, a căzut la pămînt. Și acolo a rămas. L-am dus imediat la spital, dar el era mort încă din teren. Pierdere grea pe care am resimțit-o multă vreme și care a făcut să treacă aproape neobservată cîștigarea, o săptămînă mai tîrziu, la București, a Cupei României. Fără Tabarcea, „creierul" echipei, trofeul cîștigat părea un schimb nedrept, iar dispariția sa prematură, un tribut de neacceptat, dar impus de soartă, ca și în legenda Meșterului Manole. Și doar mai plătisem, cu puțin timp în urmă, un altul la fel de nemilos, cînd antrenorul meu secund, Ion Truică, un tehnician valoros și de o înaltă ținută morală, căzuse victima unui accident stupid, la Mamaia, într-un lift, care plecat cu ușa deschisă l-a prins între etaje !

Dar iată că am plecat de la amintiri frumoase și, fără să vrem, am ajuns la evocarea unor lucruri triste. Și măcar dacă acestea ar fi fost singurele...

La Zürich ceva n-a fost în regulă

— În toamna anului 1964, după Olimpiada de la Tokio, am preluat echipa națională de la Silviu Ploieșteanu, împreună cu Ștefan Covaci, președinte al federației fiind Gică Popescu. Trei ani a durat acest mandat.

— Pînă la... „dezastrul de la Zürich".

— Exact. Alt eveniment nefast. Pînă acolo însă aș vrea să spun că, deși la conducerea tehnică a Petrolului fusese, pe merit, promovat Costică Cernăianu, eu contam mai departe în cadrul clubului ploieștean. Colaboram, chiar la lot fiind, cu fostul meu secund, și cel de-al treilea titlu de campioană națională cucerit de Petrolul, în 1966, m-a găsit, sufletește cel puțin, aproape de echipa care, la drept vorbind, era a mea și de care mă simțeam legat cu toată ființa.

Cu „naționala" am avut gînduri mari. Și am făcut tot ce am putut pentru a le realiza. Aș zice că le-am și realizat ceva mai mult decît predecesorii mei, în privința emancipării fotbalului nostru. Am obținut o serie de victorii de prestigiu, pe teren propriu, în fața unor adversari bine cotați pe plan internațional, ca de pildă Ceho-

slovacia, Polonia, Elveţia, Portugalia şi Uruguay ; am învins, în deplasare, reprezentativele Franţei, Greciei şi Israelului. Iată dealtfel ce se spunea în presa vremii, în bilanţul echipei naţionale pe anul 1966 : „Nu este de neglijat un amănunt care are o importanţă deosebită privind rezultatele reprezentativei de-a lungul anilor, şi anume că pericolul unor mari eşecuri la scor a fost îndepărtat datorită tocmai îmbunătăţirii facturii jocului practicat de jucătorii noştri. Între evoluţiile actuale de peste hotare ale echipei naţionale şi cele din trecutul apropiat este o diferenţă fundamentală. Cu cîţiva ani în urmă, în jocurile în deplasare, fotbaliştii noştri treceau doar de cîteva ori în jumătatea de teren adversă, fiind supuşi, majoritatea timpului, unei presiuni insistente căreia îi făceau faţă cu greu, în timp ce, în prezent, ei împart cu adversarii perioadele de dominare şi ocaziile de gol... Anul 1966 poate fi considerat, deci ca o bază de plecare pentru realizări eficiente în 1967 şi în anii următori...

— Şi chiar în anul următor, la 24 mai, a venit „Zürich"-ul, care a întors cu 180 de grade toate aprecierile bune de pînă atunci, în numai 90 de minute de joc ! Un scor de 1-7, în faţa echipei Elveţiei, care, în acel timp, nu reprezenta o mare forţă fotbalistică în lume, a fost apreciat ca un eşec de proporţii cu totul neaşteptate şi inexplicabile. Şi aceasta s-a petrecut într-un meci cu caracter jubiliar al naţionalei noastre, purtînd nr. 200 din palmaresul său internaţional ! La Zürich nu s-a pierdut un simplu joc, ci s-a ştirbit însuşi prestigiul nostru în arena fotbalistică continentală şi mondială. De aceea poate că astăzi mulţi, foarte mulţi se mai întreabă încă : „Ce a fost, de fapt, în seara zilei de 24 mai 1967 ?"

— Nu ştiu nici acum, după aproape un deceniu şi jumătate, ce s-a întîmplat, în realitate. Am însă convingerea fermă că ceva nu a fost în regulă. Am prezentat în teren o echipă foarte bună avînd în componenţa ei jucători ca : M. Ionescu, Popa, Nunweiller III, D. Nicolae, Mocanu, Dobrin, Pîrcălab, Dridea, Ion Ionescu, Lucescu. Ce se poate reproşa unei asemenea formaţii, din punct de vedere valoric ? Şi cu toate acestea, în teren, ea a manifestat o dereglare cu totul anormală, neavînd putinţa de a discerne ce trebuie făcut pentru echilibrul

partidei sau pentru evitarea catastrofei. Jucătorii noștri au fost simple umbre, stafii în teren, incapabili să opună adversarilor cea mai mică rezistență, incapabili de a face față unei adevărate avalanșe de atacuri și goluri. În minutul 67 al meciului era 7-0. Și se pare că înșiși elvețienii s-au speriat de acest scor, pentru că au mai oprit motoarele în ultimele 20 de minute ale partidei, timp în care am realizat și noi golul de onoare, prin Dobrin. A fost, indiscutabil, ceva ciudat, atunci, la Zürich. Diferența dintre noi și elvețieni nu era, în nici un caz, de 1-7. Dar ce anume s-a întîmplat, de ne-am pierdut busola în așa măsură, că n-am mai fost capabili să ne revenim nici după meci? N-am știut nici atunci, n-am reușit să știu nici pînă acum. Poate că „Zürich"-ul va rămîne una dintre marile enigme, nedezlegate, nu numai ale fotbalului nostru, ci ale fotbalului în general.

Cu Petrolul, de încă două ori, de la început

...La 27 mai 1967, în ședința Biroului Consiliului general al U.C.F.S. s-a luat hotărîrea desărcinării din funcție a celor doi antrenori ai lotului reprezentativ, Ilie Oană și Ștefan Covaci, considerîndu-se că ei poartă o mare parte de vină în slaba comportare a echipei naționale din meciul cu Elveția, de la Zürich.

Și astfel, Ilie Oană s-a întors acasă, la Petrolul. A găsit echipa mult schimbată față de cum arăta înainte de a pleca la lotul național. Își dădea seama că înlocuitorul său, Constantin Cernăianu, făcuse tot ce era omenește posibil să o mențină cît mai sus în ierarhia competițională, dar anii, care se adunaseră, la majoritatea jucătorilor din echipa de bază, începuseră să-și spună cuvîntul. Și chiar dacă Petrolul cîștigase, în 1966, un titlu de campioană, nu se putea ascunde o uzură fizică și morală firească, lăsată, din păcate, să ajungă într-un stadiu atît de înaintat, încît părea că este iminentă prăbușirea. Vedetele echipei îmbătrîniseră ; de jos, de la juniori sau de la formațiile de categorie inferioară din județ nu mai venea nimic de calitate, iar pregătirea, oricît de bună ar fi fost, nu mai era capabilă să facă față valorii impuse de competiție.

— Vrînd-nevrînd am fost obligat să o iau de la capăt. Am început reconstrucția echipei. Lotul era însă cam sărac, pretențiile celor din jur exagerate, conducătorii nu mai aveau răbdare, eu veneam după un recul profesional. Petrolul, pe care spectatorii îl știau un unsprezece tehnic, cu un joc și eficace, dar și colorat, devenise o echipă dominată de forță, un fel de forță oarbă mărturisind în permanență teama de rezultat. În vara anului 1968, nu știu cum, am terminat, totuși, pe un foarte onorabil loc 5 în clasament. Se pare că unii adversari ne mai considerau, din oficiu, încă ceea ce fuseserăm înainte. Nu începuseră să ne descopere slăbiciunile. În vara anului următor însă am fost la un pas de „B“, după un retur infernal. Îmi amintesc de un meci decisiv, la Tg. Mureș, în care nu am putut prezenta 6 titulari : Mihai Ionescu, Nae Ionescu, Pal, Bădin, Grozea și Mircea Dridea, toți gripați. Nici ceilalți, care intraseră în teren, nu erau în plenitudinea forțelor, majoritatea dintre ei avînd febră. Pe banca de rezerve rămăsese președintele secției de fotbal, Gh. Urich și cu mine. Mă gîndeam atunci că dacă va fi nevoie să fac vreo schimbare, altă soluție n-aș fi avut decît să intru și eu în joc. Și, totuși, în situația asta disperată am scos un 0-0 de necrezut. Am luat un punct care, ziceam noi, ne salva, cu un ceas mai devreme, de la retrogradare. Dar, în etapa următoare, tocmai cînd eram mai siguri de noi, pentru că jucam pe teren propriu și cu echipa completă, am dat punctul de la Tg. Mureș lui Dinamo Bacău, căreia — culmea — nu-i prea era necesar. Ne-am salvat totuși în cele din urmă, dar pe linia de sosire a campionatului, grație și golului istoric înscris de Badea — fostul meu jucător — transferat la Farul Constanța — în poarta Progresului București, în minutul 85 al partidei. Progresul a căzut în „B“ și am scăpat și noi și A.S.A. Tg. Mureș.

Chin mare, pe noi, atunci în vara lui 1969 ! A fost poate cel mai greu campionat de la revenirea noastră în Divizia A, în 1954. Și primul dintr-o serie de alte șase campionate încheiate în continuare pe „muchie de cuțit“.

— Cum a fost cu celelalte cinci ?

— La următoarele două campionate, 1969-70 și 1970-71, n-am fost martor. Le știu doar din presă și din auzite, pentru că în acest interval de timp am activat în

Grecia. Am acceptat o ofertă făcută de clubul Panseraikos și avînd, bineînțeles, acordul federației noastre și asentimentul clubului Petrolul am plecat, pentru doi ani, la Seres, un oraș frumos, foarte ospitalier, situat în apropiere de Salonic. Aici am reușit să salt echipa de pe ultimele locuri, pe care se zbătea de mai mulți ani, în prima jumătate a clasamentului, ceea ce gazdele mele au considerat o veritabilă performanță. Și poate că aș fi realizat și mai mult dacă rămîneam, în continuare, încă vreo doi-trei ani. A trebuit însă să mă întorc în țară, la expirarea contractului, Petrolul insistînd să revin la cîrma echipei care nu-și găsea deloc busola și cadența. Toți erau convinși că antrenorul e de vină și că prin schimbarea acestuia (era vorba de fostul meu secund, Cernăianu) se vor rezolva toate problemele, oricît de complicate ar fi fost ele. Venind eu înapoi, a plecat Costică Cernăianu. Avea și dreptate să nu mai rămînă ca secund, după ce fusese ani buni antrenor principal, timp în care cîștigase și un titlu național în 1966, cînd eu eram la lotul reprezentativ. De fapt, Cernăianu se întorcea acasă, în Oltenia și lua în primire o echipă, Universitatea Craiova, cu un lot valoros și frumoase perspective, cu care, dealtfel, va cuceri și campionatul, trei ani mai tîrziu.

Revenit la Ploiești, am luat-o, din nou pentru a treia oară, de la capăt. Situația era însă incomparabil mai grea decît în împrejurările anterioare. La Ploiești, între timp, se schimbaseră multe. Și nu în bine. Scăzuse considerabil entuziasmul în jurul echipei și sprijinul de care ea s-a bucurat cu ani în urmă. Apăruseră, în schimb, și cu efecte tot mai nocive, imixtiunile în viața intimă a clubului. De jos, de la juniori sau din categoriile inferioare, nu mai venea nimic de valoare, iar și puținii jucători mai răsăriți care erau în lot doreau să plece prin alte părți, la cluburi din orașe cu facultăți. Ploieștiul neavînd un institut de învățămînt superior nu-i mai atrăgea și nu-i mai putea reține. Prin oraș toți mă întrebau, la fiecare pas : „Ce ai de gînd cu echipa ?". Le răspundeam tuturor : „Trebuie să o reconstruiesc". Și care mai de care se mira: „Iar reconstrucție ? Nu s-a mai terminat ?". Spectatorului, mai puțin obișnuit să pătrundă în esența lucrurilor și foarte grăbit cu rezolvarea lor, îi venea

greu să înțeleagă că a reconstrui o echipă nu înseamnă simpla împrospătare a efectivului de jucători. Că reconstrucția este un proces complex, uneori de durată, în cadrul căruia schimbările de calitate, survenite în structura de bază a formației, operează progresiv și de obicei lent, în folosul unității ei de ansamblu și al ideii de joc. Ca antrenor la Petrolul am mai condus direct cîteva asemenea operațiuni. La prima, cea din 1954, care a durat aproximativ patru ani, am avut șansa, marea șansă ca în perioada de cumpănă a schimbului de ștafetă dintre două generații să pot găsi, în locul celor care inevitabil trebuiau să plece (Marosi, Petrescu, Fătu, Iordache), înlocuitori de certă voloare și perspectivă (Sfetcu, Fronea, Florea, Dridea I, Tabarcea, Gh. Dumitrescu, Marin Marcel) care, alături de cei rămași din „vechea gardă" (Pahonțu, Neacșu, Marinescu, Topșa, Drăgan sau Bădulescu), au reușit nu numai să restabilească echilibrul echipei, ci chiar să-i ridice valoarea colectivă. Așa s-a născut „echipa de aur" de mai tîrziu a Petrolului, dublă campioană națională, în 1958 și 1959. În continuare, orientarea și esența reconstrucției a constituit-o „schimbul din mers", cu limitarea înlocuirilor la nivelul unui singur post sau cel mult a unei jumătăți de compartiment. Așa au apărut și s-au afirmat în cadrul echipei jucători ca frații Munteanu, Badea, Fl. Voinea, Hălmăgeanu, Dumitru Nicolae, Dridea II, Iuhasz, M. Ionescu, Dragomir, Pal, Moldoveanu, Boc, Mocanu. În asemenea condiții, Petrolul s-a menținut mult timp în rîndurile formațiilor noastre de elită. Pînă în 1967. După care a început „furtuna", apoi marele declin și chinurile anilor care au urmat. Lucru explicat mai ales prin plecarea, la un moment dat, a cîtorva dintre jucătorii de bază (Pahonțu, Badea, Boc, Pal, Moldoveanu) în locul cărora nu s-au găsit, ca în alte situații asemănătoare din trecut, valori capabile să asigure plutirea echipei fără pericolul permanent al naufragiului.

Așadar, reconstrucția inițiată după înapoierea mea din Grecia părea să aibă puține șanse de reușită. Lipseau valorile, lipsea încrederea în forțele proprii și răbdarea atît de necesară cînd vrei să faci ceva bun și de durată. Nu ne rămînea, în aceste condiții, decît să rezistăm, cît mai mult posibil, cu ce avem, pînă s-o găsi

un moment favorabil unei noi încercări de a evada din mediocritate. Şi am rezistat încă două campionate. Chinuit, dar am rezistat. De fiecare dată evitînd căderea cu eforturi greu de imaginat. L-am sacrificat, dacă se poate spune aşa, şi pe Pahonţu, la care am ţinut întotdeauna atît de mult. El mai avea două jocuri ca să atingă, primul în fotbalul nostru, cifra de 300 de meciuri în Divizia A. De teama rezultatului însă nu mi-am permis să-l mai folosesc pentru a satisface doar o necesitate de ordin sentimental. Şi Pahonţu a înţeles acest lucru, pe care nu ştiu cîţi alţii l-ar fi înţeles, în locul lui.

Oaspete la... mine acasă !

In vara anului 1973, cu toate că reuşiserăm să terminăm campionatul pe un loc 11, destul de onorabil, mi-am dat seama că în condiţiile existente atunci la Petrolul nu se putea merge înainte. Eu însumi riscam să mă compromit.

— Aşa se explică plecarea la Politehnica Iaşi?

— În bună măsură, da. Mi-a venit tare greu, după 34 de ani la aceeaşi echipă, să o părăsesc, mai cu seamă într-un moment de cumpănă. Mi-am zis însă că tocmai plecarea mea, dorită de unii pe care eu îi împiedicasem să se amestece în treburile echipei, ar fi o soluţie pe calea redresării acesteia. Pentru că e bine uneori, este nevoie chiar să se mai schimbe nu numai jucătorii, ci şi antrenorii. Şi eu simţind această necesitate am plecat, înainte de a fi schimbat. Am plecat la Iaşi, oraş obişnuit cu „migraţii" ploieştene de jucători, încă din 1947. Am optat pentru Politehnica pentru că echipa abia promovase în Divizia A, avea mari rezerve de energie şi speranţe, dorea să se împlinească nu numai cu vorba, ci şi cu fapta. Nici aici însă nu m-a aşteptat masa întinsă, în aşa fel încît eu doar să mă aşez la ea. Ca la orice echipă nou promovată era nevoie de retuşuri serioase, în cadrul efectivului de jucători, în comportamentul şi atitudinea lor faţă de performanţă, în ideea de joc. Ca să le realizez, m-am bucurat de un sprijin real, cel puţin în primii ani, din partea conducerii clubului. Şi rezultatele s-au văzut. Dintr-o echipă care tră-

ia de ani şi ani dominată de obsesia retrogradării, am reuşit să fac una cu un statut de permanenţă în primul eşalon, stăpînă pe destinul ei, competitivă pe plan naţional. N-am realizat, ca la Petrolul, performanţe mari. Nici nu se putea într-un timp relativ scurt şi cu posibilităţile, totuşi, reduse ale clubului ieşean. Pentru mine a fost însă o experienţă utilă şi încurajator faptul că trecusem cu succes un examen profesional greu.

— Şi relaţiile cu Petrolul cum au rămas?

— Cum să rămînă? Ca între prieteni şi... adversari. In toamna anului 1973, chiar la puţină vreme după plecarea mea la Iaşi, am jucat, în turul campionatului, la Ploieşti. Eram pentru prima oară împotriva fostei mele echipe. Am fost mai emoţionat decît la primul meu meci, ca jucător sau ca antrenor. Mă gîndeam, cum mă va primi publicul ? Cum să lupt împotriva Petrolului ? Ce vor spune noii mei jucători, de la Politehnica Iaşi, dacă nu le voi insufla, cu toată convingerea, dorinţa victoriei? Acum eram antrenorul lor şi trebuia să le spun tot ceea ce trebuia ca să joace bine şi să cîştige. Şi etica profesională şi spiritul de sportivitate cereau aşa ceva. Şi în ziua aceea, de duminică 9 octombrie 1973, jucînd împotriva Petrolului, la Ploieşti, am cîştigat cu 1—0, printr-un gol marcat în minutul 54 al partidei. La sfîrşitul meciului eram şi vesel, dar şi trist. Cu un ochi rîdeam şi cu celălalt plîngeam. Spectatorii nu m-au huiduit, ci, dimpotrivă, m-au aplaudat. Semn că m-au iubit întotdeauna şi cu adevărat. Dovadă grăitoare că nu m-au uitat şi nici nu m-au condamnat. Pentru că, de fapt, la Politehnica Iaşi îmi făceam, ca şi la Petrolul, datoria. Foştii mei jucători ploieşteni nu m-au privit cu ură, ci cu acelaşi aer de respect pe care-l citeam în ochii lor de fiecare dată, în zilele, mai mult sau mai puţin frumoase, cînd lucram împreună. Noua mea echipă m-a simţit, atunci, fără nici o rezervă, antrenorul său.

...Şi au început drumurile !

...La sfîrşitul acelui an competiţional, în vara anului 1974, Politehnica Iaşi a ocupat un loc în plutonul divizionar nu prea ferit de grijile din subsolul clasa-

mentului. Petrolul — echipa preferată dintotdeauna — retrograda în Divizia B! Cu cele două puncte din meciul direct de la Ploiești, Petrolul ar fi scăpat desigur și ar fi căzut Politehnica Iași! În același campionat, Universitatea Craiova, avîndu-l ca antrenor principal pe Costică Cernăianu, a cîștigat primul titlu de campioană a țării din istoria clubului! În ultimul meci de campionat, disputat la Ploiești, craiovenii au realizat un 0—0 de aur, exact cît le trebuia ca să nu treacă Dinamo înaintea lor, pe linia de sosire! Și astfel cei doi foști antrenori ai Petrolului din perioada sa de glorie, Ilie Oană și Constantin Cernăianu, își realizau obiectivele de performanță pe seama fostei lor echipe! Ciudată orînduire a soartei!

Dar odată cu prima desprindere de Petrolul și plecarea la Iași au început pentru Ilie Oană, antrenorul cel mai statornic al fotbalului nostru, drumurile. La 1 ianuarie 1978 se duce la Craiova, acolo de unde nu de mult plecase Cernăianu, la București, ca antrenor federal.

— La Craiova am stat exact un an, după cei cinci în Dealul Copoului. De ce am plecat de la Iași? Răspunsul cel mai simplu ar fi că îmi expirase contractul.

— Aceasta ar fi acoperirea legală.

— Să zicem. Au mai fost, desigur, și alte cauze. Una dintre ele, aceea că și Politehnica Iași ajunsese, la un moment dat, în situația Petrolului din anul 1973, cînd am plecat din Ploiești. Venise și aici timpul unei reconstrucții ce nu mai putea fi amînată, mai ales după plecarea unui grup mare de jucători valoroși, din care făceau parte Ianul, Stoicescu, Lupulescu și Romilă I. În ceea ce mă privește, obosisem să tot construiesc și să reconstruiesc echipe. Doream și eu una gata făcută de alții, cu perspectiva obținerii unor performanțe mari. Și cum Universitatea Craiova m-a solicitat, n-am stat prea mult pe gînduri și am primit oferta de a mă transforma din moldovean de circumstanță în oltean de același fel. Cu Universitatea Craiova am cîștigat, în vara anului 1978, Cupa României. În campionat n-am realizat prea mult, deși puteam să atacăm și titlul. Oricum, echipa de atunci era încă într-un proces de omogenizare, nu avea valoarea colectivă la care a ajuns în 1980. Nici jucătorii ei,

cu excepția lui Balaci și Crișan, nu reprezentau individualități certe pentru lotul național. În puținul timp cît am stat la Universitatea Craiova am reușit să-i titularizez pe Țicleanu și Ungureanu, l-am promovat pe Bumbescu, l-am reconsiderat pe Cămătaru, de care o parte din conducerea clubului voia să se dispenseze și pe care eu l-am ajutat să-și recapete încrederea în el, pentru a deveni ulterior titular în echipa națională. Dincolo de aceste realizări, eforturile mele au vizat o creștere valorică a echipei și performanțe pe măsura posibilităților ei. N-am reușit, din păcate. Atmosfera din echipă, în primul rînd, nu era favorabilă pentru așa ceva. Ștefănescu, devenit lider al formației, avea adeseori o influență negativă în raporturile dintre mine și jucători. Mai mult, într-o serie de meciuri s-au înregistrat și rezultate ciudate prin neapărarea corectă a șanselor. Începusem atunci să-i dau dreptate lui Titi Teașcă pe care, sincer să fiu, nu-l prea credeam cînd spunea că unii jucători craioveni mai joacă și pe invers. Altfel decît interesele echipei. Împotriva propriului lor antrenor. Continuînd să mai rămîn, în aceste condiții, la Craiova, riscam conflicte pe care eu însumi nu le agream și care puteau avea deznodăminturi neplăcute. Și fiind în minoritate, în ceea ce privește adoptarea unor măsuri drastice pentru reîntronarea spiritului de disciplină și sportivitate, am plecat la împlinirea unui singur an de activitate pe meleaguri oltene. Am revenit în București, acasă. După o întreagă viață de pribegie. Și ca să nu stau fără nici un folos, am acceptat să lucrez, un timp limitat, în calitate de consilier tehnic, pe lîngă echipa de fotbal a clubului Rapid. M-ar fi tentat, sincer vorbind, să și antrenez echipa din Giulești. Acolo însă era antrenor Motroc și nu m-aș fi gîndit niciodată să trec peste el. Cu atît mai puțin, să-i iau locul. Am încercat să-l ajut cu experiența mea și nimic mai mult.

— Și a venit, în vara lui 1979... F. C. Constanța.

— Mai bine n-ar mai fi venit. De unde să bănuiesc eu că mergînd la o echipă care trage la promovare, unii jucători acționează împotriva propriilor lor interese. Momentul culminant sau mai bine zis al... abisului l-a constituit meciul cu F.C.M. Brașov, disputat la Constanța, pe care l-am pierdut cu 0—2. Nimeni n-ar putea să mă

convingă că a fost un meci curat. Nu puteam pierde, în mod normal, un asemenea joc pe teren propriu. Exclus așa ceva. F.C.M. Brașov nu era nici Dinamo, nici Steaua, nici Universitatea Craiova să poată obține o victorie lejeră la Constanța. Și cu toate acestea a obținut-o, pentru că cei ce hotărau, fără să fie trași la răspundere, soarta unei întîlniri erau jucătorii. Ei nu erau vinovați niciodată. Antrenorul, în schimb, era întotdeauna marele vinovat. Și neavînd sorți de izbîndă într-o luptă inegală, am plecat din Constanța chiar în săptămîna care a urmat meciului cu F.C.M. Brașov. Altfel însemna să accept compromisuri umilitoare și eu însumi să mă compromit. Ce rost avea ? N-am făcut-o pînă atunci niciodată, în întreaga carieră de antrenor și cu atît mai puțin o puteam face în finalul ei.

E tare greu cînd vine timpul să spui „adio" !

— Retragerea din activitatea competițională s-o consemnăm, totuși, la 1 ianuarie 1981. Pînă atunci, în toamna anului 1980 a mai existat un scurt popas, la Buzău, la Gloria, care tocmai căzuse din Divizia A.

— Vezi, lumea a înțeles și a interpretat greșit această nestatornicie a mea începînd după plecarea de la Politehnica Iași, în ianuarie 1978. Și ce-au zis unii : Craiova—București—Constanța—Buzău, un traseu cam aglomerat pentru numai trei ani ! La prima vedere, așa s-ar părea. În realitate însă mie nu numai că nu mi-a plăcut să mă plimb, dar n-am putut admite, sub nici o formă, aranjamentele de culise, mistificarea rezultatelor, indisciplina, nesportivitatea, compromisurile de orice fel. De aceea n-am rămas prea mult într-un loc. Cînd am plecat de la Iași la Craiova m-am gîndit să realizez o performanță mare. La Constanța și chiar la Buzău am zis să închei cariera de antrenor așa după cum am început-o, adică promovînd o echipă în prima divizie. Ar fi fost foarte frumos. Și dacă nu s-a putut, sînt convins că n-a fost deloc vina mea. Oricum și așa cred că am lăsat ceva în urmă, la care să privesc cu mîndrie în anii pensiei. Sînt lucruri realizate cu multă trudă, în condiții materiale modeste, compensate de pasiune și dragoste pen-

tru fotbal. Nu știu ce și cum se va vorbi despre mine. Oamenii te uită ușor. Și este tare trist cînd vine timpul să spui „adio“! Eu însă n-am să uit că fotbalul a dat un rost adevărat vieții mele și că toate sacrificiile pentru el au meritat să fie făcute. Spun asta într-o perioadă în care, din păcate, mulți sînt tentați, la cea mai mică insatisfacție, să vorbească urît despre fotbal. Mi se pare că așa ceva a devenit chiar o modă. Măcar dacă o astfel de atitudine ar fi trecătoare ca și moda.

— Să sperăm că moda aceasta nu se va transforma în obicei.

— Astfel, cu siguranță, fotbalul ar avea numai de pierdut.

— Ce i-ar trebui, în schimb, ca să cîștige?

— Multe. Mai presus de orice însă fotbalul ar avea nevoie de cît mai multe cluburi-familie. Îmi amintesc că într-o călătorie de studii făcută în 1969 în R.F. Germania am văzut, la Nürenberg, un club de fotbal. Jucătorii petreceau foarte mult timp în club. Veneau și soțiile. Băieții beau și cîte o bere. Nu depășeau însă măsura în condițiile unui control reciproc care stimula autocontrolul. Văzînd toate acestea, mi-am zis că așa ceva ar fi bine să avem și noi. Viața de familie a clubului presupune și un efort de educare a jucătorilor în acest spirit. Petrolul anilor 1955—1965 nu era un club bogat, se zbătea chiar cu multe neajunsuri materiale. Și totuși era o adevărată familie, pentru că în sînul clubului, al echipei se cultiva ideea unității morale și a spiritului colectiv. Cînd această idee s-a alterat și apoi și-a pierdut sensul, Petrolul a pierdut suportul cel mai de preț al performanței și toată strălucirea sa s-a estompat.

Eu am rămas însă cu imaginea „Petrolului de aur“ în suflet și pe aceasta o dau de exemplu tuturor. Și cînd această imagine se va identifica cu viața a cît mai multor cluburi și fotbalul nostru va fi mai bun, mai generos. Va fi acolo unde și-a dorit întotdeauna ca să fie: cît mai sus!

DA ! A FOST UN CAZ DE EXCEPȚIE !

Povestea un confrate cîndva, într-o împrejurare oarecare, cam așa : „Mi s-a întîmplat să mă găsesc, cu mulți ani în urmă, pe Stadionul „23 August", la marginea terenului, la sfîrșitul unui meci, foarte aproape de băncile de rezerve ale celor două echipe. Și priveam cu interes, dar și cu uimire, cum antrenorul uneia dintre combatante, pe care-l cunoșteam desigur, s-a ridicat în picioare la fluierul final al arbitrului, urmărind într-o liniște deplină mișcarea jucătorilor pe drumul care ducea spre vestiare. Era antrenorul echipei care cîștigase meciul. Și nu un meci oarecare, ci unul, aș zice, decisiv. Pe fața lui însă, nici o mișcare, nici un semn din care să se poată deduce că ar fi învins. Alții în locul său ar fi făcut, fără îndoială, ca Eusebio cînd marchează, ar fi sărit în sus, ar fi executat poate și tumbe pe gazon, și-ar fi sărutat cu gesturi teatrale jucătorii. El, dimpotrivă, s-a ridicat de pe bancă calm și demn și a trecut, apoi, cu silueta sa impunătoare pe lîngă mine, călcînd rar și apăsat. Instinctiv atunci, m-am uitat încă o dată la tabela de marcaj ca să mă conving dacă pierduse sau cîștigase. Tabela de marcaj indica clar : victorie. Atunci ? O voce de lîngă mine, ghicindu-mi parcă nedumerirea, mi-a venit în ajutor : „Așa este întotdeauna Gică Popescu. Și la victorie și la înfrîngere. Nicicum nu poți ghici, după chipul său, de e învingător sau învins, dacă n-ai fost prezent la meci sau dacă n-ai privit tabela de marcaj în minutul 91".

Da. Acesta era Gheorghe Popescu. Un caz de excepție. Și nu numai în comportament, ci privindu-l în ansamblul activității sale fotbalistice. Ca jucător, s-a legitimat la 9 ani. A debutat în echipa națională cînd încă nu împlinise 18 ani și timp de mai bine de două decenii, cît a îmbrăcat tricouri cu număr de înaintaș, n-a fost nici măcar o dată sancționat. Ca antrenor, la 31 de ani, vîrstă la care mulți mai joacă încă, și-a înscris în palmaresul personal, chiar în anul debutului său profesional, o performanță rară, aceea a unei duble victorii, în campionat și în Cupa României, cu echipa C.C.A. Ca om de fotbal și conducător, la 42 de ani, a urcat pe treapta cea mai înaltă din ierarhia fotbalului nostru, îndeplinind, într-o perioadă de bogate realizări, funcția de președinte al F.R.F.

Despre Gică Popescu, venerabilul Cibi-Braun, unul dintre primii săi antrenori, spunea: „Natura l-a înzestrat cu toate darurile ca să ajungă un mare fotbalist. Și a fost un mare fotbalist, deși a avut ghinionul să lupte cu concurența unor giganți ai vremii sale, Dobai, Bogdan, Cociș. Mai presus însă de orice, Gică Popescu a fost un exemplu de fair-play, trăsătură care l-a caracterizat și după aceea, cînd a trecut de pe gazon pe „banca suferinței", unde toți știm cît e de greu să-ți pui frîu nervilor, să te închizi în tine însuți, pentru a nu transmite și altora strea ta de tensiune, de încordare".

Așa era la C.C.A. — o familie

...Era în ianuarie 1951, cînd Gică Popescu a fost chemat la șeful Casei Centrale a Armatei, pe atunci colonelul Corneliu Mănescu, de la care a primit un ordin scurt: „Ia echipa în primire". Nu împlinise încă 32 de ani, dar era socotit „bătrîn" ca jucător și fusese nevoit să pună ghetele în cui, deși ar fi putut încă să mai joace. Absolvise, între timp, pe primul loc, un curs de antrenori, dascăli în noua profesie fiindu-i Vogl, Braun, Ronnay, Roșculeț, Gh. Stănculescu și Nichi Petrescu. Șefului C.C.A., Gică Popescu i-a răspuns, la fel de scurt cum fusese și ordinul: „Am înțeles!"

— Să fii antrenor la o echipă ca C.C.A., la 31 de ani, nu e deloc ușor. Nu avusesem pînă atunci de la cine să învăț prea multe din secretele meseriei. M-am zbătut aproape singur. Am muncit mai mult și m-am distrat mai puțin. În ciuda tinereții mele eram, totuși, destul de matur, pentru că fusesem călit cu greutățile în viață. N-am avut nimic de-a gata ; n-am știut ce-i cocoloșeala. Pe atunci te cam luptai singur, cu tine însuți, cu viața. Trebuia să muncești 24 de ore din 24 ca să reușești. Mai tîrziu, cînd am citit despre Herrera, că lucrează 25 din 24 de ore, nu mi s-a părut deloc exagerat. L-am înțeles perfect, pentru că numai așa se putea trece de încercările grele pe care ți le scotea în față fotbalul, profesia. Ca antrenor făceam de toate. Nu mi-a fost niciodată rușine de lucrurile așa-zise mărunte, care aveau, fiecare, importanța lor. De mare ajutor mi-a fost profesia mea de bază, de militar. Mai ales în ce privește spiritul de ordine, de disciplină, de organizare a muncii și a jocului. În fond, campionatul era un mic război, iar fiecare joc în parte, o luptă, o mică bătălie. Înaintea unei întîlniri, obișnuiam să fac o analiză a situației, ca în statul major, dezbăteam apoi, în detaliu, cu jucătorii, problemele jocului în perspectivă. Discutam la tablă, la masă, în curte, în dormitor, peste tot. Jucătorii manifestau și ei pasiune pentru problemele fotbalului. Unii, printre care și Nae Roman, de pildă, nu aveau liniște și te întrebau de o mie de ori, pînă se lămureau cu ceva, care li se părea, la un moment dat, insuficient de clar. Alții, printre care Onisie și Bone, purtau discuții aprinse care se prelungeau pînă seara tîrziu, în cantonament. Se certau, se împăcau, adormeau cu fotbalul în gînd, îl visau toată noaptea și se sculau vorbind tot de fotbal. Cine mai face așa ceva azi ? După meci, ne adunam, cu toții, seara, la restaurantul C.C.A. Era prezentă toată conducerea. Veneau și familiile. Tovarășul Corneliu Mănescu ținea mai întîi un scurt logos, în care scotea esența victoriei sau a înfrîngerii. Știa să o facă foarte bine. Apoi discutam jocul între noi.

Am vrut și am reușit să realizez din echipa C.C.A. o familie. Eram cu toții mereu împreună, ne așteptam după antrenament și după joc pînă se strîngea întreg lo-

tul ca să facem un program comun. Aşa am adunat, de-a lungul anilor, o mulţime de amintiri. Una mai frumoasă decît alta. Lucruri care nu se uită nici după treizeci de ani. Aşa cum, sînt sigur, nu s-a uitat, de exemplu, farsa cu nunta lui Cernea, de la „Liliacul alb".

...Era la sfîrşit de sezon, în plină iarnă, după cîştigarea primului trofeu din istoria clubului, Cupa României. Într-una din zile, lui Aurică Cernea (azi, un apreciat inginer textilist) i-a venit o idee cu totul năstruşnică, în timpul convalescenţei, după o operaţie la genunchiul stîng. El mi-a arătat un formular de certificat de căsătorie, pe care îl luase de la sora sa ce lucra la primăria fostului sector 1 Galben. Şi mi-a zis: „Ce-ar fi să aranjăm o nuntă, aşa de comedie, ca să ne mai distrăm şi noi puţin?" Propunerea a fost repede acceptată, Cernea urmînd să fie mirele. Între timp mai intraseră în „piesă" şi Nelu Apostol şi Cornel Drăguşin, de la care Aurică Cernea împrumutase verigheta. Rămînea să stabilim cine să fie mireasa sau mai bine zis cine să facă pe mireasa. Şi alegerea s-a oprit asupra unui balerin de la Teatrul Armatei, pe care ni l-a recomandat chiar directorul acestuia, colonelul Cîmpeanu. S-a fixat şi ziua nunţii, într-o joi seara. S-a stabilit şi localul, la „Liliacul alb", vizavi de club, pe Calea 13 Septembrie, unde cînta Maria Lătăreţu. Peniţă Moldoveanu fusese însărcinat să se ocupe de cadoul mirilor. Şi cînd Cernea a auzit că intenţionează să le ia mobilă, s-a speriat şi i-a divulgat şi lui secretul. De acum înainte, intrînd şi el în rol, Peniţă Moldoveanu a condus întreaga operaţiune a „nunţii" lui Cernea. Bucuroşi de eveniment, toţi jucătorii echipei s-au pregătit cu daruri pentru miri, soţiile lor şi-au comandat rochii speciale. Teatrul Armatei a pus la dispoziţie muzica. În salon, unde era organizată petrecerea, s-a convenit, cu responsabilul localului, ca lumina să fie înadins ceva mai palidă. În seara nunţii, cei doi „miri", în faţa intrării în restaurant, făceau pe gazdele, în timp ce orchestra cînta în surdină. „Mireasa" era aproape perfectă, bine machiată, cu o perucă impecabilă şi o capă de blană preţioasă. În jurul mirilor, numai admiraţie şi invidie. S-a trecut, pe rînd, prin faţa tinerilor căsătoriţi, li s-au făcut urări de fericire, bărbaţii au sărutat mîna miresei,

care făcea nişte fasoane... Întreaga echipă, în frunte cu Apolzan, a adus daruri şi flori, pe care le strîngea şi le inventaria Peniţă Moldoveanu. Şi a venit, apoi, masa. „Mireasa“, care, din cînd în cînd, cam uita ce este de de fapt, a început să bea zdravăn, mai făcea şi cîte o ocheadă în stînga şi în dreapta, îşi cam dădea în petic. Atmosfera, veselă la început, devenise stînjenitoare. La un moment dat, antrenorul Francisc Ronnay a zis : „Vai, săracul Aurică, pe ce mîini a încăput ! Pînă acum 15 şpriţuri a tras nevastă-sa ! Asta îl termină repede pe Cernică !“ Pe de altă parte, soţiile jucătorilor îşi făceau semne şi păreau foarte alarmate de comportarea mai tinerei lor surate. Situaţia ameninţa să devină critică. Mai ales că mireasa era la un pas să o ia razna. Se pilise şi cine ştie ce mai era în stare să facă ! Ne-am hotărît atunci ca să dăm cărţile pe faţă, mai ales că balerina de la care împrumutasem multe lucruri pentru mireasă venise să şi le ia înapoi. Aşteptam însă momentul cel mai potrivit. El a venit după ce Ronnay a toastat pentru miri, urîndu-le să aibă copii cît o echipă de fotbal. Şi pentru că urma „valsul miresei“, am aranjat cu cineva să stingă luminile în sală. Cînd s-a făcut întuneric bine, Peniţă a tîrît-o pe mireasă afară, a dezbrăcat-o de hainele femeieşti şi a adus-o la loc fără nimic feminin în ea şi pe ea. Apoi s-a aprins din nou lumina, şi lîngă Aurică Cernea era un bărbat în toată firea. Şi... chel ! În sală comedia s-a transformat, pe loc, în dramă. Ronnay, furios, a plecat imediat acasă. Soţiile jucătorilor, simţindu-se adînc jignite şi, în plus, băgate inutil la cheltuială, au tăbărît cu reproşuri pe bărbaţii lor, convinse fiind că aceştia ştiau de aranjament. Nunta s-a spart în plină splendoare şi lumea a fugit cît a putut mai repede de la locul farsei. Cînd ne-am reîntîlnit, după vacanţă, se uitase cu desăvîrşire partea neplăcută a lucrurilor şi fiecare îşi amintea numai de partea cu haz. Şi am rîs cu toţii cu atîta poftă, încît ne-am zis că n-ar fi rău să o mai repetăm o dată, după ce o mai trece puţin timp. Noi n-am mai repetat-o, fireşte, şi asta pentru simplul motiv că am găsit mereu alte şi alte modalităţi de a ne amuza cu toţii în această mică familie care se chema echipa de fotbal C.C.A.

Ca în orice familie, eu, ca cel mai mare, aveam grijă de sănătatea tuturor. Era un lucru foarte important. Treptat, apoi, i-am învățat pe fiecare să-și îngrijească singuri sănătatea. „Rezervele“ erau o altă preocupare importantă. Asta plecînd tot de la un principiu din armată. Le pregăteam mai bine decît pe titulari, care, teoretic, mai trăiau și din valoare și experiență. Și de multe ori rezervele au hotărît soarta unui campionat.

Baza antrenamentelor erau : jocul și trasul la poartă. Nu aveam antrenor secund. Moda aceasta a apărut mult mai tîrziu. Lucram singur în teren. Băieții priveau cu toată seriozitatea pregătirea lor, iar meciurile erau adevărate teste ale capacității noastre, pentru că, cu oricine jucam, amical sau oficial, cu echipe de aceeași categorie sau de categorii inferioare, se juca foarte serios. Așa se face că într-un meci de verificare, de pildă, cu Metalul București, cîștigam cu 7-8 la zero, nu ca acum cînd Steaua și altele jucînd cu T.M.B. scot cu greu 1—1. Niciodată nu am pierdut în fața unor echipe mici, deși și atunci exista un Arieșul Turda, tot așa de bun ca acela care mai tîrziu a cîștigat Cupa României. Și explicația este foarte simplă : ne respectam pe noi înșine și nu ne băteam joc de fotbal !

Ideea noastră de joc se axa pe lupta pentru păstrarea cît mai mult a inițiativei. Ne preocupa îndeosebi jocul în atac. Atacînd mai mult, ajutam, firește, apărarea, o puneam mai puțin la încercare, îndepărtam pericolul cît mai mult de treimea proprie. Pentru noi apărarea era un moment temporar, la care ne obliga, din cînd în cînd, adversarul. Recuperarea mingii era o obligație colectivă, nu o corvoadă doar pentru unii. Nu jucam într-un fel acasă și în altul în deplasare. Primeam goluri puține pentru că aveam apărători foarte buni și nu pentru că ne betonam în apărare. Niciodată n-am apelat la anti-joc, pentru că plecam de la ideea că eforturile mari în pregătire le făceam ca să jucăm, nu ca să... nu jucăm. De aceea preferam să pierdem cu un scor de 4—5, decît să scoatem un chinuit de 0—1. În ceea ce privește pregătirea fizică, pentru realizarea și întreținerea ei, am făcut adeseori apel la specialiști cu o înaltă calificare în această direcție : prof. dr. Dabija, dr. Traian Dumitrescu. Nu m-am considerat nici-

odată atoateştiutor, întotdeauna m-am consultat cu oricine putea să mă ajute. Îi invitam, chiar, pe unii antrenori mai în vîrstă ca mine, mai experimentaţi, pe Emerich Vogl sau Nichi Petrescu, să asiste la antrenamentele pe care le conduceam şi-i rugam să-şi spună părerea. Le ascultam observaţiile şi sfaturile. Ţineam seama de ele. Aşa am reuşit să mă formez profesional, mai mult din mers. Ca jucător, am fost adept al tehnicii şi al jocului corect. La fel am rămas şi ca antrenor, încercînd să imprim jucătorilor mei respectul faţă de adversar, faţă de public, să-i fac să opteze pentru fotbalul curat. Făceam eforturi să cîştigăm de partea noastră spectatorii, care în marea lor majoritate ne priveau nu numai cu rezervă, ci şi cu o anumită ostilitate. Asta pentru că intrasem direct în Divizia A. Lumea ne mai înjura, de asemenea, pentru că la baza formării şi completării lotului nostru, foloseam sistemul încorporării. Se ignora faptul că nu întotdeauna luam jucători din primul eşalon şi că mulţi veneau la noi nişte iluştri necunoscuţi, din care, în scurt timp, cream valori. Lumea însă nu voia să ţină seama de aşa ceva şi subiectivismul manifestat din tribună ne condamna nu numai aspru, ci şi nedrept. Era, deci, nevoie să facem ceva pentru a atrage de partea noastră publicul, marele public. Şi pentru asta trebuia să jucăm şi eficace şi spectaculos. Jucînd bine, pînă şi duşmanii noştri cei mai înverşunaţi ajungeau să se predea. Şi de unde, adeseori, la intrarea în teren eram întîmpinaţi cu huiduieli, la sfîrşitul meciului puteau fi auziţi foarte mulţi spunînd : n-ai ce le face, dom'le, sînt buni şi gata ; au meritat să cîştige". Şi huiduielile sau fluierăturile se converteau, ca prin minune, în aplauze, în jurul nostru formîndu-se, cu timpul, o atmosferă de simpatie şi chiar de entuziasm, care ne-a ajutat să fim şi mai fideli ideii adevăratului fotbal. Treptat, apoi, am reuşit să creăm un anumit model de echipă şi un stil de joc, pe care mulţi alţii au căutat să-l copieze, voind să fie la fel ca noi, să joace cum jucam noi.

Aşa am cîştigat campionate şi cupe ani la rînd. Mai mult chiar, am cîştigat campionate şi cupe în acelaşi an. Performanţe care aveau un plus de valoare în condiţiile întrecerii cu adversari foarte tari, toţi cu pretenţia să

domine, prin rezultate, fotbalul românesc. Trei ani consecutiv ne-am bătut cu Dinamo, în campionat, pentru titlu și de fiecare dată am ieșit învingători, mereu la o diferență mai mare. În 1951 am cîștigat la golaveraj, în 1952 la o distanță de două puncte, și după aceea la trei puncte, în 1953. Cupa României am cîștigat-o patru ani la rînd: în 1949, 1950, 1951 și 1952.

Echipa atinsese, în 1953, un moment de vîrf în evoluția sa. Avea sau avusese în componență nume de mare rezonanță în fotbalul nostru: Voinescu, Toma, Traian Ionescu, Zavoda II, Apolzan, Androvici, Rodeanu, V. Dumitrescu, Ivănescu, Balint, Onisie, Bone, V. Moldovan, Roman, Drăgan, Zavoda I, Bădeanțu, Ferenczi, P. Moldoveanu, Serfözö, Petschovschi, Tătaru, Alexandrescu, Caricaș. Despre fiecare aș avea multe lucruri, mai ales bune, de spus. Mă voi opri acum, însă, numai la cîțiva dintre ei. Și aș începe cu Petschovschi, adus la noi în ideea de a face o echipă mare. Fotbalul nostru avea nevoie de așa ceva. Transferul lui însă a iscat multe discuții, fiind considerat un caz puțin obișnuit. Petschovschi a dorit însă să joace la C.C.A. Era un mare fotbalist și, mai ales, avea o uriașă pasiune pentru fotbal. Locuia într-o cameră la ultimul etaj al căminului C.C.A. din str. Const. Mille. Într-o zi, cînd am urcat pînă la el, l-am surprins făcînd tot felul de jonglerii cu o minge de fotbal adusă pe furiș de șeful bazei sportive, Rudi Conrad. Spunea că nu-i ajunge timpul la antrenament, deși el era întotdeauna ultimul care ieșea din teren în orele de pregătire. Altă dată era bolnav și avea interdicție din partea medicului să joace. Dar cum ședea pe marginea terenului și privea desfășurarea unui meci de antrenament, nu s-a mai putut abține, s-a dezbrăcat la iuțeală și a intrat, fără încuviințare, în joc. L-am lăsat, n-aveam ce-i face, deși era foarte riscant.

Și, totuși, Petschovschi nu s-a încadrat în jocul echipei C.C.A. Cred că era un jucător cu mult peste valoarea celorlalți. Avea un stil de joc format și-i venea greu să renunțe la el, să se subordoneze echipei. De cele mai multe ori, chiar și fără să vrea, ieșea din perimetrul tactic colectiv și, ori de cîte ori făcea așa, se deregla și mecanismul C.C.A. Ca jucător format la o echipă în... formare, cum eram noi, randamentul său

apărea ca neconvingător. Şi acest adevăr ieşea mai bine la iveală atunci cînd se adunau cele mai bune valori ale fotbalului nostru, la echipa naţională, unde Petschovschi juca întotdeauna foarte bine. „Peci“ mai avea însă şi un păcat care ţinea de temperamentul său. Se enerva uşor, mai cu seamă cînd avea în faţă un adversar direct rudimentar. Cibi Braun ştia acest lucru şi în finala Cupei României din 1953 (Ronnay îmi luase locul la conducerea echipei la sfîrşitul turului) l-a pus pe Carpineţ să-l ţină „om la om“, i-a dat, cred, sarcina să-l şi enerveze tot timpul şi astfel Petschovschi n-a făcut, practic, mai nimic, iar C.C.A a pierdut meciul în prelungiri şi, bineînţeles, şi Cupa în care era, indiscutabil, favorită.

La C.C.A am mai avut un jucător de mare clasă în persoana lui Piţi Apolzan. Era o raritate în ce priveşte calităţile sale atletice. Şi cînd mă gîndesc că nu a acumulat decît 22 de selecţionări în echipa naţională, ca şi Anghelini, de pildă ! Pe undeva este desigur şi vina lui, că nu şi-a ordonat mai bine viaţa. Despre el, Ozon şi Voinescu, antrenorul Gustav Sebes spunea că ar fi avut loc în marea echipă a Ungariei. Afirmaţia era făcută în 1954, an în care naţionala ungară a fost, în Elveţia, la un pas de titlul mondial !

Lui Gustav Sebes îi plăcea enorm cum apăra Voinescu. Şi mie îmi plăcea, dar cînd îl ştiam lîngă el şi pe Toma, era greu să alegi pe unul din ei pentru un anumit meci. Amîndoi munceau foarte mult în pregătire, amîndoi meritau în egală măsură să joace. Introducerea unuia sau a celuilalt în formaţie depindea de forma sportivă, importanţa partidei, starea de sănătate. Mai contau şi o serie de alte considerente în luarea deciziei, ca, de pildă, faptul că Toma era mai calm şi Voinescu mai nervos. Sau că Toma, mai masiv şi mai tare, era şi preferat în meciurile din deplasare, cum erau cele de la Petroşani, unde atacanţii te băgau cu totul în poartă ; în timp ce Voinescu, cu cele 64 de kilograme, faţă de cele 80 ale lui Toma, era şi mai suplu şi mai spectaculos la meciurile de acasă. Diferenţa de gabarit, ca şi aceea de temperament dintre cei doi mari portari din istoria fotbalului nostru îmi impuneau să fac cu ei antrenamente diferenţiate, nu numai

ca volum, ci și în ceea ce privește conținutul. Duelul lor pentru tricoul nr. 1 al echipei era de o rară frumusețe, în pregătire — fiecare dintre ei venind cu mult înainte de ora fixată pentru începerea antrenamentelor și amîndoi plecînd de pe teren noaptea tîrziu, după ce lucrau mult timp la lumina becurilor de pe bulevardul Ilie Pintilie, unde era, pe vremuri, baza sportivă C.C.A. Voinescu și Toma sau Toma și Voinescu au scris împreună unul dintre cele mai frumoase capitole ale fotbalului nostru sub semnul celui mai curat spirit de fair-play. Și am fost și sînt mîndru și fericit că am avut asemenea elevi, care, prin comportarea și randamentul lor, mi-au oferit mari satisfacții profesionale.

Pentru un cincinal, la F.R.F.

...În vara anului 1953, Gheorghe Popescu este numit antrenor federal. În această funcție a cerut să colaboreze cu Ștefan Dobay, unul dintre cei mai mari fotbaliști români, modelul său ca jucător. La conducerea echipei C.C.A. revine Ronnay care antrenase pînă atunci Casa Armatei Cîmpulung Moldovenesc, formație desființată în același an, 1953. Durata mandatului la echipa națională a fost de cinci ani, perioadă în care se înscriu și două tentative, ambele ratate, de calificare la turneul final al campionatului mondial. Cum se explică cele două mari nereușite ?

— Pentru campionatul mondial din 1954, din Elveția, eram în grupă cu Cehoslovacia și Bulgaria. Am realizat două victorii la bulgari, cu 2-1 la Sofia și 3-1, la București. Am pierdut cu 0-2 la Praga, în primul meci și, dacă am fi cîștigat, ultima partidă a preliminariilor, din 25 octombrie, cu Cehoslovacia, la București, am fi plecat noi la Berna. Dar portarul nostru de atunci, Birtașu, a primit un gol parabil, la un șut de la mare distanță, tras de Șafranek. Echipa noastră și-a pierdut busola și a părăsit terenul învinsă cu 0-1, iar în locul său a plecat la mondiale reprezentativa Cehoslovaciei, ale cărei șanse de calificare păreau, la un moment dat, compromise de poziția noastră mai bună în clasamentul grupei.

Situația s-a repetat, aproape identic, patru ani mai tîrziu și la preliminariile următorului campionat mondial organizat în 1958, în Suedia. De astă dată aveam parteneri de serie echipele Greciei și Iugoslaviei. I-am învins mai întîi pe greci de două ori cu 2-1, la Atena, și 3-0, la București. În primul meci cu Iugoslavia, pe „23 August", arbitrul austriac Franz Grill ne-a anulat un gol perfect valabil, înscris de Ozon, și doar cu un rezultat de egalitate (1-1), pe teren propriu, n-am avut, practic, șanse în partida retur de la Belgrad, care, revenind fotbaliștilor iugoslavi cu 2-0, le-a asigurat acestora biletele de avion pentru Stockholm.

Lipsiți de șansă în meciurile oficiale, am avut, în schimb, satisfacția realizării a două rezultate de mare prestigiu în două partide amicale, amîndouă în deplasare, și în fața a două mari forțe fotbalistice continentale. Prima în anul 1956, la Belgrad, cînd am întîlnit cea mai puternică reprezentativă de după război a Iugoslaviei. Jucau în rîndurile ei : Beara-Belin, Horvath, Trnkovici-Mitici, Boskov-Ognianovici (Rajkov), Miliutinovici, Vukas, Bobek (Antici), Zebec. Echipă de 24 de karate ! Înaintea acestui meci am fost cazați la hotelul Ambasador din Capitală. Profesorul dr. Dabija a efectuat niște teste psihologice cu jucătorii, în urma cărora mi-a atras atenția că Ozon, care era și el în lot, nu este agreat de echipă și, după părerea lui, ar fi tulburat crearea unei atmosfere favorabile pentru o asemenea confruntare. Pe atunci Ozon, unul dintre cei mai valoroși atacanți din istoria fotbalului nostru, era la fel de adulat de public ca și Dobrin ceva mai tîrziu. Cine își putea lua o așa de mare răspundere să-l scoată din lot ? Și totuși, am renunțat la el. Așa cum mai tîrziu va face, în Mexic, Angelo Niculescu, cu Dobrin. Am riscat foarte mult. Ozon, acest mare produs al fotbalului nostru, a înțeles corect situația, a părăsit lotul, întorcîndu-se la echipa sa de club. Și n-a mai mers la Belgrad. Acolo unde reprezentativa noastră avea nu mai puțin de 9 jucători de la C.C.A. : Voinescu, Zavoda II, Apolzan, Onisie, Bone, Cacoveanu, Zavoda I, Alexandrescu și Tătaru. Acestora li se adăugau Szöke de la Dinamo și N. Georgescu de la Rapid, iar ca rezerve : Toma, Constantin și Victor Dumitrescu, tot de la C.C.A., primii doi fiind folosiți

pe parcursul întrecerii. Atunci, la Belgrad, am învins cu 1-0, golul victoriei fiind înscris de Cacoveanu în minutul 83. De menționat că Toma, care l-a înlocuit pe Voinescu, accidentat, a apărat o lovitură de la 11 metri, executată de celebrul Vukas. Meciul de la Belgrad și întîmplarea cu Ozon m-au învățat că selecția nu înseamnă numai valoare și formă sportivă sau, pur și simplu, o sumă de valori, ci și realizarea unei coeziuni sufletești între jucători, fără de care nu poate exista o adevărată echipă. Exemplul oferit de Angelo Niculescu în 1970, cu formula de reprezentativă care a participat la mondialele din Mexic, mi se pare și mai convingător în ceea ce privește aportul factorului moral în definirea personalității colective a unei selecționate naționale.

În anul 1957, am susținut o altă partidă importantă, cu reprezentativa Uniunii Sovietice, la Moscova. Jucau atunci la gazde, printre alții : Iașin, Kuznețov, Voinov, Netto, Strelțov, Ivanov. Voinescu a apărat magnific. Am fost la un pas de o răsunătoare victorie, dar a trebuit să ne mulțumim cu un egal (1-1), smuls in extremis de sovietici, care au înscris, prin Strelțov, cu 12 minute înainte de finalul partidei, în unul din puținele momente de ezitare a apărării noastre.

Victoria de la Belgrad și egalul de la Moscova privite împreună și așezate vizavi de nereușitele la limită, din cele două tentative de calificare la „mondiale", scoteau în evidență o mare și veche suferință a fotbalului nostru, căreia nici pînă azi nu i s-a găsit, cu adevărat, leacul : lipsa unei competitivități reale. Cînd și cînd, folosindu-se unele paleative metodice, s-a mai reușit ca să ne strecurăm prin preajma elitei fotbalului internațional, dar niciodată nu am atacat pozițiile de vîrf ale acestuia sau măcar nu am rezistat prea mult timp undeva mai sus de zona mediocrității. Întotdeauna sau aproape întotdeauna am jucat bine — și cu echipa națională și cu echipa de club — în partide internaționale, fără miză, cu caracter amical. Unii glumeau, cîteodată, spunînd că dacă s-ar face vreodată un clasament care ar ține seama de partidele internaționale amicale, cu siguranță că am fi printre candidații la titlul mondial ! Așa ceva era valabil atunci, în perioada anilor 1953-1957 și, din păcate, continuă să fie de mare actualitate și acum,

după mai bine de 25 de ani! Explicațiile unei astfel de situații ar fi multe. Dar de explicații n-am dus noi lipsă niciodată. Mai greu a fost să trecem la acțiune și, mai ales, să avem încredere și răbdare ca să facem o treabă de durată și în același timp serioasă.

Alt cincinal, înapoi la C.C.A.

...În 1958, în vară, s-au făcut mari schimbări în cadrul federației de fotbal. Președinția acestui for a fost încredințată unui bun cunoscător în materie, Corneliu Mănescu, ulterior ministru de externe al țării noastre. Se preconiza o nouă orientare metodică și s-a trecut la un fotbal atletic, în forță. Se aprecia că este nevoie și de o altă conducere tehnică și, în locul lui Gică Popescu, care se întorcea la C.C.A., sînt aduși la cîrma naționalei Augustin Botescu și Ilie Oană.

Așadar, din nou, acasă, pentru un cincinal, după un altul la F.R.F. Echipa militară, care atinsese apogeul valorii sale în anul 1956, cînd asigura, de fapt, și scheletul reprezentativei, era acum destul de coaptă și începea să dea semne discrete de îmbătrînire. Deocamdată însă, valoarea componenților săi și experiența competițională îi mai puteau asigura o existență prestigioasă și un rol de protagonistă. Lucru dealtfel confirmat și de rezultate : cucerirea a două titluri consecutiv, de campioană a țării, în anii 1959-60 și 1960-61, după ce, în vara anului 1959 ratase, de foarte puțin, o altă medalie de aur.

— A fost atunci un final de campionat cam cu cîntec. Concuram pentru primul loc cu Petrolul Ploiești și cu Dinamo, cînd, deodată ne-am trezit pe locul trei ! Asta s-a întîmplat în urma unui meci celebru cu Jiul, care lupta să scape de retrogradare și care ne-a învins, în ultima etapă, pe „Republicii", cu 1-0 ! Jiul a rămas astfel în „A" și noi am pierdut titlul, care a revenit Petrolului. N-a fost însă un meci curat. Am jucat 89 de minute la o poartă și golul n-a căzut ; în schimb, o dată a ajuns mingea în careul nostru și Cepolschi vrînd să-i dea mingea înapoi lui Voinescu, ieșit din poartă, i-a pasat-o precis unui adversar, lui Ciurdărescu, acesta nea-

vînd altceva de făcut decît o simplă formalitate, de a trimite balonul în plasă. Următoarele două campionate nu le-am mai scăpat. Îmi amintesc că în toamna lui 1959, înaintea unui meci, nu știu care exact, Apolzan i-a adunat pe toți jucătorii în cerc, în cabină și i-a pus să jure că se bat să cîștige două titluri la rînd. Ca să răzbune titlul scăpat, printre degete, cam ciudat. Toți au jurat și toată lumea s-a ținut de cuvînt. În 1960 și 1961 am fost de două ori campioni, fără drept de apel! Erau, însă, ultimele zvîcniri de valoare și de orgoliu ale unei echipe ajunse la crepusculul existenței sale, simțind tot mai puternic, venind din urmă, tînăra formație a lui Dinamo, condusă de Traian Ionescu. Dinamo care ne va lua locul și va domina multă vreme fotbalul nostru.

În iarna anului 1961 a fost organizat primul turneu de pregătire a unei selecționate românești, în America de Sud. A fost un fel de combinată C.C.A. — Dinamo, care mi-a fost încredințată mie, ajutat fiind de Traian Ionescu și Ștefan Onisie. Bine a zis, cine a zis, că cine n-a văzut Brazilia la ea acasă e greu, chiar imposibil, să înțeleagă ce înseamnă pentru această țară fotbalul. Să vezi, de pildă, o zi de selecție pe Copacabana, cu mii de oameni, de toate vîrstele, jucînd fotbal și mai ales copii cu o tehnică uluitoare, făcînd cu mingea lucruri pe care nici imaginația nu le poate cuprinde. Să vezi celebra „Maracana“ vuind ca un vulcan în plină erupție, cu oameni care salută cu același entuziasm nu numai golul, ci și o fentă, o pasă și chiar o deposedare. Aici, în Brazilia, l-am întîlnit, la Tautabe, între Rio de Janeiro și Bello Horizonte, pe celebrul antrenor Aimore Moreirra, care, printre altele, mi-a vorbit de „perla neagră“. „Pele, spunea Moreirra, este un unicat. El rezolvă într-un mod cu totul neobișnuit diferitele situații de joc. Găsește soluții nebănuite de adversari și chiar de coechipierii săi. Noi, antrenorii, nu-l învățăm niciodată ce să facă, pentru că chiar și dacă l-am învăța, el rezolvă totul în joc într-un mod care ține de harul cu care l-a înzestrat natura.“ Păcat că publicul nostru nu a avut ocazia să-l vadă, pe viu, pe acest mare jucător! A fost prin toate țările din jurul nostru, cu echipa națională a Braziliei, sau cu F.C. Santos, dar pretențiile financiare organizării unui meci cu Pele, la București, noi nu le-am putut onora. Am reușit,

în schimb, să aducem diferite echipe de club braziliene, cu jucători foarte buni, cu pretenții mai mici, de la care am avut, cred, destule de învățat.

Campionatul 1961-62 l-am început cu o lovitură de trăsnet pentru noi : 2-6 cu Petrolul, pe „23 August“ ! A fost semnalul prăbușirii. Nu știu cum ne-am tîrît pînă la sfîrșitul turului. Atunci s-a produs și ruptura cu trecutul. Au ieșit din lot : Toma, Apolzan, Bone, Alexandrescu, Cacoveanu, după ce, cu puțin mai înainte, plecaseră Onisie, Zavoda I și Victor Dumitrescu. Gata cu „echipa de aur“, peste care trecuse aproape un deceniu cu multe examene grele și mari încercări. Apusul ei ne-a surprins nepregătiți. Toată lumea credea că o să țină la infinit și pregătirea schimbului a fost neglijată pe fondul unei stări de prelungită euforie, după un șir aproape neîntrerupt de succese. Trebuia făcut ceva. Urgent și nu de mîntuială. Imaginea unei echipe de excepție și a unei decade glorioase era, incontestabil, apăsătoare. Crea mari obligații.

Așa a apărut Steaua ! Un C.C.A. brusc transformat, din care nu mai rămăseseră dintre cei „mari“ decît Voinescu, Ivănescu, Zavoda II, Constantin și Tătaru. Veniseră, în schimb, Cojocaru, Voinea, Hălmăgeanu, Mateianu, Creiniceanu și Crăciun, care completau pe cei cîțiva din așa-zisa generație de tranziție, din care făceau parte Jenei, Raksi, Staicu și Crișan. Greu de făcut o echipă mare din mers, pentru că grea era în primul rînd moștenirea aceleia care dispăruse odată cu ultimul titlu de campioană din 1961 și cu numele de C.C.A.

Și returul din primăvara anului 1962 a fost în aceste condiții infernal. Cea mai grea perioadă din viața mea de antrenor. Am tras cu dinții ca să rămînem în „A“, noi care pînă atunci n-aveam în gînd decît cîștigarea campionatului și a Cupei. Pînă la urmă, cum-necum, ne-am salvat după un meci în care am învins pe Rapid. Și tot după o victorie cu Rapid ne-am salvat și onoarea, inaugurînd noua denumire a echipei cu o primă performanță: cîștigarea Cupei României, după o finală de zile mari, cu echipa din Giulești, pe care am învins-o cu 5-1. A fost un mare balon de oxigen, fără de care n-am fi reușit să ne revenim multă vreme.

Incepea o nouă etapă din istoria echipei, exact în momentul în care eu trebuia să plec din nou de la ea. Şi am părăsit-o nu pentru că am vrut. Pentru că aşa mi s-a cerut, pentru că venise din nou timpul să plec, pentru un alt cincinal, la federaţie, fotbalul nostru fiind, în acel moment, într-o situaţie de dezechilibru, de impas.

Cu Spania a început visul, după Zürich s-a spulberat un adevăr

— Din perioada anilor 1962-1967 să ne oprim doar asupra cîtorva probleme care ar putea constitui tot atîtea întrebări. Prima : meciul cu Spania, din cadrul campionatului european.

— Încă din vara anului 1962, fiind la Steaua, lucram în colectiv cu Constantin Teaşcă şi Angelo Niculescu la pregătirea echipei naţionale pentru preliminariile campionatului european. Antrenamentele cu lotul le-am început la Mamaia şi le-am continuat la Braşov. Între timp, a început şi campionatul 1962-63. După două-trei săptămîni de lucru în colectiv, mi s-a comunicat de către F.R.F. să mă reîntorc la Steaua. De ce ? Aveam să aflu şi să înţeleg această măsură ceva mai tîrziu. Acelaşi lucru s-a întîmplat, imediat după aceea, şi cu Angelo, care a revenit la Dinamo. Teaşcă a rămas să pregătească singur „naţionala". Iar ceea ce s-a întîmplat se cunoaşte. În ziua de 1 noiembrie, la Madrid, echipa noastră naţională a pierdut cu 0-6 în faţa Spaniei. „Micul Napoleon" întîlnise o... Berezină şi capotase. Ceva mai tîrziu, el va da şi de un... Waterloo. La puţin timp după acest meci, mi s-a spus să mă prezint la conducerea superioară a partidului. Aici mi s-a spus textul : „Ai fost chemat să ştergi ruşinea păţită de fotbalul nostru. Să faci acest lucru cu o echipă pe care să o alcătuieşti cum crezi de cuviinţă. Nu este vorba să ne calificăm, ci să obţinem o revanşă mult dorită". Mai rămăseseră doar 12 zile pînă la meciul retur din 25 noiembrie, de la Bucureşti. Timp puţin, treabă multă. Am apelat la sprijinul cîtorva tehnicieni bine pregătiţi şi echilibraţi : Emerich Vogl, Angelo Niculescu, Nicolae Dumitrescu, prof. Victor Tibacu. Ideea pregătirii a avut o dominantă de ordin moral. Trebuia

să inspirăm jucătorilor, mai ales acelora ocoliţi de selecţie în primul joc, încrederea în forţele proprii, încrederea că pot învinge un adversar redutabil. În formaţie au fost introduşi fotbalişti de certă valoare, ca Voinescu, Popa, Pîrcălab, Constantin şi Tătaru. Am studiat o serie de manevre tactice pentru a surprinde valoroasa echipă spaniolă din rîndurile căreia făceau parte atunci — printre alţii — Vicente, Paquito, Collar, Amancio, Veloso şi Gento. Dorinţa noastră de reabilitare a fost mare. În minutul 8, conduceam cu 2-0, prin golurile înscrise de Tătaru şi Manolache. Cineva plasat aproape de crainicul radiodifuziunii spaniole spunea că în transmisia acestuia s-a strecurat, la un moment dat, temerea că s-ar putea ca cele şase goluri de la Madrid să nu fie suficiente, dacă jocul românilor va continua în ritmul infernal în care a început. Pînă la urmă am cîştigat numai cu 3-1, pentru noi mai înscriind Constantin un gol spectaculos. A fost însă o victorie meritată şi deosebit de tonică pentru fotbalul nostru. Invidioşii, cărora nu le-a căzut bine succesul, au fabricat rapid o altă explicaţie a acestuia. S-a spus că, chipurile, am fi pus să se ude terenul toată noaptea înaintea meciului. Zvonul a fost lansat în circulaţie după un anumit timp de la jocul cu Spania pentru ca să se poată uita că întreaga lună noiembrie a anului 1962 a fost ploioasă, că tocmai în ajunul întîlnirii a plouat mărunt şi enervant. A fost, aşa cum spunem noi, o „ploaie ciobănească“. S-a mai trecut cu uşurinţă şi peste faptul că drenajul defectuos al stadionului „23 August“ favoriza pe aproximativ jumătate din suprafaţa terenului menţinerea apei. Dar lucrul cel mai supărător şi în evidentă opoziţie cu adevărul a fost susţinerea ideii că udatul terenului ar fi creat un avantaj pentru echipa noastră, cînd bine se ştie că o echipă tehnică, cum era aceea a Spaniei, joacă mai bine pe un teren moale. Şi nu noi care, în plus, aveam în formaţie jucători de mare gabarit, ca Manolache, Constantin, Koszka, Petru Emil. Dar unii aveau tot interesul să nu tacă şi chiar dacă ştiau că vorbesc ce nu trebuie, îşi făceau de lucru vorbind, minţind, insultînd. Pentru că li se părea că aşa le stă bine, că aşa îi bagă lumea în seamă.

— A doua problemă-întrebare : ce a însemnat trecerea de la funcţia de antrenor, deci de tehnician, la

aceea de președinte al F.R.F., deci de conducător al fotbalului nostru ?

— În ianuarie 1963 am fost numit vicepreședinte al U.C.F.S. și, la o săptămînă după aceea, am fost ales președinte al federației. În fond, eu m-am considerat un specialist căruia funcția de conducere îi atribuia un plus de autoritate necesară rezolvării unor probleme de mare importanță cu care se confrunta fotbalul nostru în acea vreme. Mai întîi era echipa națională, crearea unei noi reprezentative pe scheletul celei vechi. În același timp trebuia formată o echipă de tineret, cu elementele cele mai valoroase provenite din lotul de juniori U.E.F.A. Ea a fost încredințată lui Angelo Niculescu, ajutat de Bazil Marian, iar principala preocupare, în ceea ce privește pregătirea pentru rolul său în perspectivă, a fost alcătuirea unui bogat program de jocuri internaționale și contactul nemijlocit cu fotbalul mare, din țările primului eșalon valoric. Efectul unei astfel de măsuri s-a văzut ceva mai tîrziu, cînd această echipă de tineret, constituind osatura aceleia din anii 1968—70, a reușit, sub bagheta lui Angelo Niculescu, să aducă fotbalul nostru pe scena Campionatului mondial din Mexic.

Au mai fost, în această perioadă a anilor 1963—1967, o sumedenie de importante realizări, care doar enumerîndu-le apar ca un mare pas înainte pe calea unei emancipări reale a fotbalului nostru : înființarea, în 1965, a primelor 12 centre de copii și juniori ; reînființarea campionatului de tineret ; organizarea unui sistem competițional în piramidă ; introducerea fotbalului în școli, pe calea campionatului interșcolar ; realizarea unui campionat școlar și a unor clase de fotbal, ca un prim pas în direcția înființării unor școli de profil ; măsuri de stabilitate a antrenorilor pe bază de contract ; pregătirea înființării primului club de fotbal, F. C. Argeș, care să servească drept model în vederea extinderii unei astfel de formule organizatorice ; atragerea foștilor jucători pe drumul exercitării profesiunii de antrenor ; organizarea unor valoroase schimburi de experiență cu reputați tehnicieni din țări cu fotbal avansat — Schon, Bateaux, Piola, Palfay, Vitlacyl ; înființarea revistei „Fotbal“, elaborarea unui manual de fotbal, contacte internaționale numeroase cu echipe din țările cu fotbal avansat etc. Ca

obiectiv de performanță, realizarea cea mai de preț mi se pare calificarea noastră, în 1964, la turneul final al Jocurilor Olimpice din Japonia. Și am fost destul de aproape ca să obținem o medalie, ceea ce ar fi echivalat cu cea mai bună performanță a fotbalului nostru din toate timpurile. Am întîlnit însă acolo un obstacol tradițional, echipa Ungariei, de care n-am putut să trecem, deși am avut posibilitatea reală. Dar Constantin a ratat atunci, în 18 octombrie, la Yokohama, un penalty și, pierzînd meciul cu Ungaria, am pierdut și șansa de a mai urca pe podium, așa cum am sperat și cum, eram convinși, că aveam dreptul.

— Ce s-a întîmplat cu „Viitorul", echipă despre care s-a spus că a fost desființată ca să ia Steaua și Dinamo jucătorii săi cei mai buni ?

— Cel mai ușor lucru, mai ales în fotbal, este să te joci cu vorbele. Așa cred că a apărut și povestea cu „Viitorul", care, după cum se știe, a luat ființă în 1962, pe scheletul echipei naționale de juniori, cîștigătoarea turneului U.E.F.A., de la București. În lotul acestei formații, toți jucătorii erau depășiți de vîrstă. Devenise un fel de „under 21" pentru că juniori nu mai erau demult. Înființarea „Viitorului", ca echipă, a fost un lucru artificial. Pentru că nu ținea de nici un club, era doar în grija federației, iar jucătorii săi locuiau la hotelul „Cișmigiu", mîncau la restaurant, duceau o viață necontrolată și dezordonată și nimeni nu se interesa de... viitorul lor. Erau cu toții băieți talentați și buni, care însă, lăsați de capul lor, dădeau numai dureri de cap altora. Deveniseră un fel de „îngeri cu fețe murdare". Și situația asta, de profesionism afișat cu ostentație, nu mai putea continua. De aceea, în vara anului 1963 Viitorul a fost desființat, în acest fel rezolvîndu-se și problema numărului impar de echipe din Divizia „A". Jucătorii s-au împrăștiat peste tot, plecînd, de regulă, la echipele de la care au venit inițial sau la acelea la care ei înșiși au solicitat transferul.

— Ce s-a întîmplat la Zürich în 1967 și, mai ales, după aceea ?

— La Zürich, în meciul cu nr. 200 al reprezentativei noastre, am pierdut, în ziua de 24 mai 1967, cu scorul de 1—7, în fața echipei naționale a Elveției, întîlnirea

contînd pentru calificarea la turneul final al campionatului european. Înfrîngerea, un accident, desigur, de mari proporții, a creat însă o stare de spirit nefavorabilă fotbalului nostru, nelipsind, ca întotdeauna în aceste situații, exagerările și acuzațiile gratuite, pe lîngă, evident, cele meritate. A urmat, după cum bine se știe, eliberarea mea din funcție și a celor care au lucrat împreună cu mine la conducerea fotbalului în acea vreme. În ce mă privește, știam că n-am să rezist prea mult ca președinte al federației de fotbal. Împreună însă cu biroul federal — un organ de care îmi aduc aminte cu plăcere deosebită — compus din oameni de mare competență în materie de fotbal, ne-am străduit, și în bună măsură am reușit, să cunoaștem realitățile fotbalului nostru și să aplicăm măsurile cele mai eficiente. Exista chiar un plan cincinal, care viza redresarea și consolidarea întregii activități fotbalistice și care cuprindea soluții practice pentru rezolvarea problemelor celor mai importante.

Interesant de remarcat este și faptul că doar cu cîteva luni înainte de hotărîrea Biroului Consiliului general al U.C.F.S., din 27 mai 1967, prin care eram schimbat din funcție, a avut loc o plenară a U.C.F.S. în care s-a analizat activitatea fotbalistică, aceasta apreciindu-se ca bună. Singura dată cînd s-a dat fotbalului un astfel de calificativ. Bună, deci, nu satisfăcătoare, ca ceva mai tîrziu, sau nesatisfăcătoare, ca azi ! Și cum s-a putut trece așa de ușor de la bine la rău doar pe baza a numai 90 de minute de joc ? Acesta nu mai era un mister, ci o măsură pripită, așa cum dealtfel s-a recunoscut la puțin timp după aceea, propunîndu-mi-se, în 1968, direcția tehnică a F.R.F., pe care am refuzat-o, exprimîndu-se regrete, care nu numai că erau tardive, dar nu mai aveau nici cel mai neînsemnat rost. Gîndită sau negîndită, pripită sau nu, măsura eliberării mele din funcția de președinte al F.R.F. fusese luată, pentru că ea era dorită de toți cei care nu vedeau cu ochi buni că fotbalul este condus de un fost jucător, de un antrenor, de un om de fotbal. Ce rost ar mai fi avut toți cei care trăgeau foloase de pe urma fotbalului fără să aibă vreo legătură cu el, dacă lucrurile ar fi mers bine ? „Zürich"-ul, pentru ei, a fost doar pretextul și momentul potrivit ca să mă înlăture, pentru că numai așa își găseau și ei un loc

în umbra fotbalului. Au reușit să mă debarce, dar cu ce preț? Cu acela al întreruperii, în mod brusc, a unei munci care începuse bine și ale cărei rezultate n-au întîrziat să se vadă ulterior, însăși calificarea la Mexic avînd ca bază o bună parte din măsurile de redresare a fotbalului din anii 1962—1967. Plecarea mea a însemnat, de fapt, bucuria și victoria nechemaților din fotbal. Eu i-am respins întotdeauna pentru că am considerat că este util să lucrez și să mă bazez numai pe specialiști, pe foști jucători ca: Em. Vogl, J. Lăpușneanu, I. Lupaș, B. Marian, C. Braun, Angelo Niculescu, Nichi Petrescu, N. Dumitrescu, Tr. Ionescu, Ilie Oană, S. Ploieșteanu, I. Bălănescu, V. Stănescu, Șt. Covaci, I. Alexandrescu. Președintele U.C.F.S. din anul Olimpiadei de la Tokio, Aurel Duma, aprecia cum se cuvine un astfel de stil de muncă și dacă ar mai fi rămas încă un timp în fruntea mișcării sportive sînt sigur că și soarta fotbalului nostru ar fi fost mai bună.

În mai 1967 am fost înlăturat de la federație nu pentru că așa cereau interesele fotbalului. S-a crezut că așa va putea fi uitat acel 7—1 de la Zürich și s-a căutat să se dea satisfacție unei anumite părți a opiniei publice. Acesta din urmă este, de fapt, singurul lucru care s-a realizat, dacă așa ceva ar putea fi considerat o realizare. Și am plecat trist, fără să mă simt însă un înfrînt. Dealtfel, de partea mea a fost și o justiție imanentă, care mi-a dat dreptate, mai tîrziu, prin rezultatele obținute în anii în care, revenind la Steaua, am preluat responsabilitatea fotbalului din clubul unde mă avîntasem spre înălțimile performanței.

E trist cînd cîștigă nefotbaliștii

La Steaua, Gică Popescu este numit în funcția de vicepreședinte al clubului cu probleme de fotbal. Îl ia cu sine, ca antrenor, pe unul din colaboratorii pe care i-a avut la echipa națională, Ștefan Covaci. Și chiar în primul an de la revenirea sa la clubul din Calea Plevnei, Steaua cîștigă titlul de campioană a țării, performanță cu care nu se mai întîlnise de șapte ani, din 1961, cînd antrenorul echipei de atunci era... Gică Popescu. Alți trei

ani la rînd, Steaua cîştigă Cupa României, învingînd de fiecare dată în finală acelaşi adversar, marea sa rivală, Dinamo. În vara anului 1971, Ştefan Covaci a plecat la Ajax Amsterdam, pe atunci cea mai bună formaţie de club din lume! Asta după ce în toamna anului 1970 conducerea clubului militar, nemulţumită de aportul său, intenţionase să-l schimbe de la cîrma tehnică a echipei!

— M-am opus atunci, spunînd că niciodată Steaua n-a făcut aşa ceva, să schimbe antrenorii din mers. Şi am fost inspirat pentru că finalul campionatului a mai adus în vitrina clubului o Cupă a României, iar Ştefan Covaci a putut pleca, cu fruntea sus, onorînd un contract obţinut pentru el de impresarul Berger. Şi de unde fostul antrenor al Stelei şi unul din cei doi antrenori ai echipei de la Zürich nu ştia, în urmă cu cîteva luni, încotro să-şi îndrepte paşii, iată-l acum, printr-un fericit capriciu al soartei, în fruntea unei supercampioane internaţionale! Ciudate şi de neînţeles sînt, cîteodată, legile fotbalului!

Locul lui Ştefan Covaci, la Steaua, l-a luat Valentin Stănescu. Fostul meu coechipier de la Sportul studenţesc şi de la Carmen. Eram prieteni, dar relaţiile noastre de muncă erau ca de la conducător la antrenor. Şi nu am avut nici un fel de probleme. Ne-am înţeles bine. Foarte conştiincios şi ordonat, Valentin şedea la echipă cît era nevoie de el. Nu păcălea meseria. Pasionat, dinamic, gălăgios, sever, avea un suflet mare şi un talent deosebit de a strînge oamenii în jurul său. Cu el împreună am gustat marea satisfacţie a victoriei, în deplasare, cu C.F. Barcelona, în Cupa cupelor. Şi tot alături de el, am fost la un pas de cea mai mare performanţă românească, de club, de după război, calificarea în semifinalele cîştigătoarelor de cupe, cu două rezultate de egalitate: 1—1, la Bucureşti şi 0—0, la München, în faţa celebrei Bayern. La sfîrşitul toamnei lui 1972, Steaua s-a clasat pe locul 1, iar la începutul anului următor, Valentin Stănescu a plecat la echipa naţională, înlocuindu-l pe Angelo Niculescu. Două mutări care, cel puţin în acel moment, nu-şi aveau rostul. Locul lui Valentin l-a luat Constantin. Atmosfera din jurul echipei devenise apăsătoare. Apăruseră intrigi, simţeam că unora nu le

mai sînt pe plac. Iar eu obosisem de atîta luptă fără sens. Nu mai avea nici un rost și nici pentru ce să mai lupt. Aveam, în schimb, nevoie de aer curat, de liniște. Împlinisem vîrsta pensiei în armată și, în mai, am plecat. Steaua mai era atunci „în cărți“ pentru titlu. Meciul decisiv cu Universitatea Craiova, de la București, pierdut cu 2—6 (!), nu l-am mai apucat și mi-a părut bine pentru că am avut impresia, mai tîrziu certitudinea, că n-a fost deloc curat. Universitatea Craiova a cîștigat atunci campionatul, pe care l-am urmărit pînă la cap, din ziare, la radio și la televizor. Devenisem deci, din conducător și om de fotbal, spectator.

Un an mai tîrziu, m-am trezit acasă cu o scrisoare de la U.E.F.A., în cadrul cărui organism îndeplineam de aproape un deceniu o responsabilitate importantă și urma să candidez, cu mari șanse de reușită, la funcția de vicepreședinte. În scrisoare se exprima regretul că mă retrag din activitate, mulțumindu-mi-se pentru serviciile aduse pînă atunci. Am rămas uluit de ceea ce citisem. Eu nu intenționasem să renunț la activitatea în cadrul U.E.F.A. Fotbalul nostru nu avea deloc interesul să piardă un important loc în acest for internațional. Și totuși, invidia care-i rodea pe unii (nu vreau să le divulg numele), răutatea care a fost sursa unor măsuri fără noimă au generat o nouă lovitură pe la spate, alții solicitînd, în numele meu, retragerea pe care, de fapt, nu eu o doream, ci nefotbaliștii deranjați de prezența și funcția mea la U.E.F.A., după care tînjeau ei, fără ca nimeni să-i bage în seamă. Și au realizat scoaterea mea, dar înlocuirea în U.E.F.A. nu s-a făcut cu unul din cei care doreau să se autopropună, ci cu un reprezentant al federației bulgare !

În același an, 1974, am plecat în Turcia, la Eshikesir, la echipa cu același nume. Cînd am ajuns acolo, aceasta avea două puncte, după patru etape și era pe locul 15, în clasamentul primei ligi. După cinci luni, am lăsat-o pe locul cinci, iar în final a terminat pe locul trei, cu drept de participare la Cupa U.E.F.A. M-am întors mai devreme în țară deoarece unii încercau să mă amenințe cu pierderea pensiei.

După alți doi ani, în 1976, toamna, am lucrat cîteva luni, în calitate de consilier, la Progresul București. Nu

se putea sta mai mult. Mă refer la mine, obişnuit să lucrez într-un cadru de ordine, de disciplină. Am încercat ceva, dar insuficient ajutat, tocmai de cei în interesul cărora acţionam, am renunţat. Învăţasem, după atîţia ani de experienţă, că n-are sens să faci cuiva bine cu forţa. De aceea am revenit, fără mare părere de rău, la rolul de spectator. Fără să bănuiesc că unora le făcea chiar plăcere să mă ştie cît mai departe de fotbal. Nefotbaliştilor bineînţeles, cei pe care nu i-am suportat niciodată şi nici ei pe mine. Firesc, şi într-un caz şi în altul.

„Mai bine mai tîrziu decît niciodată"

Cînd am ajuns la capătul confesiunilor, simţeam parcă nevoia să o luăm de la început. Şi nu pentru că atunci erau şi multe amintiri comune. Ci, pur şi simplu, pentru că nu prea am observat cînd timpul a trecut. Timpul unui sfert de veac de viaţă. Un sfert de veac de fotbal. Poate şi pentru asta am prelungit discuţia, aşa simbolic, cu încă un sfert de ceas, în care, din curiozitate profesională, am vrut să aflu răspuns la trei întrebări de sinteză, adresate unui om care a trecut prin „sita" tuturor obligaţiilor şi responsabilităţilor în fotbal.

● Prima : *de ce trebuie să ţină seama un antrenor, la echipa naţională ?*

— Cînd are serii de jucători cu clasă internaţională, problema e mai simplă. Intră în acţiune criteriul valorii. Şi nu este deloc nevoie de stagii îndelungate de pregătire centralizată. Altfel apelezi la soluţia scheletului de echipă de club, care îţi asigură omogenitatea tactică şi morală. Aici există însă un mare risc. Echipa de club are, să zicem, o formă bună în campionat; dar este sub nivelul valoric al adversarului întîlnit. Şi atunci ? Mai există şi soluţia alcătuirii unei reprezentative pe grupe de jucători. Atacul de la o echipă, mijlocaşii de la alta, linia de fundaşi de la alta. Aici însă este nevoie de o idee de joc care să concentreze modul propriu de acţiune a fiecărui compartiment într-o formulă de exprimare comună şi cît mai eficace. În acest caz ideea de joc apare ca un compromis, cînd o modelezi

după oamenii pe care-i ai la dispoziție. Cel mai bine este însă ca tu, antrenor, să ai în cap o idee de joc precisă și să-ți alegi, în funcție de ea, jucătorii. Dacă ai de unde alege. Dacă ai valori.

● A doua întrebare : *Ce înseamnă a fi un bun conducător de club?*

— După mine nu este absolut necesar ca un conducător de club să fi fost jucător de performanță. Dar mi se pare obligatoriu să fi fost fotbalist. Pentru că e nevoie să cunoască bine jocul. Am văzut în activitatea mea pe unii care răspundeau de destinele unui club și nu știau cum e cînd intră mingea în plasă. Ei se bucurau și cînd o vedeau intrînd în poarta echipei lor, crezînd că și așa e bine. Un bun cunoscător de club trebuie să știe să-și aleagă oamenii cu care lucrează, să cunoască problemele de instruire ale fotbalului, să fie un bun pedagog, cinstit, exigent, să se bucure de autoritate profesională și morală. Să fie serios cînd trebuie, dar nu ursuz, să fie glumeț, de asemenea cînd trebuie, dar nu cabotin. Conducătorul de club să nu se amestece în treburile antrenorului, să nu-i facă formația și nici să-i dea indicații tehnice, la antrenament sau joc. Discuția cu antrenorul o poate face într-un alt cadru, căutînd să ajungă împreună la o concluzie reală și la adoptarea celor mai bune măsuri. Așa au fost, după părerea mea, Corneliu Mănescu și Aurel Duma, doi dintre cei cărora le păstrez cele mai frumoase amintiri și cărora le datorez în bună măsură realizările mele, în folosul fotbalului nostru.

● A treia întrebare : *Ce-i lipsește fotbalului românesc ca să poată fi acolo unde dorim cu toții, cît mai sus?*

— Mai întotdeauna și cel mai mult i-a lipsit curajul ori de cîte ori a ieșit în lume. Azi, ca și ieri, fotbalului nostru îi lipsește liniștea atît de necesară muncii de calitate, răbdarea în realizarea unor lucruri trainice, de durată. I-a mai lipsit și îi lipsește încă încrederea în cei care îl pot duce acolo unde merită, încrederea în oamenii de fotbal. În rest, avem de toate. Cînd vom avea și ceea ce cred eu că-i lipsește acum, vom avea și rezultate Pînă atunci...

În luna martie a anului 1980, fostului antrenor și președinte al F.R.F., Gheorghe Popescu, i s-a conferit

titlul de „antrenor emerit“, în cadrul unei solemnităţi ocazionate de aniversarea unei jumătăţi de secol de la înfiinţarea Federaţiei române de fotbal. După aproape şapte ani de la retragerea oficială din activitate, o recunoaştere tardivă, poate, a meritelor sale, dar nu lipsită de realism, a însemnat totuşi ceva. Mai bine mai tîrziu decît niciodată sau niciodată nu-i prea tîrziu. Asta, acceptînd un compromis, care îţi oferă o satisfacţie, fie ea şi pe jumătate.

— Titlul de „antrenor emerit“ mi-a adus şi un avantaj de ordin practic : intrarea liberă la manifestaţiile sportive. Cum s-ar spune o invitaţie oficială, ca spectator, la fotbal. Ceea ce nu-i rău deloc. Şi totuşi rău este că, în timp ce eu şi încă vreo alţi opt antrenori emeriţi de fotbal — nu sîntem mai mulţi — avem acces doar la tribuna I, alături la sectorul zero, acolo unde ar trebui să fie, de drept, locul nostru, întîlneşti tot felul de oameni de diferite profesii : responsabili de restaurante, responsabili de aprozar, prieteni ai unor prieteni cu relaţii, chiar şi bişniţari. Noi, fotbaliştii, pe margini, în dreapta şi în stînga lor !

CINE N-A ÎNVĂŢAT DIN ISTORIE RISCĂ MEREU SĂ O REPETE !

3 decembrie 1975. Cîteva ore după terminarea meciului Franţa—România, disputat la Blois (localitate situată pe valea Loarei, la aproximativ 180 km sud-vest de Paris) în preliminariile Jocurilor Olimpice de la Montreal şi cîştigat de gazde cu categoricul scor de 4—0! În cantonamentul echipei noastre naţionale din pădurea castelului de Seillac (aşezat pe un mic afluent al Loarei, la mai puţin de 20 de minute, cu maşina, de Blois) este linişte deplină şi luminile s-au stins în toate cochetele, dar friguroasele căsuţe de lemn, care au adăpostit, trei nopţi, pe fotbaliştii români. Toată lumea se gîndeşte, cu grijă, ce va fi mîine, acasă, ce se va spune despre această surprinzătoare înfrîngere, ce măsuri vor fi luate. Mîine va fi, aşadar, o zi grea. Mai grea poate decît aceea a meciului cu Franţa. Dar pînă mîine mai era încă o noapte. Una chinuitoare, în care somnul, oricît de obosit ai fi, se lasă mult aşteptat şi, adeseori, te amăgeşte.

O noapte în pădurea castelului de Seillac! Acolo unde, cu cîteva sute de ani în urmă, regii Franţei veneau la vînătoare de mistreţi! Afară e o beznă înfricoşătoare şi plouă mărunt. Îţi vine greu să stai singur. Aşa se face că am primit, de prima dată, invitaţia antrenorului Valentin Stănescu să-i ţin de urît şi să mai vorbim, despre orice, numai să ne treacă timpul mai uşor pînă a doua zi. În căsuţa lui Tinel era parcă ceva mai cald, mai multă lumină, dar şi un fum să-l tai cu cuţitul. Valentin avea cîteva sticle de bere rătăcite în frigider, a

desfăcut, așa ca pentru deschidere, două și, după ce a oftat de au tremurat paharele pe masă, ca la o ședință de spiritism, a început cu vocea lui groasă și răgușită :

— Blestemată parcă a fost deplasarea asta. Nu știu cine ne-o fi pus să mai jucăm sîmbăta trecută cu U.R.S.S.-ul, înaintea unui meci atît de important. Apoi drumul pînă aici. Am plecat luni dimineață din București, ca să ajungem, după multe peripeții, noaptea tîrziu, la Blois. Oboseală peste oboseală, frig și pe deasupra toată ziua numai împușcături de vînători, încît am și zis de cum am venit : „Fraților, eu nu ies de-aici nici la meci". Și mai bine mă țineam de cuvînt și nu ieșeam. Ce-or fi avut în picioare și în cap băieții ăștia astăzi ? Auzi, să te bată niște prichindei, de ziceai că-s copiii ăia de dau mingile, care ies afară din teren în timpul jocului ! N-aș fi crezut una ca asta pentru nimic în lume. Să vezi mîine ce ne ia în primire, la București. Nici nu aterizează bine avionul și începe ședința. Ai vorbit cu redacția la telefon, ai dat cronica, ce ziceau ?

— Ce să zică ? Meciul a fost transmis, de Ghițulescu, la radio, cronica la ora asta este la „cules" în tipografie, acasă toată lumea este supărată...

— Spune-mi sincer, m-ai făcut țăndări ?

— Deocamdată, nu. Mă gîndesc la ce va trebui să scriu, în seara aceasta, pentru ziarul de poimîine. Poate-mi dai vreo idee.

— Mai vrei și idei ! Crezi că la ora asta îmi mai vine ceva în minte ? Eu zic mai bine să vorbim despre altceva.

— De acord. Să vorbim despre tine, ca antrenor.

— Bravo, alt subiect n-ai găsit ? Crezi că sînt terminat și vrei să faci rost de ceva date pentru „necrolog" ?

— Nici vorbă. Sînt convins că mai ai încă multe de spus în fotbalul nostru, că meciul de azi, de la Blois, va rămîne doar o amintire neplăcută și că, Valentin Stănescu își va recîștiga, din nou, locul de prim-solist în rîndurile antrenorilor, chiar dacă, după acest meci cu Franța...

— Tu știi ceva și nu-mi spui. Am fost schimbat de la echipa națională ?

— Bănuiesc numai. Oricum de-aici, acum, nu putem face nimic. Așa că mai bine spune-mi... cum ai început meseria de antrenor?

— Hodoronc-tronc! Cum s-ar spune, de la Blois la... Giurgiu.

— Las-că știu eu, n-ai început-o cu Giurgiu...

— Dacă știi, de ce mă mai întrebi?

— Sincer să fiu, îmi place enorm cum povestești și chiar dacă am mai auzit, o dată sau de cîteva ori, unele episoade din viața ta de antrenor, de fiecare dată cînd le spui, ai un farmec greu de egalat. Așa că începe, că tot n-avem ceva mai bun de făcut și noaptea-i lungă...

Am plecat cu Locomotiva și am ajuns la... Rapid

Și Valentin Stănescu a început. A luat-o din 1953, de la Locomotiva M.C.F., unde zicea că a făcut o echipă mai din nimic, care mai apoi avea să ajungă din campionatul regional, pînă în Divizia „B". În continuare...

— De aici am trecut la Giurgiu, în 1955, la Dunărea, echipa șantierelor navale. În oraș mai era o a doua echipă a fabricii de zahăr, „Popa Șapcă", antrenată de Ionică Bogdan, prieten bun cu mine, cu care mă înțelegeam de minune. Numai cînd ne întîlneam, ca adversari, era mai greu. Echipele noastre se dușmăneau așa de tare, de parcă voiau să împartă fotbalul din lume între ele. Suporterii le asmuțeau. Și nici un meci, fie și amical, nu se termina fără scandal, fără bătaie. Se băteau jucătorii și suporterii între ei, ca chiorii! Aici, la Giurgiu, aveam în echipă pe unul Cornel Popescu, fotbalist de mare talent, așa cum ar fi Dobrin astăzi. Dar n-a ajuns nimic, pentru că îi plăcea prea mult șprițul. Bea și în pauza meciului. Și noaptea se scula și-i trăgea cu paharul! Păcat de el și de mulți alții ca el, care n-au înțeles că fotbalul și băutura nu fac niciodată casă bună.

După Giurgiu a venit la rînd Focșaniul. „Unirea" de aici era în Divizia „B". Ajunsesem antrenor divizionar, dar era cît p-aci să-mi termin cariera, în vara anului 1959, aproape de finalul campionatului. Asta s-a întîmplat în ziua cea mai lungă a anului, la 21 iunie, în meciul cu Prahova Ploiești. Și noi și ei luptam să scăpăm

de retrogradare. Noi, ca să ne salvăm, aveam neapărat nevoie de victorie. Şi cum jucam acasă, nu părea deloc greu aşa ceva. Cînd au ieşit echipele pe teren, unul dintre jucătorii mei, Stoenescu-Melcu, i-a întrebat pe cei de la Prahova : „Măi, băieţi, aţi venit în zale?“ Chipurile, zicea că-i luăm cu totul. Cu zece minute înainte de sfîrşitul jocului conduceam cu 1-0, dar în minutul 81, unul Tolea de la noi a dat un autogol şi s-a făcut 1-1. Apoi, după alte trei minute, Prahova a mai dat un gol şi ne-a bătut cu 2-1. Lumea a crezut că meciul a fost aranjat şi, în furia lor, spectatorii mai fideli ai echipei au vrut să pună mîna pe noi să ne bată. Singura şansă care ne rămînea era să fugim. Şi am luat-o de la stadion, aşa, în chiloţi şi în tricouri, peste cîmp, spre gara de la Mărăşeşti. Era niţică distanţă ! Noroc că aveam pe atunci fugă bună. Altfel, dacă ne prindeau, am fi avut soarta nemţilor în primul război mondial. Cum-necum, am scăpat. M-am suit în trenul de Bucureşti şi nici că m-am mai uitat înapoi. La cîteva zile, după ce am ajuns acasă, am aflat că formula Diviziei „B“ se modificase, se mărise numărul echipelor, aşa că Unirea Focşani scăpase. Eu însă nu m-am mai întors. Mi-am zis : „gata cu Moldova, înapoi în Muntenia, la mine ; parcă-i mai multă linişte !“

Şi aşa am ajuns la Tîrgovişte. Aici am stat patru ani. Făcusem o echipă bună, majoritatea jucătorilor fiind ţărani din Răzvad. Tari ca piatra. Cînd intrau la adversar săreau scîntei. Ştiau ceva şi cu mingea. Erau printre ei Andrei, Cazacu, R. Tomescu, Chiriţă, Eugen Popescu, Niţescu, Rociu, Prodanciuc. Mai era şi Tini Iacob, un băiat admirabil, campion naţional la vorbit „păsăreşte“. Îi mergea gura atît de repede, încît atunci cînd erau şi adversarii de faţă, puteam vorbi liniştiţi despre ei fără ca să ne înţeleagă. Cu Metalul Tîrgovişte am luat-o din Divizia „C“, am promovat-o în „B“ şi în vara lui 1961, oraşul cu Turnul Chindiei era, pentru prima oară în istoria sa, în Divizia „A“. Realizasem un lucru mare. Era primul meu succes profesional. Păcat că n-am rezistat în „A“ decît un an. Era şi greu de rezistat. Băieţii erau buni, jucau pînă cădeau, dar n-aveau experienţă şi nici condiţiile de azi. În plus, pe atunci şi lupta era mai aspră. Din 14 echipe — nu din 18 ca acum — cădeau 3. Şi în vara aceea tristă a anului 1962 au re-

trogradat, odată cu noi, și Dinamo Pitești și Jiul Petroșani, cu bunul meu prieten Bazil Marian. Ne-am consolat amîndoi amintindu-ne de frumoasele zile ale... Rapidului. Și așa de mult am depănat într-o zi la amintiri, că m-a apucat dorul de Giulești. Mi-ar fi plăcut să revin la echipa unde gustasem atît de mari satisfacții ca jucător. Dar cum ?

...Și a fost sărbătoare mare în Giulești

— Într-o zi, în 1963 vara, eram la o convocare a antrenorilor, pe stadionul Republicii. Se dădea și examen de avansare. Eu tocmai eram „în focuri" conducînd un exercițiu în cadrul subiectului ce-l aveam de tratat, cînd mă pomenesc cu nea Nae Negulescu de la Rapid, care mă ia cu o mașină și mă duce la club, în Giulești, așa cum eram, în trening. Aici, nici una nici două, sînt uns ca antrenor principal în locul lui nea Căliță Roșculeț, care trecea la catedră, la I.E.F.S. Așa am ajuns la Rapid, într-o perioadă deosebit de grea, în care se punea, înainte de toate, problema schimbului de jucători. Și am fost nevoit să fac o altă echipă. În marea majoritate cu jucători crescuți acolo, în grădina clubului, pe terenul de zgură, o adevărată școală a fotbalului rapidist. Aici veneau, încă de pe timpul cînd eram și eu jucător, copiii să-i vadă pe idolii lor, de la „întîia". Și fiecare exersa, pe zgură, tot ceea ce făcea idolul său alături pe gazon. Cînd eram copil, echipa mea preferată era Ripensia, dar idolul meu era Mircea David. La el mă uitam cînd mă duceam la un meci în care apăra poarta Venusului sau a echipei naționale. Îl urmăream, să văd ce face și cum face. Mi-a plăcut întotdeauna curajul lui și m-a încurajat nespus simpatia pe care „il dio" mi-a arătat-o, ori de cîte ori s-a ivit prilejul.

La Rapid era o atmosferă bună de lucru. Îl aveam ca secund pe Victor Stănculescu, băiat bine pregătit, cu care m-am înțeles foarte bine. Jucătorii erau dornici să învețe și să se afirme. Era o echipă de sufletiști și mi-a venit tare greu să-i scot din formație pe Langa, Macri, Neacșu sau Copil. Pînă la urmă n-am avut ce face și i-am scos. Un timp, i-am mai menținut, dintre cei vechi, pe

Greavu și pe Nae Georgescu. Au apărut în echipă nume noi. Printre ele, Bebiță Năsturescu, pe care-l avusesem și la Giurgiu. Băiat admirabil. Cînd era mic a făcut parte dintr-o trupă de circ, unde învățase să facă fel de fel de salturi. Și rămăsese cu obiceiul ăsta și mai tîrziu, ca jucător, cînd, la cîte o fază în careu, făcea cîte o căzătură că te lua mila. Jurai că-i mort, nu alta. Arbitrii se înduioșau și acordau 11 metri. Bebiță se ridica mai greu la început, apoi băga o goană în el, de ziceai ce-i asta.

După primul an la Rapid, în care am terminat campionatul pe locul II, dar la 7 puncte distanță de Dinamo, m-am dus la Emerich Vogl și l-am rugat să vină la echipă să-mi dea o mînă de ajutor. Știa multe, era un om de o aleasă cultură profesională și un caracter desăvîrșit. Cu Ciogli-baci am lucrat timp de șase luni, pregătind o nouă așezare a echipei și o nouă idee de joc. Și Rapid a fost prima echipă, cel puțin de la noi din țară, care a pus în practică varianta de sistem 4—4—2. Din 1964 jucam așa. Aveam și cu cine. Cu Dimitriu II și Puiu Ionescu în față, cu Năsturescu și Codreanu, două extreme de excepție, care munceau fără răgaz, și pentru atac și pentru apărare, ca doi cărăuși silitori, ca două pistoane abile, trăgînd după ele, de multe ori, întreaga echipă. La pupitrul regizoral de pe gazon era Nichi Dumitriu, un mare creator, un mare virtuos al balonului, care știa să dribleze ca nimeni altul, dar să și dea niște pase pe care scria „gol". Pe lîngă echipă mai crescuseră și alți fotbaliști de valoare : Dumitru, Neagu, Petreanu, Mitroi. În al treilea an de antrenorat la Rapid, l-am adus pe Rică Răducanu. Îl văzusem la un meci de juniori jucînd o repriză extremă dreaptă și alta portar. Mi-a plăcut și l-am chemat să vină în Giulești. Nu-i venea să creadă că a ajuns la Rapid. Pe atunci mai apăreau în poarta echipei Todor, Urziceanu și chiar Andrei. În șase luni Rică i-a bătut pe toți și a devenit titular. Și cu el am început, în toamna lui 1966, campionatul pe care aveam să-l cîștigăm, în 1967, după ce trei ani la rînd am ocupat locul II, de două ori după Dinamo și o dată după Petrolul. Rică însă avea tendința să se îngrașe, devenind astfel din ce în ce mai greoi. De aceea făceam cu el și trei antrenamente pe zi, ca să-l păstrez la greutatea

normală. Unul dintre antrenamente era de baschet, pentru digitaţie. Aici a învăţat Rică figurile alea cu mingea aruncată pe la spate şi pe deasupra capului. De aici i se trag multe goluri „furate" pe gratis.

În 1967, vara, am cîştigat, pentru prima oară, în istoria lungă şi destul de glorioasă a Rapidului, campionatul naţional. Asta se întîmpla după dezastrul echipei naţionale (1—7), la Zürich. Într-un fel, suporterii, zecile de mii de suporteri ai Rapidului au făcut ca, prin bucuria reuşitei lor, să se mai uite puţin insatisfacţia pentru severa înfrîngere a reprezentativei. Parcă a fost ieri ziua ultimei etape, în care jucam cu Petrolul, la Ploieşti : 11 iunie, exact ca numele străzii, din Bucureşti, unde mi-am petrecut copilăria. Ne trebuia cel puţin un meci egal, ca să nu ne-o ia înainte, pe linia de sosire, Dinamo, care juca un meci uşor, cu U.T.A., acasă. Presa spunea, atunci, că Rapidul „Stă la semnal în gara Ploieşti". La sfîrşitul meciului rezultatul a fost 0—0, adică exact cît ne trebuia ca să devenim campioni. Şi între Petrolul, care fusese pînă atunci campioană, şi noi, noua campioană, s-au schimbat în mod simbolic tricourile cu banda tricoloră pe piept. La meci a fost şi cîntăreaţa Ioana Radu, mare suporteră a Rapidului, care ne-a delectat cu muzică, tot drumul, în maşina cu care am venit de la Ploieşti. Ce-a fost pe drum nici nu mai vorbesc. Am întîlnit oameni care se întorceau pe jos, pînă la Bucureşti, pentru că aşa promiseseră că vor face dacă va ieşi campioană Rapidul. Cînd şi cum or fi ajuns acasă, nu mai ştiu. Am păstrat însă mereu, în minte şi în suflet, imaginea acestor oameni devotaţi echipei giuleştene şi fotbalului şi mă gîndesc, nu fără tristeţe, că aşa ceva nu mai întîlneşti astăzi. În Capitală, cînd am ajuns, pe calea Griviţei era ca la manifestaţie. Un fel de marş al triumfului. Unii veneau dinspre podul Grant — unde, în treacăt fie spus, au stat atîrnate trei luni de zile un tricou şi o pereche de chiloţi ale echipei Rapid — alţii de pe peroanele Gării de Nord, unde îi aduseseră trenurile de la Ploieşti şi joncţiunea s-a făcut în zona palatului C.F.R. şi în faţa hotelului Nord. Aici au aşteptat toţi microbiştii, plouaţi, răguşiţi, obosiţi, dar fericiţi, pînă cînd idolii lor, aduşi pe umeri, au sărbătorit, printr-o mică agapă, evenimentul, bîndu-se bere

din marea cupă a campionatului. Admirabil, unic, aş zice, publicul acesta giuleştean! Prietenos, cald, inimos, gata să sară oricînd la nevoie, capabil chiar de sacrificiu!

La puţin timp după cîştigarea campionatului, la 28 iunie, Rapidul, jucătorii ei bineînţeles, răsfăţaţii publicului, şi-au dat în petic. Ne-a eliminat din semifinalele Cupei României o echipă de Divizia „C“, Foresta Fălticeni! Am primit un gol în minutul 3 şi în toate celelalte 87 de minute care mai rămăseseră, noi, campioana ţării, n-am reuşit, pe teren neutru, la Bacău, să marcăm nici un gol unei formaţii din al treilea eşalon, clasată pe locul VI în seria de est! Ba, era să fie, pînă la urmă, 2—0 pentru Foresta, dacă nu ne salva bara, în repriza a doua. Dar ăsta era Rapidul! După una caldă, trîntea una rece, de le îngheţau suporterilor sîngele în vine! Şi suporterii ăştia, îndrăgostiţi de jucători, de echipă, uitau repede necazurile pricinuite, îşi iertau, cu o generozitate inegalabilă, idolii, scandînd, chiar şi după cel mai dureros eşec: „Rapid Bucureşti, tot echipa noastră eşti!“ Aşa se întîmplă cu jucătorii, cărora li se iartă multe şi de toate. Cu antrenorii însă...

La numai un an de la cîştigarea titlului, eu şi cu Victor Stănculescu am fost „puşi pe liber“. Cum am ajuns în această situaţie? Trebuie să spun că în campionatul 1967—68, echipa s-a clasat, în final, pe locul 9. Dar nu ăsta a fost necazul cel mare. Ci faptul că în finala Cupei României, pe care am jucat-o cu Dinamo, am pierdut, în prelungiri cu 1—3. Am pierdut un meci pe care l-am avut în mînă 78 de minute. Am condus cu 1—0 şi apoi, după ce am fost egalaţi, am beneficiat de o lovitură de la 11 metri, în minutul 90! Din echipă lipsea acum creierul acesteia, Dumitriu II, bolnav. Juca în locul lui Neagu, care, în săptămîna dinaintea finalei, a executat 30 de penalty-uri, fără să rateze nici unul. În minutul 90 al meciului cu Dinamo, cînd arbitrul a dictat 11 metri pentru noi, fireşte, Sandu Neagu s-a dus să execute lovitura. Cînd l-am văzut plecînd spre minge, m-am întors cu spatele. Deodată am auzit un a... a... prelung şi cînd am privit spre poarta lui Dinamo am văzut mingea sărind, din bară, la 10 metri în sus. Au venit prelungirile şi echipa noastră, dezumflată, a pierdut cu 1—3. Antrenor la Dinamo era bunul meu prieten

Bazil Marian, nașul fiului meu Mugurel. Vorba aia: „Frate, frate, dar brînza-i pe bani". Mi-a părut bine pentru Bazil. Dar pe mine cine mă mai consola? Pe mine ce mă aștepta?

Finala pierdută cu Dinamo n-a fost singurul necaz. După acest meci, federația ne-a suspendat cinci jucători, iar în vară a plecat și Puiu Ionescu la Alemania Aachen. Echipa era în reconstrucție și trecea printr-un moment de criză. Dealtfel, campionatul următor l-am început cam cu stîngul. Și... într-o seară, 24 septembrie, s-a anunțat ședință mare la club în Giulești. Eu am apărut în calitate de... acuzat. Mi s-au imputat atunci multe: că utilizez un limbaj violent, că antrenamentele se desfășoară sub semnul monotoniei, că atmosfera în cadrul echipei este încărcată și eu nu mai pot curma această stare... Așa se întîmplă cînd e să se aleagă praful... În final, mi s-a comunicat că am fost trecut la centrul de copii și juniori. Ceea ce, bineînțeles, nu am acceptat. Și-atunci, cu data de 1 octombrie 1968, mi-au dat... marșul. Asta după mai bine de 5 ani la cîrma echipei, timp în care am cucerit primul titlu din istoria clubului, am fost de trei ori consecutiv vicecampioni ai țării, am cucerit o dată Cupa balcanică, iar în 1968 am cîștigat și titlul de campioană feroviară a Europei. Cu un astfel de bilanț eram dat de-o parte, ca și cînd nu făcusem nimic!

De pe Podul Grant, sub Tîmpa

Și am plecat la Brașov, la Steagul roșu. Despărțirea de Rapid a fost dureroasă. Eram legat sufletește de mulți oameni din conducerea ministerului și a clubului, de jucători, de suporteri. În cei cinci ani cît am stat în Giulești m-am simțit ca la mine acasă, iar ca antrenor am avut deplină libertate să fac ceea ce credeam necesar pentru bunul mers al echipei. Nimeni nu mă întreba cu ce formație joc, mai ales că aceasta se știa dinainte. La meci eu anunțam doar rezervele. Veneam cu plăcere la antrenament, căutam, prin pregătire în primul rînd, să-i apropii pe jucători între ei, să-i strîng într-o familie mare, așa cum a fost pe timpul cînd eram și eu jucător, în Giu-

lești. Am sperat multă vreme să fac din Rapid o echipă și mai mare decît a fost. Și dacă n-am putut, cred că nu a fost numai vina mea. Ci și a acelora care nu m-au lăsat să lucrez în continuare, chiar dacă în viața echipei apăruse un moment de reflux, așa cum se întîmplă în majoritatea cazurilor, după o perioadă de succese.

La 2 octombrie 1968 am luat în primire pe Steagul roșu. Au venit după mine, din partea conducerii clubului brașovean, m-au întrebat dacă vreau să le fiu antrenor, am zis „da" și s-a făcut. Cînd am ajuns la echipă mi-am dat seama imediat că și aici se întîmplase ceva asemănător ca în Giulești. Antrenorul Silviu Ploieșteanu fusese înlocuit, după 21 de ani de activitate neîntreruptă în același club, cam tot pentru aceleași motive pentru care fusesem și eu schimbat de la Rapid. Mă întorceam, așadar, într-un climat de lucru aidoma aproape aceluia pe care îl părăsisem. Ciudate mai sînt căile fotbalului! Cînd am luat în primire echipa din Brașov, aceasta era, după 8 etape, cu numai nouă puncte, pe locul 4 în clasament. Bătălia promovării în Divizia „A" a început chiar din prima zi, cu sprijinul unuia dintre cei mai pricepuți conducători de club din fotbalul nostru, Ion Indrei. Cea dintîi grijă a fost să-l pun pe picioare pe Adamache, care atunci cînd am venit în Brașov era să fie dat afară pentru beție. Sterică m-a ascultat, s-a pus pe treabă și cu el în frunte ne-am dus direct spre promovare. În vara anului 1969 reveneam cu Steagul roșu în Divizia „A". Era cea de-a doua promovare a mea. Atmosfera în echipă se schimbase radical, publicul ne iubea, rezultatele erau bune, pozițiile noastre în clasament erau mereu fruntașe, jucătorii alcătuiau o adevărată familie. Eu mai plecam pe la București, și cu toate că Brașovul era un oraș cu mari tentații, în lipsa mea lucrurile erau întotdeauna în ordine. Adeseori mă duceam cu Nae Pescaru la... pește. Îi spuneam de cu seară: „Nae, culcă-te devreme că dimineață la 4 plecăm". Ședeam pe baltă cît ședeam și ne întorceam la timp pentru antrenamentul de la ora 9. În aceeași zi, la masa de prînz, toată lumea era mulțumită: se mînca, la discreție, pește.

La sfîrșitul anului 1970, făcînd un mic bilanț al celor realizate după plecarea de la Rapid, puteam face constatarea că aveam suficiente motive de satisfacție: Steagul

roşu, o echipă din ce în ce mai matură, era pe locul 4 în clasament; eu fusesem în vară antrenorul reprezentativei „B" a ţării cu care am efectuat, înaintea campionatului mondial din 1970, un reuşit turneu în Mexic şi în America Centrală, iar în preajma noului an, 1971, fusesem uns ca antrenor principal al lotului olimpic. În perioada aceea, în care treaba mergea bine şi jucătorii, fie de la club, fie de la loturile naţionale, nu-mi creau probleme, raţia mea de ţigări nu depăşea 18—20 de bucăţi pe zi. In ultima parte a etapei Rapidului ajungeam uşor la 40! Apropo de Rapid, că fac ce fac şi tot acolo mă gîndesc. Am jucat trei ani la rînd frumos cu echipa din Giuleşti. Incîntam lumea, dar veneam pe locul doi, adică luam plasă. Odată mi-am zis că ar fi bine să joc şi mai puţin frumos şi am cîştigat campionatul. Oamenii te înjură cînd joci urît, dar te judecă numai după rezultat, dacă pierzi sau cîştigi.

Spre înalta societate a fotbalului

— Grea meseria asta de antrenor! Teribil de grea. Nicăieri în altă profesie nu este ca aici, unde dai examen la fiecare sfîrşit de săptămînă în faţa unei comisii alcătuită din mii şi zeci de mii de spectatori, care le ştiu pe toate. Şi pe toţi trebuie să-i mulţumeşti, fiecăruia, dacă s-ar putea, trebuie să-i fii pe plac, indiferent dacă este conducător, specialist sau simplu spectator.

Ca antrenor, am luat-o cu munca mereu de jos. Nu ca alţii, care, iertat să-mi fie, s-au trezit, imediat după ce au pus bocancii de jucător în cui, direct la echipe mari de seniori şi chiar la cîrma unor loturi reprezentative. O singură dată în activitatea mea de antrenor mi s-a oferit ocazia să o iau mai de sus. Asta s-a întîmplat în vara anului 1971, cînd am fost chemat la Steaua, după transferul lui Ştefan Covaci la Ajax. Plecam de la Braşov nu fără strîngere de inimă, pentru că lăsam aici o echipă de care mă legasem şi care era mulţumită de aportul meu. Veneam la o altă echipă, adus din raţiuni superioare, o echipă cu pretenţii mari, care tindea către emancipare pe arena internaţională. O văzusem pe Steaua jucînd în finala Cupei României, în 1971, vara, cu Dinamo. Mi-a plă-

cut, dar mă și gîndeam că aici pretențiile nu mai sînt ca la Brașov, ci de două ori mai mari. Steaua „trăgea“ la titlu în fiecare an. Avea, ce-i drept, condiții excelente de lucru, avea și conducători buni. Aici l-am reîntîlnit și pe fostul meu coechipier de la Sportul studențesc și Carmen, Gică Popescu, în calitate de vicepreședinte al clubului. Lotul de jucători era valoros și tînăr. Dar gîndul că ștacheta este ridicată mereu la campionat și cupă nu era deloc liniștitor. Ba chiar îmi dădea, de multe ori, coșmaruri. Am zis, totuși, să încerc, să joc o carte mare. Și am luat-o cu toată convingerea că o scot, pînă la urmă, la capăt. Prima ocazie de a da, cum se zice, un „tun“ a fost ediția 1971—72 a Cupei cupelor. Ne-am cam chinuit noi, în prima etapă, cu Hibernians La Valetta, pe care am eliminat-o după ce și-a dat un autogol. În etapa a doua însă am fost mari de tot, scoțînd-o din cursă pe celebra F. C. Barcelona, în care jucau Gallego, Asensi, Marcial și Rexach. I-am bătut pe catalani și la ei acasă cu 1—0 și la București cu 2—1. Surpriză de proporții ! În „sferturi“ am picat cu un „grangur“ și mai mare, Bayern München. Am făcut 1—1 cu ei la București, în tur, și pentru meciul din deplasare am zis că încercăm și imposibilul. Bayern avea atunci o echipă care se confunda aproape cu naționala R. F. Germania. Jucau, printre alții, Sep Mayer, Beckenbauer, Breitner, Schwartzenbeck, Roth, Honess și Müller. Cel mai tare îmi era teamă de acesta din urmă. Și înainte de meci, la München, l-am luat de-o parte pe Smarandache, care nu părea deloc emoționat, și i-am zis : „Mă, Firule, să-ți spun ceva de Müller ăsta“. Smarandache însă, calm, a răspuns : „Nea Tinele, nu-mi spune nimic. Îl întreb eu pe teren : Care ești mă ăla ? — Și-i zic : fii atent că ești al meu“. Și al lui Firu a fost Gerd Müller în meciul acela. N-a făcut „spaima apărătorilor europeni“ nimic, nici nu știu dacă a pus, tot meciul, de trei ori piciorul pe minge. A jucat excelent Smarandache, dar și Hălmăgeanu. Și de prin minutul 75 al meciului, văzînd Bayern că nu poate marca, a început să tragă de timp, acasă, să-și apere golul de la București. Atunci noi ne-am aruncat în atac și în minutul 88 Puiu Iordănescu are o mare ocazie, o imensă ocazie de gol, care ne-ar fi adus în semifinala competiției, dar singur cu Sep Mayer în față a

călcat pe minge şi a ratat. 40 000 de spectatori de pe Grunnwalder Strasse din München au amuţit, apoi au sărit în sus de bucurie, ca şi cum s-ar fi trezit după un vis urît.

În campionat, cu Steaua, nu am reuşit mare lucru în primul an. În campionatul următor însă am terminat turul pe primul loc cu şanse mari la cîştigarea titlului. Echipa se închegase bine şi mergea de cele mai multe ori „şnur", mai ales în zilele bune ale lui Dumitru, pentru care mi-am ridicat toţi rapidiştii în cap. Au uitat cu toţii că eu l-am băgat în echipa întîi la Rapid, cînd n-avea nici 18 ani şi cînd mulţi se întrebau „cine-i copilul ăsta? Cum de a devenit el aşa de repede omul cu pasa din echipă?" La Steaua, Liţă a venit ca militar. Într-o dimineaţă m-am trezit cu el la club, în calea Plevnei, spunîndu-mi: „Nea Tinele, mi-a venit ordin de chemare". I-am zis: „Liţă, frate, fă şi tu armata ca toată lumea. Ştii bine că eu nu emit ordine de chemare". Şi Dumitru a plecat militar la Roman, de unde a fost adus, de Gică Popescu, la echipă, la Braşov, unde eram în pregătire. L-am prezentat jucătorilor. Mulţi nu se uitau cu ochi buni la el. Dealtfel s-a şi încadrat greu în echipă. Odată, la unul din primele jocuri de verificare, a ieşit din teren, mai mult plîngînd că nu-i dă nimeni mingea. L-am trimis la loc strigînd la el: „Caut-o, ce fel de mijlocaş eşti?"

Trei lovituri de „măciucă"

Începusem să mă obişnuiesc la Steaua, echipa se pusese bine pe picioare, juca curat, frumos şi eficace. Teama care mă stăpînise la început, inspirată de marile obligaţii ale clubului în competiţii, dispăruse după puţină vreme complet. Mă şi gîndeam la titlul de campioană, ca la ceva firesc, mă gîndeam chiar la Steaua de mîine pe care o vedeam din nou o mare echipă, ca şi strămoşul său, marele C.C.A. Şi tocmai cînd îmi făceam cele mai optimiste planuri de viitor, iată-mă chemat la federaţie şi anunţat să preiau, de la Angelo Niculescu, conducerea echipei naţionale de seniori. Asta se întîmpla în ziua de 15 ianuarie 1973, adică la exact — ciudată coincidenţă —

patru ani de la meciul de pe Wembley, cu Anglia, în care se născuse reprezentativa ce avea să meargă la Campionatul mondial din Mexic. Angelo fusese eliberat din funcție în urma unei ședințe a biroului federal în care se considera schimbarea lui și aducerea mea în locul său ca una dintre acele situații firești care intervin din cînd în cînd în viața unei echipe. În ședința din 15 ianuarie 1973 eu am fost recomandat ca omul care am pornit „de jos“ în meserie, urcînd treaptă cu treaptă și realizînd succese remarcabile la echipele de club unde am activat. Alegerea mea a fost apreciată și în presa de atunci ca o acțiune perfect logică, în condițiile în care s-a socotit că echipa națională, dînd semne de epuizare nervoasă după cinci ani de mare uzură, avea nevoie, așa spuneau ziarele, „de forțe proaspete, de un pumn puternic și de o voce răsunătoare care să-i alunge spleen-ul și oboseala“.

Eu trebuia să fiu pumnul puternic și vocea răsunătoare. Și am lăsat munca începută la Steaua la jumătate, am lăsat echipa pe primul loc în clasament înaintea sezonului de primăvară și am plecat să o iau din nou — pentru a cîta oară? — de la un început. M-am prezentat în strada Vasile Conta, la federație, venind din Calea Plevnei. Era totuși un progres Nu mai plecam dintr-un oraș în altul, ci făceam mutarea de pe o stradă pe alta.

Trei ani la cîrma naționalei! Trei ani grei în care s-au îngrămădit tot atîtea obiective. Primul, lupta pentru calificare, începută de Angelo, pentru campionatul mondial din 1974 din R. F. Germania. Am fost foarte aproape de reușită, la un singur pas, și totuși în locul nostru s-a dus echipa R. D. Germane. Al doilea obiectiv — calificarea în turneul final al campionatului Europei din 1976 — practic și el ratat. Serie grea, cu Spania, Scoția și Danemarca. După cum o începusem, nici nu mă gîndeam să nu fim noi cîștigătorii grupei: 0—0 cu Danemarca în deplasare, apoi 1—1, la Madrid, cu Spania. Cînd a egalat Crișan, trimițînd mingea printre picioarele lui Irribar, am crezut că mor, acolo pe banca de la marginea terenului. După aia le-am dat 6—1 danezilor, la București. A venit însă meciul cu Scoția, tot la noi, și odată cu el și prima „măciucă“ în cap. Să con-

duci 88 de minute cu 1—0, să mai fie între timp și marea ocazie ratată de Dobrin, singur cu portarul scoțian în față, și, totuși, cînd să ne sculăm de pe bancă să spunem „gata am cîștigat", să vină lunganul ăla de McQuin și să ne-o pună, parcă cu mîna, în plasă... Trebuie să fii ca piatra de tare ca să poți rezista. După cea de-a doua „măciucă", 2—2 cu Spania, la București, s-a spulberat și ultima speranță de calificare. Băteam pe spanioli, cum mi se părea normal, după egalul făcut cu ei în deplasare, aveam cele mai mari șanse să ne ducem noi la turneul final din Iugoslavia, anul viitor. Așa însă... Ce folos că încheiam jocurile din serie neînvinși, atîta vreme cît nu sîntem calificați ? Și ca să fie tacîmul complet a venit și cea de-a treia „măciucă", acum la Blois, care ne compromite și șansele pentru Olimpiada de la Montreal. Gata, s-a zis cu noi ! Ce mai încolo și-ncoace, cînd ajungem acasă îmi caut serviciu. Asta-i soarta noastră, a antrenorilor, cînd ai rezultate bune ești și tu bun, sau mai bine-zis este meritul conducătorilor, cînd nu... altul la rînd. Pentru că numai antrenorul e de vină !

Ciudate mai sînt legile fotbalului !

Confesiunile lui Valentin Stănescu, în căsuța friguroasă de lemn, din pădurea castelului de Seillac, s-au încheiat aproape către ziuă. N-a fost, cum s-ar părea, un monolog monoton. De multe ori, în cursul lungii sale spovedanii, m-am strecurat nu numai cu întrebări, ci și cu multe amintiri comune, unele din ele chiar din anii cînd mai era încă jucător. Printre altele, ne-am amintit de anii încărcați de mulțumire și voie bună din perioada cînd era antrenor la Brașov. La terminarea meciurilor pe care le urmăream, în calitate de cronicar, ne suiam în mașina lui Nichi Dumitriu ca să ajungem mai repede la București. Și ce scurt ni se părea drumul pînă acasă cu glumele lui Tinel și poantele de mucalit ale lui Nichi ! Odată am venit în cantonamentul echipei, din Poiană, așteptînd meciul cu Petrolul de a doua zi. Era un meci decisiv pentru ploieșteni. M-a întrebat iscoditor : „Ce vînt te-a adus tocmai acum aici ? Nu cumva vrei să ne spionezi sau să-mi încerci sentimentele pentru meciul

de mîine cu Petrolul?“ Am vrut imediat să plec, dar m-a oprit cu brutalitate, spunîndu-mi: „Ce nu știi de glumă?“ Am rămas pînă la urmă în camera lui și nu știu dacă am dormit cîteva ore pînă la ziuă. Am vorbit de toate, dar nici un cuvînt despre meciul Steagul roșu—Petrolul. A doua zi, s-a jucat pe viață și pe moarte. Cînd s-a terminat partida de la Brașov, Petrolul, învins cu 4—3, era în Divizia „B“! La București însă mai rămăseseră de jucat vreo zece minute din meciul Steaua—Crișul, și el decisiv. Cu tranzistoarele în mînă ascultam, alături de jucătorii celor două echipe, extenuați de efort, finalul partidei de pe „Republicii“, din Capitală. Cînd și acesta s-a terminat, iar rezultatul de egalitate condamna pe Crișul și salva pe Petrolul, Valentin Stănescu s-a apropiat de mine și mi-a zis cu emoție în glas: „Mă bucur că a scăpat Petrolul“. Și ne-am suit în mașina lui Nichi ca să plecăm la București. Pe drum, nici un cuvînt despre meci, ca și cum nici nu veneam de la fotbal. Se terminase un campionat și știam cu toții că, în timp ce unii se bucură, sînt și unii care plîng. Și poate din respect pentru aceștia din urmă, situație care se putea întîmpla oricui, drumul nostru pînă acasă a fost un drum mai mult tăcut.

...La capătul confesiunilor, deși nu mai era decît puțin timp pînă la sosirea zorilor, Valentin Stănescu s-a întins pe pat și a adormit, așa îmbrăcat cum era. De fapt, nici nu știam dacă dormea. Ședea cu ochii închiși și, din cînd în cînd, scotea cîte un oftat prelung. A doua zi am plecat devreme de tot cu autocarul pînă la Paris și de aici cu avionul spre țară. Valentin Stănescu s-a așezat lîngă mine, în avion, văzîndu-mă că scriu ceva. „Ce faci, m-a întrebat, dai și tu cu măciuca?“ „Nu, i-am răspuns, scriu ce a fost la Blois.“ Și discuția s-a mai reluat tîrziu de tot, cînd, în apropiere de Budapesta, avionul a început să scuture puternic, făcîndu-ne să transpirăm puțin. Rică Răducanu a prins atunci un moment favorabil și, cu umorul său nedezmințit, a spus cu voce tare: „Nu vă speriați fraților, așa face cînd intră pe arătură“. După care a continuat, apoi, cu glas scăzut, aplecîndu-se peste scaun, către Valentin Stănescu: „Nea Tinele, și dac-o fi să ne bușim, uită lumea și de Blois, nu ne mai ceartă nimeni; ba să vezi ce frumos o să vor-

bească de noi, cînd o fi la o... adică". Valentin Stănescu s-a uitat lung la Răducanu, la început a vrut să-l repeadă, dar s-a răzgîndit și pentru că între timp, avionul — cum spunea el — nu se mai maimuțărea așa de tare, i-a zis cu un glas mai potolit : „Dă-ți peste gură, Rică. Las' s-ajungem sănătoși acasă și pe urmă om vedea noi ce-o mai fi".

Avionul ne-a adus într-adevăr sănătoși acasă, unde, de la aeroport chiar, ne-a luat în primire un delegat al federației, care ne-a condus direct în sala de ședințe a Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport. Și cum am ajuns aici, a început judecata. Vorba vine, pentru că sentința și fusese dată înainte de sosirea noastră. Era și de așteptat. Președintele federației și conducătorul delegației la meciul cu Franța, Tudor Vasile, mai spera totuși. Așa se explică de ce în ședința fulger din seara zilei de 4 decembrie 1975 și-a luat angajamentul că, în ciuda înfrîngerii suferite la Blois, ne vom califica totuși la Olimpiada de la Montreal. A doua zi de dimineață era eliberat din funcție, iar lui Valentin Stănescu i se luase conducerea tehnică a echipei naționale. Măsurile se asemănau întrucîtva cu cele de după „dezastrul de la Zürich". Și în locul vinovaților de la Blois se pregătea să vină unul din „eroii" de la Zürich, Ștefan Covaci, aureolat între timp cu o serie de remarcabile succese obținute în Olanda cu Ajax și în Franța, la cîrma echipei naționale. Cine ar fi crezut că Ștefan Covaci va mai reveni, după un mare eșec, mai sus decît a fost vreodată, la conducerea destinelor fotbalului nostru ? Și care ar mai fi crezut, de asemenea, că Valentin Stănescu, auto-exilat la Ploiești, după insuccesul de la Blois, va fi iarăși chemat ca să preia comanda tricolorilor pentru asaltul unei noi reprezentări la un campionat mondial ? Bine-a zis cine-a zis : „Ciudate mai sînt legile fotbalului !"

De la mine la Ploiești...

Au trecut patru ani, de la meciul cu Franța, din decembrie 1975, și în 1980, iarna, Valentin Stănescu a fost rechemat la colectivul tehnic al echipei naționale, ca antrenor al formației care dădea majoritatea componen-

ţilor lotului reprezentativ, Universitatea Craiova. În toamna aceluiaşi an, deşi transferat la Dinamo, Valentin Stănescu devine antrenorul principal al naţionalei şi, secondat de fosta sa „pereche" de la Rapid, Victor Stănculescu, începe bătălia calificării pentru Madrid — 1982. În acelaşi timp, se angajează cu Dinamo în lupta pentru cîştigarea titlului naţional, mizînd pe dorinţa de afirmare a unei echipe în plin proces de reconstrucţie şi pe experienţa acumulată de-a lungul anilor. Sfîrşitul campionatului 1980—81 nu i-a împlinit dorinţa cu echipa sa de club, Dinamo, ocupînd locul doi în clasament. În schimb, cu „naţionala" satisfacţiile au fost, pînă la un moment dat, mai mari: un punct cîştigat la Oslo, cu Norvegia; victorie, cu 2—1 împotriva Angliei la Bucureşti; un excepţional rezultat de egalitate obţinut în partida retur de pe Wembley; o altă victorie în faţa Norvegiei, la Bucureşti şi o singură înfrîngere, la limită, la Budapesta într-un meci, totuşi, bun, care, cîştigat, ne-ar fi asigurat, fără îndoială, biletele de avion pentru Madrid. Şi-aşa însă şansele noastre pentru calificarea în turneul final al campionatului mondial din Spania rămăseseră mari şi convertibile într-o mult aşteptată reuşită finală.

...Era în ajunul solstiţiului de vară, în ziua de 20 iunie 1981, într-o după amiază de sîmbătă, cînd i-am făcut o vizită lui Valentin Stănescu în pitorescul cantonament al clubului Dinamo de la Săftica. A doua zi se juca ultima etapă a campionatului şi — culmea — Dinamo întîlnea fosta echipă a lui Tinel, Universitatea Craiova. Nimic nu mai putea schimba ordinea clasamentului, dar meciul de a doua zi era, înainte de orice, un examen profesional şi o chestiune de orgoliu.

— Ştii de ce-am venit? l-am întrebat pe Valentin Stănescu. Şi fără să mai aştept răspunsul, am adăugat: ca să continuăm dialogul din noaptea albă de la Blois.

— Taci, nu-mi mai aminti de ea. Mai ales acum cînd sînt „pe bune" cu „naţionala" şi mi-e frică să n-o zbîrcesc.

— Bine, am zis. Măcar să mai vorbim de ce-a fost în continuare. Şi chiar dacă nu de toate, de Petrolul cel puţin să spui cîteva cuvinte.

— M-ai atins la coarda sensibilă. Ce tehnică ai! Ştii

bine că Ploieştiul a fost întotdeauna o mare slăbiciune a mea. De aia l-am şi ales ca loc de „refugiu" după „cutremurul de la Blois". Oraş frumos, echipă cu băieţi de suflet — Toporan, Gică Simaciu, Nae Pantea, Florică Dumitrescu, pescar de mîna întîi. Am avut aici parte şi de conducători buni, am lucrat cu Mircea Dridea, un băiat admirabil, luminat la minte şi un mare sportiv, l-am avut ca secund pe Sandu Fronea cu care m-am înţeles de minune, pentru că şi el şi eu gîndeam despre fotbal la fel. Şi mai era în Ploieşti un local unde avea o ciorbă de burtă, cum n-am mîncat nicăieri, că după ce mîncai îţi venea să... dai cu căciula-n cîini! Cu Petrolul am intrat, după un an şi jumătate de la venirea mea, în Divizia „A". Am terminat campionatul în vara anului 1977 cu un avans de 17 puncte. Mergea treaba ca pe roate. Şi ar fi mers bine şi în Divizia „A" dacă nu ne lucrau, pe indirect, adversarii. Un singur meci dacă-l cîştigam, cu Politehnica Iaşi, acasă, am fi rămas în prima divizie şi rămas ar fi fost Petrolul în prima divizie pînă astăzi. N-a vrut însă arbitrul Romeo Stîncan, care acordînd o lovitură de la 11 metri, în loc să dea gol, aplicînd legea avantajului, pentru că mingea intrase în poartă, l-a pus pe State să repete penalty-ul, după ce-l transformase o dată, doar-doar l-o rata. Şi ratîndu-l am pierdut un punct care a hotărît, practic, soarta echipei, retrogradînd-o! Păcat pentru Petrolul! Păcat pentru oraş! Ce meciuri am apucat aici! Cu Dinamo, cînd i-am bătut cu 3—2! Sau cu Sportul studenţesc pe care i-am executat cu 3—0. Parcă-l văd pe Rică Răducanu strigînd mereu la mine: „Nea Tinele, spune-le, bre, să nu mai vină cu mingea prin faţa porţii mele, că ştii cît te iubesc eu pe dumneata". „Rică băiatule, îi răspundeam, lasă-i p-acolo, că-i bine!" „Nea Tinele, mai zicea Tamango, să stea mai la distanţă şi să tragă mai de departe." Mai de departe, mai de aproape, a făcut ce-a făcut Rică că a scos-o de trei ori din plasă.

Mi-au plăcut întotdeauna fotbaliştii-mingicari

— Între Ploieşti şi Dinamo a fost... Craiova.

— Da. Un an şi jumătate, după un „en passant" pe la

Scornicești. I-am luat pe olteni de pe locul 8 în clasament. Am terminat campionatul în 1979 pe locul patru, iar în vara următoare am luat titlul de campioni. Luam și Cupa, dar ne-a bătut Steaua, în semifinale, la Pitești. Bună echipă Universitatea asta. Și ce lot valoros! Au lucrat bine antrenorii de la copii și juniori — Clement Iordănescu, Silviu Stănescu, Constantin Deliu. În 1978, toamna, cînd am venit la Craiova, erau aici cîteva lucruri importante de pus la punct. Și le-am pus. Mai întîi, era problema reconsiderării unor jucători despre care se spunea că sînt cam terminați și trebuie puși pe liber. În situația asta erau: Ștefănescu, Balaci, Beldeanu și Crișan. Toți patru, în mai puțin de un an, după ce am luat formația craioveană în primire, au devenit titulari în echipa națională. A fost apoi cazul lui Oblemenco, pe care l-am găsit președinte salariat al clubului. Și mi-am zis atunci: „Este oare posibil ca Oblemenco, cel mai mare jucător al Craiovei și unul dintre cei mai valoroși din tot fotbalul nostru, să stea pe o funcție administrativă?“ Și tot eu mi-am răspuns: „Nu“. Și l-am luat lîngă mine, ca secund. Ne-am înțeles bine, am colaborat cu sinceritate unul față de celălalt. Oblemenco a avut ce învăța de la mine și promovarea lui, după plecarea mea, ca antrenor principal, m-a bucurat. Ca și rezultatele pe care le-a obținut în anul 1981, cînd a cîștigat și campionatul și Cupa. Bravo lui!

— S-a spus, după ce ai plecat de la Craiova și ai luat în primire pe Dinamo, că ai tras cît ai putut, indirect prin echipa națională, ca să cîștigi campionatul pentru clubul din șoseaua Ștefan cel Mare.

— Parole, parole. Ceea ce am urmărit cu adevărat a fost, înainte de orice, și fără a-mi neglija, bineînțeles, obligațiile față de Dinamo, să fac o nouă echipă națională pentru calificarea în turneul final al Campionatului mondial din Spania. Și soluția la care am ajuns și care s-a dovedit valabilă — cel puțin pînă acum — a fost o combinată Universitatea Craiova—Steaua, echipe avînd în componența lor jucătorii cei mai valoroși.

— În echipa aceasta n-ar fi avut loc și Dobrin? Măcar pentru meciurile de acasă.

— S-a făcut mare tam-tam cu problema folosirii lui Dobrin. Aș vrea să se știe însă că eu am fost primul

care l-am apărat în 1975, după meciul cu Scoţia, de la București, în care a ratat o ocazie uriașă la 1—0 pentru noi, care, fructificată, ne-ar fi asigurat victoria și poate calificarea la Campionatul Europei din 1976. Aș mai vrea să mai spun că Dobrin a jucat la mine, în precedenta perioadă în care am condus echipa naţională, tot timpul. De-atunci și pînă acum însă lucrurile s-au mai schimbat în fotbal și peste Dobrin au mai trecut vreo cîţiva ani. Și fotbalul anului 1981 cere tuturor jucătorilor, fără excepţie, să fie și atacanţi și apărători. Și Dobrin nu poate face faţă unei astfel de cerinţe. El poate fi un bun conducător de joc, dar asta ar însemna să modificăm acum și structura echipei și ideea ei de joc. Lucru foarte riscant. Și, totuși, nu resping total soluţia Dobrin. Deocamdată să-l văd jucînd în Divizia „A", să-l vedem ce mai poate, nu să-l judec după anul bun din „B", la C. S. Tîrgoviște, unde mulţi s-au cam dat la o parte din faţa lui, numai din respect că este... Dobrin. Oricum „gîscanul" rămîne pentru mine o mare slăbiciune, pentru că mi-au plăcut întotdeauna fotbaliștii mingicari, cei cu „magiun pe ghete", cum le spune nea Gică Stănculescu.

— Apropo, care crezi că a fost cel mai bun jucător român din toate timpurile?

— Mi-e tare greu să dau un răspuns la o așa întrebare. I-am văzut pe aproape toţi marii noștri jucători dinainte și de după război. Cu mulţi dintre ei am jucat, împotrivă sau alături. Și aș zice că fotbalul nostru n-a dus deloc lipsă de mari valori. Așa se face că pînă în 1940 erau cam 110 jucători pentru 11 posturi în echipa naţională, de puteai să alcătuiești 10 reprezentative la fel de tari. Și mai tîrziu am avut fotbaliști de soi : Marian, Apolzan, Petschovschi, Filotti, Constantin, Dumitriu II, Dobrin, Dinu, Lucescu, Balaci, Iordănescu. După mine, dacă e să dau totuși un răspuns la întrebare, cred că cel mai bun jucător pe care l-am văzut în viaţa mea a fost Baratki. Știa totul cu mingea, era prezent pe tot terenul, făcea exact, dacă nu chiar mai mult, ce făcea, după 25 de ani, Di Stefano, la Real Madrid. Cine nu l-a văzut nu poate crede așa ceva.

— Se spune că ești un antrenor cu... slăbiciuni.

— Ca orice om. Cine zice că nu are slăbiciuni minte. Eu mi-am iubit întotdeauna jucătorii. Mai ales pe cei buni. Cînd eram la Rapid, „febleţea" mea se numea Nichi Dumitriu. Acum, la echipa naţională este Puiu Iordănescu. Cînd nu-l am în echipă sînt mort. Cînd îl văd îmi vine inima la loc. Înaintea meciului cu Anglia de pe Wembley, în 1981 primăvara, îl luasem la lot după un accident. Şi l-am băgat în formaţie pe răspunderea mea. A ieşit bine şi am fost fericit. Dealtfel cu Puiu am cîştigat şi în 1980 multe meciuri şi puncte decisive. El a dat golul cu Norvegia la Oslo, tot el a transformat penalty-ul cu Anglia la Bucureşti, aducîndu-ne victoria. Ca şi în partida cu Iugoslavia, în care a înscris trei din cele patru goluri, echipa noastră cucerind atunci Cupa balcanică.

— Poţi să-mi dai numele a doi prieteni, cei mai buni, pe care i-ai avut şi-i mai ai ?

—Unul ar fi Bazil Marian. Mare fotbalist la vremea sa, excelent pedagog, caracter desăvîrşit. Cel de-al doilea a fost şi rămîne... soţia mea. Dacă nu era ea, cred că nici n-aş mai fi fost azi. M-a înţeles întotdeauna şi m-a ajutat mereu la nevoie. În viaţa omului de fotbal, a jucătorului de performanţă, căsătoria are un rol, aş zice, decisiv. Şi asta ar fi bine să n-o uite niciodată fotbaliştii !

Spania — o „fata morgana"

...În după-amiaza aceea de sîmbătă, 20 iunie 1981, cînd l-am vizitat pe Valentin Stănescu în cantonamentul clubului Dinamo de la Săftica, discuţia despre fotbal a continuat pînă seara tîrziu. De pe aeroportul Otopeni, din apropiere, se auzeau avioanele aterizînd şi decolînd. Pe unele le şi vedeam, la mică înălţime, deasupra noastră. Din cînd în cînd, Valentin trăgea aer adînc în piept, privea în sus şi spunea cu voce tare : „Care-o fi din astea cursa de Madrid ?" Apoi tot el, în loc de răspuns, zicea : „Dacă trecem, la 23 septembrie, de unguri, putem comanda biletele de drum. Cred în prima noastră victorie în faţa echipei Ungariei şi mai cred că este timpul şi cazul ca, după două absenţe consecutive de la

întrecerea finală a celor mai bune echipe din lume, să fim din nou prezenţi în grupul de elită al fotbalului mondial".

— Ştii că dacă ne calificăm pentru Spania ai toate şansele să ataci chiar poziţia de lider al lui Angelo Niculescu, în clasamentul celor mai buni antrenori?

— Să nu crezi că nu m-am gîndit şi la asta. Pînă una-alta însă, să ne vedem după 23 septembrie şi... om mai vorbi ş-om mai vedea...

...Cu Valentin Stănescu m-am întîlnit chiar a doua zi după meciul cu Ungaria. Era abătut, dar nu descurajat. Se gîndea, desigur, că un rezultat de 0—0 ne menţinea încă, cu bune şanse, în cursa calificării. Trebuia însă să cîştigăm neapărat partida cu Elveţia de la 10 octombrie. Trebuia, puteam şi totuşi n-am cîştigat-o. Reprezentativa „ţării cantoanelor" n-a barat drumul spre Madrid, învingîndu-ne cu 2—1. Şi astfel frumosul „vis spaniol" s-a spulberat într-o tristă sîmbătă de octombrie, în numai 90 de minute! După meci, în vestiar, Valentin Stănescu declara: „Mai am un an pînă la pensie şi nu bănuiam că o să trăiesc un asemenea moment în final de carieră..." La numai două zile după această declaraţie apărută în ziarul „Sportul", Biroul Federaţiei Române de Fotbal hotăra eliberarea din funcţie a întregii conduceri tehnice a lotului reprezentativ.

Aşadar, Valentin Stănescu, pentru a doua oară schimbat de la pupitrul de dirijor al echipei naţionale. Atunci, în decembrie, 1975, după Blois, a luat drumul Ploieştiului. Acum...

Încovoiat parcă mai mult de spate, sub povara apăsătoare a decepţiilor şi grijilor, l-am revăzut, la puţină vreme după meciul cu Elveţia, coborînd scările Federaţiei. N-am îndrăznit să-l mai întreb nimic. El însă a înţeles dintr-un schimb de priviri că ar trebui să spună ceva. Orice, dar să spună ceva.

— Ah, dacă Puiu Iordănescu ar fi înscris, atunci în jocul cu Ungaria, cînd a fost singur la cîţiva metri de poartă... Şi dacă Dudu Georgescu nu rata, la 1—0 pentru noi, în meciul cu Elveţia, altfel s-ar fi scris istoria fotbalului nostru acum! Mi se pare atît de nedrept ca soarta unei echipe, a unui om, să depindă de... două şuturi!

— Ai avut în viață parte și de șuturi norocoase, asta de ce n-o spui? De pildă, la Madrid, cînd Crișan a egalat, trimițînd mingea printre picioarele lui Irribar.

— Am avut, așa-i. Dar nu știu cum se face că din situațiile în care am avut șansă, n-am profitat, pînă la urmă, cu aproape nimic. În schimb, din cele în care nu m-a ocolit neșansa... Ce mai, bine-a zis cine-a zis: „cine nu învață din istorie, riscă să o repete". Atunci, după Blois, în decembrie 1975, am crezut că știu tot sau aproape tot ce trebuie ca să reușesc, dacă o să mai ajung cîndva la cîrma naționalei. Se vede însă treaba că n-am prins sau că mi-a scăpat lucrul cel mai important, pe care ar fi trebuit să-l cunosc mai înainte de orice. Și anume, să nu mă curăț pe mîna altuia. Dacă e să mă curăț, totuși, să o fac pe mîna mea.

— Bine, dar ai fost numărul 1 la echipa națională, pentru calificarea la campionatul mondial din Spania.

— Eu numărul 1? Hai să nu mai vorbim de asta. Așa a crezut lumea că sînt solist și cînd colo am fost tot timpul „vioara a doua". Dacă aș mai veni încă o dată...

— Așa a zis și Lăpușneanu, dar n-a domnit mai mult de două ori.

— Da, dar Radu de la Afumați?

— Aici ai dreptate. El a prins-o și pe a treia. Spune drept, însă, ai fi vrut să ai soarta lui? Știi ce-a pățit...

— Să fie la el acolo. Mai bine să ajung eu liniștit „în penzie", cum spun ardelenii.

Plecînd de la lotul reprezentativ, Valentin Stănescu s-a reîntors la Dinamo, acolo de unde, de fapt, plecase și unde a revenit hotărît să cîștige și campionatul și cupa. Un gest frumos din partea clubului din șoseaua Ștefan cel Mare, care l-a reprimit cu generozitate, fără să-l considere neapărat un fiu risipitor. Drumurile lui Tinel prin „Vasile Conta" s-au rărit simțitor, iar discuțiilor despre „Națională" le-a pus punct.

Și totuși, dacă cumva mai vine, chiar întîmplător, vorba despre Spania, el îți va spune că a fost acolo de cel puțin zece ori în viață. Dar n-a putut să fie exact atunci cînd ar fi dorit cel mai mult să fie. La Mundialul din 1982, care pentru el a rămas, ca și pentru călătorul chinuit de sete în pustiu, o „fata morgana".

POST-SCRIPTUM CU UN „VETERAN“

La capătul celor zece incursiuni biografice, am simțit nevoia unei completări. Mai bine-zis a încă unui personaj pe „scena cărții“. Poate și pentru că măcar în acest fel s-ar fi realizat cifra 11, simbolul echipei, al jocului de fotbal. Și opțiunea s-a oprit asupra unui nume care, deși destul de circulat în zbuciumata lume a gazonului, este, totuși, mai puțin cunoscut decît ar fi meritat în realitate: Gheorghe Stănculescu — unul dintre puținii antrenori care au reușit să treacă cu mult dincolo de vîrsta pensiei, un veteran al profesiei și, așa cum îl caracteriza cineva, admirativ bineînțeles, „un trubadur modern al sportului-rege“.

Aducînd cu el experiența a trei sferturi de veac de viață și a peste șase decenii de fotbal, „nea Gică“ s-a dovedit, în rolul personajului nr. 11, o soluție fericită pentru simetria cărții — începută cu un contemporan al său, „decanul“ Cibi Braun — și, în același timp, un partener de discuție ideal. Pentru că profesionistul onest și pasionat, mereu preocupat să dezlege tainele jocului, cel despre care, și azi în Călărași, orașul său natal, cei din generația sa spun că a fost, ca jucător, un talent mai mare decît concetățenii săi, foștii internaționali Negrescu și Michi Mihăilescu, el, nea Gică, are darul de a convinge, prin bogăția cunoștințelor și argumentelor, fiind totodată și ceea ce se cheamă un om de duh. Cînd i-am spus însă despre ce este vorba, nea Gică a scos re-

pede o bucată de hîrtie de scris, creionul și o radieră chinuită de cît a șters la viața ei.

— Stai așa că nu dăm extemporal, am zis. Și imediat i-am amintit că, în urmă cu ani, înaintea unui antrenament cu o echipă din campionatul Capitalei, A. S. Armata, nea Gică, supărat că jucătorii săi nu prea băgau la cap ce li se spunea mereu, le-a dat un extemporal, cu vreo 3—4 întrebări. Idee originală, poate bizară, dar interesantă și practică, în anumite împrejurări.

Și chiar dacă ar fi vorba de un extemporal, am continuat, atunci rolurile s-ar inversa, oricum. Spunînd acest lucru mă gîndeam, desigur, la generațiile de jucători care au trecut prin mîna lui nea Gică, printre aceștia numărîndu-se și numeroase valori ale fotbalului nostru : Ion Alexandrescu, Țîrcovnicu, Eftimie, Gh. Constantin, frații Munteanu, Floruț, Csako, Pop, Staicu, Nertea și încă mulți alții. Mă mai gîndeam, de asemenea, și la generațiile de antrenori cărora nea Gică, fostul ofițer de stat major, veteran în războiul antifascist, le-a fost lector de tactica jocului de fotbal. Și printre elevii lui s-au înscris și numele a trei antrenori, emeriți mai tîrziu, Gheorghe Popescu, Traian Ionescu și Ilie Oană.

Dar, hai, nea Gică, i-am zis din nou, lasă la o parte ustensilele de scris și spune-mi mai bine de ce e grea meseria asta de antrenor. Cel puțin așa se zice, deși la drept vorbind, nimeni nu ridică nici pietre de moară, nu muncește în subteran și nici în schimburi de noapte.

— Meseria de antrenor e grea pentru că se lucrează cu oameni, de toate vîrstele și mentalitățile, pe care trebuie să-i aduci la același numitor, prin pregătire, pentru ca să acționeze unitar, ca idee de joc și comportament. E grea meseria de antrenor pentru că trebuie să te realizezi prin alții, prin jucători, la mîna cărora ești de cele mai multe ori. În meseria de antrenor te judecă rezultatul imediat, te judecă și cel din urmă spectator, pentru că toți se pricep la fotbal și au pretenția că se pricep mai bine din tribună, decît tine care trudești în mijlocul gazonului. Ca antrenor de fotbal ești într-un continuu examen public și fiecare meci, fie și amical, este o probă de profesionalitate. De aceea nimic nu-l întristează pe un antrenor mai mult decît pierderea unui joc. Cineva spunea chiar, poate exagerînd un pic, că trei

lucruri îl supără cel mai mult pe un antrenor: infidelitatea soției sau a iubitei, îmbolnăvirea lui sau a celor dragi și pierderea unui meci. Dintre acestea, pierderea jocului, prin caracterul său ireversibil, pare cea mai gravă. Așa că vezi...

— Bun. E grea, foarte grea meseria de antrenor. Poate nici nu era nevoie de atîtea argumente ca să mă convingi. Am practicat-o și eu un timp și știu. Dar dacă este atît de grea, de ce fug mulți de alte meserii — ingineri, profesori, economiști, medici, maiștri, juriști — pentru care s-au pregătit, au trudit în școli și facultăți și se fac antrenori de fotbal?

— Fiindcă profesia de antrenor este și foarte frumoasă. Îți dă satisfacții pe care nu prea le întîlnești altundeva. E puțin lucru să muncești sub privirile a mii, zeci de mii, sute de mii și chiar milioane de ochi, dacă-i pui și pe cei care te urmăresc la televizor? Ca antrenor profesezi în fața publicului, ca și actorii, ești aplaudat, adulat, purtat în triumf la victorie. Sigur, mai există și reversul medaliei, momentul înfrîngerii, al decepției. Dar cine se face antrenor nu se gîndește la așa ceva, ci are în gînd — mai cu seamă la vîrsta entuziasmului — doar imaginea către care tinde să ajungă și pe care vrea să o păstreze, aceea a succesului, a afirmării.

— Înțeleg că chiar dacă ar fi să o iei de la început...

— Dacă m-aș naște din nou, n-aș căuta o altă meserie. Tot antrenor m-aș face.

— Și să zicem că ai avea, nea Gică, și experiența de acum...

— Și să și hotărăsc?

— Da. Să poți lua și decizii.

— Ei bine, lucrul la care aș ține cel mai mult ar fi întărirea muncii de jos, la copii și juniori. Aș dubla-o, ca volum și responsabilitate, dar i-aș da și mai multe drepturi, cointeresînd pe cei care lucrează în atelierele de creație ale fotbalului. Sus, la performanță, aș cultiva mai mult spiritul unei formații de bază, în care să joace cel mult 13 jucători, adică atîția cît dă dreptul regulamentul, subînțelegînd și cele două schimbări permise în timpul meciului. Marile echipe au avut întotdeauna jucători puțini și buni. La noi astăzi sînt mai multe rezerve decît titulari, jucători care stau aproape un campionat

întreg pe banca de la marginea terenului fără să joace un minut, dar înscrişi pe tabelele de premiere cu regularitate. Şi un fotbal cu jucători inactivi slăbeşte în valoare, se degradează, cu timpul, iese din perimetrul competitivităţii.

— Să nu ne depărtăm, totuşi, de subiect. Am convenit că meseria de antrenor este şi grea şi frumoasă. Din practică mai ştim că mulţi meseriaşi buni ajung, în diferite împrejurări, la cheremul rezultatelor, soarta lor depinzînd, uneori, şi de capriciile unor conducători de cluburi. Motiv pentru care auzi adeseori critici, chiar vehemente, din partea lor, la adresa acelora care — conducători, jucători, arbitri, spectatori — le influenţează sau le hotărăsc destinul profesional. Am impresia însă că, dincolo de tot ceea ce este adevărat şi criticabil în modul de acţiune a altora, există şi o apreciabilă doză de subiectivism în confesiunile obişnuite ale unor antrenori.

— Aicea cam aşa este. Nu prea auzi pe un antrenor astăzi să spună, fie şi în şoaptă: „eu sînt vinovat!" Mai întotdeauna alţii greşesc pentru ei. Şi unii au un talent de a se lamenta... Poate că mai mult spirit autocritic n-ar strica, chiar şi la „case mari".

— Asta ar fi un fel de apropo...

— Nu m-am gîndit deloc la ceva anume.

— Dacă nu, atunci spune-mi, foarte sincer, crezi că i-am ales bine pe „cei zece" eroi prezenţi la „ora confesiunilor"?

— Atîta vreme cît printre ei sînt nu mai puţin de şapte antrenori emeriţi: Gică Popescu, Ilie Oană, Angelo Niculescu, Traian Ionescu, Valentin Stănescu, Nicu Dumitrescu şi bunul meu prieten, Cibi Braun, iar alături de aceştia mai apar alte trei nume consacrate — Florin Halagian, Cornel Drăguşin şi Viorel Mateianu... Cred, sînt convins, că alegerea a fost bună. Dar, pentru că a fost vorba de sinceritate, aş zice că dintr-o listă a valorilor, a antrenorilor care au dat ceva în fotbalul nostru, n-ar trebui să lipsească Bazil Marian, Ştefan Covaci, Titi Teaşcă, Dumitru Nicolae-Nicuşor, Robert Cosmoc, Ştefan Dobay, Gheorghe Constantin, Nunweiller III,

Ion Oblemenco, Emeric Jenei, Petre Moldoveanu, Constantin Cernăianu, Jean Lăpuşneanu, precum şi cei patru mari „absenţi" Emerich Vogl, Francisc Ronnay, Iuliu Baratki şi Silviu Ploieşteanu.

— Şi cine ar mai putea veni în viitorul apropiat?

— Mircea Lucescu ar fi, se pare, cel mai dotat din „generaţia de schimb". Deocamdată el se anunţă un veritabil şef de promoţie. Are, cred, tot ce-i trebuie ca să ajungă un mare antrenor. M-ar bucura mult să confirme. Nicolae Dobrin şi Nicolae Vătafu sînt alte două nume cu şanse să se impună. Ca şi Nicolae Pescaru şi Petre Gavrilă, doi dintre meseriaşii tineri şi de real talent apăruţi mai recent în vîltoarea marii performanţe. Lista însă rămîne deschisă. Pe ea se poate înscrie oricine este cu adevărat dotat pentru meserie. Cine dă dovadă de multă hărnicie şi are şi ceva şansă. Eu unul aş vrea ca sus de tot, la echipele de Divizia A şi mai ales la loturile reprezentative, să ajungă, din cei azi încă jucători, numai marii fotbalişti, foşti internaţionali : Dinu, Iordănescu, Mulţescu, Ştefănescu, Dudu Georgescu, Sameş, Beldeanu, Balaci, Simionaş, Radu II, Dumitru, Iovănescu, Marica, Romilă, Tătaru II, Vigu, Bölöni, Cheran, Antonescu, Dembrovschi, Dumitrache, Cîmpeanu II. Ar avea, în acest fel, de la cine şi ce să înveţe tinerii jucători în formare. Pentru că, să ştii, de la mine, dacă fotbalul nostru este, de multă vreme, acolo unde este, asta-i şi din cauza nefotbaliştilor care s-au cocoţat prea sus. De aceea, zic că a venit timpul ca fotbalul să intre pe mîinile fotbaliştilor.

A doua zi după discuţia noastră „pe viu", m-am trezit cu o lungă epistolă din partea lui nea Gică, în care îmi spunea cam tot ceea ce îmi spusese şi în ajun. Era ca un fel de confirmare scrisă a unei veritabile profesiuni de credinţă. Odată cu scrisoarea îmi mai trimitea un plic mare cu cinci lucrări-studiu, însumînd aproape o carte, pe teme din tactica jocului de fotbal.

Cîtă pasiune pentru profesie şi cîtă putere de muncă la un om de peste 75 de ani! Ce admirabil exemplu pentru mai tinerii săi colegi!

În finalul scrisorii, nea Gică a ținut să adauge : „Păcat că n-au avut loc în cartea asta pe care o scrii Constantin, Nunweiller III, Oblemenco, Bazil Marian, Nicușor, Jenei... Poate cu altă ocazie..."

— Cu siguranță, nea Gică, cu altă ocazie, într-un „număr" viitor.

CUPRINS

Redactor: DOINA GAVRILĂ
Tehnoredactor: PETRE POPESCU

Bun de tipar: 11 iunie 1982
Coli de tipar: 16

Tiparul executat sub comanda nr. 5708
la Întreprinderea poligrafică Galaţi
B-dul George Coşbuc nr. 223 A

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

„...o suită de secvențe din viața unor oameni greu încercați, cărunți înainte de vreme, pe care îi trădează, de fiecare dată, neastîmpărul și încordarea, niciunde mai mari, mai chinuitoare ca acolo, pe banca suferinței, de la marginea gazonului. Numele lor ? Coloman Braun-Bogdan, Cornel Drăgușin, Nicolae Dumitrescu, Florin Halagian, Traian Ionescu, Viorel Mateianu, Angelo Niculescu, Ilie Oană, Gheorghe Popescu, Valentin Stănescu“

Mihai Ionescu

Lei 12,50